

Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde tisdagen den 13 december 2022

Tid:

kl. 10:00-20:15

Lokal:

Rådssalen

Närvarande:

Se bilaga

§§1-4

Justerat den 20 december 2022 Anslaget den 21 december 2022

Olle Burell

Cecilia Brinck

Sara Stenudd

Hans Altsjö
Sekreterare

ÄRENDELISTA

- §1 Sammanträdet återupptas
- §2 Närvaro
- §3 Budget 2023 för Stockholms stad och inriktning för 2024 och 2025 samt ägardirektiv 2023-2025 för koncernen Stockholms Stadshus AB samt vissa ärenden som behandlas, avslutas eller besvaras i samband med budgeten
- §4 Mötet avslutas

§ 1
Sammanträdet återupptas

**§ 2
Närvaro**

Närvaro redovisas i **bilaga 1**.

§ 3**Budget 2023 för Stockholms stad och inriktning för 2024 och 2025 samt ägardirektiv 2023-2025 för koncernen Stockholms Stadshus AB samt vissa ärenden som behandlas, avslutas eller besvaras i samband med budgeten**

Ändring av de Allmänna lokala ordningsföreskrifterna gällande förorening efter hund, dnr KS 2022/590

Underlag för budget 2023 med inriktning 2024 och 2025 samt framställan om sociala merkostnader år 2023 för SHIS kärnverksamhet samt uppdraget om nyanlända (Stiftelsen Hotellhem), dnr KS 2022/632

Beslut om arbetsmarknadsinsats för vissa målgrupper som nås via arbetsmarknadsnämndens uppsökande uppdrag, dnr KS 2022/759

Beslut om särskilt individanpassad stödinsats för att underlätta arbete eller studier enligt 4 kap. 2§ socialtjänstlagen, dnr KS 2022/412

Utredning gällande svenska för invandrare (sfi) - En genomlysning av sfi med fokus på studieväg 1 och 2, dnr KS 2022/959
KS 2022/1045

6. Rotel VIII Trafikroteln

Trafiknämnden
Stockholms Stads Parkerings AB

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Tobias Johansson (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Borgarrådet Wedin (M), Anders Lindman (SD), Sara Svanström (L), Hamid Ershad Sarabi (C) och Anton Roos (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt egna förslag till budget.

7. Stadsbyggnads- och idrottsroteln

Idrottsnämnden

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Maria-Elsa Salvo (S), Hassan Jama (V) och Martin Hansson (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Christoffer Hökmark (M), Hanna Wistrand (L) och Karin Ernlund (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt egna förslag till budget.

8. Rotel V Bostads- och fastighetsroteln

Rotel I Finansroteln

Bostadsbolagen RV
Kyrkogårdsnämnden RV
Fastighetsnämnden RV
Bostadsförmedlingen i Stockholm AB RI

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Lindblom (V), Anders Österberg (S) och Martin Hansson (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Borgarrådet Wedin (M), Sergej Salnikov (SD), Said Abdu (L), Frank Hojem (C) och Mikael Valier (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt egna förslag till budget.

9. Rotel IX Miljö- och klimatroteln

Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Avfallsnämnden
Stockholm Vatten och avfall AB

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Lindhagen (MP), borgarrådet Wanngård (S) och Maria Mustonen (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Fritz Lennaárd (M), Said Abdu (L), Ashna Ibrahim (C) och Maurice Forslund (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt egna förslag till budget.

10. Rotel VI Äldre och kulturroteln

Kulturhuset Stadsteatern
Kulturnämnden

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Boucher (V), Martin Hansson (MP) och Eva Risberg (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Emelie Wasserman (SD), Isabel Smedberg Palmqvist (L), Jonas Naddebo (C) och Aron Modig (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt egna förslag till budget.

11. Rotel I Finansroteln**Rotel II Stadsbyggnads- och idrottsroteln****Rotel III Utbildnings-, arbetsmarknads- och personalroteln****Rotel VI Äldre- och kulturroteln****Rotel VIII Trafikroteln**

Exploateringsnämnden RI
Stadsbyggnadsnämnden RII
S:t Erik Markutveckling RI
SDN: stadsmiljö RVIII
Skönhetsrådet RII

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Valeskog (S), Cecilia Obermüller (MP) och Maria Mustonen (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Johan Nilsson (M), Julian Kroon (SD), Björn Ljung (L), Karin Ernlund (C) och Mikael Valier (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt egna förslag till budget.

12. Rotel I Finansroteln**Rotel II Stadsbyggnads- och idrottsroteln****Rotel V Bostads- och fastighetsroteln**

Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser

Servicekommittén RI

Valnämnden RI

SDN: Övergripande och ekonomi RI

Stockholms Stadshus AB samt övriga bolag som inte nämns nedan

Stockholms Business Region AB RI

Mässfastigheter i Stockholm AB, RI

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB RI

Stockholms Hamn AB RV

STOKAB RI

S:t Erik Försäkrings AB RV

Stockholm Exergi Holding AB RI

Storstockholms Brandförsvär RV

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Claes Nyberg (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt eget förslag till budget.

13. Utom rotelindelningen

Kommunstyrelsen m.m.

Revisorskollegiet

Central medelsreserv

Finansförvaltning

14. Beslut om Budget 2023 för Stockholms stad och inriktning för 2024 och 2025 samt ägardirektiv 2023-2025 för koncernen Stockholms Stadshus AB samt vissa ärenden som behandlas, avslutas eller besvaras i samband med budgeten

Beslut

1. Kommunstyrelsens förslag till budget för 2023 för Stockholms stad och inriktning för 2024 och 2025, inklusive bilagorna 1-10 och 12-16 till budgeten samt ägardirektiv 2023 – 2025 för koncernen Stockholms Stadshus AB godkänns.
2. Ärenden som behandlas, avslutas eller besvaras i samband med budgeten, bilaga 11 till budgeten, godkänns.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet och hänvisar till Moderaternas förslag till budget.

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet och hänvisar till Sverigedemokraternas förslag till budget.

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet och hänvisar till Liberalernas förslag till budget.

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet och hänvisar till Centerpartiets förslag till budget.

Samtliga ledamöter för Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet och hänvisar till Kristdemokraternas förslag till budget.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns sex förslag till beslut, kommunstyrelsens förslag, Moderaternas förslag, Sverigedemokraternas förslag, Liberalernas förslag, Centerpartiets förslag och Kristdemokraternas förslag. Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 4
Mötet avslutas

Bilaga 1

kommunfullmäktige
2022-12-13

Sida 11 (185)

Plats	Ledamot	Ersättare	Parti	Ankom	Utgick
48	Burell, Olle		S	9:56	20:17
77	Brinck, Cecilia		M	9:56	20:17
47	Stenudd, Sara		V	9:56	20:14
56	Abdullahi Ali, Nassir	Hansson, Bo	S	9:56	17:21
56	Abdullahi Ali, Nassir		S	17:42	20:17
105	Ali Hassan, Shamso	Ehrnström, Thomas	V	10:08	15:00
105	Ali Hassan, Shamso	Mayr, Marre	V	15:00	17:05
105	Ali Hassan, Shamso	Egeltoft, Hanna	V	17:05	20:17
42	Ali, Ismail		C	9:57	16:31
42	Ali, Ismail	Amofah, Patrick	C	16:37	20:17
102	Aranda de Gutiérrez, Norma		S	9:56	20:14
92	Armstad, Stian		S	9:56	15:01
92	Armstad, Stian	Bengtsson, Frida	S	15:08	20:14
23	Bjuggren, Emilia		S	9:57	20:14
8	Boucher, Torun	Mayr, Marre	V	10:07	14:59
58	Carlsson Hallberg, Ewa		S	9:57	20:17
94	Carlsson, Alma		S	9:56	20:17
13	Cederschiöld, Anna		M	9:56	20:17
80	Edin, Anders		SD	9:59	20:14
53	Edlund, Ingela		S	9:56	20:14
40	Elfvén, Anne-Lie	Wistrand, Hanna	L	10:05	17:35
40	Elfvén, Anne-Lie		L	17:35	20:14
67	Elmlund, Annika		M	10:00	20:14
20	Erlund, Karin	Wihlman, Thomas	C	9:57	12:00
20	Erlund, Karin		C	12:01	20:17
95	Finnveden, Felix		S	9:58	20:17
69	Friberg, Annika		M	9:55	20:14
90	Gjerswold, Gabrielle	König, Felix	MP	10:00	17:35
90	Gjerswold, Gabrielle	Runsten, Magnus	MP	17:36	20:17
12	Granswed Baat, Sophia		M	9:57	20:14
96	Gustafsson, Karin	Bustos, Emil	S	10:05	13:01
96	Gustafsson, Karin	Stark, Emelie	S	13:05	20:17
103	Güler, Esme	Sinisalo, Carolina	S	9:56	20:14
52	Göransson, Anders		S	10:00	20:14
51	Hansson, Martin		MP	9:55	20:17
4	Hedin, Andrea		M	9:58	20:17
66	Hedrup, Tom	Cederhage, Roslana	M	10:09	13:29
66	Hedrup, Tom	Virro, Henrik	M	13:33	17:59
66	Hedrup, Tom	Ström, Albin	M	18:02	20:14
61	Heinonen, Johan		S	9:56	20:17

Bilaga 1

kommunfullmäktige
2022-12-13

					Sida 12 (185)
34	Hellström, Anette		M	9:56	20:14
37	Hollis, Michaela		KD	12:01	15:04
37	Hollis, Michaela	Forslund, Maurice	KD	15:10	20:17
107	Holm, Jens		V	10:00	20:14
70	Hökmark, Christoffer		M	9:57	20:14
43	Ibrahim, Ashna	Ershad Sarabi, Hamid	C	10:01	15:01
43	Ibrahim, Ashna		C	15:03	20:17
46	Jacobsson, Kristin	Hojem, Frank	C	10:06	15:02
46	Jacobsson, Kristin		C	15:03	20:17
30	Jama, Hassan		V	10:04	20:13
88	Jama, Mansur		MP	10:07	20:17
31	Johansson, Tobias		V	9:56	20:14
39	Jonlund, Rasmus		L	9:59	17:34
39	Jonlund, Rasmus	Wistrand, Hanna	L	17:39	20:17
79	Juntunen, Tapani		SD	9:56	20:14
18	Jönsson, Jan		L	9:57	20:14
101	Kazinic, Elvir		S	9:56	20:17
62	Kratz, Tina		V	10:01	20:14
86	Kroon, Gabriel		SD	9:56	20:17
81	Kroon, Julian		SD	9:59	20:17
72	König Jerlmyr, Anna	Rosencrantz, Per	M	9:56	15:02
72	König Jerlmyr, Anna	Ström, Albin	M	15:02	17:56
72	König Jerlmyr, Anna	Rosencrantz, Per	M	18:02	20:14
104	Körhan, Özlem		V	9:56	20:14
36	Lennaárd, Fritz		M	9:56	20:14
89	Lidberg, Clara	Badeli, Aida	MP	10:05	20:17
99	Lind, Andreas		S	9:58	20:17
7	Lindblom, Clara		V	10:04	20:17
71	Lindström, Therese		M	10:01	20:14
45	Linusson, Svante	Bessner, Linn	C	9:56	15:01
45	Linusson, Svante	Wangel, Marcus	C	15:06	20:12
16	Ljung, Björn		L	9:56	20:17
64	Ljuslin, Maria		V	9:57	20:14
97	Lorentzi, Ulrika		S	10:00	20:17
11	Lutz, Kristina		M	10:01	20:17
9	Mattsson, Alexandra	Karlsson, Ann	V	10:08	13:02
9	Mattsson, Alexandra		V	13:17	14:56
9	Mattsson, Alexandra	Ehrnström, Thomas	V	15:04	20:17
63	Mjörnberg, Robert		V	10:00	20:14
38	Modig, Aron	Roos, Anton	KD	10:05	15:54
38	Modig, Aron		KD	15:54	20:17
28	Mohammed, Rashid		V	9:56	20:13

Bilaga 1

kommunfullmäktige
2022-12-13

					Sida 13 (185)
29	Mustonen, Maria		V	9:56	20:14
19	Naddebo, Jonas		C	9:55	17:35
19	Naddebo, Jonas	Berensson, Markus	C	17:40	20:17
41	Nilsson Söderström, Åsa	Nilsson, André	L	10:11	20:17
32	Nilsson, Johan		M	9:56	20:17
10	Nilsson, Jonas		M	9:56	20:17
44	Nyberg, Claes	Kling, Johan	C	9:57	15:01
44	Nyberg, Claes		C	15:09	20:17
87	Obermüller, Cecilia		MP	9:56	20:14
24	Ojanne, Alexander	Bengtsson, Frida	S	10:00	15:02
24	Ojanne, Alexander		S	15:07	20:14
33	Paccamonti, Johan	Brege, Johan	M	9:56	16:26
33	Paccamonti, Johan	Cederhage, Roslana	M	16:34	20:14
98	Piazzolla, Catharina	Hansson, Curre	S	10:01	15:02
98	Piazzolla, Catharina		S	15:10	20:17
93	Rashid, Sona	Nyberg, Berit	S	10:06	17:36
93	Rashid, Sona	Karlsson, Oscar	S	17:36	20:15
60	Renlund, Emmelie	Lindgren, Jimmy	S	10:00	17:31
60	Renlund, Emmelie	Bustos, Emil	S	17:36	20:17
91	Risberg, Eva		S	9:56	20:17
83	Salnikov, Sergej		SD	9:56	20:14
27	Salvo, Maria-Elsa		S	9:58	20:14
65	Sharaf Abdi, Ahmed		V	10:01	20:14
54	Sjöberg, Ulla	Pettersson, Fredrik	S	9:56	20:14
35	Sjölander, Henrik		M	9:56	20:14
14	Slottnér, Erik	Valier, Mikael	KD	10:08	20:17
17	Smedberg-Palmqvist, Isabel		L	9:57	20:14
57	Stavling, Margareta		S	9:56	19:43
57	Stavling, Margareta	Hansson, Bo	S	19:43	20:14
50	Strömgren, Lars		MP	9:58	20:14
106	Svanfeldt Obligado, Marcus		V	10:00	20:14
74	Svanström, Sara		L	9:55	13:03
74	Svanström, Sara	Abdu, Said	L	13:07	20:17
84	Söderström, Leif		SD	9:58	20:17
75	Tufvesson, Christina		L	10:51	12:57
75	Tufvesson, Christina		L	17:19	20:12
22	Valeskog, Jan		S	9:57	20:14
100	Vencu Velasquez Castro, Daniel Agustin	Snis Sigtryggsson, Bjarne	S	10:07	20:17
26	Vikman, Arvid		S	9:55	20:14
85	Vinge, Linnéa	Lindman, Anders	SD	10:00	13:59
85	Vinge, Linnéa		SD	16:47	20:17

Bilaga 1

kommunfullmäktige
2022-12-13

55	Walther, Ulf	S	9:56	20:17	Sida 14 (185)
21	Wanngård, Karin	S	9:56	20:14	
82	Wassermann, Emelie	SD	9:56	20:14	
5	Wedin, Dennis	M	9:56	20:14	
68	Wejke Norberg, Lou-Ann	M	9:55	20:14	
73	Werner, Hanna	M	10:03	20:14	
78	Åkerlund, Liliane	SD	9:56	20:14	
15	Örbrink, Nike	KD	9:56	20:14	
25	Österberg, Anders	S	9:56	20:14	
59	Österman, Gustav	S	9:57	20:14	
6	Fjellner, Christofer	M	10:01	20:17	
49	Lindhagen, Åsa	MP	9:56	20:14	

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 13 december 2022

§ 3 Budget 2023 för Stockholms stad och inriktning för 2024 och 2025 samt ägardirektiv 2023–2025 för koncernen Stockholms Stadshus AB samt vissa ärenden som behandlas, avslutas eller besvaras i samband med budgeten

Ändring av de Allmänna lokala ordningsföreskrifterna gällande förorening efter hund, dnr KS 2022/590

Underlag för budget 2023 med inriktning 2024 och 2025 samt framställan om sociala merkostnader år 2023 för SHIS kärnverksamhet samt uppdraget om nyanlända (Stiftelsen Hotellhem), dnr KS 2022/632

Beslut om arbetsmarknadsinsats för vissa målgrupper som nås via arbetsmarknadsnämndens uppsökande uppdrag, dnr KS 2022/759

Beslut om särskilt individanpassad stödinsats för att underlätta arbete eller studier enligt 4 kap. 2 § socialtjänstlagen, dnr KS 2022/412

*Utredning gällande svenska för invandrare (sfi) – En genomlysning av sfi med fokus på studieväg 1 och 2, dnr KS 2022/959
KS 2022/1045*

6. Rotel VIII Trafikroteln

*Trafiknämnden
Stockholms Stads Parkerings AB*

Anförande nr 1

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande, fullmäktige, åhörare, stockholmare! ”Staden blir aldrig färdig, fullbordad. Den förvandlas oavbrutet, förnyas och förändras. Samtidigt är den evig, på något sätt finns allt det förgångna kvar, lagrat.” Dessa ord av Per Anders Fogelström hörde jag i mitt inre när jag cyklade förbi Slussens byggkranar i morse.

Vid Tegelbackens vidsträckta asfaltsytor blev jag påmind om vad som händer när stadsförnyelse sker utan att människan är i fokus. Vi från det rödgröna styret vill att gator, torg och kajer i högre grad ska fyllas av folkliv, kulturinslag, träd och grönska – ett Stockholm för människan i både rörelse och vila. För att möjliggöra rörelse för så många som möjligt, så hållbart som möjligt, behöver det främst ske med yteffektiva och kapacitetsstarka färdssätt. Därför satsar vi under mandatperioden 2 miljarder på att förbättra infrastrukturen och prioritera framkomligheten för gående, cyklister och kollektivtrafikresenärer.

För den som blir trött och vill slå sig ned och kanske njuta av en smula urban rekreation vill vi att projektet Levande Stockholm ska utvecklas och förlängas, med sommargåtor, torg och kajer och även vintergåtor, som vi nyss invigde här i Stockholm.

Stockholm ska vara en jämlik stad.

Anförande nr 2

Ulf Walther (S): Det är kanske i det offentliga rummet som medborgarna tydligast ser när vi politiker tar eller inte tar vårt ansvar. Stockholmare vill att gatan ska vara sopad, att belysningen ska fungera och att halkbekämpningen ska vara på plats. När vi ska till jobbet, förskolan eller fotbollsträningen måste cykeln, bussen eller bilen komma fram. Här har medborgarna stora förväntningar på samhället – vardagen måste gå ihop.

Staden måste också skapa större plats för människor. Vi ska jobba för en tryggare, trevligare och mer levande stad, med större plats för människor. Vi stockholmare uppskattar när vi får återta stadsrummet. Stockholm ska därför vara en levande stad med rikt blomstrande kajer, aktiva torg och spännande sommargator.

Grönskan ska flytta in i staden, och stadens infrastruktur ska fortsätta att växa ut från tullarna. Exempelvis ska man inte behöva bo i Enskede för att uppleva grönska. Det gröna Stockholm går nämligen att skapa även i vår innerstad. Samtidigt ska medborgarna i ytterstaden inte behöva åka in till city för att uppleva stadens puls, sommartorgen och uteserveringarna, utan de ska skapa upplevelser även utanför Norrtull eller Södermalm.

Stockholm ska välkomna de möjligheter som teknikutvecklingen skapar. Stadsrummet förändras, och denna förändring utgör en spännande utmaning där nya fordonsslag som elsparkcyklar ska samsas med cyklar och bilar. Stockholmare oroar sig över klimatkrisen, och därför måste kommunen, även när regeringen tvekar, hålla fokus på omställningen.

Vi ser att teknikutvecklingen skapar bra möjligheter för Stockholm att möta sitt klimatmål. Politiken ska nämligen nå stadens mål att fram till år 2030 minska utsläppen från transportsektorn med 80 procent jämfört med 20 år.

Att vardagen måste gå ihop för stockholmare, att staden ska skapa större plats för människan och att vi ska välkomna de möjligheter som teknikutvecklingen skapar är några exempel på det uppdrag som vi politiker har att verkställa. Vår öppna och demokratiska stad börjar redan när man kliver ut genom dörren och upp på bussen. Häng med på resan!

Anförande nr 3

Borgarrådet Wedin (M): Ordförande! Låt oss vara ärliga. Det är ingen som tycker att det är ordning och reda i Stockholmstrafiken i dag. Det är ett faktum, och låt oss vara ärliga med att det är ett politiskt misslyckande. Stockholmare ska samsas om

den här ytan på jorden, och ju enklare det är för oss att röra oss, desto enklare kommer det vara att bo och jobba i och besöka Stockholm.

Jag gifte mig i helgen, i en fjällkyrka utanför Funäsdalen. Vår underbara norrländska präst berättade att när han närmar sig Stockholm med bil ber han alltid en bön vid Norrtull.

Vi behöver alla trafikslag, för vi har alla olika liv. Vår stad behöver en pragmatisk och verklighetsburen trafikpolitik. Vänsterstyret ägnar sig åt den direkta motsatsen. Den som under den förra mandatperioden tyckte att det var Daniel Helldén som höll i taktpinnen kan kolla hur snabbt det har gått för Socialdemokraterna att fullständigt offra stockholmarnas framkomlighet för makten.

Det nya trafikborgarrådet, som kommer direkt från Cykelfrämjandet, har presenterat åtgärd efter åtgärd som klämmer åt bilen. Oavsett om det är en elbil eller inte ska den bort från stadens gator. Vägar ska stängas, parkeringar ska bort och parkeringsavgifter ska höjas. Aldrig presenteras någon analys. Hur många stockholmare kommer att påverkas av detta? Vilka avvägningar har gjorts? Det är ren ideologi. Metoden är att jävlas med stockholmarna.

Moderaternas budgetförslag handlar om att jaga utsläppen, inte bilarna. Vi lägger mer pengar på investeringar i laddstolpar och solceller än vad vänsterstyret gör. Vi satsar på framkomlighet för alla trafikslag.

Prästens bön vid Norrtull löd: Gud, ge mig styrka för denna raksträcka! Trafikpolitiken borde fokusera på att bönhöra – att underlätta. Det är politiken som ska anpassa sig efter stockholmarna, inte stockholmarna som ska tvingas anpassa sig efter politiken.

Bifall till Moderaternas budgetförslag!

Anförande nr 4

T o b i a s J o h a n s s o n (V): Ordförande! För tio år sedan blev jag ledamot i trafiknämnden, och 2014 kom jag in i kommunfullmäktige. Då var luftkvaliteten en viktig fråga. Mycket har hänt. Vi har fått delvis renare bränslen, strängare utsläppskrav, miljözoner, trängselskatt och dubbdäcksförbud. Allt detta har bidragit till en renare luft.

I dag hålls halten luftföroreningar någorlunda inom godkända nivåer, men för marknära ozon överskrids tyvärr fortfarande gränsvärdena emellanåt. Utsläppen från trafiken måste därför minskas ytterligare. Ibland har vi varit överens över blockgränserna om åtgärderna, men till exempel trängselskatten blev verklighet först när de borgerliga blev överkörda av invånarna i en folkomröstning.

Politik sägs vara att vilja, men det är också att välja. Gående, cyklister och kollektivtrafik måste prioriteras. Utrymmet för biltrafiken måste därmed ibland minskas. Under den här mandatperioden går vi in med flera viktiga reformer i budgeten, och jag ska nämna några: 2 miljarder i investeringar för gång-, cykel- och

kollektivtrafik, mål om att biltrafiken ska minska med 30 procent till 2030 och ett pilotprojekt inom innovativ gatuladdning för att förbättra laddinfrastrukturen.

Jag slutar där jag började. Många saker har vi varit överens om, men fortfarande finns skillnader. Stridsfrågorna i dag är inte trängselskatten, utan det är om gående och cyklister kan prioriteras före biltrafiken och om vi ska satsa de pengar som behövs för drift och investeringar.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 5

A n d e r s L i n d m a n (SD): Ordförande! Sverigedemokraterna anser att alla trafikslag i Stockholm är viktiga och kompletterar varandra – cykel, buss, tunnelbana och inte minst bilen.

Bilen är mycket viktig för många stockholmare, särskilt för barnfamiljer. Det finns de som av ideologiska skäl av någon outgrundlig anledning hatar bilen. Sverigedemokraterna däremot älskar bilen, men vi älskar även cyklar, bussar och tunnelbana. Vi vill i vår budget satsa på alla trafikslagen.

Det är naivt att tro att bilen kommer att försvinna. Den är för bra för det. Friheten att åka vart man vill när man vill, bekvämligheten och lastmöjligheterna kan inget annat transportmedel konkurrera med. Vissa partier har haft som strategi att försvåra för bilen så mycket som möjligt med en fåfång förhoppning om att den då kommer att försvinna. Men nej, bilen kommer inte att försvinna. Den är för bra för det, och den behövs.

Sverigedemokraterna vill inte försvåra för bilen. I stället vill vi i vår budget kompensera för borttagna parkeringsplatser. Vi vill behålla besöks- och boendeavgifterna på dagens nivå. Vi vill utöka p-normen vid nyexploatering samt utöka pendelparkeringarna. Vi vill också utveckla underjordiska parkeringar i innerstaden.

Kort sagt: Sverigedemokraterna kämpar för bilen, och det syns i vår budget. Vi vill även att trafiknämnden ska genomföra en revidering av planen för gatuparkering och att trafiknämnden ska utreda och ta fram regelverk för etablering av laddinfrastruktur på allmän platsmark. Och så vill vi givetvis verka för byggnation av Östlig förbindelse, alternativt en Förbifart öst.

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas budget.

Anförande nr 6

S a r a S v a n s t r ö m (L): Ordförande! I ett liberalt Stockholm är långt borta alltid nära. Rätten att kunna röra sig fritt i vår stad är en viktig frihetsfråga, och där utgör stadens infrastruktur vårt blodomlopp. Dåligt planerade trafiklösningar skapar trafikinfarkter som påverkar vårt näringsliv men även stockholmarnas vardag.

Cykelbanor byggda med mer pengar än vett ger benbrott och barriärer, och utan ett tydligt tillgänglighetsperspektiv i våra trafikinvesteringar blir stadens gemensamma utrymmen en balansakt och ett otryggt utrymme för stora grupper av våra medborgare.

Liberalerna delar majoritetens mål om färre bilar på Stockholms gator så att gång-, cykel- och kollektivtrafik prioriteras och vi kan få plats med mer grönska och levande torg. Men som liberaler vill vi inte att detta ska ske genom förbud. Medborgarna behöver långsiktighet och förutsättningar att ställa om. Förslag som att bara låta elbilar köra i Gamla stan blir mer symbolpolitik än en politik som får effekt på trängsel och klimat. I stället för förbud vill vi liberaler därför att vi ska vässa de ekonomiska styrmedel som vi har till hands så att stockholmarna själva kan fatta medvetna beslut och där beslut som blir negativa ur ett klimat- och trängselperspektiv kostar lite mer.

Eftersom ett liberalt Stockholm har gemensamma utrymmen där alla kan röra sig, oavsett förutsättningar, ska man kunna förflytta sig tryggt, smidigt och säkert. Därför satsar vi liberaler under den kommande mandatperioden 120 miljoner extra i trafiknämndens investeringsvolym till programmet för tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Dessutom stärker vi drift och underhåll när det gäller tillgänglighetsåtgärder nästa år med 6 miljoner kronor i syfte att stärka snöröjningen så att staden blir mer tillgänglig även när snön faller som den gör i dag.

Med detta vill jag yrka bifall till Liberalernas budgetreservation.

Anförande nr 7

H a m i d E r s h a d S a r a b i (C): Ordförande! Det är första gången jag står i denna talarstol. Jag känner mig lite underklädd, men om ni ser min t-shirt med texten women, life, freedom förstår ni varför. Jag hoppas att ni har förståelse för det.

Ordförande, kommunfullmäktiges ledamöter och åhörare! Trafikfrågor i Stockholm har länge varit en angelägenhet för både politiker och allmänhet. Staden har vuxit snabbt, och med det kommer utmaningar som vi måste tackla. Det handlar om att fler ska ta sig till jobb, skola och nöjen. Det handlar om våra offentliga miljöer där alla ska vistas, det handlar om tryggheten och miljön i vår stad och det handlar i mångt och mycket om tillgänglighet.

För att uppnå detta vill Centerpartiet satsa på infrastrukturen för cykel- och kollektivtrafik och gångtrafikanter. Vi vill skapa större rörlighet inom regionen genom att förlänga Tvärbanan och Spårväg City. Vi är också beredda att ta ansvar för att investera i bryggor så att fler kan ta pendelbåten. Vi vill på vissa ställen rusta upp gång- och cykelvägar, gräva ned parkeringsplatser och fylla gaturummet med kultur, spontanidrott, odling och popup-verksamheter. Vi vill se till att alla parkeringsplatser i Stockholm har laddmöjligheter senast 2030. Vi vill också se en stadsplanering som ger alla närhet till träd och grönområden.

Detta är bara några av de förslag som Centerpartiet lagt fram för de kommande åren. Vi vill göra detta i samarbete med andra aktörer – de som sitter på kunskap och specialkompetens. Samtidigt kan jag läsa att majoriteten vill ta över trafiknämndens

upphandlande driftverksamhet i egen regi. Gör som vi gjorde under den förra mandatperioden: Ställ krav i stället!

Jag vill se arbetet för det gröna Stockholm fortsätta. Därför yrkar jag bifall till Centerpartiets förslag till budget för den kommande mandatperioden.

Anförande nr 8

A n t o n R o o s (KD): Herr ordförande! Jag vill tacka KD:s väljare som gör det möjligt för mig att stå här för första gången. Det är en stor ära.

KD:s budget för 2023 bär namnet *Stockholm hela livet*. Detta implicerar, precis som namnet antyder, en politik som på alla områden gör det möjligt för människor att kunna och vilja leva här från början till slutet av sina liv. En sådan politik fokuserar trafikpolitiskt på kärnverksamheten – på framkomlighet, på renhållning och framför allt, en dag som denna, på snöröjningen. Den omfattar samtliga trafikslag, och den bekämpar utsläppen, inte bilen och bilisterna i sig. Den gör helt enkelt livet lite enklare för de människor som lever här.

Vi omsätter detta i praktiken genom att ta bort de antibilsatsningar som föreligger i majoritetens budget. Vi behåller de befintliga satsningarna på gång och cykel samtidigt som vi satsar rejäla summor över mandatperioden – 1 ½ miljard – på att upprusta den befintliga infrastrukturen. Vi betar av underhållsskulden, och vi skapar mer trafiksäkerhet.

Om det är något som jag vill att ni tar med er från detta inlägg, som är ett av många dessa två dagar, är det att trafikpolitik aldrig får syfta till att göra livet svårare för människor. Oavsett om man använder ben, rullstol, cykel, bil eller något annat sätt att ta sig fram på måste politikens uppgift tvärtom vara att möjliggöra för människor att själva välja det som är bäst för dem. Vi i KD vet vad vi väljer. Vi kämpar för människors frihet att välja hur de vill ta sig fram.

Med detta vill jag yrka bifall till KD:s budgetförslag.

Anförande nr 9

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Det nämndes förut att jag har varit medlem i Cykelfrämjandet. För protokollet vill jag meddela att jag även är medlem i Kungliga Automobilklubben.

Jag är intresserad av transport, men inte lika mycket som jag är intresserad av nationalekonomi. För 13 år sedan på dagen hade jag förmånen att träffa Elinor Ostrom, ekonomipristagare och nationalekonom. Hennes tes var att trots att de flesta nationalekonomer säger att en allmänning överutnyttjas om den inte prissätts kan det finnas lägen där så inte är fallet därför att man vårdar och tar hand om det allmänna.

Det finns mycket i stockholmstrafiken som påminner om en allmänning: det offentliga rummet, trottoarer, cykelbanor och parkeringsplatser. Vissa kan enkelt prissättas, andra är svårare. För att översätta det till vardagsspråk: Genom att säkerställa att

parkeringsavgifterna är på en nivå som gör att 15 procent av platserna i innerstaden alltid är lediga slipper den som letar parkering att åka runt i en evighet och generera onödig trafik och onödiga utsläpp.

Det kommer att finnas bilar också i framtidens Stockholm, men även om de kör på el behöver vi hushålla med vår kanske viktigaste resurs, nämligen ytan. Då behövs attraktiva alternativ till att äga en bil, såsom delningstjänster, ökad framkomlighet för innerstadsbussar och mer plats för dem som cyklar eller går och dem som vill njuta av staden.

Vi vill att Stockholm ska göra som andra europeiska städer som ställer om och där cykel-, kollektiv- och gångtrafik skapar en stad som människor vill vistas i. Då blir det också bättre framkomlighet för dem som då och då behöver köra bil.

Anförande nr 10

S a r a S v a n s t r ö m (L): Du sa en hel del kloka saker i ditt inlägg, Lars, till exempel om hur vi kan jobba med delningstjänster. Vi i Liberalerna är också för att få en stad som är mycket mer framkomlig och klimatsmart. Men er trafikbudget är en budget för den som är stark och frisk, helt enkelt den är modig nog att ge sig ut i trafiken.

För oss liberaler är det viktigt att även värna de svaga, och det är därför vi omprioriterar i delar av majoritetens satsningar så att vårt gemensamma stadsutrymme bättre bereder plats för fotgängare, barnvagnar, rullstolar och cyklar. Lika lite som vi vill ha stora motorleder genom Stockholm vill vi skapa barriärer där gående, rullstolsburna och barnvagnar inte kan förflytta sig. Därför vill jag fråga trafikborgarrådet: Ur vems perspektiv planerar ni nu trafiken, och hur säkerställer ni tillgängligheten för dem som inte är starka och friska i de stora investeringar som ni nu gör?

Anförande nr 11

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Våra satsningar på framkomlighet är historiska. Det har aldrig satsats så mycket på just gångtrafik som vi nu gör. Då kanske man tror att det gäller de friska och starka som går power walking eller liknande, men i gångsatsningarna ingår tillgänglighetssatsningar med bredare övergångsställen och mer yta för dem som kanske behöver gå i bredd med barnvagn eller som går med rollator. Det kopplas även till snöröjningen, där gång- och cykelvägar prioriteras när snön faller.

Anförande nr 12

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Ni skriver i er budget, Lars, att det för att få fler att åka kollektivt i stället för att ta bilen krävs åtgärder för att minska bilismen i områden där kollektivtrafiken är ett alternativ. Då har jag en fundering. Ni vill ju stänga av biltrafiken helt i Gamla stan och delar av city – det vet vi redan. Vi vet lika väl att det finns kollektivtrafik i andra delar av staden. Jag blir förbryllad och dessutom orolig över hur ni formulerar er. Vad menar ni egentligen med områden där kollektivtrafik är ett alternativ?

Mig veterligen har vi världens tredje bästa kollektivtrafik i den här staden – den finns över hela Stockholm. Vilka andra områden hoppas ni stänga ned helt eller försämra framkomligheten i för människor som behöver bilen för att klara vardagspusslet? I vilka andra områden är kollektivtrafiken enligt din mening så stark att man helt ska ta bort bilismen?

Anförande nr 13

Borgarrådet **S t r ö m g r e n** (MP): Det vi vill göra är att skapa platser där folk vill vistas. Vi vill också uppmuntra dem som behöver bilen av olika skäl. Dessa skäl lägger jag mig som politiker inte i, men vi vill uppmuntra att de transporter som sker med bil eller som kommer att ske ska ske med elbil. Vi vill uppmuntra den omställning som håller på att ske.

Som har nämnts tidigare, inte minst i går, river också elbilar upp partiklar, och därför behöver vi se till att de flesta resor som kan lyftas över till kollektivtrafik också lyfts över dit.

Kollektivtrafiken i Stockholm är väl utbyggd, och utan den skulle Stockholm inte fungera. Men turtätheten och täckningsgraden i Stockholms periferi gör att bilen alldeles för ofta anses och upplevs som det enda alternativet, och även om det finns en buss går den alldeles för sällan. Därför är det också en satsning på bilar.

Anförande nr 14

J o h a n K l i n g (C): Ordförande! Jag tror att vi alla här inne vill se en diversifierad och fungerande kollektivtrafik, men i ert budgetförslag, Lars, nämns ordet pendelbåt bara en gång. I Centerpartiets budget kan man läsa att vi är beredda att göra investeringar i pendelbåtsbryggor, bland annat med anledning av att regionen nu satsar på en helt ny flotta i pendelbåtstrafiken.

När man läser er budget ser man att staden ska bidra till bättre förutsättningar för pendelbåtstrafiken. Det är allt som sägs där. Jag skulle vilja därför fråga borgarrådet om han kan utveckla vilka förutsättningar han syftar på och hur finansieringen ser ut för dessa förutsättningar.

Anförande nr 15

Borgarrådet **S t r ö m g r e n** (MP): Vi från det rödgröna styret är väldigt positiva till att trafik kan flyttas över till vattnet. Men de flesta linjer drivs av regionen, så det vi som kommun och stad kan bidra allra mest med är att skapa goda kopplingspunkter så att de platser man kommer till med den framtida båttrafiken har god tillgänglighet, är väl underhållna och är väl kopplade till det övriga gång-, cykel- och kollektivtrafiknätet.

Anförande nr 16

Borgarrådet **W e d i n** (M): Ordförande! För det första vill jag säga att det är uppenbart att klimatpolitiken för vänsterstyret enbart handlar om symboler.

Miljözoner införs trots att trafikkontoret varken skyltar gatorna eller att det leder till några bötfällningar. Man struntar i att Stockholms elcyklar hyrs ut trasiga trots att det innebär säkerhetsrisker. Man vill stänga ned Stockholms innerstad helt utan grundliga analyser av hur detta drabbar de boende i området.

Jag tänkte fokusera mer på hyrcykelsystemet e-bikes, som ska levereras av Inurba. Det får nog man säga har blivit ett epic failure. Det är givetvis inte dagens majoritets fel eller den förra majoritetens fel att Stockholms stad har haft oturen att få en mardrömsleverantör, som jag vill kalla dem, men det gör inte att vi kan ignorera frågan i denna sal. Det har visat sig att cyklar som påstås vara tillgängliga inte har synts till i bokningssystemet, och det har också visat sig att de har varit en tydlig säkerhetsrisk.

Jag tycker att det är uppenbart att man inte tar denna fråga på allvar, och det är med stor oro som jag ser att man hittills inte har tagit krafttag mot avtalet. Detta är väldigt anmärkningsvärt då vi ser att det sedan den 1 april har visats reklam på tavlor som Stockholms stad har gett markupplåtelse till för att man skulle få ett elcykelsystem. Vi har fortfarande inte fått något sådant system, men leverantören fortsätter att visa reklam för cirka 20 miljoner kronor i år, enligt uppgifter från trafikkontoret. Vi måste prata allvar om detta.

Jag kräver ett besked från majoriteten om varför man ännu inte har agerat kraftfullt mot detta. Det är uppenbart att staden måste ta i med hårdhandskarna mot det företag som sköter cyklarna, kräva in de vitesbelopp som företaget är skyldigt och ta tillbaka de annonstavlor som företaget har fått i utbyte mot elcyklarna.

Anförande nr 17

Ulf Walter (S): Ordförande! Du kritiserar politiken, Dennis Wedin. I ditt inledningsanförande kritiserade du trafikpolitiken över huvud taget och konstaterade att det är uppenbart att den har misslyckats. Då vill jag påminna dig om att du har varit med och styrt staden de senaste fyra åren och lagt grunden för just den politik som du själv kritiserar.

Du kritiserar även upphandlingen av cyklarna från Inurba. Vi är inte nöjda med hur cyklarna fungerar i dag, men vi har använt ett system som ditt parti ofta förespråkar, nämligen upphandlingar, ibland in absurdum, i det här fallet med anledning av LOV. Jag har en fråga till dig, Dennis Wedin, gällande misslyckandena i trafikpolitiken, till exempel upphandlingen av cyklar, och det konstanta fokuset på upphandlingssystem: Förleder detta någon form av självreflektion och självkritik när det gäller din politik?

Anförande nr 18

Borgarrådet Wedin (M): Jag skulle säga att det är alldeles uppenbart vems prestigeprojekt cykelsystemet är. Det kommer inte från något av våra partier, utan det är någon som har hållit fast vid denna fråga väldigt mycket. Uppbyggnaden är inte rimlig, och jag tycker att det kan ifrågasättas om staden ska ha ett kommunalt system för elcyklar. Men nu står vi här.

Jag tycker att det är uppenbart att vi måste agera mot de stora konsekvenser vi nu ser av en leverantör som inte levererar. Det är under majoritetens watch som vi nu ser att man inte kräver in de vitesbelopp som företaget är skyldigt stockholmarna. Man tar inte tillbaka de annonstavlor som leverantören har fått i utbyte mot elcyklarna till dess att alla problem är lösta. Detta skulle jag säga pekar på att man fortsatt ignorerar problemen. Om man sitter som ansvarig för trafikfrågorna är detta tydligt något som inte kan ignoreras. I grunden handlar det om en stor intäkt som stockholmarna går miste om.

Anförande nr 19

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Borgarrådet Wedin pratade förut om huruvida elbilar är lösningen för framtiden. Det konstaterades nyligen i medierna att elbilar och omställning till elbilar inte räcker för att nå klimatmålen, utan vi behöver också försöka åstadkomma en överflyttning.

Det är en sak i ert budgetförslag som har förbryllat mig lite, Dennis. Det verkar som att ni har räknat fel på parkeringsintäkterna, och därför är det svårt för mig att veta om ni menar att man ska höja parkeringsavgiften eller om ni har räknat fel. Jag skulle gärna se och höra ett förtydligande om detta.

Anförande nr 20

Borgarrådet W e d i n (M): Jag tycker att jag har varit tydlig med att vi när det kommer till parkeringsavgifterna kritiserar den tydliga höjning som man nu har kommit med. Den ska ses i sitt sammanhang och är kopplad till andra åtgärder som majoriteten presenterar och som gång på gång handlar om att man vill klämma åt bilen, oavsett om det är en elbil, för att jävlas med stockholmarna, som metod. Det är så du vill bekämpa bilismen, Lars.

Det är vi som tar ansvar för miljöinvesteringar. Vi satsar mer på att få fram laddstolpar och solceller än vad majoriteten gör. Vi tror på en grön utveckling, men vi ska göra det genom att underlätta för stockholmarna. Det är uppenbart nu i dessa tuffa tider att ni ignorerar att det blir dyrare att leva, och dessutom höjer ni parkeringsavgifterna. Ni ser inte politiken i dess sammanhang, utan det handlar om att ni vill försvåra för människor. Det är hela er ideologi.

Anförande nr 21

J e n s H o l m (V): Herr ordförande, kära kollegor i kommunfullmäktige i Stockholms stad, kära åhörare! Transportsektorn står för ungefär en tredjedel av Sveriges utsläpp. Här i Stockholm leder biltrafik, lastbilstransporter och andra transporter till ungefär hälften av våra samlade utsläpp. Detta måste vi komma till rätta med.

När jag lyssnar på högerns inlägg blir jag frustrerad därför att man hoppas på ny teknik – det är hela tiden den som ska lösa klimatkrisen. Men vi kan inte vänta på ny teknik. Elektrifiering är jättebra, och vi behöver verkligen investera i utbyggd laddinfrastruktur, men vi behöver också beteendeförändringar. Vi behöver satsa på det

som kallas för transporteffektivitet. Därför är jag glad över att vi i budgeten satsar både på ny teknik och på att vi ska få ett annat beteende. Vi ska underlätta för stockholmarna att resa mer kollektivt, cykla mer och gå mer där detta är möjligt.

Det är också en klassfråga. Att investera mer i kollektivtrafiken, möjliggöra för gång och cykel och ta lite av massbilismens yta i staden och ge åt våra barn och ungdomar, låginkomsttagare och kvinnor, som utnyttjar kollektivtrafiken mer än vad män gör, innebär att man lyfter de svaga grupper som vi hörde Sara Svanström från Liberalerna tala om här tidigare.

Budgeten handlar kort och gott om röd politik för grön omställning. Vi ökar rättvisan i Stockholm, och vi minskar utsläppen. Bifall majoritetens budget!

Anförande nr 22

A n n a C e d e r s c h i ö l d (M): Jag skulle vilja ta upp den fråga som borgarrådet Wedin benämnde som ett epic failure, nämligen hur det kan komma sig att trafikborgarrådet inte har sagt upp avtalet med Inurba Mobility, den så kallade leverantören av cykelsystem, som lovat och tecknat avtal med Stockholm om att leverera ett cykelsystem.

Deras partner Clear Channel har visat reklam på reklamtavlor sedan den 1 april i utbyte mot ett cykelsystem, som inte har levererats till staden. Nu har de själva sagt att man tar bort alla cyklar från gatorna därför att batterierna riskerar att börja brinna. Hur är detta möjligt när staden har krävt att batterierna ska vara CE-märkta? Är batterierna CE-märkta, eller har Inurba struntat i denna punkt i avtalet med staden?

Av de 26 skall-krav som Inurba har lovat staden att leva upp till har de brutit mot 23. Hela cykelhistorien kan inte betraktas som något annat än ett misslyckande. Man kan förstås kan ha otur med en leverantör. Det kan absolut hända, men det som gör frågan om cykelsystemet så speciell är att de bryter mot så gott som alla löften som de i kontraktet har förbundit sig att leva upp till. Och sedan betalar de inte de viten som staden fakturerar enligt avtalet. Allt detta kulminerade i början av december, då leverantören meddelade att de plockar in alla cyklar.

Nu står vi här i december och har aldrig haft ett cykelsystem som levt upp till kraven. Vi har inget cykelsystem alls. Trots detta har staden fortfarande inte sagt upp avtalet med den så kallade leverantören. Hur är detta möjligt, trafikborgarrådet Lars Strömgren?

Anförande nr 23

J e n s H o l m (V): Herr ordförande! Moderaterna var med och gjorde upphandlingen av dessa cyklar, så Moderaterna har hela ansvaret för denna fråga. Men jag tror att borgarrådet kommer att svara på detta.

Kära åhörare! Varje morgon passerar jag Enskede skola, där mina barn går. Där är det fullt med bilar klockan 8 på morgonen, och barnen passerar övergångsstället med stor risk. Det är bilar som stannar och lämnar av barn och bilar som kör förbi, det parkeras

nära övergångsstället och så vidare. Detta innebär en stor fara för barnen, och därför tycker jag att det är viktigt att vi i majoriteten nu satsar på bilfria områden, inte minst framför skolor och förskolor. Detta gör vi för barnens säkerhet.

Vill Moderaterna satsa på bilfria zoner, särskilt framför skolor?

Anförande nr 24

A n n a C e d e r s c h i ö l d (M): Vi står bakom de hastighetsregler som gäller framför skolor. Det är naturligtvis extra viktigt med ökad säkerhet kring skolor och förskolor. Givetvis står vi bakom detta, men mig veterligen är just bilfria zoner inte något som vi har drivit.

Anförande nr 25

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Herr ordförande! Jag har fått en fråga gällande det hyr- eller låncykelsystem som jag har fått kommentera en hel del i medierna på sistone. Vi har ett avtal med ett företag. Då detta avtal är konstruerat som en tjänstekoncession ska de leverera en tjänst, nämligen ett fungerande hyr- eller låncykelsystem. Så har inte varit fallet, och vi har nu gått till botten med de juridiska möjligheter vi har kopplat till avtalet.

Det är naturligtvis oacceptabelt att det står cyklar på våra gator som riskerar att börja brinna eller överhettas. Gällande CE-märkning ligger elcyklar under maskindirektivet, och Arbetsmiljöverket är tillsynsmyndighet. CE-märkning är något som tillverkaren själv säkerställer att den lever upp till, så vi har varit tvungna att förlita oss på att tillverkaren lever upp till detta i och med avtalet.

Anförande nr 26

A n n a C e d e r s c h i ö l d (M): Det är fortfarande så att man uppenbarligen har brutit mot ett antal delar av avtalet. Hur det än må vara med detta, menar trafikborgarrådet att vi ska fortsätta att göra affärer med en sådan leverantör? Vad gör det för trovärdigheten i våra upphandlingar? Vi har, oavsett majoritet, ett gemensamt ansvar för att sådana typer av upphandlingar ska fungera bra framöver.

Vad är planen framåt? Hur ska staden hantera detta?

Anförande nr 27

H a m i d E r s h a d S a r a b i (C): Ordförande! Jag är jätteglad att cykelfrågan har kommit upp. Miljöpartiet har haft hand om trafikfrågorna i åtta år. Vi har haft ett samarbete, som ni kanske minns. Det funkade bra ibland, men det var inte alltid vi var nöjda med det område som ni hade ansvar för.

Ni säger att ni är cykelpartiet, och ni har åkt runt och klippt band för minsta lyktstolpe, som för övrigt ibland har satts mitt i cykelbanor. Haveriet är totalt. Det är hyrcyklar, det är asfaltsbeläggningen på cykelbanan på Västerbron, det är otillgängliga och krångliga cykelbanor där det finns många hinder på vägen eller varför inte cykelbanor

som slutar mitt i ingenstans och som tvingar cyklister att köra in i gångtunnlar. Jag har själv blivit påkörd där jag bor i Blåsut av en cyklist som körde in i en gångtunnel. Jag var på väg till idrottsnämnden och kom dit skadad.

Gång på gång har Miljöpartiet misslyckats med upphandlingar som har kostat stockholmarna både tid, pengar, trygghet och säkerhet. Nu är Daniel Helldén borta, och det är Lars Strömgren som har ansvaret. Jag undrar: Vad tänker han och Miljöpartiet göra åt cykeltrafiken i Stockholm?

Anförande nr 28

Borgarrådet **Strömgren** (MP): Herr ordförande! Jag är ytterst ansvarig för planering och genomförande av cykelinfrastruktur i Stockholm. Det finns de som tror att det är en enkel process att bygga för cykel och att cykel är något slags låtsastrafikslag som man löser lite grann med vänsterhanden vid sidan av. Så är inte fallet. Det är väldigt komplext i trånga stadsmiljöer att åstadkomma en säker och trygg resa på cykel, och därför är det hela tiden en prioritering.

Det som vi från politikens håll kan göra är att se till att det finns tillräckligt med ekonomiska resurser, att de riktlinjer och manualer som styr hur man bygger finns på plats och att vi och jag – ytterst, i egenskap av trafikborgarråd – säkerställer att vi lyssnar på medborgarna och ser till att det som byggs för cykel håller hög kvalitet. Annars är varken du eller jag nöjd, Hamid.

Anförande nr 29

Hamid **Ershad Sarabis** (C): Jag kan bara säga att ni inte bygger för vare sig cyklar eller annat. Den ena sidan är missnöjd för att bilarna inte får plats, och jag och många på den andra sidan är missnöjda för att cyklarna inte får plats och att det inte är tryggt. Vi kan inte leva i ett mittemellanland.

Om Miljöpartiet är ett cykelparti ska ni se till att det byggs för cykel. Det minsta ni kan göra är att se till att de cykelbanor som finns är i gott skick, att de inte slutar mitt i ingenstans och att de är säkra för trafikanter på cykel och i bil men också för gående, till exempel de som går med barnvagnar. Detta är väldigt viktigt. Just nu är ingen nöjd.

Anförande nr 30

Jens **Holm** (V): Ordförande! Jag lyssnade med stort intresse på Hamid Ershad Sarabis inlägg, och jag instämmer med mycket av det som sades, inte minst behovet av att öka framkomligheten för gångtrafikanter och cyklister. Men jag tycker att man i en sådan här debatt behöver vara ärlig mot åhörarna. Ifall man vill ge mer utrymme för gångtrafikanter och cyklister måste man också vara beredd att ibland ta utrymme från massbilismen. Vi föreslår just detta i budgeten – att det ska bli lättare att komma fram för kollektivtrafik, gångtrafikanter och cyklister och att bilarna måste flytta på sig genom bilfria zoner och annat.

Nu undrar jag: Är Centerpartiet beredda att satsa på bilfria zoner och att minska ytan för bilismen så att kollektivtrafik, gångtrafikanter och cyklar får mer utrymme?

Anförande nr 31

H a m i d E r s h a d S a r a b i (C): Vi har många förslag som är ganska lika Miljöpartiets. Vi håller med om att cykeln måste få ta plats. Problemet, Jens, är att ni vill börja ta plats från bilarna när den cykelinfrastruktur som finns är en total katastrof och ingenting funkar. Jag har själv cyklat från Enskede, där du och även jag bor, till mitt gamla jobb i centrala staden, och det är en näradödenupplevelse varje gång. Jag är orolig för att jag ska dö varje dag jag cyklar. Så ska det inte vara.

Det viktiga tror jag är att börja laga det som redan är trasigt innan man börjar på något nytt.

Anförande nr 32

A r v i d V i k m a n (S): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag kommer ihåg när jag var sju år gammal och tog min tvillingsyster hårt i handen. Med små ryggsäckar på ryggen stegade vi ut på gården hemma och påbörjade det som då var vår första egna resa till skolan tillsammans. Jag kommer ihåg detta, för det var stort för oss att få detta ansvar. Vi fick förtroendet att klara av den resan, och vi höll så hårt i varandras händer hela vägen. Vi hade gångväg hela vägen till skolan, och det var i stort sett en trygg och lugn färdväg. Jag har googlat i efterhand hur långt det var, och det rörde sig om 270 meter totalt. Det är ett ganska tryggt avstånd. När man hade gått den första raksträckan kom man till ett övergångsställe vid en bilväg. Det var att passera den som var utmaningen, för där det finns trafik blir det en trygghetsfråga som måste lösas för barnen.

Min och min systers resa gick bra den dagen och alla andra dagar, och mina föräldrar vågade låta oss utvecklas och ta den vägen själva. Men tyvärr är det allt färre barn som får göra detta. I början av 80-talet var det 94 procent av alla barn i åldrarna sju till nio som gick till skolan utan vuxet sällskap. I dag har den siffran sjunkit till 30 procent, trots att 90 procent av eleverna bor vad man klassar som nära sin skola.

Jag är själv osäker på om jag skulle låta mina barn göra motsvarande resa i dag. Det är mycket intensiv trafik utanför skolan och många bilar som stannar på olika ställen längs hela vägen, och detta är också självförstärkande. Ju fler bilar som gör det, desto färre blir det som vågar låta sina barn gå ensamma. Vi behöver bryta detta mönster, och vi vill därför skapa bilfria zoner och lekgator vid skolorna och förskolorna. Detta uppdrag lägger vi i budgeten. Jag yrkar därför bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut, för att fler barn ska få möjlighet att växa under sina egna första resor.

Anförande nr 33

S a r a S v a n s t r ö m (L): Du tog upp trafiksäkerhet i ditt inlägg, Arvid, särskilt kopplat till skolan. Jag kommer att vidga perspektivet lite.

Under den förra mandatperioden satsade den dåvarande majoriteten, som Liberalerna ingick i, cirka 1 miljard på cykel, men det visade sig att pengarna var ganska svåra att spendera. Ibland blev det dessvärre fort och fel eller, som en granne till mig sa, mer

pengar än vett. Det blev helt enkelt investeringar som gick fel och som fick tas om, och vi väntar fortfarande på att några ska göras om.

Hamid från Centerpartiet tog precis upp några konkreta exempel på hur otryggt det kan vara även som cyklist. Vi liberaler har dragit lärdom från den förra mandatperioden, men frågan är om den nya majoriteten har gjort det. Hur avser ni att förändra trafiknämndens och trafikkontorets process och styrning när det gäller investeringarna så att vi kan undvika att det blir fort och fel när ni nu gör ännu större investeringar?

Anförande nr 34

A r v i d V i k m a n (S): Tack, Sara, för frågan! Jag är glad att höra hur du pratar om er föregående majoritetstid tillsammans. Jag tycker att debatten hittills har präglats av en olustig företeelse från den nuvarande oppositionen där man helt tar avstånd från den gemensamma politik man har drivit tidigare. Det är ovärdigt när man ingår i en majoritet och tillsammans stakar ut en väg, kompromissar och ger och tar och sedan i efterhand är i ren opposition till den politik man själv har fört. Så tack för ditt ansvarstagande! Jag tycker att det är viktigt.

Jag håller med dig om att tryggheten också är viktig och att man måste ta med sig lärdomar från det som skett tidigare, och självklart ska vi göra det. Vi har en stolt kultur som socialdemokrater av att jobba med nära förvaltning och lyssna in de erfarenheter som finns. Det ser jag fram emot att vi ska göra även under denna mandatperiod.

Anförande nr 35

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Herr ordförande! Hej Arvid! Vi i Moderaterna håller också med om att det ska vara tryggt utanför skolor. Det ska vara en låg hastighetsgräns, och på vissa platser kan det absolut vara lämpligt att stänga av för biltrafik, till exempel i innerstaden.

Jag bor i Skärholmen och befinner mig i en situation med en extremt trotsig snart fyraåring och en tvååring som förvisso är väldigt snäll men som tenderar att också bli upprörd när storasyster är upprörd. Då kan jag få bära ett barn under varje arm plus skolväskor. Jag blir svettig bara av att ha det som jag har det i dag när jag kan parkera ganska nära ingången, och jag får hjärtklappning av att tänka att jag ska behöva gå ytterligare några hundra meter.

Hur tänker ni kring detta, framför allt när det gäller ytterstaden?

Anförande nr 36

A r v i d V i k m a n (S): Tack för din fråga, Sophia! Den är bra och viktig. Som småbarnsförälder kan jag själv starkt relatera till den verklighet som du beskriver. Jag tycker att det har varit viktigt med det försök som har gjorts med denna verksamhet under det senaste året. Det har varit framgångsrikt, och man har sett att det går att göra. Men man får också göra en bedömning av vilka skolor där det inte går att göra.

Det är inte så att man inte kommer att kunna ta bilen till skolan, utan det vi vill göra är att skapa en bilfri väg utanför skolan. Man kanske får ställa sig lite längre bort och gå lite längre, och jag förstår att det kommer att bli tuffare för en del föräldrar som får göra det. Å andra sidan bor 90 procent av eleverna på ett avstånd som klassas som nära skolan och kan göra resan på ett annat sätt. Om man bor nära och kan låta sina barn gå själva underlättar det livspusslet mycket mer på det sättet.

Jag tror att vi behöver ha med oss dessa balansgångar när vi ser över hur vi ska göra det här, men jag tror att grunden är helt rätt och att vi måste ha oss de olika perspektiven. Men jag tror att detta är viktigt för barnens skull och för möjligheten till motion på väg till skolan.

Anförande nr 37

J o n a s N i l s s o n (M): Ordförande! Politik är lite som livet är mest, och bäst är det när vi kan stimulera bra beteenden och bra lösningar som vi vill se. Detta gäller mänskliga relationer, men det gäller också transporter. Därför gjorde Moderaterna en reform som innehöll Stockholms stads första cykelmiljard. Det var under mandatperioden 2010–2014. Alla cykelbanor som vi cyklar på i dag fanns faktiskt med i den cykelplan som Ulla Hamilton lade fram. Några andra har vi i princip inte fått sedan dess.

Den största tunnelbaneutbyggnaden i modern tid drevs fram av Moderaterna i Region Stockholm, med tunnelbanesträckningar i fyra väderstreck. Sådana historiskt stora satsningar på kollektivtrafik, cykel, buss och tunnelbana behöver inte gå hand i hand med att klämma åt bilen. Jag skulle säga att Moderaternas trafikpolitik handlar om morötter, medan vänsterstyrets nya trafikpolitik bara ser ut att handla om piskor.

Piskor är inte vad barnfamiljer behöver, och det gör heller inte våra äldre eller de hantverkare som behöver ha med sig bilen på jobbet. De barnfamiljer som satsar på en elbil behöver inte högre parkeringsavgifter och heller inte högre parkeringsböter, sämre framkomlighet eller körförbud där de bor. Nu flyttar barnfamiljerna från Stockholm, varnas det för, och detta ser vi också i trafiken. Det tror jag det! Barnfamiljerna behöver en parkeringsplats där det står en laddstolpe som går att lita på. De behöver alltså inte piskor, utan de behöver bilen för att få livspusslet att gå ihop.

Bifall till Moderaternas budgetförslag!

Anförande nr 38

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Jag vill inte missa möjligheten att ta replik på en tidigare ordförande i Stockholm Parkering.

Ni har ändrat om en del i er budget. I stället för att satsa på framkomlighet för gång-, cykel- och kollektivtrafik vill ni satsa på laddstolpar. Men era klimatinvesteringar förstår jag inte riktigt hur ni ska få till. De pengarna kan inte sökas av Stockholm Parkering, för stadens bolag ska enligt EU:s statsstödsregler drivas på marknadsmässiga villkor. De pengar som ni har flyttat från framkomlighet till klimatinvesteringar har jag svårt att se hur ni ska kunna göra av med.

Dessutom vill jag påminna även dig, Jonas Nilsson, om att ni fortfarande verkar ha räknat fel. Det är lätt att blanda ihop plus och minus, men om ni inte vill höja parkeringsavgiften saknas det 100 miljoner för er. Jag undrar hur ni ska lösa det.

Anförande nr 39

J o n a s N i l s s o n (M): Att vi har hamnat där vi är tror jag att Moderaterna är medskyldiga till. Man har sänkt parkeringstalet brutalt, exempelvis i Norra Djurgårdsstaden. De som bor i Norra Djurgårdsstaden kan inte lita på att det finns en parkeringsplats med en laddstolpe. Det här går stick i stäv med att vi vill ha fler elbilar, elektrifiering, innovationer och nya sätt att ta oss fram. Jag tror att vi kanske behöver ta en extra funderare på hur vi ska få fram laddstolpar och parkeringsplatser för dem som väljer att satsa på att köpa elbil. Det kostar ju 200 000–300 000 kronor mer att köpa en elbil. De är mycket dyrare. Ska man göra en sådan satsning vill man veta att man kan lita på att det finns en parkeringsplats med laddstolpe som är om inte personlig så näst intill. Detta är otroligt viktigt för att vi ska få till det där utbytet av fordonsflottan, vill jag hälsa dig, Lars Strömgren.

Anförande nr 40

J e n s H o l m (V): Ordförande! Ungefär en tredjedel av Sveriges kommuners yta upptas av plats för bilar. Så är fallet även i Stockholms stad. Som jag tolkar Moderaternas politik, både på lokal nivå och på nationell nivå, vill man att bilismen ska ta en ännu större andel av ytan i Stockholms stad, eftersom man vill investera mer i nya motorvägar. Alla vet att det blir ökade transporter om man investerar mer i nya motorvägar, och de ökade transporterna måste ta vägen någonstans.

Jag vill fråga Moderaterna: Är det så att Moderaterna vill att bilismen ska ta ett större utrymme av Stockholms stads yta? Eller är det så att Moderaterna kan backa upp vårt förslag om att särskilt skydda våra barn och ha bilfria zoner framför våra skolor i Stockholms stad?

Anförande nr 41

J o n a s N i l s s o n (M): Jag börjar med det här med bilfria zoner. En gång i tiden, när jag satt i Familjebostäders styrelse, tänkte vi bygga hus framför Enskede IP. Du känner säkert till det, eftersom du bor ute i Enskede. Där tänkte vi ställa hus framför ingången. De som framför allt var emot det var barnfamiljerna, eftersom de lämnar och hämtar ungefär 800 barn varje dag vid Enskede IP. Vi tog vårt förnuft till fånga och bestämde oss för att vi inte skulle bygga hus där, eftersom det är viktigt att barnfamiljerna kan åka dit och hämta och lämna sina barn som utövar idrottsaktiviteter – fotboll och annat. Detta gäller naturligtvis skolor också. Man måste göra det här på ett säkert sätt.

Sedan är det så att hela Stockholm hela tiden har blivit smartare. Ta exempelvis Slussen, där Moderaterna har drivit på för det nya. Om det är snyggare eller vackrare än det förra kan man tycka vad man vill om. Men nu är det 8 filer över Slussens

vattensnitt. Förut var det 16. Vi klarar ändå av detta. Det går alltså att göra saker smartare. Allting är inte ett nollsummespel.

Anförande nr 42

U l f W a l t h e r (S): Som trafikborgarrådet Strömgren sa kommer det alltid att finnas plats för bilen i Stockholm, Jonas Nilsson. Däremot anser vi att fossilfordonen successivt behöver fasas ut. Det är en politik som vi driver. Vi vill underlätta för människor att välja andra färdmedel, som cykel eller kollektivtrafik till exempel.

Jag tror att vi är överens om att det bästa instrument man kan jobba med är incitament. Då blir min fråga till dig och till Moderaterna i Stockholm om ni kommer att kämpa för att återinföra elbilspremien, så att vanliga stockholmare har råd att köpa sig en elbil.

Anförande nr 43

J o n a s N i l s s o n (M): Det nya förslaget är att man ska ha bilförbudszoner för alla bilar som inte är elbilar. Jag tycker att det är konstigt att Socialdemokraterna ligger bakom den politiken. En elbil kostar inte 100 000 kronor mer än en annan bil, utan 200 000, 300 000 eller ännu mer. Att bara de absolut rikaste med de absolut dyraste elbilarna ska kunna köra i Stockholm är ett väldigt egendomligt förslag för att komma från ett arbetarparti som Socialdemokraterna, som säger sig värna om folk med låga inkomster. Det är väldigt konstigt. De rika personer som kan ha en elbil i dag är säkert jätteglada över er politik, eftersom den trycker undan vanliga arbetare med vanliga löner. Detta tycker jag faktiskt inte alls är bra för att komma från Socialdemokraterna, för att använda ett artigt uttryck.

Anförande nr 44

L i n n B e s s n e r (C): Ordförande, kommunfullmäktige och stockholmare! Stockholm är en fantastisk stad på många sätt, och Centerpartiet vill göra den än bättre. Vi vill göra staden mer levande, klimatsmart och innovativ. Vi vill ha ett Stockholm för alla, där det ska vara enkelt och klimatsmart att ta sig från punkt A till punkt B. Vi i Centerpartiet vill satsa på kollektivtrafik, gång- och cykelvägar samt elfordon och deras möjligheter, detta bland annat genom att samtliga parkeringsplatser år 2030 ska ha laddmöjligheter. Vi vill att Tvärbanan förlängs och går från Kista till Vällingby genom Tensta. Vi vill att båttrafiken utökas, så att fler kan sjöpendla till och från arbetet, och vi vill göra det enkelt att cykla och promenera. Vi vill även ge våra medborgare möjlighet att njuta av fler parker och våra härliga sjöar. Vi vill se till att strandbad nyttjas av fler människor än gäss. I nuläget har gässen tagit över flera strandbad och bidrar till sämre vattenkvalitet.

Utöver det här vill vi ha en levande stad med ett rikt kulturutbud. Invånarna ska kunna nyttja hela staden genom att vi har fler sommar- och vintergångar. Vi vill nyttja dödutrymmet under broar samt parker och gångbanor till kulturaktiviteter. Vi har sett hur staden under sommaren blommar genom våra härliga uteserveringar, som de senaste åren varit kostnadsfria. Varför begränsa detta till sommaren? Det finns som alla vet inga dåliga väder utan enbart dålig trafikplanering. Därför vill vi skapa

möjligheter för detta även på vintern. Jag yrkar därför bifall till Centerpartiets förslag till budget.

Anförande nr 45

T o b i a s J o h a n s s o n (V): Jag har alltid tyckt att Centern varit det parti på den borgerliga sidan som haft de bästa ambitionerna avseende trafikpolitiken. Därför blev jag lite förvånad när jag läste er budget. Om jag förstår det rätt minskar ni driftsbudgeten för trafiknämnden. Redan från början har vi föreslagit generella effektiviseringar på 17 miljarder. Därutöver lägger ni, om jag förstår det hela rätt, drygt 25 miljoner ytterligare i generella effektiviseringar och minskad administration, plus att intäkterna på olika sätt ska minskas med 51 miljoner. Sammanlagt blir det 77 miljoner kronor mindre i kassan för trafikkontoret, om jag har räknat rätt. Jag undrar helt enkelt: Vad ska trafiknämnden arbeta mindre med när ni gör en så pass kraftig besparing?

Anförande nr 46

L i n n B e s s n e r (C): Vi vill förbättra den administrativa delen och minska de stuprörsarbeten som finns. Precis som jag har sagt vill vi fokusera på fler parkeringsplatser med laddmöjligheter, på att Tvärbanan förlängs, på att medborgare ges möjlighet till fler parker och på att vi har en levande stad. Det sker genom administrativ förenkling och förbättring.

Anförande nr 47

G u s t a v Ö s t e r m a n (S): Ordförande! Många stockholmare använder cykeln. Men många tycker också att det kan vara otryggt att använda cykeln. Cykelbanorna kan vara fyllda med bussar eller tunga bilar. De kan vara otydliga och osammanhängande. Vi har hört i dag i salen hur centerpartister får en nära döden-upplevelse varje gång de ger sig ut på cykelbanorna. Därför kan man i Centerpartiet vara glad över att det i majoritetens budget föreslås att vi ska binda ihop cykelstråken i Stockholm, så att det blir tydligare för dem som ska cykla mellan stadsdelarna. Cykelstråken ska byggas ihop mellan norr, väster och söder. Det ska bli lättare, tryggare och mer framkomligt för dem som ska röra sig mellan olika delar av staden. Jag vill därför yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 48

H a m i d E r s h a d S a r a b i (C): Ordförande! Jag finner det inte lika roligt som du gör, Gustav Österman, att jag har nära döden-upplevelser när jag cyklar. Jag har också nära döden-upplevelser när jag har min tio månader gamla son i hans barnvagn och det kommer cyklar i full fart i gångtunneln där jag bor. Inget av det är roligt.

Det är fint att ni lovar saker och skriver om det i budgeten. Men faktum kvarstår. Som jag sa flera gånger: Det spelar ingen roll vad ni lovar i budgeten när ni gång på gång på gång misslyckas med att genomföra det ni lovar. Det är det som är problemet.

Problemet är inte vad ni vill och vad ni lovar. Problemet är genomförandet. Det är upphandlingen som gång på gång kostar pengar, tid och trygghet.

Anförande nr 49

G u s t a v Ö s t e r m a n (S): Jag vill påminna oppositionen om att det är er politik under de senaste fyra åren som har legat till grund för vilka cykelbanor som i dag finns i Stockholm. Att anklaga Socialdemokraterna för att ha skapat denna otrygghet är orättvist och felaktigt. Vi vill bygga lättare och tryggare cykelbanor i Stockholm, och vi får nu bevisa att vi klarar av det.

Anförande nr 50

U l f W a l t h e r (S): Jag vill prata lite om allt som kommer att ske i Stockholm de kommande fyra åren och alla stora infrastruktursatsningar som kommer att äga rum. Vi bor i en stor stad med ett omfattande behov av investeringar. Sett över en fyraårsperiod är investeringsbudgeten rekordstora 5,2 miljarder kronor. Det är ökade investeringar om 2 miljarder, alltså 2 miljarder extra över fyra år. Det här inrymmer pengar för nya anläggningar, antingen helt nya anläggningar eller sådana där något befintligt måste bytas ut. Ett exempel är en planerad cykel- och gångbro vid Slussen.

Investeringsbudgeten ska också täcka renovering av befintlig infrastruktur. Vi har ett stort projekt med renovering av Klaratunneln och Liljeholmsbroarna, som måste framtidssäkras. Kostnaderna är inte klara ännu, men det lär röra sig om hundratals miljoner kronor. Ett annat exempel är Östermalmstorg, som ska byggas om till en kostnad på över 100 miljoner – om det nu var 116 eller 120 miljoner.

Sedan har Stockholm en ambitiös plan att bli en klimatpositiv stad till 2030. Det ska vara lätt att vara klimatsmart i Stockholm. Resan mot elektrifiering kräver att staden säkrar att gatorna har infrastruktur för laddplatser. Bland annat måste Stockholm Parkering vara ledande i den här omställningen.

Vi börjar få en bra infrastruktur för cyklar och elsparkcyklar. Ytterligare 2 000 cykelparkeringar ska komma till framöver. Det ska gå fort att ta sig till jobbet eller till träningen. Det finns även andra projekt i stadens budget som förtjänar att lyftas fram. Brommaplan utgör ett trafikkaos med långa köer som kostar både tid och utsläpp. Det är också en farlig rondell. Under året ska det genomföras en ny studie av en trafiklösning för Brommaplan.

Det är rekordstora satsningar på investeringar som görs, och jag hoppas att ni vill bifalla kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 51

A n t o n R o o s (KD): Fru ordförande! Det spelar ingen roll hur många cykelbanor man bygger och hur mycket man satsar på det om det inte är tryggt att ta sig fram. Särskilt i vintertider ett väldigt snöigt år som nu undrar jag varför inte majoriteten satsar extra pengar på snöröjningen. Vi satsar 13 miljoner extra. Hur kommer det sig att ni inte gör det, Ulf Walther?

Anförande nr 52

U l f W a l t h e r (S): Tack för frågan, Anton Roos! Snöröjningen är ju ett kapitel för sig. Det vi baserar snöröjningen på i dag är den typ av nedbrutna upphandlingar som har genomsyrat stadens politik bland annat de senaste fyra åren, när du varit med och styrt. Det är alltså kristdemokratisk och moderat snöröjning som vi tillämpar i Stockholm i dag. Vi tror att vi kan kika mer på det här och göra det bättre. Bland annat gäller det att följa upp att entreprenörer sköter sitt uppdrag, även när det snöar mycket i staden. Vi har också som förslag att man ska se över om man ska driva viss del av entreprenaden i egen regi också. Det finns alltså ambitioner i vår politik som jag hoppas att Kristdemokraterna kommer att ställa upp på.

Anförande nr 53

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Stadens hyrcykelsystem är ett haveri. Låt oss vara ärliga om det. Låt oss också vara ärliga om att denna upphandling är någonting som jobbats fram både under socialdemokratiskt styre och under moderat styre. Jag tycker att det är meningslöst om vi nystar ned oss i att kasta skulden mot varandra. Dels är det ett parti som så att säga bestående har lett processen kring det här prestigeprojektet, dels är det här irrelevant för stockholmarna. Det hjälper inte stockholmarna att vi står och pekar finger åt varandra när de har ett hyrcykelsystem som är ett totalt haveri.

I nuläget tillhandahålls inget hyrcykelsystem alls, samtidigt som leverantören och dess reklampartner tjänar pengar på reklamplatserna som kommunen upplåtit åt dem. Jag vill ha svar från Socialdemokraterna, som styr den här kommunen i dag: Ska de fortsatt få betalt utan att ha några cyklar ute? Är ni beredda att säga upp avtalet? Var tydlig, Ulf Walther!

Anförande nr 54

U l f W a l t h e r (S): Tack för frågan, borgarrådet! Ja, Socialdemokraterna är tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet bundna av det avtal som Moderaterna var med och förhandlade fram förra mandatperioden. Vi tvingas följa det. Det avtalet går bara att säga upp under de premisser som Moderaterna har varit med och tagit fram. Det här får vi kika på.

Jag vill återigen poängtera något jag redan sagt. Du har pratat om elcyklarna, låncyklarna. Jag nämnde nyss snöröjningen. Det är ett annat exempel på att upphandlingspolitiken kan spåra ur. Vi ser upphandlingar av äldreboenden som inte heller fungerar. Det bör finnas ett system i det här. Jag ställer mig själv frågan: När kommer Moderaterna att inse att upphandlingar och privatiseringar inte är lösningen på alla samhällsproblem?

Anförande nr 55

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag vill prata lite om miljözoner och deras effekt. Som jag förstår det är miljözonerna Miljöpartiets och den rödgröna majoritetens främsta verktyg för en bättre luft, minskad mängd partiklar, minskad ohälsa hos befolkningen

och minskade utsläpp. Men vilken faktisk effekt har då de miljözoner som finns i Stockholm i dag? Ni är säkert varse rapporten om miljözon klass 2, som i stort sett är helt verkningslös. Det är väldigt låg regelefterlevnad. Även om den hade efterlevts hade den bidragit med marginell effekt. Miljözon klass 1, som gäller för hela Stockholm, är däremot en väldigt bra miljözon som borde efterlevas av ännu fler. Trots detta är det så att ungefär var tionde tung lastbil som kör i Stockholms innerstad saknar rätt typ av motor, kör med fuldiesel eller har alldeles för dålig förbränningsmotor, vilket skapar höga utsläpp.

Men i stället för att angripa det problemet och säkerställa att de tunga fordon som kör i Stockholm faktiskt har rätt kapacitet enligt regelverket försöker ni införa miljözon klass 3 i Gamla stan. Det är väl närmast den värsta typ av symbolpolitik som man kan tänka sig, inte minst för att det vetenskapliga läget är oklart kring hur miljözon klass 3 påverkar partikelutsläppen. Det finns vissa studier som visar på att elbilar faktiskt släpper ut mer partiklar på grund av sin tyngd. Inte minst när de har dubbdäck under torra vinterdagar leder det till större slitage på vägbanan, vilket i värsta fall kan öka partikelutsläppen mycket mer än för bensin- och dieslbilar. Det här kan alltså faktiskt ha en kontraproduktiv effekt.

Ambitionen att elektrifiera Stockholm är såklart positiv, men vi får inte heller glömma att vi har en energibrist i Sverige. Energipriserna kommer att gå upp. Vi kanske kommer att behöva stänga av energin i vissa delar av Stockholm under vissa tider. Att då ladda en elbil är ju helt omöjligt. Jag skulle gärna vilja ha en redogörelse för om ni anser att miljözoner faktiskt är ett effektivt verktyg och vad ni baserar det på. Finns det något konkret bevis, eller är det bara era drömmar och önskemål som gör att ni inför detta?

Anförande nr 56

Borgarrådet Strömgren (MP): Miljözoner är ett styrmedel för att uppmuntra den omställning som redan håller på att ske inom fordonsbranschen och på fordonssidan. Det finns också andra styrmedel. Ett av dem är parkeringsavgifter. Jag är den förste att erkänna att det här med debet och kredit kan vara svårt ibland. Jag brukade tänka att debet är mot fönstren i Handelshögskolans aula. Jag vet inte vilken minnesregel du hade, Gabriel Kroon, men ni har i varje fall räknat fel. Ni har tagit med majoritetens höjda parkeringsintäkter trots att ni säger att ni vill behålla parkeringsavgifterna på dagens nivå. Det verkar ju lite svårt. Det kommer att saknas 45 miljoner om ni inte höjer dem. Vad vill ni i så fall ta bort? Om ni inte vill ta bort något, hur tänker ni då?

Anförande nr 57

Gabriel Kroon (SD): Det är inte alls svårt. Jag beklagar, Lars Strömngren, att du inte verkar tillräckligt påläst om hur budgeten fungerar. Läser man er CESAM-bilaga ser man ingen tydlig indikation på att ni gör en neddragning. Jag vet att det här ärendet kom upp i trafiknämnden. Jag blev också lite förvånad att man inte behandlade det tydligare i den här budgeten. Kollar man på era avgifter för parkering ser man att

ni hänvisar till 2019. Ingenting i budgeten talar för att ni höjer beloppen, och det specificeras heller inte alls att det kommer att öka med 45 miljoner kronor.

Jag beklagar att er redovisning är så pass dålig att oppositionen inte får ett tillräckligt gott underlag. Jag kan försäkra dig, Lars, om att vi har stämt av och kollat upp det här. Den enda hänvisning som finns i den budgeten är tillbaka till 2019 och de taxeförhandlingar som skedde då. Att ni sedan kom och ändrade i trafiknämnden efter budgetfullmäktige och inte redovisade det tillräckligt väl för oppositionen tycker jag är beklagligt. Jag hoppas att Stadsrevisionen kommer att se över hur ni arbetade med redovisningen gentemot oppositionen, inte minst för att det var flera fel i Excelbilagorna som oppositionen fick från er.

Anförande nr 58

H a m i d E r s h a d S a r a b i (C): Ordförande! Gabriel Kroon! I går var det julstämning. Christofer Fjellner delade ut frågor till höger och vänster och gav alla möjlighet att svara. Jag tänker göra samma sak nu.

Ni är emot miljözoner och ökade krav på minskad fossil användning. Ni är emot satsningar på ett grönare Stockholm. Ni vill inte ha sommargåtor. Ni vill bygga i Nationalstadsparken, ett älskat friluftsområde som dessutom är viktigt för djur och natur. Ni vill att delar av Götgatan ska stängas för cyklar och breddas för att fler bilar ska få plats. Ni är också emot upprustning och breddning av gång- och cykelbanor, till exempel på Västerbron. Främjandet av cykel-, gång- och kollektivtrafik ska enligt er avslås till förmån för bilar.

Nu tänker jag ge dig en chans. Måla på en minut upp er bild av Stockholm! Berätta för oss vad det är för Stockholm ni egentligen vill ha!

Anförande nr 59

G a b r i e l K r o o n (SD): Det gjorde min kollega väl i sitt anförande, Hamid Ershad Sarabi. Men jag beklagar faktiskt att du inte riktigt har läst vår budget. I så fall hade du fått svar på alla de här frågorna. Miljözon klass 1 tycker vi är bra, som jag var inne på nyss. Miljözon klass 2 och 3 är helt verkningslösa. Det måste du också erkänna när du läser rapporterna. När det gäller sommargåtor – återigen, läs budgeten! Där står det att vi vill ha sommargåtor när det är möjligt under sommartid. Vad gäller Nationalstadsparken är vi väldigt tydliga i vår budget med att vi inte stöder exploatering av denna, till skillnad från ditt parti som har varit med och möjliggjort att Hasselbacken ska kunna byggas ut någonting ofantligt. Läser du Sverigedemokraternas budget ser du att vi är det mest restriktiva partiet.

När det kommer till trafiken är framkomligheten helt avgörande för alla trafikslag. När vi politiker investerar skattemedel måste det ske utifrån samhällsekonomiska analyser. Vilka trafikslag efterfrågas? Vilka trafikslag används? Det ska inte ske utifrån ideologi, förhoppningar och tvång. Det är det som skiljer oss från Miljöpartiet, från majoriteten och kanske även från er.

Anförande nr 60

A n d r é N i l s s o n (L): Liberalerna finns till för att människor ska bli friare och ha ett större självbestämmande. Därför känns det väldigt kul att ställa en första fråga som handlar om tvång. Jag tänker då specifikt på parkeringsnormen. Sverigedemokraterna vill införa en högre parkeringsnorm i delar av staden, trots att högre parkeringstal gör att färre bostäder kan byggas. Det gör att ofriheten blir större. Parkeringsnormen är ju ett tvång. Det handlar om att man säger till någon som vill bygga en bostad: Du måste också bygga parkeringar, oavsett om det passar på just den här platsen och oavsett om det finns alternativa färdmedel.

Detta gör att det blir svårare att bygga och att det blir färre platser som fungerar. På vissa platser är det svårt att ha parkeringar under husen, eftersom berggrunden inte tillåter det. Det gör att det finns färre ställen där vi kan bygga i staden. Det är därför jag undrar. Vi har ju Sveriges längsta kötider. Trångboddheten i Stockholm ökar och är högst bland alla stora städer i hela Norden. Varför vill ni göra det dyrare och svårare att bygga bostäder, med onödiga parkeringsnormer som tvingar människor till sådant som inte behövs?

Anförande nr 61

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag vet inte om du har missat hela syftet med politiska församlingar, André Nilsson, men det är ju här vi sätter reglerna som alla ska följa och spelramarna som gäller för alla. Likaså gör vi med parkeringsnormen. Det är ju i grund och botten en självklarhet att det när man bygger ett attraktivt område även måste finnas möjligheter för bilen. Vi hörde av våra kollegor tidigare hur man behöver bilen för att få sin dag att gå ihop. Det handlar inte om en markant höjning, utan det handlar om att möjliggöra attraktiva områden som ger individen valfrihet – valfrihet att åka kollektivt, åka bil, cykla eller gå. Det borde väl ändå du stå bakom. Men begränsar man parkeringsnormen stryker man helt valfriheten avseende ett enskilt trafikslag. Det kan väl ändå inte stå i paritet med Liberalernas andemening om möjligheten för individen att välja sitt eget färd sätt.

Därför tycker vi att man ska bygga parkeringsplatser, gärna under mark, under jord, så att man inte tar viktig markyta i anspråk på bekostnad av till exempel parker, skolor eller, som du är inne på, bostadskvarter.

Anförande nr 62

B e r i t N y b e r g (S): Ordförande, ledamöter, stockholmare och trafikanter! Jag är ny ersättare i kommunfullmäktige och står nu här uppe i talarstolen för allra första gången.

Jag åker själv med vår kollektivtrafik varje dag – med buss, med tunnelbana och även då och då med pendeltåg. 2 miljarder till att förbättra framkomligheten för bland annat kollektivtrafiken innebär också förbättrad tillgänglighet. Jag kommer inte att vara ensam stockholmare om att få en bättre vardag efter den insatsen. Jag ser fram emot mitt nya uppdrag i trafiknämnden och chansen att kunna medverka till ännu bättre

kollektivtrafik. Erfarenheten från min egen stadsdel och stadsdelsnämnd är att den lokala kunskapen behövs för att helheten ska bli bra. Det här är viktigt.

Summa summarum: Det här är ett bra budgetförslag som jag tycker att alla ska kunna rösta på.

Anförande nr 63

A n t o n R o o s (KD): Fru ordförande! Mycket har sagts om majoritetens budget, så jag tänkte försöka mig på en liten summering. Läser man detta verk framkommer två tydliga saker, tycker jag. Den ena är att man satsar emot bilen. Den andra är att man inte betar av underhållsskulden. Jag tycker att det framstår som rätt uppenbart att Socialdemokraterna har betalat ett högt pris för att få över Miljöpartiet till sitt lag. Man satsar vad som i praktiken är två antibilmiljarder under mandatperioden, och det samtidigt som det befintliga gatunätet skriker efter upprustning och samtidigt som lånevolymen borde minska.

Man hade kunnat hoppas att majoriteten i stället skulle öronmärka medel för att komma åt de här problemen. Hur mycket öronmärker den då? Jo, ingenting – noll kronor. I stället lägger man sin energi på att göra Sveavägen bilfri och på att skapa fler miljöbilszoner. Kontrasterna är tydliga. Medan vi betraktar trafikpolitik som ett sätt att öka framkomligheten betraktar majoriteten trafikpolitiken som lite allt möjligt.

Det här är inte den enda kontrasten. Jag ser inte heller några särskilda satsningar på tryggheten i trafiken – inga extra sensorer, ingen extra klottersanering och ingen extra snöröjning. Man tar också bort små satsningar som har stor betydelse. Ynka 6 miljoner kronor betalar man för potthålsåtgärder och blomsterprogrammet, två saker som jag är övertygad om är uppskattade av stockholmarna. Det har man alltså inte råd med.

Sammanfattningsvis menar jag att de här prioriteringarna är mycket tveksamma.

Anförande nr 64

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Jag ska inte upprepa mig själv och påpeka att ni liksom SD, oavsett vad Gabriel Kroon säger, har räknat fel på intäkterna från parkering, Anton Roos. I stället ska jag lyfta fram en formulering ni har kopplat till just gående, som du säger att ni prioriterar, dock inte som vi inom ramen för våra två framkomlighetsmiljarder. Ni säger att ni vill att refuger inte ska anläggas. Ni kan tänka er att övergångsställen kan få breddas, men refuger verkar ni inte gilla. Varför tycker ni inte att föräldrar med barnvagn ska kunna vänta tryggt och säkert vid ett övergångsställe som är tillräckligt brett och har refuger som hindrar en bilist från att köra förbi i hög hastighet?

Anförande nr 65

A n t o n R o o s (KD): Fru ordförande! Att parkeringstaxan kommer att ändras var något som vi inte var medvetna om i budgetarbetet, vilket är allvarligt nog, skulle jag vilja säga.

Angående din huvudsakliga fråga, Lars Strömgren, kan jag säga att det inte finns något nödvändigt samband mellan att anlägga refuger och att vara för framkomlighet för barnfamiljer. Det tycker jag är ett rätt löjligt argument. Vi har andra satsningar som gynnar den framkomligheten. Vi behåller de befintliga satsningarna på gång och cykel, och det tycker vi är tillräckligt.

Anförande nr 66

U l f W a l t h e r (S): Jag tackar för frågorna och funderingarna, Anton Roos. Jag tog i mitt senaste inlägg upp ett antal exempel på investeringar och utredningar som ska göras. Jag nämnde att vi har en tanke om hur man kan vidareutveckla snöröjningen. Jag nämnde att Brommaplansrondellen ska ses över, liksom exempelvis trafiklösningen vid Järva, Liljeholmsbroarna och laddinfrastrukturen. Det finns många förslag i den här budgeten, som jag hoppas att vi i dag kommer att rösta för.

I grund och botten är det så att vi rödgröna ser klimathotet och tar det på allvar. Stockholmarna tror jag vill vara de modernaste storstadsborna i världen. Avgaserna hör inte hemma i en modern storstad. Jag förstår inte varför KD tycker det.

Anförande nr 67

A n t o n R o o s (KD): Fru ordförande! Du har helt rätt i att det föreligger en tydlig kontrast mellan våra sidor och mellan våra partier, Ulf Walther. Vi vill båda bekämpa klimathotet, men vi har som bekant olika vägar dit. I likhet med en tidigare talare i debatten kan jag inte förstå varför ett arbetarparti som Socialdemokraterna riktar energi som slår mot människor, mot vanligt folk, och gör deras liv krångligare. Skillnaden mellan oss är att vi inte vill att omställningen ska ske till priset av att man gör människors liv krångligare.

Anförande nr 68

A n d r é N i l s s o n (L): Målet med Liberalernas trafikpolitik är att försvara och stärka varje människas frihet och självbestämmande. Det kräver att trafikinfrastrukturen både är hållbar och ger varje människa möjlighet att leva och färdas i vår stad. Det handlar om klimat- och miljömässig hållbarhet. Fossilfria resor och transporter behöver prioriteras. Gång, cykel och rullstol måste alltid vara utgångspunkten i trafikplaneringen, tätt följt av kapacitetsstark kollektivtrafik.

Men det handlar också om ekonomisk hållbarhet. Ska vår stad leva måste människor, butiker och verksamheter kunna få sina leveranser i tid. Vår trafikapparat ska vara effektiv. Det ska gå snabbt att ta sig dit man vill. Allra främst kanske det handlar om den sociala hållbarheten och varje människas rätt till självbestämmande och frihet. Alla måste kunna ta sig dit de behöver i vår stad.

Alla dessa aspekter av hållbarhet är vägledande för liberal trafikpolitik. Därför satsar vi 120 miljoner kronor mer i investeringsbudgeten och 6 miljoner kronor mer i driftsbudgeten på tillgänglighet för alla människor. Ska vi skapa ett mer hållbart trafiksystem måste vi säkra en mångfald av transportsätt som speglar alla våra olika förutsättningar och behov, för det är bara med mångfald vi skapar en reell

motståndskraft. När det snöar, när det händer en olycka eller när vi bygger om måste man kunna ta ett annat färdmedel. Då måste det fungera, även för den som behöver bilen, för den som åker ambulans och för den som åker färdtjänst. Alla måste kunna ta sig fram i vår stad.

En socialt hållbar stad kan inte kraftigt försvåra för färdtjänst och ambulans att ta sig fram i stora delar av staden på helgerna. Det är därför Liberalernas satsningar på tillgänglighet för alla människor, även för dem som använder rullstol, är så viktiga. Varje människa ska vara fri att ta sig dit den behöver. Därför yrkar jag bifall till Liberalernas förslag till budget, som innebär en hållbar trafikpolitik som stärker varje människas frihet och egenbestämmande.

Anförande nr 69

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Fru ordförande! Stockholm Parkering är ett mobilitetsföretag. Utöver att Stockholm Parkering förfogar över 23 700 besöksparkeringar och 19 500 parkeringsplatser som man kan förhyra har vi mycket annan service i våra garage.

Minns ni Socialdemokraternas utspel i valrörelsen 2010 om att man skulle ha butler i tunnelbanan? Jag minns, för jag var MUF:are då. Vi var väldigt snabbt ute i tunnelbanan och erbjöd den här butlerservicen, vilket mottogs positivt av vissa, inte lika positivt av andra.

Jag måste ändå ge er lite kredd, för ni låg lite före er tid. I dag har vi faktiskt servicen, men i våra parkeringsgarage. Det finns en och annan kemptvätt, det finns cykelservice, det finns biltvättar och det finns leveransboxar.

Något vi vill satsa på, faktiskt mer än majoriteten och i ett högre tempo, är att det ska vara 100 procent laddstolpar, inte bara i innerstaden utan även i ytterstaden. Vi har satt upp ett delmål på 80 procent laddstolpar i ytterstaden till 2030.

Jag vill också säga att Stockholm Parkering har en enorm kunskap när det handlar om att bygga parkeringsgarage. Det ska man nyttja genom till exempel parkeringsköp. Det innebär att man kan låta Stockholm Parkering bygga parkeringsgarage, vare sig det är våra allmännyttiga bolag eller privata aktörer som behöver få dem byggda. Sedan får man köpa dem eller delbetala en summa för de här parkeringsplatserna.

Jag vill avsluta med att tacka Stockholm Parkerings ledning för att ni skötte bolaget så otroligt bra genom en pandemi då vi hade väldigt stora utmaningar.

Anförande nr 70

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Jag vill instämma med föregående talare om att Stockholm Parkering är ett eminent bolag som föredömligt har utvecklat det här med laddinfrastruktur till bilar i sina garage. Jag ser också fram emot att få sitta i styrelsen tillsammans med dig, Sophia Granswed Baat, under kommande mandatperiod.

Men en sak som jag undrar varför Moderaterna har tagit bort är pilotprojektet för innovativ gatuladdning. Tanken med det var att pröva nya och billigare sätt att dra fram el till laddstolpar, exempelvis via gatubelysningen och stadens fastigheter. Det har förut varit omöjligt, eftersom staden inte får sälja el, men här hade vi hoppats på att få testa en ny möjlighet. Vi tycker att det vore synd om ni inte stöttade det initiativet.

Anförande nr 71

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Jag tror inte att vi har tagit bort det. Förmodligen har vi inte skrivit med det specifikt i vår budget. Men det är precis den här typen av satsningar som vi är för, och vi lägger faktiskt mer pengar än majoriteten på klimatinvesteringar. Skillnaden är bara att vi förstår att människor också är i behov av bilen. Man behöver elektrifiera hela vår fordonsflotta snabbare än vad majoriteten anser att man måste göra. I stället för att stänga av biltrafiken i innerstaden ser vi till att fler kör med elfordon.

Anförande nr 72

M a r i a M u s t o n e n (V): Tack, Sophia Granswed Baat, för att du tog upp Stockholm Parkering, som vi i styrelsen i all enighet har styrt tillsammans blocköverskridande! Men det är en missuppfattning att vi inte vill ha 100 procent laddplatser i hela staden. Det har vi drivit fram i vår budget, och det är vi väldigt glada för. Laddplatser är en del av klimatomställningen i Stockholm, och det är en del som ska vara lika för alla. Alla ska ha möjlighet att ladda sin bil. Det är väldigt bra att vi är överens i den frågan majoriteten och oppositionen emellan.

Anförande nr 73

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Jag vill också tacka dig för ett väldigt gott samarbete under den gångna mandatperioden, Maria Mustonen. Vi har haft stora utmaningar, framför allt under pandemin. Det var lite intressant att sitta i styrelsen då. Vi hade Daniel Helldén som ordförande. Man kan tänka sig att han är lite glad över att biltrafiken i innerstaden sjunkit med 20–30 procent. Men det här har påverkat vårt bolag negativt. Medan bolaget fick sämre siffror försökte jag uttyda om Daniel tyckte att det var bra eller inte. Men han höll masken och sa bara: Tack för rapporten – nu går vi vidare till nästa fråga!

Anförande nr 74

E m i l B u s t o s (S): Fru ordförande, ledamöter och stockholmare! Detta är mitt första anförande här i talarstolen. Jag vill tacka för möjligheten att få prata om cykelpolitik. Visst behövs det mer cykelpolitik i den här staden! Många, liksom jag själv, cyklar till jobb och fritidsaktiviteter. Många, liksom jag själv, upplever att det finns mer att göra för Stockholm som cykelstad. Många, liksom jag själv, är därför glada när vi ser alla de fantastiska initiativ som finns i majoritetens budgetförslag, inte minst ett förslag om att utreda en ny trafik- och gatumiljöplan för city där vi prioriterar cyklar framför bilar.

Men det finns även annat mycket bra innehåll, exempelvis bredare cykelbanor, nya cykelgator som ska göra det lättare att ta cykeln i stället för bilen och nya cykelstråk i hela staden vilka ska binda ihop vår fantastiska kommun. Vi vill även utreda nya bilfria områden, exempelvis vid skolor, för att öka framkomligheten och öka tryggheten. Med det sagt är jag glad att vi har en majoritet som satsar på ett Stockholm för cykel.

Anförande nr 75

P e r R o s e n c r a n t z (M): Fru ordförande! Nu har vi pratat mycket om trafik, men vi har inte pratat om Bromma flygplats. Det duger faktiskt inte, så det måste jag prata lite grann om.

När jag läser majoritetens budget blir jag lite ledsen över denna förtida avveckling. Först vill jag säga de två självklarheterna. Det är klart att det är synd att avveckla en fullt fungerande flygplats. Det kommer att få konsekvenser för jobb och tillväxt. Det handlar om över 20 000 jobb, enligt Stockholms Handelskammare. När det gäller Bromma parkstad tror jag att jag talar för många moderater när jag säger att det finns en rädsla för att det i stället blir Bromma miljonprogram. Man ska bygga patricievillor och en vacker trädgårdsstad där i stället, eller hur?

Nåväl! Det jag ska prata om nu är någonting mer allvarligt, nämligen totalförsvaret. Vi har två fungerande flygplatser i Stockholm. Tidigare hade vi fler. Tänk vilken säkerhetsrisk det är att bara ha en! Vi i Stockholms stadshus har ett ansvar för civilförsvaret och totalförsvaret. Det är bra att ha två fungerande flygplatser, särskilt en som är så nära. Tänk på Ukraina! Tänk vad som skulle hända i en situation där Stockholms stad hamnar under attack! Då ska man vara glad att man har röstat för bifall till den moderata budgeten och inte för att avveckla Bromma flygplats i förtid.

Anförande nr 76

J e n s H o l m (V): Fru ordförande! Det är väldigt bra att Per Rosencrantz från Moderaterna lyfter fram Bromma. Här har vi ju en enorm potential att bygga en helt ny hållbar stadsdel med plats för minst 30 000 nya stockholmare.

Jag vill berätta för Per Rosencrantz att jag innan jag började här i fullmäktige var ordförande i riksdagens trafikutskott. Då kom Swedavia, som äger och driver våra statliga flygplatser, inklusive Bromma, och vädjade till oss i trafikutskottet: Ge oss ett uppdrag att avveckla Bromma flygplats! Vet du varför de gjorde det? Jo, i dag måste alla vi skattebetalare genom Swedavia, som ägs av svenska staten, gå in med hundratals miljoner kronor i subventioner bara för att hålla en flygplats öppen som allt färre flyger ifrån.

Jag vill fråga Per Rosencrantz: Hur mycket ska svenska skattebetalare subventionera Bromma flygplats bara för att Moderaterna vill ha den öppen? Varför inte bygga en hållbar stadsdel i stället?

Anförande nr 77

P e r R o s e n c r a n t z (M): Jens Holm! Fungerande infrastruktur kostar pengar för ett land. Det är inte Stockholms stads invånare som betalar via kommunskatten för att hålla flygplatser och inrikesflyg igång, utan det är den nationella biten.

Jag vill helt enkelt ha ett fungerande inrikesflyg. Om man lägger ned Bromma måste man bygga ut Arlanda, vilket också för med sig kostnader – om vi inte ska avveckla hela flygtrafiken. Det är något som jag förstår att Vänsterpartiet och Miljöpartiet kanske vill, men jag tror inte att Socialdemokraterna vill det.

Man kan räkna på olika sätt. Vi har två fungerande flygplatser. Att då riva den som faktiskt finns kvar här tror jag inte är det mest ekonomiskt lönsamma på sikt.

Anförande nr 78

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): För mig är detta lite högtidligt, Per Rosencrantz. Första gången jag var i den här salen var när man förlängde avtalet kring Bromma. Då satt jag på läktaren med anledning av en uppsats jag skrev om det på Handels med din fru.

Bromma tar upp en yta större än Kungsholmens. Vi får in en hyra på 4 miljoner varje år. Den här ytan skulle kunna bebyggas och bli Bromma parkstad. Det skulle innebära minst 35 000 bostäder.

Det är en sak om man är emot flyg. Men givet att du är för flyg: Vill du att det här avtalet om Bromma ska sägas upp 2038, vilket jag misstänker bestämdes den här måndagskvällen för en massa år sedan när jag satt här, eller vill du förlänga det även då?

Anförande nr 79

P e r R o s e n c r a n t z (M): Det var kul att du fick jobba tillsammans med min fru, Lars Strömgren.

Det är ovanför min lönegrad, skulle jag nästan säga, att bestämma hur avtalet ska förlängas. Jag tycker helt ärligt att man måste göra en nylägesanalys av det nya säkerhetsläge Sverige befinner sig i. Det gjordes inte då. Det här gjordes i en annan tid. Nu är vi i en ny tid. Det måste man tänka på.

Jag vill också passa på att lyfta fram det civila försvaret. Vi har 4 000 ambulansflygningar via Bromma. Hur ska det här fungera i en helhet? Det är inte helt omöjligt att man måste förlänga avtalet. Jag tycker i alla fall att man måste ta detta i beaktande. Men det görs inte i den rödgröna budgeten, utan där tutar man bara på.

Visionen om 35 000 bostäder undrar jag om alla Brommabor delar.

Anförande nr 80

U l f W a l t h e r (S): Jag har en bestämd vision om minst 35 000 bostäder i Bromma parkstad. Vi socialdemokrater är också för ett fungerande inrikesflyg som ska användas där och när det är nödvändigt på ett effektivt och smart sätt.

Det förvånar mig lite att du säger att handelskammaren skulle vara för bevarandet av Bromma flygplats, Per Rosencrantz. Jag vill minnas att såväl handelskammaren som Swedavia sagt att det inte är lönsamt att driva flygplatsen vidare. Folk flyger inte lika mycket längre. Folk satsar på tåg i stället i stor omfattning. Det finns inte samma behov av Bromma längre.

Höj blicken och se möjligheterna: tiotusentals bostäder i en vacker och väldigt citynära parkstad! Här är möjligheterna otroligt stora. Med risk för upprepning, men jag förstår inte: Varför vill Moderaterna satsa på buller och föroreningar i stället för stockholmars boende?

Anförande nr 81

P e r R o s e n c r a n t z (M): Jag sa faktiskt inte att Stockholms Handelskammare var för det, Ulf Walther. Jag hänvisade till en rapport från dem gällande Brommas sysselsättningseffekter. Man kan landa i en annan position än Stockholms Handelskammare. Det kan hända ibland.

Buller och störningar – ja, så ser det ut just nu, men vem vet hur det kommer att se ut i framtiden? Då kanske vi har ett inrikes elflyg som Bromma flygplats blir hubben för. Helt plötsligt är det då renare än tågen. Visionslöst? Det beror på hur man vänder på det.

Anförande nr 82

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Jag måste säga att jag blir väldigt förfärad över hur majoriteten gång på gång under den här debatten har försökt slänga ifrån sig ansvaret för någonting som är ett uppenbart haveri för alla stockholmare. Vi måste prata allvar om stadens hyrcykelsystem. Vi måste prata allvar när ett system så tydligt inte klarar den standard som vi behöver i den här staden. Det går inte att hålla på och slänga käft och peka på varandra när det gäller vem som har ansvaret för en upphandling som det uppenbarligen har tagit många år för staden att ta fram.

I grunden handlar det om en leverantör som alldeles uppenbart missköter sig – så uppenbart att cyklarna nu har tagits ur bruk. Då är det väl dags för oss att prata allvar om vad som måste göras i det givna läget. Det finns i nuläget inget cykelsystem alls, samtidigt som leverantören och dess reklampartner tjänar pengar på reklamplatser som kommunen upplåter åt dem för finansiering av det cykelsystem som skulle finnas. Är det rimligt? Nej, det är det inte. Men givetvis går det att göra någonting åt det om viljan finns.

Man försöker fransäga sig ansvaret och lägga det på tidigare majoriteter. Man tar inte ansvar för situationen. Vi vill ha agerande här och nu. Vad görs i den rådande situationen? Det har blivit ottydligt om majoritetens företrädare tycker att avtalet har

brutits eller inte, vilket jag finner helt orimligt. När batterier börjar brinna är det uppenbart att det här avtalet inte hålls. Gång på gång ser vi att ska-krav i upphandlingen inte har uppfyllts. Givetvis måste trafikborgarrådet gå hem och sammanställa alla de sätt på vilka leverantören brutit avtalet med Stockholms stad samt agera för att säga upp avtalet i linje med svensk upphandlingsrätt. Ska det här bolaget få tjäna pengar på en massa reklam i det offentliga rummet medan stockholmarna fortsättningsvis inte får några cyklar? Är det rimligt?

Anförande nr 83

Borgarrådet **S t r ö m g r e n** (MP): Jag tror inte att någon från det rödgröna styret på något sätt försöker kliva undan ansvaret, Dennis Wedin. Avtalet är framtaget. Den här typen av avtal är svåra att ta fram. Men det är inte ett avtal om det inte finns en klausul om hur man ska agera när det inte går som det ska.

Vi har gått till botten med det avtal vi har och sett exakt vilka sanktionsmöjligheter vi har och hur avtalet är formulerat. Vi har haft tät och löpande kontakt med leverantören. Ur mitt perspektiv ligger alla alternativ på bordet. Det system vi har upphandlat ska fungera. Självklart ska det inte på våra gator stå cyklar som kan riskera att börja brinna.

Vi har nu gett leverantören 30 dagar på sig att inkomma med en förklaring angående hur vi tar det här vidare. Det är vårt svar.

Anförande nr 84

Borgarrådet **W e d i n** (M): Man står nu i färd med att rulla ut ytterligare reklamtavlor, vilket skapar ytterligare intäkter för någon som inte har levererat sin produkt. När det handlar om säkerhet och att batterier börjar brinna är det givetvis fråga om ett avtalsbrott.

Det är alldeles utmärkt att föra en dialog med den här aktören. Men givetvis har ni inte agerat tillräckligt hittills, och givetvis kräver vi att man nu ger oppositionen insyn i detta och tydligt redogör för vilka krav det är ni anser inte har uppfyllts samt slutar ge den här aktören reklamrätten. Det är ju reklamrätten som innebär att leverantören fortsätter att behålla intäkten, samtidigt som dess produkt skapar en säkerhetsfara för stockholmarna. Det är fara å färde, och dessutom rullar man nu ut cyklar som inte ens finns. Det är inte acceptabelt.

Anförande nr 85

S a r a S v a n s t r ö m (L): Ordförande! Nu vet jag inte om jag begår något etiketsbrott, men jag tänkte tacka för debatten, som har varat i snart två timmar. När jag har suttit och lyssnat har det för mig blivit alltmer tydligt att debatten här inne handlat om den som är stark och den som är frisk. Det är också så att detta är frågor som framför allt debatteras och diskuteras av halva Stockholms befolkning, det vill säga män, vilket jag hoppas att det blir en ändring på till nästa års budgetdebatt.

Flera debattörer nämner många av de viktiga trafikslag vi har i Stockholm, såsom gång-, cykel- och kollektivtrafik. Men det är fortfarande så att de som inte har

möjlighet att cykla och de som har det svårt att ta sig fram på våra gator eller till och med i vår kollektivtrafik lyser med sin frånvaro i denna diskussion. De kommer bara fram vid direkta frågor där man på något sätt ställs på prov.

Liberalernas budgetförslag värnar allas möjlighet till att röra sig fritt i Stockholm. Det är därför vi satsar på tillgänglighet för alla och framkomlighet för alla, oavsett om man som jag är frisk och stark eller inte. Jag kan ta min elcykel från Farsta och åka in till stan och tillbaka och kan lätt och smidigt röra mig i kollektivtrafiken. Men det ska också finnas tillgänglighet för Rolf, som behöver komma fram med färdtjänsten för att hinna i tid till sitt läkarbesök, och för Asta, som har rullator och har svårt att ta sig upp och ned för trottoarkanter och inte kan ta sig över vissa cykelbarriärer.

Inför kommande år kommer jag och Liberalerna stenhårt att bevaka alla de stora investeringar som görs. De ska leva upp till den här tillgängligheten och till devisen: Ingen ska vara glömd eller gömd i Stockholm!

Jag yrkar bifall till Liberalernas budgetförslag.

Anförande nr 86

Borgarrådet **S t r ö m g r e n** (MP): Ordförande! Det finns många likheter mellan Liberalernas förslag och majoritetens förslag. Det står om att prioritera gång-, cykel- och kollektivtrafik och om att biltrafiken behöver minska, Sara Svanström.

Din partikollega Jan Jönsson nämnde i ett tacktal till Erik Slottnér den brittiska tv-serien *Yes Minister*, där det finns ett roligt citat: Ju mer du *inte* vill att någonting ska genomföras politiskt, desto mer behöver du prata om det.

Om det här var en tävling om vem som nämner cykel-, gång- och kollektivtrafik mest kanske det skulle vara något annat än om man vill förverkliga det. För att förverkliga det måste man ha mål. Det har vi i det rödgröna styret. Varför har ni valt att ta bort de konkreta mål som tidigare har funnits för biltrafikens utveckling och för minskning av utsläppen från transportsektorn, liksom andra mål och incitament?

Anförande nr 87

S a r a S v a n s t r ö m (L): Liberalerna står bakom de mål som vi satte upp i samband med budgeten för 2022. Det innebär att organisationen ska vara fossilfri till 2030 och att vi ska vara klimatpositiva – utsläppspositiva, kanske vi kan säga – till 2040. Detta ligger kvar. Däremot är det så att vi måste ge stockholmarna möjlighet att både ställa om och anpassa sig. Därför tycker vi att flera av de förslag som finns i majoritetens budget är att gå för långt.

Anförande nr 88

R o s l a n a C e d e r h a g e (M): Fru ordförande! Jag vill understryka en aspekt av vikten av Bromma flygplats. Flera av er här kommer att ingå i en krisledningsnämnd. Jag vill läsa upp ett stycke från SKR om vad som innefattas i krisledningsnämndens roll: ”En extraordinär händelse definieras som en sådan

händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller en region.”

Det innebär att ni ska planera för att någonting sådant kan inträffa. Då skulle faktiskt Bromma flygplats kunna vara en viktig del i hur man får hit viktiga saker, såsom när man ska fylla på ett beredskapslager eller andra funktioner som man behöver få att fungera. Ta till exempel pandemin! Den chockade oss allihop. Det fanns inget beredskapslager. Det var svårt att få hit material, masker och så vidare.

Jag vill understryka det som Per Rosencrantz lyfte fram. Jag förstår att det är lockande att bygga bostäder på Bromma flygplats. Men vi har faktiskt ett ansvar för att få samhället att fungera vid extraordinära händelser. Skälet till att man instiftade krisledningsnämnder i samtliga kommuner och regioner var faktiskt Arvikas översvämningar. Det var då man insåg att samhället behöver ta sitt ansvar när det inte är krigstider för att styra upp saker och ting och få dem att fungera.

Anförande nr 89

M a r t i n H a n s s o n (MP): Fru ordförande! Jag tänkte fortsätta på den fråga som Lars Strömgren ställde till Per Rosencrantz gällande Bromma flygplats. Vi börjar bli mer och mer osäkra på var ni i Moderaterna egentligen står när det gäller vad som ska hända med flygplatsen efter 2038. Låt oss titta historiskt! I slutskedet av valrörelsen 2014 uttryckte ni tydligt att Bromma ska läggas ned efter att nuvarande avtal går ut 2038. Under förra mandatperioden var det väl det som var inriktningen hela tiden. Vi kan acceptera att den är kvar till 2038. Även ni moderater har varit inne på linjen att en ordnad avveckling då ska kunna ske. Men var står ni nu? Det börjar komma en hel del anföranden och retorik som antyder att ni kanske håller på att ompröva detta.

Anförande nr 90

R o s l a n a C e d e r h a g e (M): Vi vill behålla Bromma flygplats.

7. Stadsbyggnads- och idrottsroteln

Idrottsnämnden

Anförande nr 91

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande och fullmäktige! Idrottsrörelsen är en av Sveriges största demokratiska folkrörelser. I den möts radhusungarna från Hässelby villastad och höghusbarnen från Tensta. Här möts föräldrar och vuxna, eldsjälar som får föreningshjulen att rulla. Engagemanget föds i kärleken till idrotten och stadsdelen och i önskan om att ge barn och unga ett alternativ till att hänga i centrum.

Under de månader jag varit ordförande för idrottsnämnden har jag träffat några av eldsjälarna som utgör Idrottsstockholm, till exempel Linn, som kom till Sverige 2015 och började spela fotboll i Kista SC och i dag är en av föreningens unga ledare med ansvar för barngrupperna på Järva, och Martin från Norrtulls SK, innerstadsföreningen som när kriget bröt ut startade drop-in-fotboll för ukrainska flyktingbarn. Det är föreningar som skapar verksamhet som möter alla barn och unga, oavsett bakgrund.

I dag är idrotten inte lika tillgänglig för alla, men vi i den rödgröna majoriteten vill att alla barn och unga ska få jämlika förutsättningar att utöva idrott och att idrottsföreningarna ska blomstra. Därför satsar vi 1 miljard på att bygga nya anläggningar och idrottsytor i Stockholm. Vi stoppar OPS-projekten så att idrottens pengar går till idrotten i stället för till företagsvinster. Och vi bygger upp simskolan med fler tider, fler simlärare och sänkta avgifter för de barn som behöver det allra mest i Stockholm.

Därför, fullmäktige, åhörare och Stockholms idrottsrörelse, yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 92

C h r i s t o f f e r H ö k m a r k (M): Ordförande! En av världens främsta boxare heter Volodymyr Klytjko. Han är, av en händelse, även bror till Kievs borgmästare. Båda bröderna gillar boxning, och den yngre brodern har vid ett tillfälle sagt att det är något magiskt med boxning för att det ger styrka till de svaga. Det ger mod till dem som är blyga, och det ger disciplin till dem som är lite vilt lagda.

Detta är en väldigt talande beskrivning för vad idrott kan innebära, framför allt för ungdomar, naturligtvis, där ett idrottsengagemang kan vara skillnaden mellan en fritid som präglas av passivitet och en som i stället präglas av rörelseglädje och annan typ av glädje. Det kan också vara det som gör att man tar steget från en destruktiv miljö in i något som i stället präglas av kamratskap och en positiv anda.

Detta vill vi exponera fler ungdomar för. Fler ungdomar ska hitta sin idrott och hitta sitt sätt att röra på sig. Då behöver vi också så mycket idrott vi kan få för pengarna, och då är det, precis som har påtalats tidigare, i det ekonomiska läge vi har fel att låna, bygga själv och sköta driften i egen regi. Det är inte så vi får så mycket idrott som

möjligt för pengarna just nu. Vi ska inte in i någon lånekarusell, utan vi ska engagera det privata näringslivet och se till så att idrotten kommer alla till del den vägen i stället.

Jag yrkar bifall till Moderaternas budgetreservation.

Anförande nr 93

H a s s a n J a m a (V): Ordförande, ledamöter och stockholmare! I dag presenterar vi i den rödgröna majoriteten vår idrottsbudget. Den idrottsanläggningsstrategi som antogs förra mandatperioden visar på de stora behov Stockholm har och pekar på vårt behov av att bygga i kapp för att åtgärda anläggningsbristen.

Ordförande! Vi kommer att lägga en idrottsmiljard på att bygga fler anläggningar, utöver de investeringar som redan är planerade. Detta är en rekordsatsning som vi gör redan i vår första budget. Dessutom gör vi flera särskilda satsningar, men jag vill lyfta upp en, nämligen den på simkunnighet. Vi kommer att bygga ut stadens simskola med 20 procent över fyra år. Vi satsar 7 miljoner kronor för att öka simkunnigheten. Bland annat ska simskolan på sommaren byggas ut och avgifterna sänkas, och det blir ett särskilt fokus på ytterstaden. Simkunnighet är bokstavligt talat en livsnödvändig kunskap.

Ordförande! Stockholmsidrotten får en majoritet som gör de investeringar som behövs. Vi lyssnar på idrotten och agerar därefter. Anläggningsbristen måste byggas bort, för alla som vill och kan ska kunna idrotta och motionera. Vi höjer ambitionen och bygger för idrotten och inte för marknaden. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens budget.

Anförande nr 94

L e i f S ö d e r s t r ö m (SD): Ordförande och fullmäktige! Idrottens betydelse för samhället kan knappast överskattas. Med 20 000 föreningar, 600 000 ideella ledare och 3 miljoner medlemmar är den en samlade kraft för hela samhället. I vår budget för staden höjer vi det generella föreningsstödet med 5 miljoner kronor.

Bra hälsa är livsviktigt, och idrotten är välgörande för en god fysik, psykisk hälsa och social gemenskap. Den bästa träningen är den som blir av. Därför ska utbudet av aktiviteter vara varierat och lättillgängligt. Breddidrotten ska värnas och erbjudas genom en mångfald av aktörer. Elitidrotten ska ges goda förutsättningar att fortsätta utvecklas. Tillgängligheten till idrottsplatser ska prioriteras i samband med stadsutvecklingsprojekt, och när befintliga anläggningar rustas upp ska funktionshindersperspektiv särskilt beaktas. Skolbarn ska kunna idrotta spontant. Då behövs skolgårdar med tillräcklig storlek, så Boverkets riktlinjer om yta per elev ska gälla.

Idrottsanläggningar ska vara säkra, trygga, jämställda och tillgängliga för alla. Könnsselektering i simbassänger ska inte vara tillåtet, och för personer som arbetar med barn i stadens verksamheter ska årliga utdrag ur belastningsregistret krävas.

I Stockholm finns många ambitiösa idrottsföreningar. Några har verkat i långt över hundra år. Föreningarna har en stor och bred aktivitetspalett, och för en storstad som

Stockholm är det en rimlig ambition att ha representation i de allra högsta serierna. Vi ska vara tacksamma för idrottsföreningarna. Deras hundratusentals ideella ledare och miljoner medlemmar förtjänar vårt helhjärtade stöd för verksamheter som outtröttligt drivs år efter år, för våra ungdomars och samhällets bästa.

Anförande nr 95

Hanna Wistrand (L): Ordförande! I Liberalernas Stockholm har alla tillgång till idrott och möjlighet att uppleva stadens friluftsliv. Denna rörelsefrihet är begränsad i dag då vi jämfört med resten av Sverige saknar ett stort antal anläggningar och idrottsytor. Våra föreningar och aktiva behöver få ta plats. Idrottsnämndens viktigaste uppgift är att öka byggtakten, något vi bara klarar av med hjälp av externa aktörer.

Rörelse, oavsett om det är ute eller inne, är roligt och skapar ett viktigt socialt sammanhang. Den positiva effekten på hälsan, både fysiskt och psykiskt, och de förbättrade skolresultaten är något vi känner till sedan länge. Idrotten och föreningslivet är en friskfaktor och efter skolan också den största skyddsfaktorn för barn i riskzon.

Varken ditt kön, din bakgrund eller din ålder ska avgöra vilken idrott du kan eller förväntas utöva i Liberalernas Stockholm. Särskilda satsningar behövs för barn i utanförskapsområden, tonårstjejer, människor med funktionsvariation och årsrika.

Idrott är en viktig del av civilsamhället, och nämnden ska arbeta nära Stockholms idrottsrörelse. Liberalernas ambition är att förbättra och förenkla för föreningslivet. Stockholm ska ha Sveriges bästa föreningsklimat.

För att skapa mer jämlik idrott måste vi fortsätta redovisa statistik nedbruten på kön vid idrottsinvesteringar. Våra resurser ska fördelas jämnt mellan flickors och pojkars och kvinnors och mäns idrottande. Vi vill därför utreda förutsättningarna för att bygga ett nytt ridhus i Stockholm och för att det kampsportcenter som föreslås i Järva i stället blir ett sportcenter för fler idrotter, det vill säga även idrotter som flickor väljer. Jag hoppas verkligen att det hus för gymnastik, dans och konstakning i Linta som klubbades i våras inte drabbas av majoritetens tendens att bryta ingångna avtal.

Många partier pratar om att satsa på idrotten. Liberalerna gör det. Bifall Liberalernas budget!

Anförande nr 96

Karin Ernlund (C): Ordförande och fullmäktige! En aktiv stad är en rolig stad, och därför behöver vi både de stora arenorna för världsmästerskapen och världsstjärnorna, motionsspåren i skogen och badstegen nere vid kajen. Vi behöver basketkorgarna i parken, fotbollsplanerna, simhallarna och kampsporten i källarlocalerna. Allt tillsammans skapar en stad där människor trivs, mår bra och möts.

Att investera i idrott är att investera i barn och unga. Förutom att rörelse är viktigt för ungas både fysiska och psykiska hälsa gör idrotten också att unga får ett socialt sammanhang, fler trygga vuxna i sitt liv samt vänner och förebilder. Därför vill jag se

klubbstugornas revansch, så att föreningslivet får ta det ansvar som de både vill och kan ta och vi får fler trygga idrottsplatser med mer vuxen närvaro, där barn kan äta ett mellanmål mellan skolan och träningen.

Ordförande! Äntligen är det vinter, och Stockholm är en fantastisk vinterstad. Mina barn tjarar varje dag om att de vill gå ned till isen och åka skridskor, och tusentals skidfantaster står och stampar och väntar på att Ågestaspåren ska komma igång. Med Centerpartiets förslag till budget får vi mer vinter i Stockholm. Vi satsar på att förlänga spåren i Ågesta till de fem kilometer som planerades från början. Vi vill se fler elslingor under fotbollsplaner, fler bastuflottar och mer vinterbad.

Ordförande! Att lära sig simma är en livsviktig kunskap. Därför föreslår vi att den framgångsrika satsning på förberedande simskola som vi startade på Järva nu utökas för att finnas i hela staden.

Bifall till Centerpartiets förslag till budget!

Anförande nr 97

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Idrottens betydelse för barn och unga kan inte överskattas, som tidigare talare har varit inne på. Vi gör nu ytterligare satsningar på både nya investeringar och reinvesteringar när det gäller hallarna.

Därtill skärper och vässar vi miljöfokus. Numera är Miljöbyggnad silver, solpaneler på taken och rätt kraftiga idrottsinvesteringar standard, och detta är något som vi år efter år hela tiden har skruvat upp så att det numera ses som en självklar del när det handlar om både reinvesteringar och nya hallar.

De satsningar vi nu gör är motiverade; det är extrasatsningar. Tyvärr är Stockholm fortfarande en av de kommuner som har lägst antal idrottsanläggningar per invånare. Det har skett en hel del förbättringar de senaste tio tolv åren när medvetenheten har vuxit sig allt starkare, men vi ligger konstant efter. Detta beror inte bara på att satsningarna kanske inte har varit fullt så många som de nu är, utan det handlar också om att vi har åkt på rätt kraftiga reinvesteringar, framför allt när det handlar om simhallarna. De flesta av dessa byggdes under miljonprogrammet på 70-talet, och nästan alla behöver nu renoveras samtidigt.

Vi tar nu ytterligare steg med den så kallade idrottsmiljarden. Det ska verkligen understrykas att den är utöver de redan befintliga projekten, så detta är alltså ytterligare något som kommer. De stora befintliga projekten pågår fortsatt, förvisso i lite olika former.

Jag skulle särskilt vilja lyfta fram det nya idrottsklustret och de nya hallarna som kommer att komma på Skarpnäcksfältet. Detta kommer att bli en jättesatsning de kommande åren. Jag vill också nämna de fortsatt pågående arbetena med Kristinebergshallarna på Kungsholmen och såklart också Bällsta IP för friidrotten – ett större projekt som nu verkligen är på gång.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 98

A n t o n R o o s (KD): Fru ordförande! Som kristdemokrat är jag, kära kommunfullmäktige, övertygad om att samhället bäst byggs underifrån. Civilsamhället är en naturlig del av detta och idrotten är såklart en naturlig del av civilsamhället.

Politikens uppgift får aldrig vara att detaljstyra utan måste vara att ge förutsättningar för civilsamhället och idrotten att frodas på egen hand. Därför behåller vi idrottssatsningarna på prioriterade målgrupper, med idrottsbonusen, mot psykisk ohälsa och ofrivillig ensamhet.

Därför har vi ett pragmatiskt och flexibelt förhållningssätt till att uppföra nya idrottsanläggningar. Detta måste uppnås utan att det blir skuldsättning upp över öronen, och man måste vara beredd på eventuella avyttringar och privata investeringar i fastighetsbranschen. Det är i grund och botten pragmatism.

Därför, kära kommunfullmäktige, satsar vi också våra medel direkt till föreningslivet. Vi satsar dem inte på förvaltningen. Detta gör vi för att vi vet att föreningarna själva vet bäst vad man gör med pengarna, så att de kan sänka sina taxor.

Jag ska erkänna att det kanske inte är jättemycket som skiljer vår budget på det här området från majoritetens, i absoluta kronor och ören. Men det skiljer desto mer i grundsyn och förhållningssätt. Vi satsar pengarna direkt till civilsamhället; majoriteten satsar pengarna på förvaltningen. Vi litar på förvaltningen, men vi litar också på föreningslivet.

Anförande nr 99

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande och fullmäktige! En stor del av idrottsrörelsen startades av män, för män, och präglas fortfarande mycket av manliga normer och maktstrukturer. Traditionellt sett har Stockholm investerat i och drivit idrottsanläggningar som används av pojkar och män i betydligt större utsträckning än sådana som används av flickor och kvinnor; det gäller även spontanidrott, för den delen.

Detta rimmar illa med det övergripande målet för idrottens jämställdhetsarbete, nämligen att kvinnor och män ska ha samma makt att forma idrotten och samma makt att delta i idrottsrörelsen. Idrottsnämndens resurser ska självklart fördelas så att förutsättningarna för att utöva idrott är jämnt fördelade mellan flickor och pojkar och kvinnor och män.

Därför vänder jag mig till er i majoriteten. Var är texterna om en jämställd idrottspolitik? Hur ska ni få fler flickor att delta i Stockholms idrottsliv? Hur vill ni stötta flickor så att vi kan spräcka de manliga normerna och maktstrukturerna? Det är såklart vi politiker som måste bidra till detta.

Därför vill Liberalerna bland annat utreda förutsättningarna för att bygga ett nytt ridhus i Stockholm. Ridning är nämligen en av Sveriges största ungdomssporter, med stor dominans av flickor. Trots detta satsas det betydligt mer pengar på pojkars idrott än på

flickors. Det är ett hästjobb att göra något åt detta. Liberalerna kastar nu moroten till er.

Anförande nr 100

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Kul att möta dig i den här debatten, Isabel! Detta har vi ju aldrig fått diskutera tidigare. Roligt också att du lyfter ridningen! Jag är själv gammal hästtjej och red i många år i Järfälla ridskola. Det är en underbar sport som jag saknar än i dag, men det är långa köer och svårt att få en plats.

Självklart kommer vi att satsa på jämställdhet. I de strategidokument som vi jobbar utifrån i dag har vi skrivningar som handlar om jämställdhet. Vi gör jämställdhetsanalyser i samband med de satsningar vi gör. Och vi satsar 1 miljard extra på att bygga nya anläggningar, och det skulle ju också kunna vara ridhus. Det finns även andra sporter än ridning som utövas av tjejer, som också kommer att dra fördel av vår stora satsning.

Jag har en fråga till er. Det integrationsfrämjande arbetet tycker Liberalerna är viktigt, har jag förstått. Men varför drar ni bort det extra föreningsstödet för just integrationsfrämjande insatser i er budget?

Anförande nr 101

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Jag känner som sagt var ett hopp inför att du ska vara ansvarig för de här frågorna, för är det något som du och jag har diskuterat mycket är det jämställdhetsfrågor. Jag ser det alltså verkligen som en möjlighet framöver, och jag kommer att ligga på dig som en liten hök för att du ska fortsätta med det arbetet.

Jag funderar väldigt mycket på den här idrottsmiljarden som ni har investerat. Det finns som sagt inga skrivningar om flickors idrott eller hur vi ska få det mer jämställt. Jag vill verkligen understryka att ni bör ta med det i verksamhetsplanen och det ni arbetar med framöver.

Det handlar alltid om att prioritera. Vi har lagt upp det på ett annat sätt. I vår budget har vi lagt mycket pengar på investeringsbudgeten när det gäller just idrottssatsningarna.

Anförande nr 102

H a m i d E r s h a d S a r a b i (C): Ordförande, kommunfullmäktige och åhörare! Det blir 138 miljoner mindre till idrotten 2023 jämfört med i vår budget 2022. Det saknas finansiering för avgörande investeringar, som anläggningarna i Kristineberg och Bällsta samt Vårbergs IP. Brännkyrkahallen försenas. Dialogen med idrottsrörelsen innan budgeten fastställdes var bristande. Satsningarna på idrottsbonus minskar. Ja, ordförande, en lista över majoritetens synder skulle bli väldigt lång.

Men jag fastnade ändå för en sak: idrottsmiljarden som ska gå till nya idrottsanläggningar. Senast Socialdemokraterna hade makten lovade de en

idrottsmiljard, som endast gick till fördyringar och förseningar. Satsningen blev helt enkelt inte av. Nu utlovas återigen en idrottsmiljard. Pengarna ska gå till att köpa ut privata aktörer och driva projekten i stadens regi, kosta vad det kosta vill. Jag vågar sticka ut hakan och säga att det inte kommer att gå ihop.

Är det detta Socialdemokraterna och den nya majoriteten menar med satsning på nya anläggningar? När ska stockholmarna egentligen få ut något av den här miljarden som ni gång på gång lovar?

Anförande nr 103

M a r t i n H a n s s o n (MP): Det kommer mer specificerat sedan hur budgeten ser ut. Men jag vill understryka att Kristinebergshallarna och Bällsta IP är finansierade i den här budgeten. De ligger inom ram för 2023, inom den post som heter ”större projekt i planeringsfas”, från och med nu och framåt. Båda dessa finns i budgeten. Jag förstår att det inte går att se dem specifikt, men de finns där. Och de är finansierade, så det ska det vara check på.

Även Brännkyrkahallen är finansierad, även den utanför idrottsmiljarden. Det går såklart att diskutera huruvida det blir en försening eller inte, men den är fullt finansierad utifrån det som förvaltningarna själva bedömer ska behövas under det här året.

Anförande nr 104

H a m i d E r s h a d S a r a b i (C): Jag kan bara konstatera att om Kristineberg och Bällsta ligger i budgeten är det väl i så fall annat som ramlar ur. Som sagt – vi har facit. Det går inte ihop; staden kan inte hinna i kapp och bygga de här anläggningarna i egen regi. Så jag vågar som sagt sticka ut hakan och säga att detta inte kommer att gå ihop. Men tack för svaret!

Anförande nr 105

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Jag vill börja med att ge Hamid och Liberalerna kredd för att de ändå tar ordet i den här debatten. Det är glädjande att åtminstone två oppositionspartier tycker att idrottsfrågorna är viktiga.

Jag håller med. Vi har en enorm skuld till Stockholms idrottsbarn och idrottsföräldrar. Och skulden har vuxit med tiden. Men nu satsar vi faktiskt 1 miljard extra. Vi stryker inga planerade projekt ur budget, utan vi adderar 1 miljard extra för att bygga nya anläggningar och nya idrottsytor i Stockholm.

Det är faktiskt inget annat parti som gör just detta – inte ens Centerpartiet, även om ni lovar ganska mycket och listar en hel del specifika projekt i er budget. Men jag är lite fundersam och förbryllad över detta, och jag undrar hur ni egentligen planerar att finansiera de projekt som ni *inte* listar i er budget. Tänker ni fortsätta med OPS-uppläggen, till exempel, finansieringsmodellen som har fått stor kritik?

Anförande nr 106

H a m i d E r s h a d S a r a b i (C): Jag vet inte hur många år man kan gå tillbaka för att se vad som blir den bästa lösningen. Men jag har ändå varit i Stockholmspolitiken i ungefär elva år. När det gäller det jag har sett och den lista som idrottsförvaltningen har lagt fram över anläggningar som enligt deras beräkningar behövs hoppas jag att ni kan åstadkomma mirakel. Jag ser inte hur det ska gå ihop.

Anförande nr 107

H a s s a n J a m a (V): Ordförande! Hamid, vi har ju suttit tillsammans i idrottsnämnden den senaste mandatperioden. Jag vet inte hur ni har räknat ut beloppet 138 miljoner kronor. Martin hann ju svara att vi kommer att finansiera de tre anläggningar du nämnde – Kristineberg, Brännkyrkahallen och Bällsta. De är redan inom ramen. Utöver detta höjer vi ambitionen så att vi lägger 1 miljard till för att bygga ut anläggningar.

Jag hör dig säga att du inte tror det. Ni tror på privata aktörer som ska komma in och bygga för oss. Men ni får det att låta som att det skulle vara gratis, som att de skulle göra oss en tjänst. Så frågan är: Vad kommer detta att kosta i jämförelse med att bygga i egen regi?

Anförande nr 108

H a m i d E r s h a d S a r a b i (C): Vad är det man säger? Det finns ingen gratis lunch. Allt kostar såklart; det fattar jag också.

Hassan, jag har inget emot era ambitioner. Jag vet att du brinner för detta. Jag vet att ditt parti brinner för det och att ordföranden för idrottsnämnden brinner för det. Det är fantastiskt. Mitt problem är tillvägagångssättet. Jag ska citera dig. Du stod här nyss och sa att ni bygger för idrotten, inte för marknaden. Jag vill att vi ska låta marknaden bygga för idrotten. Därför vill jag yrka bifall till Centerpartiets budget.

Anförande nr 109

K a r i n E r n l u n d (C): Ordförande och fullmäktige! Centerpartiet kommer att fortsätta tjata om anläggningsfrågan, för det är den absolut viktigaste idrottsfrågan. I dag behöver föreningar faktiskt säga nej till barn och unga som vill vara med och idrotta för att vi helt enkelt inte har tillräckligt många fotbollsplaner, simhallar och idrottshallar.

Under förra mandatperioden rekordsatsade vi på idrottsinvesteringar, och vi gjorde dessa prioriteringar tillsammans med idrottsförbunden. Vi tog också tillsammans med idrottsrörelsen fram en anläggningsstrategi, som avspeglar det verkliga behovet av idrottsanläggningar. Den måste vi nu realisera.

I stället ser nu idrottsrörelsen en tvärnit. Det saknas finansiering för flera av de viktiga projekt som vi tillsammans med idrottsrörelsen jobbade fram. När man granskar er budget ser man att det i potten för större projekt i investeringsfas ligger 800 miljoner. De ska räcka till Bällsta IP, Kristinebergshallarna och Kampementsbadet.

Tillsammans summerar de här projekten upp till 1 ½ miljard. Det saknas alltså 700 miljoner kronor bara här. Idrottsmiljarden kan inte täcka upp för detta eftersom den ska gå till en ny hall i Järva, en ny hall på Enskede IP, roller derby-hallen i Rågsved, en ny sim- och idrottshall i Skarpnäck och, fick vi nu senast höra, också till ett nytt ridhus.

Jag tycker att idrottsrörelsen förtjänar mer än tomma ord. I vår budget pekar vi ut och finansierar de här stora, viktiga projekten som vi har på gång men också en vinterpark på Gärdets sportfält, en fotbollsanläggning på Gubbängsfältet, en elvaspelsplan i Östra Hagastaden, en ny evenemangshall, ett fotbollskluster på Sjöängen och fler klubbstugor och toaletter – därför att idrotten behöver det.

Bifall till Centerpartiets förslag!

Anförande nr 110

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag är ju ny ordförande i fastighetsnämnden. Du, Karin, vet precis som jag att vi förutom idrottsmiljarden avsätter årliga pengar i de årliga budgetarna. Det gör alla majoriteter. Jag kan återigen säga – detta sa jag till dig redan under förra fullmäktige – att samtliga idrottshallar du nämner, Bällsta och Kristineberg, till exempel, är fullt finansierade. Du kommer att få se det i verksamhetsplanen för fastighets- och idrottsnämnden.

Men jag skulle vilja fråga dig något. Det är en sak avsätta pengar för investeringar, men sedan har vi ett fastighetskontor som ska klara av detta, hålla ihop pengarna, hantera fördyringar och se till att de här specialfastigheterna, som de ofta är, verkligen möter idrottsföreningarnas behov. Jag undrar hur det går ihop med den nedskärning på fastighetskontoret med 9,5 miljoner kronor som ni gör. Det är ganska mycket pengar för den förvaltningen. Hur ska ni kunna hålla kostnadskontroll, och hur ska ni kunna leverera när ni samtidigt skär ned på fastighetskontoret?

Anförande nr 111

K a r i n E r n l u n d (C): Ordförande! I den årliga investeringsbudget som ligger från år till år finns 340 miljoner, och det räcker ju inte för att täcka den miljard i finansiering som saknas i er budget. Den behöver vi använda till exempel för att klara av det årliga underhållet i våra idrottsanläggningar och för att finansiera renoveringen av Kampementsbadet, som vi har fattat beslut om i både idrottsnämnden och fastighetsnämnden. Så 340 miljoner kronor räcker inte.

När det gäller fastighetskontoret tycker jag att det är jättebra att vi pratar om det här, för en av anledningarna till att vi vill släppa in fler aktörer som kan vara med och investera i idrotten är att vi ser att fastighetskontoret kan ha svårt att hålla många projekt i luften samtidigt. Därför tycker vi att det är bra att fler är med och finansierar idrotten. Då kan vi få ut mer idrott för pengarna. Vi kan ha fler projekt igång samtidigt.

Anförande nr 112

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Problemet är bara, Karin, att det inte blir mer idrott för pengarna. De här OPS-uppläggen som ni har varit inne på under tidigare mandatperioder, eftersom ni har valt att prioritera skattesänkningar i stället för att investera i idrotten, har fått kritik av Riksgälden, Kommuninvest och SKL. Anledningen är att det blir dyrare för kommunerna och regionerna att hyra anläggningar i stället för att äga dem.

Men jag har en fråga. I er budget avsätter ni pengar specifikt för Bällsta och Kristinebergshallarna, men de kommer inte att kunna påbörjas under 2023 eftersom detaljplanerna har blivit försenade. Så jag undrar, Karin, vilka av de idrottsprojekt som vi har tänkt genomföra ni har tänkt stoppa, eftersom posterna för Bällsta och Kristinebergshallarna inte betyder någonting.

Anförande nr 113

K a r i n E r n l u n d (C): Ordförande! Tack, ledamoten, för frågan! Det är precis så här man behöver budgetera. Man behöver säkerställa att vi har finansiering, år för år, för alla de projekt som vi ska genomföra. När det gäller till exempel Kristinebergshallarna kan vi också förhoppningsvis komma igång tidigare än vi trodde från början, eftersom vi stycker upp detaljplanerna i flera olika. Detta är viktigt också därför att vi behöver ha finansiering varje år för att kunna plocka upp även projekt som ligger i plan och bolla projekt mellan åren, för att se till att vi har flera projekt igång samtidigt om tidsplanerna blir förskjutna.

I vårt förslag till budget finns alltså finansiering för samtliga projekt som vi vill genomföra, till skillnad från i er budget, där det saknas finansiering för de projekt ni vill ta tillbaka från privata aktörer. Där saknas det 200 miljoner kronor.

Anförande nr 114

M a r t i n H a n s s o n (MP): Först, Karin, vill jag absolut ge dig rätt i att vi rekordsatsade inom kommunen förra mandatperioden. Det vi gör nu är att ta detta vidare. Det är verkligen en ytterligare förstärkning i och med idrottsmiljarden.

Det är jättebra att ni tittar på Kristinebergshallarna inom större projekt. Anledningen till förseningen är, som vi var inne på tidigare, att detaljplanen inte bara överklagades utan till och med upphävdes. Det gjorde att tidsplanen kraschade, och därmed behövde såklart pengarna för varje år justeras. Det är väl detta man ser, att det har blivit en förskjutning. Nu får vi hoppas att detaljplanen går igenom så att detta verkligen kan bli av. Men jag kan verkligen försäkra att alla projekten är fullt finansierade. Det kommer mer specificerat snart också, i VP och dylikt.

Anförande nr 115

K a r i n E r n l u n d (C): Ordförande! Det spelar ingen roll att ni ska specificera detta i verksamhetsplanen när det i potten för större projekt i investeringsfas ligger 800 miljoner kronor och de projekt ni ska finansiera går på 1 ½ miljard. Det saknas alltså

700 miljoner kronor för att täcka upp för Kristinebergshallarna, Kampementsbadet och Bällsta IP.

När det gäller idrottsmiljarden ska den finansiera – nu ska vi se – ett, två, tre, fyra och, nu senast, ett femte projekt: Vi ska dessutom bygga ett nytt ridhus. Det här är ju enkel matematik, plus och minus. Pengarna saknas för att genomföra de investeringar som ni nu lovar idrottsrörelsen.

Jag tycker att detta är ett svek mot idrottsrörelsen. Jag tycker att det är bättre att man i så fall talar om att man inte har finansiering i budget för att genomföra de projekt som man utlovar.

Anförande nr 116

S t i a n A r m s t a d (S): Ordförande, ledamöter och stockholmare! Stockholm är en underbar stad omgiven av vatten, och vi stockholmare älskar att använda oss av vattnet omkring oss, oavsett om det är en varm sommardag eller vinter och vi kan åka långfärdsskridskor.

Antalet drunkningar i Sverige har sjunkit stadigt sedan 40-talet, mycket tack vare simkunnigheten och att vi har ökat säkerhetsrutinerna vid badplatser. Men nu i pandemins spår visar siffror från både Skolverket och staden att simkunnigheten minskar med hela 10 procent. Ungefär tio barn dör i drunkningsolyckor varje år, enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Bland barn mellan ett och sex år är drunkning den vanligaste olyckan. Vi vet också att barn med invandrarbakgrund är starkt överrepresenterade i drunkningsolyckor. Simförmågan är lägre, och föräldrarna har inte lärt sig om säkerhet vid vatten och hur man gör livräddande insatser. Barn dör i vår stad innan de hunnit lära sig simma, och vi vill göra allt vi kan för att förhindra detta.

Det är då för mig ofattbart att Moderaterna väljer att ta bort satsningen på simkunnighet i sin budget. Vi kommer att satsa på simkunnigheten och bygga ut stadens simskola. Vi kommer att tillföra 7 miljoner för att öka simkunnigheten, varav 2 miljoner är en särskild satsning på socioekonomiskt utsatta områden. Vi bygger ut simskolan på sommaren, och vi sänker avgiften så att fler får möjlighet att lära sig simma. Med den satsningen kan vi öka tillgången till simhallarna och erbjuda simundervisning för de stockholmare som behöver det mest.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 117

K a r i n E r n l u n d (C): Ordförande! Tack, ledamöten, för att du lyfter de här viktiga frågorna. Är det inte konstigt, när ni talar er så varma för simkunnighet och simundervisning, att ni tar bort den satsning på förberedande simskola som vi genomförde under den förra mandatperioden? Vi började med barn som bor på Järva och i Västerort. Vi byggde sedan ut den förberedande simskolan till att omfatta alla barn i förskoleklass i ytterstadsområden. I vårt budgetförslag föreslår vi nu att vi ska bygga ut den till hela staden.

Detta är en satsning där vi har sett till att alla barn som går i förskoleklass får komma till våra utomhusbad och genomföra det vi kallar för förberedande simskola. Man får öva på att ha huvudet under vattnet och att röra sig i vatten just eftersom det finns många barn som helt enkelt inte har vattenvana, och vattenvana är det som krävs för att kunna lära sig simma. Varför tar ni bort den här satsningen i er budget?

Anförande nr 118

S t i a n A r m s t a d (S): Vi tar inte bort satsningen. Vi tillför möjligheter för till exempel Järvafältet att ha simundervisning när vi specificerar 2 miljoner särskilt för detta område. Vi känner inte att vi tar bort något utan att vi tillför.

Anförande nr 119

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande och fullmäktige! Stockholm ska vara en bra stad att utöva idrott i. Alla barn och unga ska ha samma möjligheter att delta i idrott och samma tillgång till fysisk aktivitet. Här är behovet av nya anläggningar och idrottsytor helt centralt. Oavsett hur man mäter är Stockholm sämst i klassen vad gäller antal idrottsanläggningar per person. I Uppsala delar 4 300 kommuninvånare på varje idrottshall. I Stockholm är motsvarande siffra 24 400.

Socialdemokraterna gick till val på en rekordstor satsning på idrotten. Vi lovade 1 miljard extra till idrotten för att bygga nya anläggningar och idrottsytor, utöver de projekt som redan är planerade. Jag är glad över att vi i dag kommer att kunna rösta för den budgeten.

Stockholm har en stor skuld att betala till våra idrottsbarn och idrottsföräldrar. Vid varje verksamhetsbesök som jag har gjort de senaste månaderna har anläggningsbristen lyfts fram som den enskilt största utmaningen. Tack vare idrottsmiljarden kommer vi till exempel, utöver det som redan var planerat, att kunna börja bygget av idrottshallen på Järva, multihallen på Enskede IP och sim-, is- och idrottshallen i Skarpnäck. Förra veckan tog vi dessutom ett beslut om att utreda en ny idrottshall på Bjursätragatan.

Med de orden vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 120

G a b r i e l K r o o n (SD): Idrottsnämndens främsta uppgift är att främja fysisk hälsa hos framför allt våra barn och unga, men även hos äldre. För detta behöver skolgårdsytorna uppfylla Boverkets minimikrav, alltså 30 kvadratmeter per elev. Stockholms nuvarande ytor är ungefär 15 kvadratmeter per elev.

Min tydliga fråga till dig är: Är du beredd att säkerställa att de framtida skolor och förskolor som byggs kommer att byggas i enlighet med kravet på 30 kvadratmeter per elev? Om svaret är ja är min fråga: Är du beredd att få dina partikollegor att dra tillbaka den kommande detaljplanen för Bagarmossen, där man bygger en ny skola och räknar med att skolgårdsytan ska vara ungefär 15 kvadratmeter per elev?

Anförande nr 121

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Jag tror faktiskt att du får ställa den frågan till någon som sitter i exploateringsnämnden. Det är inte en fråga som jag i egenskap av ordförande i idrottsnämnden har stenkoll på.

Jag skulle dock vilja skicka med en liten fråga till er sverigedemokrater, som jag hoppas att ni kanske kan besvara. Jag ser att ni inte har begärt ordet för att komma upp i talarstolen igen med ett eget inlägg. Men jag skulle ändå vilja veta eftersom ni väckte frågan om privatiseringar i går. Ni satt tysta i bänkraderna under förra mandatperioden när OPS-uppläggen kom upp, men i går lyfte ni lite kritik mot privatiseringarna av skolfastigheter, till exempel. Så nu undrar jag om Sverigedemokraterna har ändrat sig i frågan om privatisering av samhällsfastigheter. Om så är fallet, är ni villiga att rösta med den nya majoriteten nästa kommunfullmäktige när vi stoppar försäljningen av Brännkyrkahallen? Det vore intressant att veta.

Anförande nr 122

K a r i n E r n l u n d (C): Ordförande! Maria-Elsa, jag har lyckats få ned vad som hittills ska finansieras inom ramen för den här idrottsmiljarden, som du så stolt berättar om. Det är en ny hall i Järva, en ny hall på Enskede IP, en sim-, is- och idrottshall i Skarpnäck och en roller derby-hall i Rågsved. Och nu senast, för en liten stund sedan, lovade du också ett ridhus. Hur ska du se till att alla de här projekten ryms inom en miljard? Jag tror att alla som sitter i den här salen och alla som lyssnar förstår att pengarna inte kommer att räcka.

Jag vill också passa på att ställa en annan fråga. Du talade varmt om simskolan i ditt inledningsanförande. Men sanningen är att ni inte tillför några nya tider för simskolan. Det enda ni gör i er budget är att ni tar tillbaka tider som vi har sett till att föreningslivet har fått för att kunna bedriva simskola. Dem tar ni tillbaka till idrottsförvaltningen.

Anförande nr 123

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Hur ska vi förklara detta på ett annat sätt än vi redan har gjort? Jag har förklarat. Clara och Martin har förklarat. Idrottsmiljarden gäller alltså utöver planerade projekt. I vår budget finns några projekt specificerade. Det är, som du säger, multihallen på Enskede IP, idrottshallen i Järva och idrottshallen i Skarpnäck. Detta är några exempel på det som ska finansieras genom idrottsmiljarden.

När vi gav detta vallöfte hade vi några andra exempel. Vi kommer att utgå från den anläggningsstrategi som togs fram under förra mandatperioden och göra de prioriteringar som behövs i enlighet med förvaltningens rekommendationer, i samråd med idrottsföreningarna. Du behöver alltså inte oro dig, Karin.

När det gäller simskolan gör vi en satsning med 7 miljoner; det är en utbyggnad med 20 procent. Det kommer att innebära fler simtider och fler simlärare, och vi sänker avgiften.

Anförande nr 124

Fredrik Pettersson (S): Ordförande! Jag vill lyfta något som ligger under idrottsnämnden och som är viktigt för stadens sport- och fritidsfiske. Stockholms stads fiskevård får alldeles för lite utrymme i debatten. Stadens fiskevård åtgärdar och återställer vattenmiljöer som vi människor och staden gjort åverkan på genom tiderna. Stadens fiskevård har som huvudsyfte att främja och förbättra fiskarternas möjligheter till naturlig lek och uppväxt genom att exempelvis anlägga våtmarker för gäddans lek, men också genom att återställa vattendrag och lekhus och undanröja och åtgärda vandringshinder.

Så sent som förra veckan antog vi i Stockholm Vatten och Avfall två lokala åtgärdsprogram för att förbättra Bällstaån och Igelbäcken. Där har bolaget tagit hjälp av stadens fiskevård. Stockholms fiskevård är alltså viktig inte enbart för sport- och fritidsfisket utan också för stadens bolag och nämnder.

Anförande nr 125

Tobias Johansson (V): Ordförande! Hälsa är en klassfråga. Barn ska vara fysiskt aktiva minst 60 minuter per dag, men förutsättningarna ser väldigt olika ut. I våra södra förorter är endast 17 procent av flickorna med lågutbildade föräldrar med i en idrottsförening. Bland pojkar i Luleå med högutbildade föräldrar är siffran 80 procent. Vart femte barn är överviktigt. Barn i socioekonomiskt svaga grupper drabbas i högre utsträckning. Som idrottspolitiker kan vi minska hälsogapet genom att minska bristen på idrottsanläggningar, ha låga taxor i sim- och idrottshallarna, göra särskilda insatser för att nå dem som är absolut svårast att nå och ha tillräckligt med pengar till drift och investeringar.

Vi vet att barn till ensamstående och barn med ursprung i Mellanöstern är överrepresenterade i drunksningsstatistiken. Men jag ser att Sverigedemokraterna inte vill satsa särskilt på simkunnigheten i ytterstaden. Ni säger också nej till extra föreningsstöd för integrationsfrämjande insatser. Moderaterna har generella effektiviseringar på idrottsnämnden på 10,8 miljoner – en käftsmäll i ett läge med stora fördyringar.

Rådighet över lokaler är viktigt för de borgerliga, men bara om det gäller Östermalmshallen. Centern vill sälja kommunala lokaler för 800 miljoner. Är det idrottsanläggningar som ni vill sälja? Om privata företag äger och driver våra idrottsanläggningar blir det dyrare, och påverkansmöjligheterna minskar. Vi vet att bland annat driften av Högdalens simhall blev dyrare.

Ordförande! Bifall till kommunstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 126

Sophia Granswed Baat (M): Fru ordförande! Vi har hört hur majoriteten gång efter gång i debatterna pratar ned investeringar från privata aktörer.

Jag vill prata om multisporthallen i Vårberg eftersom det är min stadsdel. Jag vet hur efterlängtd hallen är och hur viktig den är för de barn och unga som bor i Skärholmen.

Det var inte Humle Dumle AB som skulle bygga hallen, utan vi hade ett avtal med en otroligt seriös aktör som ägs av Tredje AP-fonden. Det är egentligen statliga pengar som driver detta bolag, och de är inte ute efter att vinstmaximera utan efter att göra samhällsnytta. De kommer också att få bygga på andra platser, där ni inte har hävt avtalen.

Min fråga är: Vad händer med multisportshallen i Vårberg? Ni har ingen finansiering för den i er budget.

Anförande nr 127

T o b i a s J o h a n s s o n (V): Jag tycker att vi från vår sida har försökt att med all önskvärd tydlighet förklara att vi inte tar bort några investeringar som redan är beslutade. Vi drar inte bort; vi lägger till. Detta har vi försökt förklara. Jag tror inte att min retoriska förmåga överglänser den hos de andra personerna här, så jag tror inte att jag kommer att kunna övertyga. Man får väl säga så här: Vi får analysera när mandatperioden är slut. Då får vi se vad som levererats och inte levererats, och så får man döma utifrån det.

Anförande nr 128

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Ordförande och fullmäktige! Som vi har hört här har Stockholm ett lågt antal idrottsanläggningar i förhållande till folkmängd och antal barn och ungdomar, jämfört med i princip vilken kommun som helst i vårt land. Orsaken är förstås att vi bor tätt och det blir relativt kostsamt att bygga nya idrottsanläggningar på attraktiv mark.

Ett viktigt dokument för vår planering är därför strategin för idrottsanläggningar, som också har antagits av fullmäktige. Den utgår från ett växande Stockholm och har olika nyckeltal för bedömning av efterfrågan. Jag ser det därför som en fördel för idrotten att dessa frågor nu hanteras på stadsbyggnadsroteln.

Jag är mycket stolt över denna idrottsbudget, som innebär en rejäl uppväxling i framtagandet av nya idrottsanläggningar och upprustning av andra. En ny idrottsmiljard, som vi har hört om här, ger nya projekt därutöver – drygt 30 nya eller upprustade anläggningar inom ram, nya idrottshallar, sim- och ishallar samt nya friidrottsanläggningar. Och som vi också har hört görs en storsatsning på simundervisning, vilket är helt nödvändigt för att möta den försämrade simkunnigheten bland unga.

Tittar man på oppositionens budgetar ser man att det hos Moderaterna tyvärr finns besparingar på nästan 30 miljoner, varav 11 utgörs av generella effektiviseringar. Hos Centerpartiet ska man under flera år sälja för 1,6 miljarder, oklart vad. De kanske snart kan berätta här vad det rör sig om. Och vi har också hört om den dröm som flera partier i oppositionen har om att få privat finansierade anläggningar nästan gratis. Vi vet att det snarare har blivit en mardröm för alla kommuner som gett sig in på OPS-lösningar. Hyrorna skulle under många år bli skyhöga för idrottsnämnden.

Det är härligt att i stället kunna lägga fram en verklig satsning på idrotten. Jag yrkar därför bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 129

H a n n a W i s t r a n d (L): Man kan säga att två spadar är bättre än en.

Vi har en tydlig polarisering mellan OPS eller inte, men det vi borde diskutera är egentligen majoritetens sätt att hantera ingångna avtal. När staden bryter ingångna avtal skickar detta en väldigt dålig signal, förutom att det också i det här fallet stjälper den tidslinje vi har till 2030 och faktiskt helt stjälper våra förutsättningar att hinna i fatt när det gäller våra idrottsanläggningar. Jag skulle vilja få svar på hur man tänker kring förtroendefrågan när man går in och bryter avtal.

Anförande nr 130

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det är mycket enkelt. Dessa avtal är villkorade av att beslut fattas i fullmäktige, vilket inte skedde. Alla som ger sig in vet att det oftast krävs beslut i fullmäktige i dessa fall.

Jag kan passa på att ställa en fråga till Liberalerna och Centerpartiet om en elvamannaplan i Östra Hagastaden, som ni båda har skrivit om. För drygt ett år sedan beslutade ni i stadsbyggnadsnämnden att det inte skulle bli någon elvamannaplan i Östra Hagastaden, för det finns inte plats. Vad är det som har hänt på ett år? Det kanske du inte kan svara på, men vi kanske kan få höra Centern ta ordet, om det går. Eller så kan ni ta det vid något annat tillfälle, kanske under stadsbyggnad.

Anförande nr 131

A n t o n R o o s (KD): Fru ordförande! Majoriteten satsar 4 miljoner på föreningslivet via förvaltningen. Det är bra, men något som enligt oss är ännu bättre är att satsa dessa pengar direkt på föreningslivet i form av sänkta taxor. Jag har funderat lite på vad det kan bero på att man i stället lägger dem på förvaltningen. En återkommande paroll från Socialdemokraterna brukar vara att förvaltningen vet bäst. Det må vara, men min fråga till dig är: Vet inte också föreningslivet bäst?

Anförande nr 132

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag tror inte att det kommer att bli någon skillnad. Vi kommer att vara mycket måna om dialogen med idrottsrörelsen under de här åren. Det tror jag är otroligt viktigt, både när man fattar investeringsbeslut och när man ska samarbeta på olika sätt när det gäller avgifter och taxor. Jag vet att idrottsrörelsen är väldigt glad över denna budget och de satsningar det är frågan om. Anläggningsbristen, som vi har hört många här prata om, är den stora utmaningen. Vi kommer att ta krafttag för att kanske inte lösa den men ta ett steg i rätt riktning.

Jag upplever alltså att vi har en bra dialog med idrottsrörelsen, och den kommer att bli ännu bättre. De kommer också att kunna se framsteg just när det gäller ökade satsningar på nya anläggningar, och det är jag glad för.

Anförande nr 133

K a r i n E r n l u n d (C): Ordförande! För det första finns det faktiskt plats för en elvaspelsplan i Östra Hagastaden. Jag och Björn Ljung har precis pratat här i bänken, och jag hoppas att vi tillsammans under året som kommer kan titta på denna fråga och lösa den, för innerstaden behöver verkligen fler fotbollsplaner.

Anledningen till att jag begärde replik var att jag tyckte att det var roligt att du pratade så väl om den anläggningsstrategi som vi tog fram under förra mandatperioden, tillsammans med idrottsrörelsen. När ni styrde förra gången hade ni också en strategi för idrottsanläggningar, men den skickades inte ens ut på remiss till idrottsrörelsen. I er budget tar ni nu tider för simskola från föreningslivet och ger dem i stället till idrottsförvaltningen. Jag vill därför passa på att fråga borgarrådet hur du ser på dialogen med föreningslivet och idrottsrörelsen. Kommer ni att sköta den bättre den här gången?

Anförande nr 134

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Vi har utsett en ny politiker till ordförande i idrottsnämnden som jag tror kommer att sköta denna fråga bättre än tidigare. Jag är väldigt optimistisk om det. Men självklart handlar det inte bara om den personen utan om hela nämnden. Det bygger hela vår verksamhet att ha en nära dialog. Det är därför jag lyfter fram strategin. Jag tycker den är bra, och vi har haft strategier tidigare.

Men det är inte hela svaret. Man kan ha bra strategier, men man måste satsa, vilket vi gör, och också finansiera de projekt som man vill genomföra. Det menar jag att Centern inte gör. Om man har en strategi ska den också vara möjlig att genomföra, och jag tycker att budgeten är ett stort steg framåt jämfört med tidigare.

Anförande nr 135

C h r i s t o f f e r H ö k m a r k (M): Ordförande! Jag läste följande i en del av budgeten: "Arbetsmiljön för de anställda i verksamheterna ska också prioriteras. Anställda inom idrotten ska inte behöva slita ut sig i förtid. Nämnden ska bland annat förbereda för att, när kontrakt löper ut, ta över driften av lokalvård på de anläggningar där man även i övrigt sköter driften."

Man kan tolka detta som att dålig arbetsmiljö är en följd av arbete i privat verksamhet. Jag gör i alla fall tolkningen att man ifrågasätter om privata verksamheter kan bedriva en god verksamhet med bra arbetsmiljö och att man menar att det är där arbetstagare slits ut. Eftersom övrig text också andas en viss fientlighet eller i alla fall motstånd mot näringslivet vill jag fråga: Vad har näringslivet för roll i majoritetens Idrottsstockholm?

Anförande nr 136

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Om frågan gällde vilka som är verksamma och stödar eller på annat sätt deltar i driften är mitt svar att det är alldeles utmärkt om man anlitar också privata aktörer. Det som står om till exempel OPS handlar inte om detta, utan det handlar om att man har visat att kostnaderna blir högre när man lägger ut

verksamhet på så kallade samhällsbolag, som tar extra betalt. De har högre räntekostnader när de ska bygga och tar självfallet ut en vinstmarginal, och de har avskrivningar som de sedan kan ha nytta av och ändå upprätthålla mycket höga hyror.

Undersökning efter undersökning har visat att detta drabbar kommunerna. De kommuner som har provat på det har ångrat sig bittert. Oavsett vilket parti som har tagit sådana beslut i kommunerna har de fått ångra sig, för de har fått väldigt höga driftskostnader jämfört med om de hade haft verksamheten i egen regi. Det är alltså ingen lösning.

Vilka som städar tycker jag är ett mindre problem i sammanhanget. Förhoppningsvis är det inget problem alls, utan det handlar om investeringarna.

8. Rotel V Bostads- och fastighetsroteln Rotel I Finansroteln

Bostadsbolagen RV

Kyrkogårdsnämnden RV

Fastighetsnämnden RV

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB RI

Anförande nr 137

Borgarrådet **L i n d b l o m** (V): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Sveriges regeringsform slår fast att det åligger det allmänna att trygga rätten till bostad. När det gäller efterlevnaden av denna rätt här i Stockholm är läget minst sagt akut. Det är brist på bostäder generellt, men de flesta bedömare är trots allt överens om att det är störst brist på hyresrätter, särskilt sådana som har hyror som även en timvikarie inom omsorgen, en nyutexaminerad polis eller en ensamstående förskolelärare har råd att betala. Inte minst behövs fler större bostäder eftersom många barnfamiljer bor väldigt trångt.

Därför höjer vi nu ambitionen för byggandet av allmännyttiga hyresrätter till minst 3 500 under mandatperioden. Vi gör detta för att bostadsbristen är akut men också för att satsningen på allmännyttans byggande är viktig för sysselsättningen i Stockholmsregionen. Den kommande lågkonjunkturen hotar många arbetstillfällen, inte minst inom byggsektorn, och då är det helt nödvändigt att våra allmännyttiga bostadsbolag fortsätter att hålla uppe byggtakten när privata byggare skjuter på byggstarten, varslar eller i värsta fall går i konkurs.

Vi ser också behoven av andra investeringar för att lindra stadens växtvärk. Vi inför en idrottsmiljard och satsar på upprustning och utveckling av våra gemensamma lokaler. Och när det kommer till frågan om vi ska sälja ut våra egna idrottshallar för att sedan hyra in oss i dem igen skulle jag vilja citera Centerpartiet i Osby: ”Det finns inga fördelar med att hyra, om det inte bara gäller en tillfällig lösning. Sunt bondförnuft är vad som gäller.”

Med de orden yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till budget för 2023.

Anförande nr 138

A n d e r s Ö s t e r b e r g (S): Ordförande, fullmäktige! I mitt inlägg i denna debatt om bostadsbolagen och fastighetsnämnden ska jag tala om bostadsbolagens roll i Fokus Järva och budgetens koppling till detta. Jag kommer också att lyfta fram varför vi ökar nyproduktionen i allmännyttan och varför det är viktigt att våra fastigheter är rena, snygga och trygga.

Jag bor på Järvafältet. Det är en helt fantastisk del av Stockholm, men vi har problem. Jag vill berätta om ett av många exempel på vad folk kan råka ut för i sin vardag. När ett av de barn jag har haft som pedagog i förskolan var på väg hem från Husbyskolan körde det upp motorcyklar på Husby torg. De sköt, och alla människor sprang. Han

sprang också. Han trodde att de på motorcyklarna skulle skjuta honom. Det gjorde de inte, utan de sköt en man som stod nära honom. Varför ska en tolvåring behöva uppleva detta? Han mår bra i dag, jättebra faktiskt, därför att han har världens bästa mamma. Det är många på Järvafältet som har världens bästa mamma, men alldeles för många har fått uppleva våldet.

I Stockholm ska vi göra allt vi kan. Vi kan så klart inte göra allt, men vi ska göra vårt bästa för att genomföra Fokus Järva. Här har bostadsbolagen en otroligt viktig roll, inte bara i Järva utan i hela Stockholm. Vi vill i budgeten särskilt prioritera centrumutveckling och en stark närvaro i ytterstaden. Syftet är att främja trivsel och trygghet och förstärka sociala värden i stadsplaneringen.

Utöver detta är det viktigt att vi beslutar om att bygga 3 500 lägenheter i allmännyttan under mandatperioden, gärna tre-och-en-halvor, för det blir i praktiken femmor. Det innebär att fler människor får möjlighet att stanna kvar i det område de älskar. Genom lägenheter med fler rum ökar också den sociala hållbarheten, och många fler kan stanna kvar och bidra och fortsätta att utveckla sitt område.

Med dessa ord yrkar jag bifall till budgeten.

Anförande nr 139

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! ”När jag strövar omkring i Hötorgscity tackar jag Gud för att jag är utsocknes, en inflyttad som Stockholm ser snett på. Ingen väntar sig att jag ska gråta med min farfars ögon; jag behöver inte leta efter spillrorna av några lekar eller upptåg från min barndom, bortsopade av tidens byggherrar.”

Det är början på en dikt av Carl Wennerberg från 1971 om Norrmalmsrivningarna. Den får mig att tänka på min egen farfar som flyttade hit från Norrland och som till slut bokstavligen byggde sig ett liv här i ett eget hus i Bromma. I dag gör människor tvärtom. Unga och barnfamiljer flyttar ifrån Stockholm, och då är majoritetens lösning att flytta Norrmalmsrivningarna till ytterstaden. Kommunala hyresrätter ska sprängas in i våra vackra trädgårdsstäder.

Gösta Bohman tog fighten mot Norrmalmsrivningarna i fastighetsnämnden en gång i tiden. Nu får Moderaterna göra den resan i olika berörda nämnder här i dag. Detta är ett exempel på hur majoriteten för Stockholm nu skapar motsättningar och riskerar stadens ekonomi. Soliditeten i stadens bolag har minskat från 60 till 40 procent på tio år, och då menar man att det är ansvarsfullt att bygga mer i egen regi och låna mer i dessa tuffa tider. Medan vi tog ansvar under den förra mandatperioden river man nu upp, gör om och riskerar stadens ekonomi.

Vi måste i stället bygga för barnfamiljerna. Vi ska bygga där det passar in, vi ska jobba med att det ska harmoniera och vi ska ha respekt för våra årsringar i staden. Moderaterna vill bygga för stockholmarna, inte för statistiken. Då handlar det om att fortsätta att bygga med kvalitet i stadens bostadsbolag och även utifrån styrdokument som Moderaterna har varit med och tagit fram för att Stockholms gestaltning och skönhet ska respekteras. Vi ska bygga som människor vill bo.

Bifall till Moderaternas budgetreservation!

Anförande nr 140

S e r g e j S a l n i k o v (SD): Ordförande! Om jag skulle be människor som bor utanför Stockholm att kortfattat beskriva Stockholm med några ord kan jag garantera att beskrivningen otillgängliga och dyra bostäder skulle komma med. Jag kan ange olika anledningar till att det gått så pass långt med situationen på bostadsmarknaden. Stor migration samt uppblåsta bostadspriser är ett par av anledningarna. Det har gått så långt att stockholmare börjar flytta till kommuner som Uppsala och Enköping för att antingen kunna köpa en bostadsrätt eller få en hyresrätt där. Jag själv har stått i bostadskön i snart tio år och skulle i bästa fall kunna få en hyresrätt någonstans i Södertälje.

Vi sverigedemokrater anser att bostadsutmaningen är en av de största utmaningar som vi som kommun står inför. Vi anser därför att det kommunala bostadsbolaget ska bygga mycket. Som kommun måste vi skapa goda förutsättningar för näringslivet i Stockholm, som i sin tur kan bygga bostadsrätter, men som kommun måste vi givetvis komplettera med hyresrätter. Men vi måste bygga vackert, och vi måste bygga rationellt.

Vi anser att det är orimligt att Stockholms vackra arkitektur ska förfulas, att redan trångbodda områden ska förtätas sönder på bekostnad av miljön och naturparken och att ännu fler utanförskapsområden ska skapas. Om man ska bygga ska man göra det på bredden, och det är även viktigt att ha en bred dialog med de medborgare som bor i respektive område i stället för att bara bygga en betonglåda mitt i ett villaområde.

Med detta sagt yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 141

S a i d A b d u (L): Herr ordförande, fullmäktige, Stockholm! Fastighetsnämndens bestånd inrymmer samhällsviktiga funktioner och verksamheter som har ett stort värde för stockholmarna, såsom rekreativa, idrottsliga och kulturhistoriska värden. Liberalernas politik syftar till att värna just dessa värden samtidigt som vi utvecklar en innovativ och hållbar stad med fokus på framtiden. Unika hus med höga kulturhistoriska värden behöver underhållas för att inte förfalla och bidra till otrygghet. För att säkerställa detta och det långsiktiga underhållet vill Liberalerna införa en kulturhistorisk fond.

Ordförande! Uppförande och drift av fastigheter står för en stor del av våra klimatutsläpp. Därför vill Liberalerna att nämnden ska bedriva en långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning. Detta innebär att nämnden ska minska sin totala klimatpåverkan, intensivifiera arbetet med energieffektiviseringar, öka produktionen av förnybar energi samt bidra till att stärka den biologiska mångfalden.

Ett frihetens Stockholm ger varje individ möjligheter att bli sitt bästa jag utifrån sina förutsättningar. Därför är det viktigt att stadens lokaler och platser är tillgängliga för alla. Liberalerna vill att nämnden säkerställer detta och att arbetet med att

tillgängliggöra publika lokaler och ytor för personer med funktionsnedsättning ska fortsätta med full kraft.

Jag vill avslutningsvis beröra en av Liberalernas särskilda satsningar, och det är en investering på 100 miljoner extra till särskilda boenden under perioden 2023–2026, varav 50 miljoner ska gå till fastighetsnämnden.

Ordförande! Jag yrkar bifall till Liberalernas budgetreservation och avslag på majoritetens förslag.

Anförande nr 142

F r a n k H o j e m (C): Ordförande! Det är väldigt kul att få prata här för allra första gången.

Vi går mot andra tider. Det är inte bara kallt ute, utan Stockholm går mot en rejäl inbromsning. Vi går mot lågkonjunktur, och detta kommer att få konsekvenser för byggandet och tillväxten i Stockholm framöver. Samtidigt vacklar nu vår attraktivitet. Under 2021 var Stockholms negativa flyttnetto rekordstort. Flyttnettot för Stockholms län var -10 500 personer. Det var ett litet Haparanda som lämnade vår stad, och det är barnfamiljerna som flyttar. Enligt den nya flyttstudie som Region Stockholm presenterade för några veckor sedan är det allt fler som anger bostadsfrågan som skäl att flytta.

Stockholm riskerar att bli en krympande huvudstad i en väldigt osäker ekonomisk omvärld. Just därför finns det anledning att vara långsiktig och ta till vara krisen. Kanske kan ett lägre resursutnyttjande också leda till att kostnadsutvecklingen kan knäckas. Vi ska göra det som är strukturellt rätt och som kan leda återhämtningen när den väl kommer.

Vi behöver skapa en bättre mångfald av boendeformer. Vi behöver bygga fler billiga hyresrätter så att fler unga kan få möjlighet att få sitt första hem. Vi måste också våga drömma och sätta upp högre mål om bättre boendemiljöer och minskad segregation, och vi måste rusta upp våra bostadsområden och stadsmiljöer. För det är livet mellan husen – god tillgång till idrott, kultur och arbetsplatser och en närvarande välfärd – som skapar attraktiviteten. Därför föreslår Centerpartiet en ytterstadssatsning på 10 miljarder kronor till 2027.

Med detta vill jag yrka bifall till Centerpartiets budgetförslag.

Anförande nr 143

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Vi vässar nu miljöarbetet ytterligare för våra fastigheter i staden, både när det gäller bostadsbolagen och när det gäller fastighetskontorets bestånd. Det är numera norm att samhällsfastigheter som uppförs i huvudsak minst ska uppnå Miljöbyggnad Silver. Stadens lokaler ska ha en inomhusmiljö som är fri från miljö- och hälsostörande ämnen.

Vi kommer att gå vidare med det viktiga arbetet med fortsatta livscykelanalyser, som vi också kallar LCA, i byggprocessen. Något som jag tycker är spännande är att vi också ska utreda en kravnivå för byggmaterials klimatpåverkan, vilket kan ge väldigt bra effekt.

Vid nyproduktion och större investeringar ska installationer av solpaneler på tak vara norm. Inom fastighetskontoret håller vi nu på att ta fram en plan för var solpaneler kan uppföras på befintliga fastigheter så att det inte bara sker vid investeringar hela tiden. Därtill kommer vi att påbörja ett pilotprojekt som är väldigt innovativt, nämligen att planera för solceller också på fasader, inte bara på tak. Det finns ett sådant projekt i bland annat Freiburg som är nästan världsunikt. Vi ska också intensifiera arbetet med klimatanpassning och slutföra utfasningen av fossil olja inom nämndens bestånd.

Jag ska också säga något kort om bostadsbolagen. Där ska vi nu ta större hänsyn till kulturhistoriska värden vid renoveringar. Det är ett budgetuppdrag från förra året som vi nu förtydligar och förstärker. Därtill ska ökad hänsyn tas till hyresgästernas möjligheter att kunna bo kvar efter renoveringar. Det ska nu ses som ett krav att bolagen måste arbeta utifrån detta, och det ska vara ett mer aktivt och tydligt hyresgästinflytande när renoveringar ändå behöver ske, så att man tydligt ska kunna välja mellan olika nivåer. Vi ska se till att det blir verkstad av detta.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 144

M i k a e l V a l i e r (KD): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter, press, åhörare och stockholmare! Vänsterpartierna slår på stora trumman och säger sig sträva efter en blandad stad med ett högt bostadsbyggande. Samtidigt styr de ideologiska skygglapparna som vanligt inriktningen. Man vill att det som byggs ska vara hyresrätter, att byggherrar som bygger ska regleras hårdare och att fastighetsbolag inte ska få höja hyran trots att el- och räntekostnader skenar och inflationen urholkar fastighetsvärdena. Allmännyttan ska expandera, bostadsbolagen ska investera i vindkraft och hyresgästernas konsumtionsbaserade utsläpp ska på något vis motverkas av allmännyttan.

Majoritetens politik lägger som vanligt krok för eget ben, för verkligheten har kommit ikapp vänsterpartierna. De tidigare ambitiösa bostadsmålen för allmännyttan utgör nu en bråkdel av bostadsborgarrådets tidigare löften, och nu ser vi att bostadsaktörerna tvekar i startgroparna.

KD:s budget däremot stakar som ni förstår ut en helt annan väg. Bostadsbolagen ska förvalta och utveckla allmännyttan ändamålsenligt. Byggbranschens behov och fastighetsaktörernas olika utmaningar ska mötas och hanteras gemensamt. Det är så vi får till fler bostäder, håller allmännyttan prispressad och låter bolagen behålla överskottet i stället för att göra för höga utdelningar.

Privata investeringar i hyresrätter ska välkomnas, och allmännyttan ska systematiskt fortsätta produktionen av bostäder i en rimlig takt. Och avslutningsvis har vi något

som jag verkligen vill få gehör för, och det är att vi vill ställa tydliga krav på bostadsbolagen att renovera befintliga dörrar, fönster och kök i stället för att kasta ut dem. Vi vill inte se fler plast- och aluminiumfönster när de gamla i trä hade kunnat underhållas och renoveras.

Detta var några goda skäl att rösta på Kristdemokraternas förslag till budget, som jag härmed yrkar bifall till och hoppas få en majoritet för.

Anförande nr 145

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Först och främst vill jag beklaga att Moderaterna slår något slags rekord i ohederlighet. Vem har sagt att vi ska riva villor? Vem har sagt att vi inte ska anpassa ny bebyggelse till karaktären hos den befintliga? Och vem har sagt att vi inte ska bygga för trångbodda barnfamiljer? Tvärtom! Det var mycket prat om trångboddhet under den förra mandatperioden, men vi agerar. Självklart ska den barnfamilj som behöver ett extra rum kunna ha bostäder att välja på.

Jag noterade två saker när jag läste oppositionens budgetreservationer. För det första skär flera av oppositionspartierna ned på fastighetsnämnden: Liberalerna med 19,5 miljoner, Moderaterna med 14 miljoner och Centerpartiet med 9,5 miljoner. Då blir min följdfråga: Vad tycker ni att fastighetskontoret ska skära ned på? Är det projektledningen av idrottsprojekt så att vi får en massa fördyringar? Är det iordningställande av skyddsrum? Eller är det underhåll av våra brandstationer?

För det andra genomför alla partier utom Liberalerna stora nedskärningar på kyrkogårdsnämnden, där den rödgröna majoriteten har en satsning på 50 miljoner på förstärkt underhåll. Då undrar jag ännu en gång: Vad tycker ni att kyrkoförvaltningen ska dra ned på? Vi tar över en kyrkogårdsförvaltning som redan nu brottas med ett eftersatt underhåll och där stora kulturhistoriska värden är direkt hotade. Är det nedskärningar på underhållet av världsarvet Skogskyrkogården ni har i åtanke? Är det Norra begravningsplatsen? Eller Södra judiska begravningsplatsen?

Återkom gärna i dessa båda frågor! Medan ni skär ned på underhållet av våra fastigheter och kyrkogårdar ser jag att vi snarare behöver öka underhållet betydligt framöver.

Sedan vill jag lugna Mikael från Kristdemokraterna. Jag uppmanar dig att rösta på vår budget, för just det som du pratade om när det gäller varsamhet och om att bevara till exempel 50-talskök och inte riva ut fönster i onödan är precis det vi slår fast i budgeten. Så rösta på kommunstyrelsens förslag till budget för 2023!

Anförande nr 146

J o h a n K l i n g (C): Ordförande! Borgarrådet refererade i sitt inledningsanförande till Centerpartiets kommunstyrelseordförande i Osby, Niklas Larsson. Det är en person med väldigt mycket bondförnuft. Jag önskar att du, Clara, kunde lyfta blicken och inte vara en sådan betongsocialist utan inse att hela Sverige inte är stöpt i en form.

De kommande tio åren kommer bara Skärholmens stadsdelsnämnd att växa med motsvarande Osbys befolkning. Det har inte byggts en skola eller en idrottsanläggning i kommunal regi i Osby kommun på årtionden. Exploateringskostnaderna är helt annorlunda, och detta är något som vi behöver ta hänsyn till, precis som efterfrågan på den typen av anläggningar.

Så titta på kalkylen, och lyssna på Sophia Granswed Baat! Hemsö är ett seriöst bolag. Det är en seriös aktör som vill investera i våra kommuninvånarens framtid. Varför är ni emot det? Jag uppmanar dig: Använd ditt sunda bondförnuft, precis som jag och Niklas gör!

Anförande nr 147

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag betackar mig för olika epitet. Jag föregriper presidiet här, men jag benämner mig själv med de tillmälen man får kalla mig. Jag tycker inte att du ska kalla mig betongsocialist, Johan.

Med det sagt vill jag säga att det inte finns någon privat aktör som bjuder på en investering. En privat aktör kommer givetvis att ta sina räntekostnader, sina produktionskostnader och också en vinstmarginal i beaktande. De hyresavtal som staden ingår innehåller självfallet en klausul som kopplar till KPI, och en bärande del av KPI är räntekostnaderna. Vi kommer alltså att behöva bära en privat aktörs räntekostnader.

Ni verkar tro att investeringar från det privata näringslivet på något sätt är gratis. Det är det inte, men när vi låter fastighetskontoret bygga och inte skär ned på det som ni gör ser vi till att vi får en självkostnadshyra som minskar med tiden i stället för att öka. Det är sunt bondförnuft.

(O r d f ö r a n d e n : Jag får be Clara om ursäkt. Eftersom jag själv är betongsocialist förstod jag inte att det var ett tillmäle.)

Anförande nr 148

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Jag är genuint bekymrad över att det är motsättningar man kommer att ha som ambition när man pekar ut specifika villaområden i Stockholm där allmännyttan ska bygga och att det inte passar in som en del av affärsidén. Det är därför ni vill ha fram det. Ni vill inte bevara den traditionella villastaden. Det är precis så vi inte har byggt i dessa områden. Vi ska bevara, inte exploatera på vissa utpekade platser.

Sedan tycker jag att det är problematiskt. Det är ni som inte lägger pengar på projektledning. Ni tar ju över projekt. Ni skulle behöva lägga mycket mer pengar på projektledning för att få fler projekt inom fastighet, kopplat till att ni nu tar tillbaka sådant som privata aktörer annars skulle ha gjort.

Jag vill fråga dig uttryckligen: Är det så att allmännyttiga bolag ska lämna den nationella samarbetsorganisationen för solenergi, Solkraft Sverige? Detta har vi hört rykten om, och det vore bekymmersamt.

Anförande nr 149

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag har faktiskt kollat just denna fråga med både Sveriges Allmännyttta och Svenska Bostäder. Ingen av dem kände till något om detta, Dennis, så jag skulle uppskatta om du och din gruppleddare inte sprider obekräftade rykten i talarstolen.

Sedan måste jag säga att jag blev förvånad och faktiskt lite chockad när jag läste Moderaternas budgetförslag. Att ditt parti av alla partier går fram med en nedskärning på fastighetskontoret med 14 miljoner när du vet hur ansträngd ekonomin är förvånar mig djupt.

Jag vill bygga en stad som är blandad på riktigt, där människor med olika bakgrund möts på Ica, i den lokala fotbollsklubben och i tvättstugan och där även de som bor i villa har god tillgång till närservice och kollektivtrafik. Då behöver vi bygga med varsamhet i till exempel kollektivtrafiknära lägen, även i villaområden. Frågan är också: Varför ska den Brommabo som inte klarar av att bo i sin villa längre därför att hon eller han inte klarar trapporna behöva flytta till en annan stadsdel? Varför ska man inte kunna flytta till en seniorbostad i det område där man växte upp? Det frågar jag dig, Dennis.

Anförande nr 150

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Tack, Clara, för att ni i budgeten, gemensamt med Miljöpartiet och Socialdemokraterna, har bestämt er för att renovera varsamt. Detta är något som vi inom Stockholms hem har ägnat oss åt med en enig styrelse under den senaste mandatperioden.

Jag blir dock lite orolig. När du var bostadsborgarråd förra gången ägnade Svenska Bostäder sig åt att helt rensa lägenheter i Tensta och Husby ned till betongrent för att sedan bygga upp dem igen från början. Sådana renoveringar kallar jag inte varsamma, utan de är helt brutala. Detta har vi inom Stockholms hem aldrig ägnat oss åt.

Sedan undrar jag något annat. Vi har tagit fram kvalitetskriterier för hur villaområden, småhusområden och trädgårdsstäder varsamt ska utvecklas i gemensam enighet i stadsbyggnadsnämnden. Kommer ni att följa dem fortsättningsvis?

Anförande nr 151

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag har aldrig varit bostadsborgarråd, men jag var äldreborgarråd 2014–2018. Men när det gäller Svenska Bostäders upprustningar i Järva kan jag säga att det finns ett väldigt fördelaktigt inflytandeavtal som kallas Järvaavtalet, där man har kunnat välja mellan flera olika nivåer. Jag skulle också säga att både hyresgäster och Hyresgästföreningen har framhållit Järvaavtalet som ett föredöme.

Ibland behöver man totalrenovera, men jag tycker att bolagen ska gå mycket längre när det gäller varsamhet. Det är därför vi skriver om att ta bort den smitväg som fanns i de tidigare ägardirektiverna. Där stod det nämligen ”i enlighet med respektive bolags underhållspolicy”, men det tar vi nu bort. Nu är det i första hand underhåll och

renovering, alltså att ta hand om sina gamla kåkar, som gäller, inte att vänta tills en total upprustning är helt nödvändig.

Tidigare strategidokument gäller, och det finns ingenting där som säger att man inte kan bygga över huvud taget. Självklart ska vi ta stor hänsyn till befintlig bebyggelse, men om vi vill ha en blandad stad måste vi ha hyresrätter i alla delar av Stockholm.

Anförande nr 152

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Vi kommer att behöva bygga ut allmännyttan ordentligt under denna mandatperiod men också framöver. Därför har det varit bra att vi tydligt har skrivit in i vår översiktsplan att Bromma ska ses som ett stadsutvecklingsområde efter 2038. Alla partier har stått bakom planen, även om jag inte vet hur det är med Sverigedemokraterna. Moderaterna har tydligt stått bakom den, men nu får vi höra här i kväll att det svajas lite kring detta. Jag undrar återigen över Moderaterna, och det skulle vara bra om ett borgarråd kan bekräfta.

I valrörelsen 2014 och i valrörelsen 2018, bland annat i valets slutdebatt 2018, sa Moderaterna väldigt tydligt att efter 2038 ska Bromma flygplats läggas ner. Vi hörde inget annat besked 2022, utan då var budskapet att en avveckling i förtid inte ska ske. Detta tolkar i alla fall jag som att tanken om stadsutvecklingsområdet kvarstår efter 2038. Har Moderaterna nu alltså ändrat sig? Vill Moderaterna i Stockholms stad inte längre lägga ned Bromma flygplats efter 2038?

Anförande nr 153

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Tack för frågan, Martin! Jag kan lugna dig med att 2038 är otroligt långt borta och att jag inte har bytt uppfattning över huvud taget i frågan. Precis som sagts tidigare anser vi att det är helt oansvarigt av den nuvarande majoriteten att avveckla Bromma i förtid. Bortom 2038 gäller det vi har sagt tidigare: Om det inte finns något avtal efter 2038 vill vi bygga bostäder på Bromma då.

Anförande nr 154

M a r t i n H a n s s o n (MP): Det var ett bra och lugnande besked. Vi hade två företrädare tidigare här i dag som svävade lite på målet, så det är väldigt välkommet att höra att ni står bakom 2038-målet. Även om vi vill lägga ned i förtid tackar vi för detta.

Anförande nr 155

M i k a e l V a l i e r (KD): Herr ordförande! Här är jag igen, fullmäktigeledamöter och stockholmare. Jag tror inte att jag kommer att rösta på Vänsterpartiets budget trots ett fint erbjudande i en av mina hjärtefrågor.

Jag vill prata lite om ägda fastigheter. Fastigheter som stadens egna verksamheter nyttjar är strategiskt viktiga och ska i princip inte säljas. Man kan undantagsvis motivera försäljning i fall där en markant nyinvestering behövs. Det kan till exempel vara ett akut behov av nya idrottsanläggningar eller stadsutveckling i större skala.

Alternativt kan det vara en skenande kommunal skuld som riskerar att ytterligare påverka välfärden. Men principen är att vi ska fortsätta att äga fastigheter som vi nyttjar.

Sist men inte minst har det tidigare här nämnts misskötsel och tvångsrivning av stadens ägda hus. Det förekommer faktiskt. Signalen från politiken till ansvariga i förvaltningarna måste vara att sluta att missköta ägda fastigheter så att vi som sitter i stadsbyggnadsnämnden inte ska tvingas godkänna rivning av fina historiska gamla hus, såsom Nybygget i Hässelby och ett antal andra gamla fina kåkar som hade kunnat få ett mycket längre och trevligare liv. Jag vill att vi i stället ska hålla husen i gott skick och hyra ut dem eller låta dem användas på annat sätt.

Detta var ytterligare några goda skäl att rösta på Kristdemokraternas förslag till budget, som jag härmed återigen yrkar bifall till.

Anförande nr 156

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Mikael nämnde vikten av att staden i första hand äger sina egna fastigheter där man bedriver kommunal verksamhet. I ditt inledningsanförande, Mikael, pratade du om ideologiska skygglappar och att det är något som vi i vänstermajoriteten ägnar oss åt. Men vad skulle du kalla ideologiska skygglappar om inte KD:s inställning till OPS-uppläggen? Dessa har fått kritik från Riksgälden, Kommuninvest och SKR. Har de alla fel när de säger att det är en finansieringsmodell som inte gynnar kommunerna? Enligt Riksgälden och Kommuninvest kan det bli dubbelt så dyrt för kommunerna att hyra i stället för att äga. Är inte detta ideologiska skygglappar, Kristdemokraterna?

Anförande nr 157

M i k a e l V a l i e r (KD): Nej, det är att ta bort de ideologiska skygglapparna. Vi måste utreda alla möjligheter för sådana lösningar. Ni i den förrföra majoriteten stoppade flera riktigt lyckade projekt som såg ut att kunna ge stora besparingar för staden. Sådant kan vi inte hålla på med.

Det finns skäl att vara försiktig när privata ägare ska in i stadens verksamheter, men det finns också skäl att inte på något sätt överskatta stadens eller kommunens förmåga att själv driva verksamheter. Kommunen är inte alltid bäst. Det kan du inte säga något om, Maria-Elsa, för du har ingen replik.

Anförande nr 158

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag håller faktiskt med dig, Mikael. Vi måste bli betydligt bättre på att ta hand om de fastigheter vi har. Därför tycker jag att det är bra att Kristdemokraterna, till skillnad från Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet, inte har förslag om stora nedskärningar på fastighetskontoret.

Jag tror att vi behöver mer pengar till investeringar men framför allt till underhåll. Jag tycker att det är oerhört tråkigt när man behöver riva gamla kåkar. Just i fallet Nybygget har fastighetskontoret tyvärr brustit i tillsynen av kåken, som hyresgästen

har målat och hanterat på ett sätt som gjort att fukt har kapslats in. Detta är fastighetskontoret helt medvetna om och de beklagar det, för ursprungstanken var ju att rädda Nybygget.

Av detta måste vi lära oss att vi måste både underhålla våra fastigheter och undvika avtal med aktörer som inte riktigt besitter den kompetens som krävs för att hantera sådana ovärderliga fastigheter som Nybygget. Vi kommer att satsa på hela området ännu mer än vad som tidigare aviserats, men detta återkommer jag till senare.

Anförande nr 159

M i k a e l V a l i e r (KD): Herr ordförande! Det finns inte mycket att replikera på detta. Här borde vi kunna slå våra kloka huvuden ihop och göra en bra satsning, för detta är viktigt. Stockholmarna tycker att det är oerhört viktigt. Det är få saker som upprör stockholmarna så mycket som när man river gamla saker. Det måste vi faktiskt sluta med.

Anförande nr 160

B j ö r n L j u n g (L): Presidiet har hittills styrt denna debatt utomordentligt bra. Det vill jag ha sagt.

Liberalerna har som vanligt svaret på det som nyss debatterades här: Inrätta en kulturhistorisk fond som tar vara på de kulturhistoriskt viktiga fastigheter som Stockholms stad äger så att vi slipper att år efter år höra fastighetsnämnden och förvaltningen svara att de inte har pengar till underhåll. Vi har cykelmiljarder, vi har en social investeringsfond och vi har en klimafond. Låt oss inrätta fond för våra kulturhistoriskt viktiga hus. Rösta på Liberalernas budgetförslag så grejar vi det!

Gårdagens debatt blev helt otippat plötsligt en bostadsdebatt, men nu kommer sakkunskapen under dagen. Det vi som ska fatta de beslut som handlar om bostadspolitiken. Liberalerna tycker inte att vi ska räkna sängar eller ens dörrar, utan vi ska räkna fullgoda bostäder. Om vi nu måste prioritera – det måste vi – är det den strukturella bostadsbristen och bristen på LSS-bostäder som är allra viktigast att hantera. Självklart har vi en progressiv politik för detta.

Stockholmshem har lyckats bygga Sveriges sannolikt mest klimateffektiva bostäder på Hagsätravägen i Rågsved. 128 koldioxidekvivalenter säger er ingenting, men jag kan säga att det är den i särklass lägsta klimatpåverkan som bostadshus i Sverige någonsin har uppmätt. Detta visar att vi kan göra gott i Stockholm, för det blev allmännyttans bästa nyproduktion. Liberalerna prioriterar att allmännyttan i Stockholm ska bygga Stockholmshus.

Bifall till Liberalernas budgetalternativ!

Anförande nr 161

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Kulturfonder skulle kanske kunna vara någonting, men det finns fler fastigheter som fastighetskontoret behöver ta hand om. Det handlar

till exempel om skyddsrummen och brandstationerna, och därför vill jag återigen beklaga att Liberalerna väljer att skära ned på fastighetskontoret med 19,5 miljoner kronor. Jag tror inte att man skulle klara en sådan nedskärning.

När det gäller Stockholmsshems projekt är jag oerhört imponerad av det. Det är precis så vi ska jobba. Dock vill jag lägga in två brasklappar.

Det första är investeringsstödet. Anledningen till att projektet på Bjursätragatan fick en normhyra på 1 550 var att det fanns ett statligt investeringsstöd som sänkte hyran med uppemot 2 000 kronor i månaden. Det statliga investeringsstödet har tyvärr ditt parti, Björn, bidragit till att helt slopa. Det var ett stöd som gjorde att vi byggde mer men som framför allt pressade ned hyrorna.

Det andra är p-talet. Här är det ett projekt med platt mark och inget p-tal. Det är denna mark som jag vill att allmännyttan ska ha första tjing på därför att när man får svår mark, vilket man tyvärr har fått under den gångna mandatperioden, kan man inte ha den här typen av projekt och projektekonomi och heller inte koldioxidekvivalenter.

Anförande nr 162

B j ö r n L j u n g (L): Utöver den kulturhistoriska fonden behöver vi också ett rivningsförbud för hus äldre än 100 år. Den kulturhistoriska fonden klarar mycket av det som fastighetsförvaltningen gör i dag.

Stockholmshem lyckades, och vi fick också mycket bättre resultat. Vi fick ju det indirekta bidraget från staten, som vi inte tycker ska gå till byggbolagen utan i stället direkt till hyresgästerna. Vi kommer att lyckas med ett liknande fall i Västertorp.

P-normen är något som vi definitivt måste titta på. Den är knäpp. Varför ska vi spränga ned garage i betong när det finns gatuparkering man kan använda sig av, vilket André Nilsson tidigare har tagit upp här. Bekymret är trots allt att medan Stockholmshem är en föregångare har Svenska Bostäder, där du var ordförande, Clara, inte lyckas få ordning på bolaget utan har kört på som vanligt. Lär gärna av Stockholmshem! Vi står till tjänst.

Anförande nr 163

L i n n B e s s n e r (C): Ordförande, kommunfullmäktige, stockholmare! Blandade bostadsområden – hyresrätter, villor och bostadsrätter samlade i ett område – tycker jag är fantastiskt. Centerpartiet vill bryta den segregation som tyvärr råder i många områden i vår stad, och vi anser precis som forskarna att ett blandat utbud av bostäder är en av de viktigaste aspekterna för att så göra.

Jag har sett detta själv i Vällingby där jag bor. Tack vare att det nu finns större möjlighet att köpa en lägenhet i området, där det tidigare enbart varit hyresrätter, bor det nu unga vuxna som är uppväxta i villaförorter bredvid dem som är uppväxta i hyresrätter. Att några har möjlighet att köpa sin bostad medan andra har möjlighet att få bostad genom till exempel internköer är superviktigt. Tack vare detta har även andra vuxna som vill arbeta i Vällingby eller Stockholm och som flyttat in från andra delar

av Sverige eller världen nu möjlighet att bosätta sig här utan att ha stått i kö sedan de var 18 år, utan att nyttja interna bostadsköer och utan att hyra i andra hand och därmed ha en osäker boendemiljö.

Märk väl att jag säger blandning, för vi vill fortfarande ha kvar hyreslägenheter och göra det möjligt att i varje kluster av nya lägenheter bygga några som är billigare än andra. Centerpartiet sätter stopp för segregation högt på dagordningen och vill på riktigt påverka möjligheten till detta.

Jag yrkar bifall till Centerpartiets förslag till budget.

Anförande nr 164

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag håller helt med dig, Linn, om att vi ska bygga blandat. Det är därför jag bland annat vill att allmännyttan också ska bygga i stadsdelar där den är underrepresenterad.

Däremot vill jag påpeka att det inte finns något som helst stöd i forskningen för att ombildningar skulle leda till ökad integration. Tvärtom ser vi att ombildningar bidrar till att aktivt minska tillgången på hyresrätter som även en nyutexaminerad polis, en förskollärare eller en timvikarie har råd att betala. De lägenheter som ombildas har nämligen ofta väldigt låga hyror medan nya lägenheter som byggs i stället har väldigt höga hyror.

Det jag tror att vi behöver göra är att tillföra både nya radhus och bostadsrätter, till exempel på Järva, och nya hyresrätter i områden som domineras av villor. Och sedan behöver vi hålla väldigt hårt i de gamla lägenheter vi har. Vi ska inte ombilda, vi ska renovera varsamt och vi ska absolut inte införa Centerpartiets marknadshyror.

Anförande nr 165

L i n n B e s s n e r (C): Jag tycker att det är jätteintressant att du pratade exakt om det som jag nämnde i min första mening, nämligen blandade bostadsområden där hyresrätter, villor och bostadsrätter samlas i ett område. Det är detta vi behöver arbeta för. Därför kan vi inte ha enbart hyresrätter i ett område, utan vi måste bygga blandat. Allt ska givetvis finnas.

Anförande nr 166

J o n a s N i l s s o n (M): Ordförande! Förra gången vänstern styrde halverades stadens sparkonto. Det egna kapitalet minskade från ungefär 14 till 7 miljarder. Vi var på god väg mot en tredubbling av stadens skuldsättning i koncernen, från 20–25 miljarder uppemot 70 miljarder. Och så höjde vänstermajoriteten skatten med 65 öre. På den tiden brände man alltså ljuset inte bara i två ändar utan i tre. Än så länge bränner vi ljuset i två ändar, som jag ser det, även om vi inte har sett något förslag om skattehöjning. Men det kommer nog. Som man säger inom fotboll är säsongen lång, fast här är det mandatperioden som är lång.

Vänsterns förra tid vid styret understryker att Moderaternas strategi är rätt. Vi har stimulerat många fastighetsägare för att dela på de risker det innebär att investera i nya fastigheter och hus. I Göteborg är det ungefär 20 aktörer som bygger och äger fastigheter i staden, i Malmö är det många färre och i småkommuner kan det vara så illa att det bara finns en eller två aktörer på fastighetsmarknaden. Detta är inte bra, för det blir skört och ömtåligt när man är på väg in i en lågkonjunktur.

I Stockholm har vi mer än 120 aktörer som både bygger och äger fastigheter i staden. Det ger en bra stabilitet när många är med och delar på både ansvar och risk. Det är bättre än att bara kommunen tar lånen och risken. Det är inte bra att slå in på den vägen. Därför är det bra att ha en aktiv fastighetsförvaltning. Med försäljningsintäkterna kan vi till exempel bygga fler hyresrätter, vilket vi har gjort, och vi kan sänka stadens lån och ränteutgifter och öka vårt eget kapital. Då slipper vi dessutom höja skatten.

Anförande nr 167

Borgarrådet **L i n d b l o m** (V): Jag skulle vilja påminna om att man under den gångna mandatperioden har lånefinansierat investeringar. Låneskulden har ökat med ungefär 20 miljarder. Det är inget konstigt med det så länge man gör kloka investeringar. Det är investeringar som bär sig, där man som kommun har väldigt goda lånevillkor. Vi kommer att behöva lånefinansiera, och det gjorde ni också, Jonas.

Jag vill understryka något. Det verkar finnas en föreställning om att det bara är allmännyttan som ska bygga. Så är det absolut inte. Det ska byggas långt fler än 3 500 bostäder under mandatperioden. Allmännyttan kommer att få en stor roll, men privata företag ska givetvis också bygga.

Men vi ser att lågkonjunkturen kommer, och vi ser att byggaktörer redan nu varslar. Det är konkurser och senarelagda projekt. Här tror jag att det är helt nödvändigt att allmännyttan kliver fram. Annars kommer vi att få se mycket högre arbetslöshet i regionen, och om det är något som är dåligt för skatteunderlaget är det just arbetslöshet.

Anförande nr 168

J o n a s N i l s s o n (M): Det är helt rätt. Jag är själv ledamot i Stockholms Hamnar, och där har vi investerat 7 miljarder. Vi har fördubblat kapaciteten i Kapellskärs hamn, vi har byggt en helt ny hamn i Nynäshamn och vi har byggt en ny pir i Stockholm. Det blev en bra bit över 7 miljarder.

Strategiska infrastrukturinvesteringar som bara kommunen kan göra ska vi naturligtvis göra, men när det gäller fastighetsbeståndet med hyresrätter och bostadsrätter och den typ av fastighetsservice som man kan överlåta åt andra ska man försöka stimulera så att andra gör den. Då kan man stå där med risken för hamninvesteringar och andra typer av infrastrukturinvesteringar, exempelvis Slussen.

Det bådar gott, Clara, om du under denna mandatperiod inte tänker kväsa de privata aktörerna på vår byggmarknad.

Anförande nr 169

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Din partikamrat, Jonas, lyfte tidigare fram sin oro över bygget av multihallen i Vårberg. Multihallen skulle ha börjat byggas av staden 2019 om projektet inte hade avbrutits för att upphandlas i privat regi. Är du medveten om det?

Enligt fastighetskontoret och idrottsförvaltningen ser multihallen i Vårberg och även Västertorps sim- och idrottshall ut att börja byggas tidigare än planerat nu när det byggs i egen regi jämfört med OPS-lösningarna, eftersom det inte finns något hyresavtal i projekten. Jag bara undrar: Är du medveten om att projekten kommer igång tidigare nu och att de försenades på grund av att ni avbröt processen för att upphandla i privat regi?

Anförande nr 170

J o n a s N i l s s o n (M): Jag sitter tyvärr inte i alla nämnder i staden, eller det är en jäkla tur att jag inte gör det. Det är bra att vi sprider ut risker och låter andra aktörer agera. Det är klart att några går bättre och andra går sämre, och därför är det bra att man har en hel flora. Låt tusen blommor blomma, som det heter.

Själv var jag med och ombildade 3 200 lägenheter. För de pengar som kom in från dessa lägenheter byggde vi 7 000 nya hyresrätter. Motivet till att låta folk äga sina bostadsrätter är ju just att de kommunala bostadsbolagen får in pengar och kan bygga nya hyresrätter. Vi har inte de kommunala bostadsbolagen bara för att förvalta gammal betong, utan vi vill skapa nya hyresrätter. Detta gör vi bland annat genom att ombilda, för då får vi in kapital och kan bygga dubbelt så många som vi säljer ungefär.

Anförande nr 171

M a r t i n H a n s s o n (MP): Tack för ett intressant inlägg, Jonas! Jag tycker dock att det var lite väl tillspetsat. Vi har ju fortfarande en aktiv fastighetsförvaltning där fastigheter som inte bedöms vara strategiska eller långsiktiga kan säljas. Det är inget konstigt.

Som jag tror att Clara påpekade lånefinansierade vi rekordmycket under den förra mandatperioden. Jag vet att det var delvis motvilligt av Moderaterna, men det var ändå så att vi lånefinansierade. Då som nu var det en blandning med privata aktörer, så egentligen är det inte så stor skillnad.

Jag noterar att fem av samverkansavtalen går vidare som planerat, men jag håller med om att det var väldigt svajigt med multihallen i Vårberg. Den hade inte kommit långt, och jag tror att tidsplanen är mer säkrad nu när vi går vidare med kommunalt. Det var nog lite glädjetänk där.

Jag noterar också att vi faktiskt hade högre mål för allmännyttan de två första åren än vad vi har nu, men det beror såklart mycket på förutsättningarna.

Anförande nr 172

J o n a s N i l s s o n (M): Missförstå mig rätt, Martin – allt som vänstermajoriteten gör är inte dåligt. Däremot var vi väldigt oroade när staden under er förra tid vid makten lånade 1 miljard i månaden, halverade det egna kapitalet från 14 till 7 miljarder och tredubblade lånen. Det var mycket oroande, men det funkade därför att räntorna var väldigt låga. Nu när vi ser att räntorna sticker i väg kan det till och med bli så att Stockholm tappar i kreditvärdighet, och då kommer våra lånekostnader att öka ännu mer. Det gäller att ni håller ögonen på detta och inte gör som ni gjorde förra gången. Det är detta jag varnar för, så att vi ska slippa höja skatten i staden.

Anförande nr 173

A i d a B a d e l i (MP): Bostadsbristen är en orättvisa som hindrar unga från att fullfölja sina drömmar. Det kan handla om den där ungdomen som tvingas tacka nej till sin drömutbildning här i Stockholm. Det kan handla om den där göteborgaren som sökt jobb i Stockholm men som tvingas tacka nej på grund av bostadsbristen. Det kan också handla om den där ambitiösa killen som har svårt att klara av skolan på grund av trångboddheten hemma.

Bostadsbristen är en orättvisa som påverkar såväl individen som Stockholms kommun. Trots att det råder bostadsbrist i hela Sverige och vi alla vet att det krävs fler billiga hyreslägenheter väljer den blåbruna regeringen att slopa investeringsstödet. Det är inget annat än ansvarslöst.

Jag är därför stolt över att den rödgröna majoriteten prioriterar bostadspolitiken i en tid som denna, för vi prioriterar samhällets mest utsatta. Vi vill bland annat utveckla Stockholmshusen med målet att bygga till lägre kostnader och dämpa hyresnivåerna, vi vill minska trångboddheten bland de barnfamiljer som redan bor i Stockholm och vi vill sätta stopp för strukturell hemlöshet. Barnfamiljer som hamnar i hemlöshet ska inte placeras på vandrarhem.

Det krävs en rättvis bostadspolitik, och detta kommer den rödgröna majoriteten att leverera.

Anförande nr 174

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Herr ordförande! När det gäller det nationella investeringsstödet vill jag säga så här: Jag är själv till viss del aktiv i bygg- och fastighetsbranschen. Bygg- och fastighetsbolagen älskar investeringsstödet och tycker att det är helt fantastiskt. Men man kan kolla vad investeringsstödet har gett för utfall och om hyrorna verkligen har blivit lägre till följd av det. Där är svaret nej, det har de inte, bara till viss del i vissa projekt. Däremot har bygg- och fastighetsbolagen kunnat göra ännu större vinster.

Anförande nr 175

A i d a B a d e l i (MP): Vi vet alla att investeringsstödet är en viktig nyckel för att få ned priset på nya bostäder och få ned hyrorna för nyproducerade lägenheter. Men

investeringsstödet är bara *en* del i att kunna pressa ned hyrorna i bland annat Stockholms stad.

Flera byggaktörer kritiserar nu regeringen för att man helt och hållet slopar investeringsstödet. Det visar tydligt att man struntar i hyreslägenheter och hela tiden vill främja bostadsrätter. Detta är inte att bedriva en rättvis bostadspolitik.

Anförande nr 176

Cecilia Obermüller (MP): Herr ordförande, kommunfullmäktige, åhörare! Bostaden är en förutsättning för att bygga upp ett liv i staden. Vi är på väg in i dyrtider och lågkonjunktur, och detta är en stor utmaning för byggandet.

Det är viktigt att få till ett jämnt tempo i bostadsbyggnationen, och då gäller det att vi använder allmännyttan som verktyg och också utnyttjar det stora antal bostäder som vi faktiskt har i antagna, godkända och lagakraftvunna detaljplaner. Vi har lagakraftvunna planer för 20 000–25 000 bostäder, och vi har över 15 000 godkända eller antagna bostäder i detaljplan. Där måste vi sparka igång arbetet.

Något vi också ska göra i stället för att riva funktionsdugliga byggnader är att bygga om dem till bostäder. Det är resurseffektivt och klimatsmart, och det går faktiskt också mycket snabbare än att riva och bygga nytt. Vi talar kanske till och med om halverade tider för att få fram bostäder där. Vi behöver vara lite kreativa i den här staden nu när vi närmar oss besvärligare tider. Bifall majoritetens budget!

Anförande nr 177

Björn Ljung (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Cecilia Obermüller! Jag tyckte att vi hade ett alldeles utmärkt samarbete i stadsbyggnads- och bostadsutvecklingsfrågorna under förra mandatperioden. Vi tog fram ett instrument för varsam utveckling av våra villaområden, småhusområden och trädgårdsstäder. Det här instrumentet tog vi fram för att slippa ovälkommen exploatering. Vi kunde använda det till exempel för att visa att områden vid Sågverksgatan i Stureby och Björnmossevägen i Vinsta-Hässelby samt tre områden i Bromma var mycket olämpliga att bebygga. Kommer du att fullfölja politiken som vi inledde gemensamt förra mandatperioden och vara medveten om att vi ska utveckla dessa områden varsamt?

Anförande nr 178

Cecilia Obermüller (MP): I vår budget står det att varje stadsdel är unik och ska utvecklas från sina förutsättningar. Det har vi skrivit in, och det tycker jag är väldigt bra. Ett fortsatt samarbete tycker jag inte är fel, för det handlar om att främja stockholmarnas bästa. Dessutom gäller den här så kallade småhuspolicyn, arkitekturpolicyn. Den är antagen, och den står vi för.

Jag tycker att vi har väldigt många bra planer och projekt som det är enkelt och vettigt att sätta igång. Kamikazeplaner ska man inte hålla på med. Det är bara slöseri med tid och resurser.

Anförande nr 179

T o b i a s J o h a n s s o n (V): Min tidigare partiledare C.-H. Hermansson använde en gång kraftuttryck för att betona behovet av grundläggande ordning. KF:s reglemente och min fina uppfostran hindrar mig från att använda svordomar. Men någon form av ordning måste det ändå vara när det gäller anklagelserna om att vi rödgröna skulle missköta stadens ekonomi. Kasta inte sten i glashus!

Om ni nu är så oroliga över stadens ekonomi, hur har ni då kunnat sälja hyresrätter till underpris? Som Svenska Dagbladet uttryckte det: ”I princip alla som köpte loss sina hyresrätter gjorde sitt livs klipp.” Hur har ni kunnat hyra ut Globenannexet och Hovet för 1–3 miljoner per år? Hur kom det sig att Kulturkrabatens förskolor kunde säljas för 600 000 när ägaren plockade ut 9,4 miljoner i vinst efter 20 månader? Nu lovordas OPS. Men ni kan ju fråga Region Stockholm hur man tyckte att NKS blev. Ni kan fråga Ulf Kristersson hur bra det blev att hyra gymnasieskolor i Strängnäs i stället för att renovera sina egna lokaler. När moderaten Beatrice Ask var justitieminister fick hon en gång frågan om det tidigare borgarrådet Ulf Kristersson bedrev kriminell verksamhet. Hennes svar var: Det är inte olagligt att vara korkad eller att göra dåliga affärer eller att ha dåligt omdöme.

Kasta inte sten i glashus! Eller för att citera en sportgroda av målvakten Rolle Stoltz: Man ska inte kasta skit i stenus.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

(O r d f ö r a n d e n : Vi brukar inte beskylla vare sig oss som är i lokalen eller namngivna personer som befinner sig utanför lokalen och därför inte har någon som helst möjlighet att försvara sig för att vara lögnare, brottsliga eller på annat vis klandervärda. Jag ber er att vara försiktiga med det.)

Anförande nr 180

H a m i d E r s h a d S a r a b i (C): Ordförande, kommunfullmäktige och åhörare! Jag ska faktiskt nämna personer som sitter i den här salen. Det är nämligen så att jag har suttit här och lyssnat på Tobias Johanssons partikollegor och kan konstatera att formuleringen om att det inte är gratis att låta marknaden styra återkommer. Den har hörts i den första debatten, om trafiken, sedan i idrottsdebatten och nu i bostadsdebatten.

Vad är det då som är gratis? Är det mina skattepengar? Är det dina skattepengar? Är det vår tid som är gratis? Är det förvaltningens arbete som är gratis? Är det ungdomsbostadslösheten som är gratis?

Jag tycker att det är beklagligt att ni upprepar detta, som om stadens pengar skulle växa på träd. Jag skulle vilja be er att dra av era ideologiska skygglappar, sluta med den socialistiska drömmen och välja det som är mest effektivt och blir bäst för alla. Fler bostäder till stockholmare!

Anförande nr 181

T o b i a s J o h a n s s o n (V): Det var ett citat jag kom med. Jag beskyllde inte någon för något. Jag bara citerade i mitt inlägg.

Självklart växer inte pengar på träd. Då är frågan: Om man har 100 kronor – eller 100 miljoner kronor – hur ska man använda dem på bästa sätt? När det gäller OPS-lösningarna, som ni lovordar, finns det väldigt många exempel på att det inte har funkat. Ett av dessa exempel är gymnasieskolan i Strängnäs, där man betalar 64 000 i hyra per elev. Frågan är helt enkelt hur vi använder pengarna på smartast sätt. Att det inte har funkat med OPS-lösningar finns det alltså väldigt många exempel på. Vi har bett er många gånger i talarstolen att komma med bra exempel på när det har fungerat väldigt bra eller varit bra ur ekonomisk synvinkel. Men vi får aldrig svar på den frågan.

Anförande nr 182

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag blir fundersam när Tobias Johansson börjar med att citera en gammal kommunist och sedan tyvärr visar en skrämmande okunskap om hur ekonomin egentligen fungerar, till och med om hur ekonomin i den här staden fungerar.

Vi har en nettolåneskuld i staden på ungefär 76 miljarder. Du kan nog få den siffran verifierad från precis hela stadsledningskontoret. Om vår kreditvärdighet skulle försämrats skulle sannolikt räntan vi kan låna till att gå upp med minst 1 procent. Det är 750–760 miljarder som ska tas ur din driftsbudget för att betala det. Det är skälet till att vi hellre vill använda oss av utomstående, externa, privata investerare. Vi vill hindra den här låneskuldsutvecklingen. Det är inget annat än god ekonomisk hushållning.

Anförande nr 183

T o b i a s J o h a n s s o n (V): Det är säkert så att jag saknar grundläggande kunskaper om ekonomins elementa. Men man kan ju lyssna på vad som sägs av SKR, Kommuninvest, Centerpartiet i Osby och många andra företrädare som har tittat på de här modellerna. Den slutsats vi kan dra av NKS, gymnasieskolan i Strängnäs eller vilken modell vi nu än tittar på är att det inte har funkat. Det är klart att det innebär en bättre ekonomi att äga. Alla uträkningar visar det.

Anförande nr 184

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Det var ett riktigt slaskinlägg av Tobias Johansson. Jag funderade på att inte gå upp och ta replik. Men det tål att påpekas att staden lånade drygt 1 miljard i månaden under det förra S-styret. Låneskulden fördubblades då. Det som sägs nu är ett tecken på hur Vänsterpartiet kommer att vara lokomotivet som fortsätter att sätta den här staden i ekonomisk kris. Staden fick då en sänkt kreditbedömning av Standard & Poor's. Under vårt styre höjdes den sedan igen. Det är så här ni dribblar med pengar. Förra mandatperioden ville ni lägga pengar på att köpa tillbaka förortscentrum i stället för att göra nödvändiga och bra investeringar framåt.

Utifrån det som Tobias Johansson säger nu, och som är ganska skrämmande, funderar jag på om Vänsterpartiet håller med Sverigedemokraterna om att vi ska börja köpa tillbaka exempelvis skolfastigheter som tidigare har sålts. Är det detta ni ska ägna er åt nu när det är så svåra och tuffa tider för staden, i takt med att ni också förmodligen kommer att börja höja skatten? Är det så ni ska jobba? Går ni hand i hand med SD i den här frågan?

Anförande nr 185

T o b i a s J o h a n s s o n (V): Det finns väl inga partier som är så olika som Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna. De får stå för sin politik, och vi står för vår politik.

Självklart kan det finnas anledning både att sälja fastigheter och att köpa fastigheter beroende på behov. Jag var själv med och sålde Stockholm Vattens huvudkontor, eftersom vi flyttade till nya lokaler. Det är inget konstigt. Den dag då vi får egen majoritet – om vi någonsin skulle få det – tror jag att vi kommer att fortsätta att hyra lokaler. Det kommer nog också att hända att vi köper lokaler när det behövs.

Köpa förortscentrum – ja, kanske, varför inte? Det gäller inte alla jämt och alla gånger, men det kan absolut finnas gånger då det av praktiska skäl är bra om staden äger dem.

Anförande nr 186

A n d r e a s L i n d (S): Ordförande, kommunfullmäktige och åhörare! Flyttade alla här hemifrån när de var 19, 20 eller 21? Det är några i alla fall – härligt!

Jag är född och uppvuxen i Älvsjö i Stockholms stad. Ändå var det inte möjligt att flytta inom Stockholms stad när det var dags. När jag flyttade hemifrån hade jag dock tur. Jag kunde få en lägenhet i Tullinge, 30 minuter utanför. Det tog ungefär en och en halv timme till jobbet. Jag var inte nära vänner eller familj. Men det var i alla fall ett hem, så jag ska inte klaga. Vissa har inte haft samma tur. Sedan dess har det gått många år, men problemen kvarstår.

Stockholm måste byggas. Att tro att man kan låta bli att bygga och samtidigt ge unga förutsättningar att flytta hemifrån, ge hemlösa stabilt boende och tillgodose äldres behov av seniorboenden är orealistisk tetriss. Hur man än vrider och vänder på det kan inte alla i dag få det boende de faktiskt förtjänar. Vi måste båda bygga mer och vara smarta med det bostadsbestånd vi har. Därför är jag glad över att den rödgröna majoriteten vill bygga fler större bostäder och fler seniorbostäder och över att berörda nämnder och styrelser ska stärka arbetet mot hemlöshet och vräkning med särskilt fokus på barnfamiljer.

Som sagts många gånger här inne måste vi öka nyproduktionen genom att höja bostadsmålet för allmännyttan från 600 per år till absolut minst 3 500. Viktigast för mig är: Sluta ombilda våra hyresrätter!

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 187

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Stockholmsidrotten har enorma investeringsbehov. Enligt stadens anläggningsstrategi behöver 27 nya idrottshallar byggas till 2030 för att möta behovet i en växande stad. Trots detta prioriterade det tidigare moderatledda styret skattesänkningar framför investeringar i idrotten under förra mandatperioden.

För att lösa hallbristen började man därför experimentera med nya affärsupplägg som gick ut på att staden skulle låta privata aktörer bygga nytt eller köpa och renovera fastigheter som sedan skulle hyras ut till staden till en förbestämd hyra, så kallade OPS-upplägg. Enligt Riksgälden och Kommuninvest fördubblas kommunernas kostnader när de hyr i stället för att äga, eftersom hyran som kommunen betalar ska täcka både det privata företagets högre lånekostnad och dess vinstkrav. Hyran ökar dessutom med tiden, medan ett eget lån betalas av. När kommunen själv äger fastigheten krävs ingen vinst, utan idrottshallar bekostas till självkostnadspris och kostnaden sjunker när fastigheten skrivs av.

Kort och gott: OPS-uppläggen utgör en bra affär för privata fastighetsbolag, men en dålig affär för staden, för skattebetalarna och för idrotten. Därför känns det bra att vi i det rödgröna styret har fått ett tydligt mandat från väljarna att stoppa privatiseringen av idrotten och stoppa dyra OPS-projekt. Idrottens pengar ska gå till idrotten, inte till hyror, stigande räntor och företagsvinster. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 188

K a r i n E r n l u n d (C): Ordförande! Får man säga vad som helst i en budgetdebatt? Maria-Elsa Salvo står här och säger att vi prioriterade skattesänkningar framför idrottsinvesteringar. Det är helt enkelt inte sant. Vi i den här staden har aldrig någonsin investerat så mycket i idrott som vi gjorde under de föregående fyra åren.

Däremot ser vi nu i er budget att ni saknar ungefär 1 miljard för att kunna göra alla de investeringar som ni skriver att ni ska göra. Ni avsätter medel för att ta tillbaka projekt i egen regi, men de medel som ni avsätter räcker inte. Bara att genomföra Västertorps sim- och idrottshall är en enorm investering. Detta är enkel matematik. Den budget som ni har lagt fram räcker inte på långa vägar för att genomföra alla de projekt som ni har lovat Stockholmsidrotten. Det tycker jag är skamligt.

Anförande nr 189

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Det var hårda ord från Karin Ernlund till mig här i talarstolen. Men, Karin, om det var så att ni inte prioriterade skattesänkningar framför idrottsinvesteringar får Centerpartiet eller något annat oppositionsparti svara på varför ni valde att gå fram med de här finansieringsmodellerna i stället för att investera i idrottshallarna i Stockholm. Dessa upplägg har fått mycket kritik från dina partikamrater i andra kommuner som har testat dem. De säger att det bara blir dyrare för kommunen när man gör på det här sättet. Ni får förklara hur ni prioriterade. Det

jag ser är att ni sänkte skatten första året under er mandatperiod och valde att köra på de här uppläggen, som inte gynnar stadens ekonomi, skattebetalarna eller idrotten.

Anförande nr 190

M i k a e l V a l i e r (KD): Det är så härligt att höra socialdemokrater stå och tala sig varma för ägandet och säga att det är en långsiktig dyr och ohållbar lösning att hyra. Men det gäller alltså bara kommunala verksamheter. Det gäller inte privata bostäder, för där är det tvärtom. Där är ni inte alls särskilt förtjusta i att man äger sin lägenhet och får en långsiktigt god ekonomisk lösning för den, utan man ska vara i händerna på någon som äger en fastighet och hyra den, gärna så länge som möjligt. Vad är skillnaden? Vad är det som gör att den privata ekonomin gynnas av att man bor i en hyrd bostad medan den kommunala ekonomin fullständigt raseras av att man hyr?

Anförande nr 191

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Tack för frågan! Jag vill faktiskt minnas att det var svensk arbetarrörelse som en gång i tiden startade HSB. Vi har ingenting emot att man äger sin bostad. Vi vill bygga en blandad stad. Vi har inte heller någonting emot att privata aktörer väljer att bygga idrottsanläggningar i Stockholm. Det vi är kritiska till är upplägg som OPS-uppläggen, som har fått kritik från andra kommuner där man har testat den här modellen. De har fått kritik från Riksgälden, Kommuninvest och SKR. Vi har nämnt det flera gånger från den här talarstolen. Jag kan inte förstå varför ni försvarar de här uppläggen så mycket. Kan du förklara det för mig, Mikael Valier? Det kanske du kan göra i ett annat inlägg. Det är faktiskt helt obegripligt hur ni kan försvara OPS-uppläggen trots att det finns så mycket evidens som pekar på att de inte är lönsamma för kommunen.

Anförande nr 192

A n d r é N i l s s o n (L): Syftet med Liberalernas bostadspolitik är, som med all vår andra politik, att försvara och stärka varje människas frihet och självbestämmande. Att ha en hållbar och rimlig boendesituation är på något sätt grunden för att kunna leva ett självständigt liv. Det är just därför som liberaler varit drivande i bostadsfrågorna, ända från liberalerna på 1800-talet här inne i salen och fram till 2000-talet och dagens liberaler. Det var vi som inrättade den första bostadsinspektionen. Det var liberaler som var bärande i egnahemsrörelsen. Vi har alltid fokuserat som mest på att förbättra situationen för dem som är mest utsatta.

Det är just ett av problemen för de mest utsatta som jag vill prata om, nämligen trångboddheten. Det har nog inte undgått någon att trångboddheten, som växer i vår stad, är ett av de största boendesociala problem som vi står inför. Jag har själv varit ute och besökt många av de här bostäderna och sett hur hemskt det kan se ut. I vissa bostäder får flera barn sova i en hall. Det är trångt. Det bor alldeles för många familjer i samma bostad. Barn har ingen plats att göra läxor. De väcks när föräldrarna kommer hem från nattsiftet.

Det var just därför jag blev så glad när jag såg att majoriteten hade ett uppdrag om att utreda vad vi kan göra mot trångboddheten. Jag tycker verkligen att det behövs, och jag tror att vi behöver utreda detta ordentligt och vända på varje sten. Det kanske kan låta radikalt, men jag tror att en av lösningarna för att människor inte ska bo trångt är att bygga stora bostäder. Då måste man också ha politik som konkret bygger stora bostäder. Men ordet ”radhus” förekommer inte en enda gång i majoritetens budget. Det verkar också som att ägandelägenheter och äganderätt inte är någonting som man har något speciellt stort intresse av. Därför yrkar jag bifall till Liberalernas förslag till budget. Fler ska få möjlighet att ha en rimlig boendemiljö och bo i ett rimligt hem.

Anförande nr 193

Borgarrådet **L i n d b l o m** (V): Det var jättebra att lyssna på dig, André Nilsson, för när jag tidigare lyssnat på till exempel företrädare för Moderaterna har de valt att vantolka budgeten. De pratar om att vi bara ska bygga små lägenheter och förbiser helt de budgetuppdrag som du faktiskt lyfter fram här. Det är ingen som har sagt att vi bara ska bygga små lägenheter, hur många gånger företrädare för Moderaterna än upprepar det. Vi behöver bygga större bostäder, och det är därför allmännyttan ska prioritera större lägenhetsstorlekar. Det är därför vi tittar på om det finns fler åtgärder som vi behöver gå fram med.

Men jag vill också understryka att det som står i vår budget är att minst hälften av markanvisningarna ska avse hyresrätter. Vad gäller den övriga delen handlar det om olika former av ägt boende. Jag ser till exempel ett jättestort behov av fler radhus ute på Järva. Någon form av radhusstopp är det inte. Vi behöver bygga många olika typer av bostäder, men vi ser ett särskilt stort behov av större hyresrätter.

Anförande nr 194

A n d r é N i l s s o n (L): Det känns väldigt roligt att få stå och hålla med dig, Clara Lindblom, speciellt när jag nu håller mina första anföranden här. Det kanske inte alltid kommer att vara fallet. Vi får se framöver.

Det finns ett problem i att vi politiker i grunden behöver gå in och säga att det finns en brist på stora bostäder. Då undrar man ju varför marknaden inte funkar. Det finns flera orsaker till det. Vi kommer att ha en stadsbyggnadsdebatt senare. Jag tror att en av de viktiga frågorna är de långa handläggningstiderna. Det tar uppemot tio år att planera. När vi väl har bostäder klara är de byggda efter de behov som fanns för tio år sedan, och för tio år sedan var det en jättestor brist på små bostäder. Det är alltså himla svårt.

Vi måste jobba på flera olika sätt för att möta de här problemen. Jag tror att korta handläggningstider är en av de grundläggande lösningar som kommer att behövas för att minska trångboddheten. Men vi behöver också särskilt se till att vi kan bygga radhus även i framtiden. Bygger man radhus smart och på rätt platser kan man också bygga rätt så tätt och få det att funka, såväl i hyresrättsform som i äganderättsform.

Anförande nr 195

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Jag håller med föregående talare om att det är trevligt att hålla med Clara Lindblom. Det brukar underlätta. Jag tycker att det är utmärkt om vi kan ha ett handslag över hela den här salen om att vi ska bygga större lägenheter.

Det vi är genuint oroade över i Moderaterna är den utveckling med sifferexercis som vi sett alldeles för länge i den här salen. Det är höga volymmål som alltid slutar med att man prioriterar att få fram de mindre lägenheterna, som gör att man når sina mål. Vi måste minska den sifferhetsen. Vi ska bygga för stockholmarna.

Vi blir också oroade när man pekar ut särskilda områden för allmännyttan, såsom Enskede, Hässelby och Bromma. Vi blir oroliga för att man kommer att ta fram projekt som inte passar in. För att ekonomiskt klara av sådana här projekt måste man komma upp i en viss volym. Det är här det blir så konstigt. Jag besökte Hässelby villastad i går. Det är ett unikt område med stort kulturhistoriskt värde och en natur som många invånare i området värnar och som är betydelsefull för västerortarna och för stockholmarna. Det uppstår en genuin oro när man ser att vänsterstyret vill bygga i sådana här områden. Det skulle vara ett slag i ansiktet att ta bort parkmiljöer. Det finns en genuin oro utifrån det budgetuppdrag som ni har, och det tycker jag att man ska visa respekt för.

Låt oss vara överens om att vi ska bygga större lägenheter! Det är bra. Låt oss också vara överens om fler formuleringar om radhus och småhus! Det är det som stockholmarna vill ha och som gör att vi behåller barnfamiljerna. Låt oss också göra ett handslag om att försvara den grönska och de attraktiva områden som finns i hela staden! Låt oss värna om våra trädgårdsstäder och de historiska årsringar som finns i staden! Om vi är överens om det tycker jag att det låter alldeles utmärkt.

Anförande nr 196

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Dennis Wedin! Du sa i ett tidigare inlägg att kreditratingen sänktes under den förra mandatperiod när vi styrde, 2014–2018. Det är inte sant. Vi har haft samma kreditrating i den här staden sedan 2007. Däremot ändrades ”outlook” från ”stable” till ”negative” 2019. Då satt ju du och styrde. Sedan 2021 är den tillbaka på ”stable” igen. Bara så att vi får det hela rätt och får det fört till protokollet: Det var inget kreditbetyg som sänktes under den rödgrönrosa majoriteten 2014–2018.

Om det finns en oro hos Brommaborna tycker jag faktiskt att vi har ett ansvar för att inte spä på den. Vi har inte sagt att vi ska riva villor, som du sa i ett tidigare inlägg, jämna grönytor med marken eller ta idrottsanläggningar i anspråk, som du har sagt i någon intervju. Vi har ett stadsbyggnadspolitiskt program som gäller. När vi tillför bostäder ska det göras med största möjliga varsamhet och med hänsyn till kringliggande arkitektoniska värden. Men om man är en 85 år gammal Brommabo som inte klarar av att bo i sin villa längre tycker jag på riktigt att man ska ha möjlighet att flytta, exempelvis till en seniorbostad i ett flerbostadshus. Vi ska bygga med varsamhet, men vi behöver fler hyresrätter i alla delar av staden.

Anförande nr 197

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Om jag har sagt fel tar jag tillbaka det. Då står det fel i papperen. Men om man kollar bakåt i historien blir det alldeles uppenbart att Moderaterna har städat upp efter S-styren som maxat stadens skuldsättning. Det är en väldigt riskabel situation när vi nu inför tuffa tider står inför ett sådant läge. Uppenbarligen riskerar det vår kreditbedömning om vi skulle fortsätta med stora lån.

Det som jag är genuint oroad över är de ungefär 12 miljarder det skulle handla om för bostadsbolagen med de produktionsmål som ni nu sätter upp. Det skulle vara en stor börda för Stockholm, samtidigt som jag antar att det inte kommer att bli så mycket försäljningar som under den förra mandatperioden. Givet det samtal som vi hade tidigare är det väldigt viktigt, tycker jag, att Vänsterpartiet fortsätter att markera mot återköp av fastigheter.

Anförande nr 198

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag ska inte gå in på ekonomi, men vi fick städa åtskilligt efter er när vi tillträdde förra gången, Dennis Wedin. Vi sparade 1 miljard på att inte flytta Tekniska nämndhuset. När vi öppnar lådorna nu hittar vi stora kostnader för Slussen och annat. Vem som städar upp efter vem är ganska klart.

När det gäller statistik har ni lanserat något nytt, har jag förstått. Man ska inte räkna ytterdörrar utan sängplatser. Det har sagts flera gånger. Vi tycker att statistik är viktigt. Vi hade 32 000 lägenheter i godkända planer förra gången vi styrde. Det är vi stolta över. Det är långt mycket lägre nu. Men hur tänker ni göra med det här med sängplatser? Räknas våningssängar? Er gruppledare har sagt många gånger: Räkna sängplatser och inte ytterdörrar! Dennis Wedin kanske kan utveckla detta lite.

Anförande nr 199

Borgarrådet W e d i n (M): Det vi menar är kopplat till volymmålen. Det är fel att bara kolla på dörrar, för då tänker man inte på hur många det är i lägenheten. Det är väl den stora poängen att göra där. Det som vi vill komma ifrån är den sifferhets som alltid har funnits. Jag har suttit i den här salen sedan 2010, och jag misstänker att du har suttit längre, Jan Valeskog. Det är varje mandatperiod en sifferexercis oss emellan gällande vem som bygger mest och vem som inte har klarat målen. Det vi menar nu är att vi måste gå ifrån det.

Vi i Moderaterna har gjort ett omtag i vår bostadspolitik. Vi vill bygga för stockholmarna. Man måste bygga som stockholmarna vill bo. Då är det fel när vi bara kollar på volymmål. Jag är väldigt rädd för att ni nu släpper löst Vänsterpartiet när det kommer till allmännyttan och samtidigt vräker på med exploatering på andra ställen. Det kommer inte att vara sans och balans. Ni kommer inte att bygga i harmoni med vad stockholmarna vill, och det kommer inte att vara bra för Stockholm.

Anförande nr 200

A n n i k a E l m l u n d (M): Byggsektorn är en av de branscher som drabbas allra hårdast av stigande elpriser och inflation. Ökade kostnader och dyrare material gör att

byggtakten saktar in. I Stockholm räknar branschen med en minskning av bostadsbyggandet med 50–70 procent nästa år jämfört med toppen förra året. Sannolikt kommer det här att leda till uppsägningar, förmodligen redan nästa år.

Vi har hört löftet från majoriteten om 3 500 nya kommunala hyresrätter under mandatperioden. Jag är oroad över om majoriteten verkligen har tagit höjd för att det kommer att bli mycket dyrare att bygga jämfört med tidigare. Jag skulle vilja se en plan för hur de ökade kostnader som kommer att komma som ett brev på posten ska finansieras. Man kan fundera på vem som kommer att vilja bygga och med vilka pengar och vem som sedan ska ha råd att bo där.

Anförande nr 201

M a r t i n H a n s s o n (MP): Det här tycker jag inte är så konstigt, Annika Elmlund. Det är rätt vanligt att kommuner i lågkonjunkturer när byggandet faller går in själva för att upprätthålla byggandet. Det tycker jag inte är speciellt märkligt. Det är rätt naturligt att detta vässas.

Med det sagt är det inte så att det är en enorm ökning vi pratar om. Jag tror att jag räknar rätt när jag säger att vi hade högre byggmål i det grönbå styret än 3 500 utslaget på hela förra mandatperioden. Vi låg väl på 1 500 plus 1 500 plus 600 plus 600. Vi ligger på nästan samma sett över fyra års tid. Det känns bra och rätt att vi gör den här höjningen.

Anförande nr 202

A n n i k a E l m l u n d (M): Nu pratade jag inte om antalet bostäder utan om att det kanske blir 50 eller 70 procent dyrare. Hur ska vi finansiera det?

Anförande nr 203

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Först och främst, Annika Elmlund, skulle jag vilja säga att en av anledningarna till att vi har satt upp ett mål över hela mandatperioden är att man ska komma bort från årsmålen. Som bolag måste man kunna skjuta lite på byggstarten nu när priserna är som allra högst och i stället försöka pricka in mer när vi går mot den lågkonjunktur som alla bedömare är överens om kommer. Vi har ett mandatmål just på grund av att vi behöver den här flexibiliteten.

Du pratade om att det finns stor risk för uppsägningar och nämnde olika siffror angående hur många uppsägningar som väntar. Då är min fråga till dig: Om vi leker med tanken att Moderaternas budget hade gått igenom, där man faktiskt sänker byggandet även för kommunen från 600 per år till 400, hur många fler uppsägningar tror du att det hade blivit då?

Anförande nr 204

A n n i k a E l m l u n d (M): Jag pratade om branschen generellt, inte om Moderaterna kontra Vänstern. Jag ser en oro i branschen. Hur ska vi tackla den i politiken?

Anförande nr 205

G u s t a v Ö s t e r m a n (S): Stadens fastigheter och idrottsplatser ska finnas för stockholmarna. De ska finnas för civilsamhället, familjelivet och de enskilda individerna oavsett var i staden man bor. Jag ska nämna två av mina personliga favoriter i majoritetens budget.

För det första lägger vi en idrottsmiljard för att bygga bort anläggningsbristen i Stockholm. Dessutom stoppar vi de dyra privatiseringsexperiment som slösar på skattebetalarnas pengar. För det andra ska vi värna om stadens samlings- och föreningslokaler genom att stoppa onödiga utförsäljningar och ta fram en strategi för hur hyrorna ska vara så låga som möjligt för att skydda det lokala civilsamhället, som oftast saknar de starka ekonomiska musklerna.

Det här är bra politik för både stockholmare och Stockholm. Det är bra politik för kultur, idrott och föreningsliv, som alla förtjänar många bra och ekonomiskt hållbara fastigheter för sin verksamhet. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 206

P e r R o s e n c r a n t z (M): Fru ordförande! I mitt tredje anförande i kommunfullmäktige väljer jag att försvara inhyrning och OPS. Jag tycker att det har varit så mycket attacker mot detta.

Det framstår från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet som att den nationalekonomiska slutsatsen av all forskning och empirisk erfarenhet är att det bara finns ett sätt, nämligen att själv stå för finansieringen. Det är ju inte så. Man behöver inte ha ideologiska skyggglappar. Ibland är det rätt att hyra in sig. Ibland är det rätt att stå för finansieringen själv. Vad beror det på? Precis som har uttryckts här tidigare beror det på riskerna och på vilket eget finansieringsutrymme man har. Man kanske inte har möjlighet att finansiera allt man vill utan att själv få högre räntor. Jag tycker helt enkelt att det blir för svartvitt i diskussionen. Jag vill bara säga det. I vissa lägen är det rätt att hyra in sig. I vissa lägen är det rätt att inte göra det. Det kan vara så att moderater ibland också är ideologiska här, men det viktiga framåt är att vara pragmatisk.

Anförande nr 207

G u s t a v Ö s t e r m a n (S): Jag tycker att det är märkligt att Moderaterna säger att det är Socialdemokraterna som är svartvita. Om det är något som är svartvitt är det väl att OPS-lösningarna i längden innebär en större kostnad än om man har driften själv.

Anförande nr 208

H a n n a W i s t r a n d (L): Det är en sak som jag inte riktigt förstår i den här debatten, Gustav Österman. En extern aktör tar en risk när man stoppar spaden i marken. Vi vet av erfarenhet att staden inte bygger bättre än någon annan. Men man bygger dyrare, och det tar mer tid. När det gäller just idrottsfrågor vet vi att vi har ganska mycket vi behöver bygga på kort tid. Sedan ingår man ju hyresavtal med

staden. De sträcker sig över kanske 25 år. Det är ett ganska tryggt avtal. Till skillnad från staden bryter ju inte entreprenören avtalet.

Anförande nr 209

G u s t a v Ö s t e r m a n (S): Med tanke på hur mycket pengar vissa av de stora bolag som sysslar med OPS-lösningar har tjänat är jag inte säker på att det så kallade höga risktagandet för de här bolagen är ett särskilt bra argument. Jag tycker att det är bättre att kommunen sköter de här sakerna i egen drift. Det har visat sig vara billigare.

Anförande nr 210

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande och kommunfullmäktige! Alla stockholmare har rätt till ett bra hem. De flesta av oss är medvetna om att hyresrätter är viktiga för att behålla och utveckla en stark och dynamisk arbetsmarknad. Det är oerhört viktigt att staden bygger många fler hyresrätter med hyror som vanligt folk har råd med.

De allmännyttiga bostadsbolagen är en viktig del av stockholmarnas gemensamma tillgångar och ska skötas på ett ansvarsfullt och långsiktigt hållbart sätt. Bostadsbolagen är även ett viktigt verktyg för att säkerställa en hög takt i byggandet av hyresrätter med hyror som vanligt folk har råd med och med inkomstkrav som ger alla en chans att bo i hyresrätt. Därför ökar staden nyproduktionen genom höjda bostadsmål för allmännyttan från 600 per år till minst 3 500 för mandatperioden. Därmed hålls byggandet uppe i lågkonjunkturen. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 211

H a m i d E r s h a d S a r a b i (C): Ordförande! Jag tänkte börja med att prata om något som Vänsterpartiet talar väldigt lite om, nämligen Osby kommun. Nej, jag skojade bara.

Vänsterstyret här i Stockholm skriker sig hest om ombildningar och säger att vi säljer människors hem. Jag sitter i Familjebostäders styrelse och får ofta höra de här diskussionerna. Det man glömmer är: Vem säljer vi dem till? Jo, människorna själva. Inga ombildningar har skett utan att de boende själva velat det. Jag undrar: Vad vill du, Rashid Mohammed, och dina partikamrater säga till de boende i till exempel stadens ytterförorter som utbildat sig, skaffat sig ett jobb och vill ta klivet in på bostadsmarknaden. Ska de bara flytta och bidra till en cementerad segregation?

Anförande nr 212

R a s h i d M o h a m m e d (V): I Järva har vi sett det här experimentet med bostadsförsäljningar och ombildningar. Ingen någonstans i Järva vill köpa sin lägenhet.

Ombildningar leder till att billiga hyresrätter försvinner från allmännyttan. Folk som har låga inkomster kommer därmed inte att ha råd att hyra någon bostad. Er politik är att sälja, inte att värna familjerna eller stockholmarnas möjlighet att få ha ett bra hem.

Anförande nr 213

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag tycker att det är bra med en balanserad ombildning av hyresrätter för att de som bor i våra förorter ska kunna skapa sig en boendekarriär. Man ska också kunna flytta dit utifrån och köpa en lägenhet, kanske till lägre priser än på andra ställen. Det ägda boendet och det hyrda boendet bildar tillsammans den bästa blandningen. Ni brukar tala om blandade upplåtelseformer. I de områden som domineras av kommunalt ägda hyresrätter kan vi inte uppnå ett blandat boende med mindre än att vi tillåter en balanserad och försiktig ombildning. Men framför allt finns ju alla möjligheter att bygga bostadsrätter. Ni talar i Vänstern hela tiden om att bygga hyresrätter. Hur ser du på att bygga fler bostadsrätter i Järva till exempel, Rashid Mohammed?

Anförande nr 214

R a s h i d M o h a m m e d (V): Man har rätt att bygga bostadsrätter om man så vill. För dem som vill köpa bostadsrätter finns det en marknad. Men våra gemensamma tillgångar, allmännyttan, är till för att människor ska kunna få billiga bostäder. Säljer vi billiga hyresrätter kommer de aldrig tillbaka som hyresrätter i allmännyttan.

Vill man bygga själv får man bygga. Vi säger inte nej. Vi är för blandad bebyggelse. Vill man köpa ett eget hem kan man ta del av den marknad som finns för det.

Anförande nr 215

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Fru ordförande! Jag har äran att sitta i Stockholmsshems styrelse. Det är ett väldigt välskött bolag. Det är inte min förtjänst på något sätt. Vi har en bolagsledning och medarbetare som alltid gör det där lilla extra. Jag skulle vilja berätta lite om det trygghetsarbete som Stockholmshem gör.

Jag skulle vilja börja med att prata om Trygga trappan. Om obehöriga personer hänger i våra trapphus eller i våra källarlokalerna har man rätt att ringa polisen. Det räknas som olaga intrång. Detta gör att polisen kan bötfälla de här personerna på plats. Man kan också uppta en orosanmälan om det är så att personerna är minderåriga.

Varför har vi då gjort det här? Jo, för att vi har en hel del drogförsäljning. Människor förvarar till och med droger i våra källarlokalerna. Trygga trappan har gjort att vi har fått bort en stor del av den här problematiken. Enligt de enkätundersökningar vi har gått ut med till våra hyresgäster har den upplevda tryggheten ökat med 14 procent på bara åtta månader i Skärholmen och Sättra.

Utöver det satsar vi på stadsodling. Vi har till och med testat fiskodling i Gröna Solberga nere i en av våra källarlokalerna. Vi erbjuder sommaraktiviteter för barn och unga tillsammans med de andra kommunala bostadsbolagen. I år erbjöd vi över 2 000 barn olika aktiviteter. Vi har också gått från 5 till 33 solcellsanläggningar. Nu har vi

ökat vår solcellsproduktion med 330 procent. Vi återanvänder dessutom träd. Vi kunde se hur Björn Ljung körde en grävskopa och flyttade tio lönnar i Rinkeby som vi bevarade. Vi samarbetar även med olika konstnärer för utsmyckning av våra trapphus och kring våra fastigheter.

Jag vill avsluta med att tacka Stockholmsbussens bolagsledning och medarbetare.

Anförande nr 216

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Tack så mycket för de fina orden, Sophia Granswed Baat! Nu kommer jag inte att vara ordförande i Stockholmsbuss, men det ligger under min föredragningskyldighet. Jag vill vända mig till både Jonas och Olle, som jag ser uppe på läktaren. Stefan Sandberg skolkar kanske. Jag skulle i alla fall vilja tacka er allihop. Vi har tre fantastiskt fina bolag. Vi har Stadsholmen och Micasa också. De glöms väldigt ofta bort.

Nu vill jag gå tillbaka till diskussionen om sifferexercisen, för jag blir lite matt. Det pratas om sifferexercis, men behovet av bostäder finns ju. Det är inte en fråga om sifferexercis. Det är fakta. Det pratas också om vad stockholmarna vill. Jag skulle kunna berätta att unga stockholmare vill kunna flytta hemifrån. Par i Stockholm vill kunna separera om det inte längre funkar. Äldre stockholmare vill kunna flytta till en lägenhet med hiss. Stockholms företag vill kunna rekrytera. Därför är det djupt oroväckande att Moderaterna sänker byggmålet för allmännyttan och att i princip alla oppositionspartier öppnar för ombildningar. Vi har en generell brist på hyresrätter med överkomliga hyror i den här staden. Hur mycket vi än bygger kommer vi inte att komma ned på de nivåer som finns i det äldre beståndet. Varför då aktivt göra oss av med de få bostäder med rimliga hyror som finns?

Det har också väckts kritik mot förslaget att våra bolag ska investera i vindkraft, vilket jag tycker är väldigt anmärkningsvärt med tanke på att företag, nationalstater och alla möjliga aktörer just nu jagar efter fossilfri el, både för att man vill ställa om och av säkerhetspolitiska skäl – vi behöver bli mer självförsörjande. Det har tidigare varit politiskt stopp för vindkraft i den här staden. Det övergår mitt förstånd. Men nu ger vi bolagen i uppdrag att öka sin självförsörjningsgrad. Vi behöver mer sol och mer vind. Därför är det bra att bolagen nu ska investera i det.

Anförande nr 217

J o h a n K l i n g (C): Ordförande! Först har jag en hälsning från – gissa! Jo, Osby kommuns KSO, som är väldigt tacksam för att man lyfts fram i fullmäktigedebatten i Sveriges största kommun. Han är också beredd att skicka in mer bondförnuft till majoriteten, eftersom han verkar vara den centerpartist ni litar mest på.

Men det var inte det jag tänkte prata om. I veckan kunde vi läsa i tidningen Mitt i att borgarrådet vill bygga mer allmännytta i områden med en hög andel villor och bostadsrätter. Det är någonting som vi från Centerpartiet välkomnar och tycker är väldigt bra. Men utifrån Clara Lindbloms replik på min kollega Linn Bessner tänkte jag fråga lite grann om hur ni ser på den framtida exploateringen i områden med en

väldigt hög andel hyresrätter. Hur ser den framtida utvecklingen ut i de här områdena? Ska det bli diversifierat byggande av olika boendeformer även där, eller är det bara hyresrätter som gäller?

Anförande nr 218

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Vad gäller det sunda bondförnuftet är din partikamrat inte ensam, Johan Kling. Riksgälden, Kommuninvest, den egna idrottsförvaltningen och en lång rad experter och ekonomer pekar på att det allt som oftast är billigare att äga än att hyra in sig, speciellt om det handlar om långsiktiga behov. Det var någon moderat tidigare som pratade om att det är viktigt att vara pragmatisk, men det är det som Moderaterna tidigare tyvärr inte har varit. Man har hela tiden gått in för att man ska få in privat kapital, oavsett vad det betyder för hyresnivåerna i slutändan.

Vi vill ha en blandad stad. Jag vet inte hur många gånger jag ska behöva upprepa mig i den här talarstolen, men jag är beredd att göra det en gång till. Vi ska bygga hyresrätter, men vi ska också bygga bostadsrätter. Vi ska bygga radhus, och vi ska bygga andra typer av egna hem. Inte minst på Järva ser jag ett stort behov av till exempel fler radhus. Ja, vi ska bygga blandat, och det innebär också hyresrätter i områden som domineras av ägt boende.

Anförande nr 219

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande och fullmäktige! Clara Lindblom! Du ställde en fråga om sifferexercisen. Då kände jag mig kallad. Du och jag har väl om något i fyra års tid stått här och slängt siffror i huvudet på varandra. Det har handlat om hyresrätter, bostadsrätter, var någonstans det har varit – än det ena, än det andra.

Låt mig förklara var Moderaterna står i den här frågan och vad vi menar, eftersom du säger att vi sänker målen. Vi säger att vi inte vill prata om siffror på samma sätt, för vi kan inte se att stockholmarna egentligen blir gladare över att höra om det är 9 500 eller 10 500 bostäder som byggs. Vi vill i stället lyssna på stockholmarna och höra vad de vill ha, och det är det vi ska bygga. Vi ska fortsätta bygga i Stockholm, men vi ska bygga det som efterfrågas.

Det finns däremot ingen koppling till allmännyttans produktionsmål. Det är en helt annan fråga som vi har diskuterat förut här i dag. Det handlar om ekonomi. Vi vill bygga hyresrätter i Stockholm, och vi ska bygga kommunala hyresrätter. Men vi kan inte bygga hur många som helst, för vi vill inte öka på skuldbördan för staden.

Anförande nr 220

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Självklart ska vi bygga det som stockholmarna vill ha. Som vi vet är efterfrågan på hyresrätter, särskilt hyresrätter med hyror som vanligt folk har råd med, akut. Vi vet, både du och jag, att vi behöver målsättningar för att exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och våra allmännyttor ska ha någonting att sikta mot – strävansmål. Jag menar att 3 500 är ett mål som tar hänsyn till konjunktur och till byggpriser, framför allt för att det är ett mandatperiodsmål och

inte ett årsmål. Det jag ser är att er sänkning av allmännyttan skulle vara förödande. Vi behöver bygga i kapp. Vi har en otroligt stor brist. Men framför allt skulle den vara förödande för jobben i byggbranschen. Det förvånar mig att Moderaterna aktivt vill bidra till högre arbetslöshet i bygg- och fastighetsbranschen.

Anförande nr 221

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag tänkte föra in kärnkraften i debatten. Då blir det minsann ingen rundgång, för då får vi ett nytt ämne. Vi kanske ska bygga små modulära reaktorer i Stockholm likaväl som vi ska investera i vindkraft.

Skämt åsido – inte ens en varm kärnkraftsförespråkare som jag själv tycker att vi ska göra det. Det viktigaste för energiproduktionen i Stockholm är att vi kan genomföra byggnationen av Lövstaverket. Där har vi tyvärr fått ett bakslag nu i mark- och miljödombstolen. Låt oss gemensamt se till att vi kan bygga Lövstaverket för lokal produktion av el och fjärrvärme i den norra delen av staden! Det är urviktigt. Lägg det där med vindkraft och dylika konstiga sÄrlösningar Åt sidan när det gÄller stadens prioriteringar av investeringar!

Jag är väldigt glad Åt att det fortfarande Är sÅ att Stockholmshem betraktas som det goda bostadsbolag som det Är. Genom Åren har vi varit det. Tryggheten nÄmndes av Sophia Granswed Baat. Jag har nÄmnt att vi har byggt Sveriges mest klimatvÄnliga bostÄder pÅ HagsÄtravÄgen, med 19 procent lÄgre hyra. Det var allmÄnnyttans bÄsta bygge fÖrra Året, trots att vi i Stockholm som vanligt brukar vara lite ”frÅnsidansedda” Även av Sveriges allmÄnnytta.

Den hÄr debatten handlar ocksÅ om fastighetsnÄmnden och vÅra kulturhistoriskt viktiga hus. Jag Ägnade en del av valrÖrelsen Åt att roa mig pÅ Östermalmstorg med Östermalmshallen. Det Är ett kulturhistoriskt viktigt hus, renoverat fÖr 1 miljard. Jag skulle vilja frÅga MiljöpÅrtiet om ni fortfarande stÅr fÖr att vi ska behÅlla det huset i stadens regi.

Anförande nr 222

H a s s a n J a m a (V): VÄlkommen tillbaka, Björn Ljung! Jag har inte tänkt prata om ditt anförande om kärnkraft eller nÅgot sÅdant utan om det du sa tidigare om att vi behÖver ha balanserade utbildningar och sÅ vidare. Den historik vi har i den hÄr staden frÅn de perioder nÄr borgerligheten har styrt Är 25 000 utbildningar mellan 2006 och 2014 och cirka 2 000 den senaste mandatperioden, totalt cirka 27 000. Hur kan det betraktas som smÅ och balanserade utbildningar?

Anförande nr 223

B j ö r n L j u n g (L): Den frÅgan var alldeles fÖr lÄtt. NÄr jag talade om mindre och balanserade utbildningar talade jag om framtiden. Jag recenserade inte historien. Under den fÖrsta utbildningsperioden tycker jag att vi gick fÖr lÄngt. Vi borde inte ha utbildat sÅ mycket i innerstad och i nÄrförort. Men vi skulle ha jobbat mycket hÄrdare

för att ge bättre villkor och möjligheter i ytterstaden för att inte ha så stor dominans av kommunalt ägda hyresrätter.

Jag tror att det i en framtid handlar om att göra detta balanserat. Staden måste på ett aktivt sätt stödja de nya bostadsrättsföreningarna, precis som HSB och Riksbyggen brukar göra. JM gör detsamma och ligger gärna också med ett tag i styrelsen för att hjälpa de nya föreningarna, som är nyproducerade. Det är det jag menar med balans: att vi kan ge hjälp och stöd också.

Anförande nr 224

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Som ny ordförande i Stockholmshem känner jag mig kallad till talarstolen nu efter att ha fått höra så mycket fint om det här bolaget, som jag har fått äran att ta över efter dig, Björn Ljung. Jag vill instämma i den hyllningskör som både du och Sophia har framfört och skicka en hälsning till bolaget, vars företrädare sitter uppe på läktaren.

Jag är verkligen stolt. Även om jag har suttit under en väldigt kort tid blir jag stolt över att höra om allt det arbete som Stockholmshem har gjort och kommer att göra. Man satsar på att stärka den sociala tryggheten och den sociala hållbarheten. Man satsar på att bli ett klimatvänligt bolag och bidra med sitt på det sätt man kan till att få ned utsläppen i Stockholm. Det är jag mycket stolt över. Jag hoppas att vi kan fortsätta – jag är säker på att vi kommer att göra det – med ett konstruktivt styrelsearbete tillsammans med bolaget. Jag är också väldigt glad över att vi går fram med den här budgeten, där vi satsar på allmännyttan.

Anförande nr 225

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag tackar ordföranden i Stockholmshem, Maria-Elsa Salvo. Vi kommer att få ett utmärkt samarbete och föra det här bolaget än längre framåt i ledning framför de andra bara genom att föregå med gott exempel.

Jag hann inte berätta om Stockholms bostäders största solcellssatsning, som Stockholmshem gör på Byälvsvägen i Bagarmossen. Där sätter vi solceller på alla de låga lamellhusen i söderläge. Detta kommer att bidra till Stockholms stads solcellselproduktion på ett betydande sätt. Jag tror att det är 10 procent som kommer att komma bara från Stockholmshem. Det här är ytterligare ett exempel på hur vi gemensamt i en välfungerande bolagsstyrelse kan föra vidare och utveckla ett bolag framåt. Det ska vi fortsätta med.

Anförande nr 226

M a r t i n H a n s s o n (MP): Björn Ljung nämnde Östermalmshallen. Vi renoverade den för oerhörda summor. Det var över miljarden. Vår hållning är att en stad generellt inte ska sälja någonting som man först har gjort en upprustning av. Det är fel väg att gå. Ska man avyttra någonting ska man i så fall helst göra det innan man gör en upprustning. Annars kan det bli en hel del kapitalförstöring.

Däremot har vi gått vidare med försäljningen av Riddaren, om det nu är Riddaren 17 eller 18. Jag syftar på hotelldelen bredvid. Det är helt logiskt. Vi ska inte äga och driva ett hotell.

Fastighetskontoret har tidigare i olika motionssvar flaggat för att ett eventuellt problem med försäljning av Östermalmshallen blir att man tappar rådigheten över den och att den blir mer som en foodcourt. Det vill vi inte, för den är väldigt välfungerande nu. När vi har gjort den här investeringen bör man faktiskt också värna den, tycker vi.

Anförande nr 227

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det gör mig väldigt glad att ni i Miljöpartiet kommer att fullfölja en hel del av det goda vi kom överens om den förra mandatperioden också in i den nya majoriteten. Ni kommer att vara en garant för en hel del av detta!

Östermalmshallen – äh, de där rikingarna som springer och köper sin strömning där till överpris! Ni kommer ihåg Hasse och Tages enormt roliga sketch om midsommarafton. Men det är så här att hallen är ett enormt viktigt industrihistoriskt minne. Det är den första bågkonstruktionen av gjutjärn som lyfter upp taket. Kasper Salin och hans kollega arkitekten Isak Gustaf Clason for ned till Europa och lärde sig hur man byggde järnvägsstationer.

Det är alltså inte bara ett kulturhistoriskt viktigt hus utan också ett industrihistoriskt viktigt hus, och det vore tusan om det blev någon sorts snabbmatsrestaurang eller arkitektkontor eller ytterligare en köpgalleria där! Nej, behåll den i stadens regi! Tack, Martin Hansson!

(M a r t i n H a n s s o n (MP): Jag vill bara instämma i att Stockholms hem är ett fantastiskt välskött bolag!)

9. Rotel IX Miljö- och klimatroteln

Miljö- och hälsoskydds nämnden
 Avfallsnämnden
 Stockholm Vatten och avfall AB

Anförande nr 228

Borgarrådet Lindhagen (MP): Runt om på jorden utrotas just nu arter i en rasande takt. Vi står i inledningen av ett sjätte utdöende i jordens historia. Bara för att få lite perspektiv här i salen så skedde den förra massutrotningen på jorden för 65 miljoner år sedan. Då dog dinosaurierna ut. Totalt tre fjärdedelar av allt liv på jorden försvann för alltid. Nu upplever vi återigen ett massutdöende på jorden, men den här gången är det vi människor som är kometen.

Samtidigt som arter dör ut fortsätter vi att släppa ut koldioxid och elda på klimatkrisen. Och inte bara släppa ut – vi slår utsläppsrekord! Enligt det internationella energiorganet IEA nådde koldioxidutsläppen 2021 en ny rekordnivå. Vi har alltså aldrig släppt ut så mycket koldioxid som vi gör just precis nu, detta trots att klimatkrisen är akut.

Mitt i det här akuta läget väljer regeringen och Sverigedemokraterna att rasera Sveriges klimatarbete. Men när regeringen slänger ledartröjan ska Stockholm plocka upp den. Vi ska växla upp vårt miljö- och klimatarbete ännu mer och vara en motpol till regeringen. Därför ökar vi klimatinvesteringarna, klimatanpassar staden, sänker energianvändningen, skyddar den biologiska mångfalden, stärker naturen och ställer om Stockholm från linjärt till cirkulärt. Vi ska visa att omställningen inte bara är möjlig utan att den också är något att längta till. Staden efter omställningen kommer att vara en härligare stad att leva i.

Ordförande! Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 229

Borgarrådet Wangård (S): Ordförande, fullmäktige! Vi skriver december 2022, och läget är mycket oroande. Världen lyckas inte samlas på det sätt som är absolut nödvändigt för att minska klimatförändringarnas påverkan. År 2015 hade jag möjlighet att närvara vid klimatmötet i Paris. Tyvärr ser vi oroande tecken på att Parisavtalets mål inte kommer att nås.

Men vi får inte låta oss nedslås. Det går att förändra vårt sätt att leva. Det ska dock inte ensidigt vara upp till den enskilda individen att göra förändringarna, utan vi politiker måste orka fatta de nödvändiga besluten. När Sveriges regering sänker ambitionerna är det upp till oss städer att höja dem, och det gör vi med den här budgeten.

Stockholm ska vara klimatpositivt 2030. Det är ett tufft men nödvändigt mål. Stockholm måste fortsätta att växa men ska göra det på ett hållbart sätt. Vi ska bygga bostäder för framtidens stockholmare, men vi ska göra det utan att öka utsläppen. Därför måste byggsektorn sänka sin klimatpåverkan, och den strategi för en

klimatneutral byggsektor som nu tas fram ska bli ett viktigt verktyg. Ytterligare steg kring en klimatpositiv stad är att skapa kolsänkor, att samla in koldioxid ur luften och lagra den under lång tid.

Det är vårt ansvar som politiker att fatta de beslut som behövs. Bifall kommunstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 230

F r i t z L e n n a á r d (M): Jag kan börja med att konstatera att den nya majoriteten har rivstartat med energibesparingarna och sänkt temperaturen här inne betänkligt. Förhoppningsvis räcker den energi vi sparar här i rådssalen till att tända lite julbelysning i stadens olika boenden och förskoleverksamheter!

Till saken: Stockholm är, har varit och ska fortsätta att vara en ledande kraft när det kommer till miljöarbete, både lokalt med den luft vi andas här ute på gatorna och med det vatten som rinner genom staden. Samtidigt ska vi också ta ansvar för vårt bidrag till den globala uppvärmningen och göra vad vi kan för att minska våra koldioxidutsläpp. Det här har staden gjort framgångsrikt länge. Inte minst gjordes mycket bra under de fyra år som vi just har bakom oss med ett moderatlett styre då vi fick minskade koldioxidutsläpp och en rad handlingsplaner för alltifrån minskat gift till en ny kostplan.

När vi då ska värna Stockholms välfungerande arbete för att minska vår klimatpåverkan är det viktigt att vi gör det med handfast politik och med de pengar som behövs. I vårt förslag till budget tillför vi de pengar som behövs. Vi har dubbelt så stora tillskott till klimatinvesteringar som majoriteten har, och det är tillskott som är välbehövliga. Investeringar kan exempelvis användas till solceller, till den laddinfrastruktur vi behöver för att kunna ställa om vår fordonsflotta till att bli koldioxidneutral men också till åtgärder inom arbetet med LÅP, lokala åtgärdsprogram, för att förbättra våra vattendrag så att fler av våra vattendrag blir badbara, fler fiskar ätbara och övergödningen kan minska.

Därför känns det väldigt bra att stå här och yrka bifall till Moderaternas budgetreservation så att vi kan tillföra de medel som behövs för att Stockholm fortsatt ska vara ledande i miljöarbetet!

Anförande nr 231

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande, fullmäktige, stockholmare! Livet på vår planet hotas av två kriser: klimatnödläget och krisen för den biologiska mångfalden. När internationella förhandlingar strandar och regeringen sviker de kommande generationerna ligger ett tungt ansvar på våra axlar. Den rödgröna majoriteten tar det ansvaret och lägger en budget som visar vägen och ger oss hopp om en rättvis klimatomställning i Stockholm.

Vi skärper vårt klimatmål, och Stockholm ska vara klimatpositivt till 2030. För att ta ansvar för alla våra utsläpp fastställer vi ett nytt mål för de konsumtionsbaserade utsläppen. Målet är att halvera dem till 2030.

För att nå våra mål måste vi arbeta brett och systematiskt i hela staden. Lokalt är trafiken den största utsläppskällan, och vår budget slår fast att biltrafiken ska minska med 30 procent till 2030. Stadens energiförsörjning ska vara hållbar, och vi ska öka användningen av sol- och vindkraft.

Värnandet om den biologiska mångfalden ska genomsyra hela samhällsplaneringen. Vi ska inrätta och utreda nya naturreservat och stärka den biologiska mångfalden med handlingsplanen och de stadsdelsvisa åtgärdsförslagen som grund. Ekologiskt särskilt betydelsefulla områden ska hanteras med stor försiktighet vid nybyggnation.

Det finns mycket kvar att göra för att göra Stockholm hållbart. Vänsterpartiet välkomnar den uppgiften, och därför yrkar jag bifall till majoritetens budget.

Anförande nr 232

T a p a n i J u n t u n e n (SD): Ordförande, ledamöter! Det är tre områden där vi vill sätta ett avtryck på politiken. Det är kärnkraft, det är en ny vätgasstrategi och det är rimliga ekonomiska kalkyler.

Vi behöver ha med småskalig kärnkraft som en reglerbar energikälla för att klara av omställningen. Vi menar att Stockholm bör bli en pilotkommun för den småskaliga kärnkraften. Redan i dag knacker företag på dörren för att få sätta igång. Problemet ligger hos den politiska viljan, inte i tekniken.

En vätgasstrategi är vad Stockholm behöver för att klara av behoven i transportsektorn. Med enbart en elektrifieringspakt riskerar vi att få en ofullständig omställning. Vi behöver fler spår för att få en bredare lösning som passar Stockholms medborgare och dess urbana karaktär. Med elbilen ställs mycket höga krav på mycket stor infrastruktur. Med vätgas förenklas infrastrukturen, och med en vätgasstrategi förenklas omställningen inom transportsektorn.

Vi behöver ställa höga krav på alla de klimatinvesteringar som görs inom staden. Det räcker inte att bara se till climateffekten, alltså den ena delen av investeringen. Vi måste också använda de ekonomiska styrmedlen för att sortera ut dålig teknik, annars riskerar vi att slösa bort skattemedel. Ekonomi, klimat och investeringar måste hänga ihop.

Sammanfattningsvis behöver vi småskalig kärnkraft för att klara av en långsiktigt hållbar energiförsörjning, en vätgasstrategi för att klara av transportsektorn och ekonomiska styrmedel för att hushålla med skattemedlen och sortera ut dålig teknik.

Anförande nr 233

S a i d A b d u (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Världen befinner sig i början av den största transformationen sedan bilen uppfanns. Koldioxidnivåerna är högre i dag än vid någon annan tidpunkt i mänsklighetens historia, och de senaste uppgifterna från FN:s klimatpanel visar inte längre på en ökning med 1,5 grader utan snarare på 2–3 grader.

Kampen för klimatet är därför vår tids ödesfråga. Som liberaler tror vi på människans förmåga att lösa problem. Vetenskap, teknikutveckling och tillväxt möjliggör lösningar på dagens miljö- och klimatproblem. Politikens roll är att ge långsiktiga spelregler och incitament.

Ordförande! Liberalerna vill att Stockholm ska vara en grön och innovativ stad, där vi bygger hinder för klimatutsläpp och river hinder för klimatvänlig teknik. Stockholm ska vara en stad där vi sätter kunskap före tyckande.

Liberalernas mål är att Stockholm ska vara klimatneutralt senast 2040. Samtidigt vill vi att stadens förvaltningar ska vara fossilfria redan till 2030.

Liberalerna vill att allt tillsynsarbete ska utgå från principen förorenaren betalar. Det innebär att staden fram till dess att vi har uppnått fossilfrihet ska klimatkompensera för sina klimatutsläpp och fossila utsläpp på ett långsiktigt och hållbart sätt.

Ordförande! För att klimatmålen ska nås i Stockholm måste vi våga tänka nytt. Liberalerna vill därför att tekniken för koldioxidinfångning för att avskilja koldioxid vid stora förbränningsanläggningar utvecklas ihop med relevanta aktörer.

Liberalerna vill att byggnation och byggande ska bli mer klimatsmart och att arbetet med ett cirkulärt byggande därför ska vara vägledande.

Jag yrkar bifall till Liberalernas budgetreservation.

Anförande nr 234

A s h n a I b r a h i m (C): Ordförande, kommunfullmäktige, åhörare! Klimatet och miljön är en ödesfråga, och vi politiker har ett stort ansvar gentemot vår stads invånare men också mot framtida generationer. Vi har under föregående mandatperiod haft ett fint samarbete med Miljöpartiet och drivit de gröna frågorna tillsammans.

Jag är också nöjd med att den nya majoriteten delar Centerpartiets bild och mål att Stockholm ska bli en ledande klimat- och miljöstad. Kontinuitet och långsiktiga mål är viktiga på det här området och något som näringslivet också efterfrågar. Fega klimatpolitiker är det sista man vill ha; det har vi bevisligen sett.

Vad som däremot förvånar mig är att majoriteten helt förlitar sig på Stockholm Exergi och koldioxidbindning som åtgärd för att nå målet om en klimatpositiv stad 2030. Vänsterstyret lägger alla ägg i samma korg. Vi måste jobba parallellt och på flera plan och framför allt knyta ihop målet om en klimatpositiv stad med utfasningen av fossila bränslen. Därför sätter vi i vår budget ett nytt mål om en fossilbränslefri stad redan 2035.

Centerpartiet gör också en ambitiös satsning på stadens matupphandlingar. Lokalproducerat och viltkött gör radikal skillnad på vår klimatpåverkan.

Vi vill också se utökade våtmarker. Vi vill även genom regelförenklingar öka solenergiproduktionen under mandatperioden.

Stockholmare! Lägg dessa siffror på minnet: 3–30–300. Med Centerpartiets politik kommer du att kunna se minst tre träd från ditt hem, din arbetsplats eller skola. Din stadsdel ska till 30 procent täckas av träd, och du ska ha max 300 meter till ditt närmaste grönområde.

Bifall till Centerpartiets budgetreservation!

Anförande nr 235

M a u r i c e F o r s l u n d (KD): Ordförande! Klimatutmaningen är på allvar. Stockholm ska ha en hållbar resursanvändning, och vi ska överlämna staden till framtida generationer i ett bättre skick än när vi själva fick ansvaret för dess förvaltning.

Stadens bidrag till att lösa utmaningarna inom miljö- och klimatområdet ska komma genom utveckling och investeringar. Kraven på social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet ska bidra till innovationer och nya jobb.

Miljöpolitiken ska genomföras tillsammans med medborgarna. Vårt miljö- och klimatarbete ska präglas av åtgärder som är effektiva och erfarenhetsgrundade och som är väl avvägda i förhållande till de mål som ska uppnås. Vi vill att Stockholm ska vara en stad som kombinerar hög tillväxt, goda livsmiljöer och minimerad miljöpåverkan. Det ska vara lätt för medborgarna att göra rätt, leva hållbart och fatta goda beslut. Stockholms miljö- och klimatarbete ska därför ske i nära samarbete med invånare, näringsliv, akademi, civilsamhälle och myndigheter. Det är på så sätt förtroende för miljöpolitiken skapas.

I en växande stad är det angeläget att värna och främja stadens gröna inslag. De ger viktiga bidrag till miljö- och klimatarbetet, men de erbjuder också naturupplevelser och rekreation som i sig själva är av stort värde. Fler åtgärder mot nedskräpning behövs. God vattenstatus ska råda i hela staden. Olaglig dumpning i och kring vattendrag ska bekämpas.

Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas budgetreservation i denna del.

Anförande nr 236

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande! Cirkularitet är ett ord på allas läppar, och det låter mycket mer tilltalande än avfallshantering trots att det i mångt och mycket handlar om samma sak.

Avfall ska ses som en resurs och hanteras på ett effektivt sätt. I majoritetens budget finns flera förslag för att öka cirkulariteten. Vi vill skapa möjligheter för ökat återbruk genom att Stockholm Vatten och Avfall etablerar och driver återbruk i alla delar av staden. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska inrätta ett centrum för cirkularitet för att utveckla och koordinera arbetet.

Cirkulärt byggande ligger i vårt fokus. Man ska inte riva i onödan, och återanvändningen av byggmaterial ska öka. Samma gäller för masshanteringen. Man

kan minska klimatutsläppen och uttaget av jungfruliga material och samtidigt spara pengar genom att återanvända massorna som uppstår vid stadens bygg- och exploateringsprojekt. För att förhindra spridning av föroreningar måste det göras på rätt sätt. Dessutom krävs både masshanteringsytor och koordinering. Därför ska en masshanteringsstrategi tas fram.

Insamlingen av matavfall både från stadens verksamheter, restauranger och hushåll ska intensifieras för att kunna producera biogas och biogödsel. Trädgårdsavfallet ska bli biokol som både minskar utsläppen och kan användas i staden odlingar.

En resurseffektiv avfallshantering är en grundsten i hållbarhetsarbetet, och den rödgröna budgeten ger bättre möjligheter till det. Jag yrkar bifall till majoritetens budget.

Anförande nr 237

F r i t z L e n n a á r d (M): Det här med cirkularitet och återbruk talas det onekligen en hel del om. Jag har en fråga när det gäller Stockholm Vatten och Avfalls återbruksanläggningar som ska spridas över alla stadsdelar.

Staden har ju inte något ymnighetshorn varifrån vi kan kasta ut pengar till höger och vänster, utan allt måste betalas. Min bild är att det finns alldeles utmärkta återbrukstjänster: Blocket, Tradera, Myrorna, Stadsmissionen och så vidare. Där återbrukar man saker på löpande band, medan vi nu lägger ett flertal procent av SVOA:s budget på återbruk.

Jag undrar därför hur mycket av taxekollektivets pengar staden ska lägga för att konkurrera med välfungerande privat verksamhet.

Anförande nr 238

M a r i a M u s t o n e n (V): Jag ser inte att SVOA:s verksamhet konkurrerar med de andra alternativen, utan de kompletterar varandra.

Vår resursanvändning är alldeles för hög i Sverige. Vi behöver öka återanvändningen och återvinning på alla sätt vi har. Som kommun har vi de kommunala bolagen och kommunal verksamhet som vårt verktyg, och det vill vi använda.

Anförande nr 239

M a r c u s W a n g e l (C): Ordförande, fullmäktige! Roligt att äntligen få göra debut i talarstolen i den här salen!

Sverige har en av de strängaste djurskyddslagstiftningarna i världen. Vi ställer också väldigt höga krav på våra lantbrukare, vilket ger resultat i form av friska djur och att vi använder minst antibiotika i livsmedelsproduktionen i hela EU. Ett ambitiöst djurskydd lönar sig.

Men om vi ställer höga kvalitetskrav på lantbrukarna måste de höga kraven också återspeglas i upphandlingsledet. Det är inte rimligt att den svenska matproduktionen har betydligt strängare krav på sig än vad den offentliga matupphandlingen har.

Här menar vi att politiken och Stockholms stad har en viktig roll att fylla. Vi behöver göra allt vi kan för att öka mängden närproducerade råvaror och livsmedel som vi köper in genom offentlig upphandling. Det gynnar svenskt lantbruk, det stärker krisberedskapen och det skapar arbetstillfällen. Därtill är det en mycket effektiv klimatåtgärd.

Om den rödgröna majoriteten menar allvar med att nå en klimatpositiv stad till 2030 behövs insatser på alla tänkbara fronter. Under den förra mandatperioden tog den grönbå majoriteten viktiga steg genom stadens matstrategi, där syftet är att öka upphandlingar med krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning motsvarande svensk nivå. Det arbetet måste fortsätta, men vi ser tyvärr inte att det nya vänsterstyret har samma höga ambitioner.

Vi sätter därför ett mål i vår budget om 100 procent svenska livsmedel där så är möjligt. Om en råvara rimligen kan produceras i Sverige, eller rentav i Stockholmsregionen, ska den också köpas in.

I det sammanhanget kommer viltkött in i bilden. Det är ett klimatsmart, antibiotikafritt och ekologiskt alternativ som det också finns ett överskott av i Sverige. Vi menar att staden måste växla upp sitt arbete med att minska mängden importerat kött och i stället upphandla mer vilt.

Vi i Centerpartiet satsar 42 miljoner kronor på att de ansvariga nämnderna ska ta större steg i den riktningen. Stadens offentliga matupphandling måste våga och kunna vara mer offensiv och ambitiös – för stockholmarnas skull och för klimatets bästa.

Jag yrkar därmed bifall till Centerpartiets budgetmotion.

Anförande nr 240

Borgarrådet **L i n d h a g e n** (MP): Varmt välkommen – jag är också ny i kommunfullmäktige den här mandatperioden!

Jag tycker att det är jätteviktigt att ta upp matfrågan, så jag vill passa på att tacka för det och också säga att den matstrategi som finns i staden ligger kvar. När det gäller ekologiska livsmedel har det också varit viktigt för oss att höja målet till 70 procent i stället för 60 procent. Det är inte minst en viktig åtgärd ur miljösynpunkt.

Jag tackar för att du tar upp de här frågorna. Vi har också frågan om matsvinn som är otroligt viktig ur klimatsynpunkt, och vi kommer att fortsätta att jobba hårt med de här frågorna även under denna mandatperiod.

Anförande nr 241

M a r c u s W a n g e l (C): Det gläder mig att Miljöpartiet fortsätter med de höga ambitionerna även på den andra sidan i politiken.

Sveriges kommuner står för sju av tio upphandlingar värda 350 miljarder kronor om året, så ambitionerna måste vara höga. Offentlig upphandling är ett jätteviktigt och effektivt verktyg som vi måste använda mer.

Poängen är inte att vi ska försöka odla bananer här i Sverige för att köpa in dem till förskolorna, utan vi ska satsa på bra svenskproducerade råvaror och vilt. Vågar vi ta steget och fortsätta med det så kan vi absolut bidra till att uppnå våra klimatmål där.

Anförande nr 242

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Matfrågan är en väldigt viktig fråga. Efter transporter är det vad vi stoppar i oss och vad vi klär på oss som orsakar de största utsläppen.

Det är självklart så att vi ska komma bort från industriproducerat kött. Själv väljer jag ju att enbart äta växtbaserat, och jag vill därför ställa frågan till Centerpartiet: Varför inte gå steget längre och säkerställa att vi i större utsträckning äter växtbaserad mat? Jag tror ju inte alls på att vi ska skjuta våra gäss och stoppa dem i munnen; dessutom skulle det bara räcka till ungefär en måltid om man jämför med kycklingåtgången på våra äldreboenden.

Vilt i all ära, men det kommer inte i närheten av att räcka för att byta ut det industriproducerade köttet. Varför inte gå ett steg till mot ett ännu bättre alternativ?

Anförande nr 243

M a r c u s W a n g e l (C): Jag instämmer i att växtbaserat är jättegott; jag äter själv nästan enbart det. Dock tycker inte vi att vi ska försöka tvinga det på offentlig verksamhet. Det finns för- och nackdelar med olika typer av kött. Vildsvinskött har vi till exempel ganska stora mängder av i Sverige. Gässen kanske inte räcker så länge, men vildsvin har vi ett stort överskott av i Sverige. Det är närproducerat och närskjutet, ekologiskt och antibiotikafritt.

Där finns det en klimatvinst att göra, och det finns fortfarande en stor efterfrågan på att äta kött. Vi vill inte tvinga våra medborgare på skolor och äldreboenden att äta helt växtbaserat, utan de ska erbjudas köttalternativ. Kan vi göra det klimatmässigt bättre genom viltkött snarare än importerat är det att föredra, enligt vår mening.

Anförande nr 244

F r e d r i k P e t t e r s s o n (S): Ordförande! Vi lever i en föränderlig tid, och klimatet prövar oss allt oftare. Översvämningarna i Enskede är en föraning om vilka utmaningar vi står inför om vi inte fortsätter att hålla en hög takt i utbyggnaden av VA-nätet. Vi möter allt kraftigare regn som slår ned på allt torrare mark som inte har kraft nog att härbärgera vätan.

Men trots förändringarna i klimatet ska stockholmarna ha tillgång till ett bra och hälsosamt vatten. För även när skyfallen kommer påverkar det vår vattenförsörjning. Detta kräver att vi fortsätter att identifiera platser där översvänningsriskerna finns för att i möjligaste mån undanröja dem. Vi måste fortsätta arbetet med att åtgärda våra vattendrag och avrinningsområden för att dessa ska hålla en god balans både kemiskt och biologiskt.

Stockholm Vatten och Avfalls viktiga arbete är helt centralt för vårt dricksvatten, för att minska översvänningsriskerna och för att framtidssäkra vår stad, våra vatten och vårt Östersjön.

Anförande nr 245

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Det enskilt viktigaste man kan göra för klimatet som privatperson är att flytta till Stockholm. Här kan man inte bara leva ett gott liv utan även ett klimatsmart liv. Detta är dock ingen naturlag, utan det är frukten av att man har valt att prioritera miljöfrågor och gjort miljöinvesteringar. Stockholm har velat vara en föregångare, och det måste vi fortsätta att vara.

Det betyder inte att allt som har ”miljö” som prefix är rätt. Det måste också vara effektivt. Det får inte flytta utsläpp, och det ska bygga på morot, inte piska. Vi måste ha maximal nytta för varje krona. Vi har begränsade resurser även till det mest angelägna, och vi har inte råd eller tid att göra annat än effektiva klimatåtgärder.

När stockholmarna anstränger sig får det aldrig leda till att andra kan släppa ut mer. När allt fler verksamheter nu omfattas av handel med utsläppsrätter för EU:s Fit for 55 är risken stor att de utsläppsrätter som familjen från Bromma inte använder när de inte tillåts flyga till mormor i Sveg i stället används av en italiensk affärsman.

Vi ska göra stockholmarnas liv och vardag klimatvänligare och underlätta och premiera det miljövänliga. Men vi kan aldrig tvinga dem att bli klimatvänliga genom att jävlas med dem. Klimatomställningen måste drivas med morot.

Den största och viktigaste insatsen som vi har gjort för klimatet här i Stockholm är nog fjärrvärmesystemet, en miljöinsats på 50-talet för att slippa sot. Nu måste vi investera för miljön igen. Laddinfrastruktur för elektrifieringen av transportsektorn och solceller för att möta klimatförändringar ger oss energisäkerhet och intäkter. Det är därför vi satsar dubbelt så mycket – 2 miljarder – på klimatinvesteringarna mot vad vänsterstyret gör.

Vi gör det enkelt att vara mer klimatvänlig i Stockholm. När ni av ideologiska skäl vill stoppa även elbilen och jävlas med stockholmarna till dess att de ger upp bilen eller rentav flyttar, då vill vi i stället stoppa klimatförändringarna. Så ser konflikten i miljöpolitiken i Stockholm ut i dag.

Anförande nr 246

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Då är vi uppe här igen, borgarrådet Fjellner. Du pratar om maximal nytta och att vi ska göra effektiva insatser för våra skattekonor. Då undrar jag om ni över huvud taget har koll på utsläppen i staden. Vi pratade om det

här i går också, och det är ju så här att hälften av utsläppen kommer från trafiken, men där vill ni göra ingenting. Din partikollega var uppe här och sa att ni fördubblar investeringarna i klimatet. Det är ju fullständigt fel! Det ni gör är att flytta pengar. Det är greenwashing att säga att ni fördubblar era insatser.

Man löser ingen klimatkris på det här sättet, Moderaterna. Man löser klimatkrisen genom flera saker men bland annat genom att göra det enkelt för människor att cykla, gå och åka kollektivt. Då kan också de som behöver åka bil komma fram lättare. Er politik leder ju både till ökade utsläpp och till trafikchaos. Varför, Moderaterna, vill ni inte få ned utsläppen från trafiken?

Anförande nr 247

Borgarrådet Fjellner (M): Det är helt rätt: Vi förflyttar de pengar som ni säger ska gå till framkomlighet för allt annat än bilen – allt annat än den bil som både du och jag vet redan nu till 30 procent, i innerstaden men snart överallt, kommer att gå på el. Vi tycker nämligen att det är viktigare att fundera på hur vi kan underlätta vardagen, säkra energisäkerheten och se till att vi kan få intäkter, reda pengar, för att göra ännu fler investeringar för bland annat klimatet.

Dessutom, något som borgarrådet kanske inte har koll på i sammanhanget, kommer biltrafiken inom väldigt kort tid omfattas av handeln med utsläppsrätter. Det gör att alla de utsläpp och alla de bilresor som inte görs i Stockholm kommer att leda till att priset på utsläppsrätter blir lägre och kan göras till en lägre kostnad någon annanstans. Därför tror jag att det viktigaste vi kan göra är att uppmuntra och premiera den som gör bytet till elbil. Det är så vi blir en föregångsstad.

Anförande nr 248

Jens Holm (V): Ordförande! Trevligt att se dig här, Christofer Fjellner! Senast vi debatterade var i EU-parlamentet, och det var ju ett antal år sedan.

En bra sak som den tidigare majoriteten gjorde på miljöområdet var att skriva under Good Food Cities Declaration. Det gjorde man 2019. Den handlar bland annat om att öka andelen växtbaserad i den offentliga maten som serveras. Det här är otroligt viktigt, och vi hörde finansborgarrådet här tidigare ta upp vikten av att äta mer växtbaserad mat. Det handlar om ungefär 1 miljon ton utsläpp härifrån Stockholms stad.

När jag tittar igenom det moderata budgetalternativet hittar jag ingenting positivt om att öka andelen växtbaserad mat, så jag vill fråga Christofer Fjellner om Moderaterna har frångått ambitionen om att stimulera mer växtbaserad mat i Stockholms skolor, förskolor och annan offentlig verksamhet.

Anförande nr 249

Borgarrådet Fjellner (M): Det är helt underbart med denna blast from the past från miljöutskottet och miljödebatterna som Jens Holm och jag hade i Europaparlamentet! Vem hade trott att man skulle återuppleva dem här?

Jag måste säga att jag tycker att det är viktigt och bra att äta mer växtbaserat. Men jag reagerade på ett inlägg här tidigare när någon frågade vad vi ska göra för att vi ska äta mer växtbaserat. Då tappar man perspektivet lite grann, vilket man lätt kan göra.

När vi bestämmer saker här och reglerar saker i budgeten handlar det alltså inte om vad vi själva äter. Det är någon annan som äter, och jag har svårt att stå här och bestämma vad andra ska äta. Däri finns det nog en skillnad mellan oss två. Det betyder inte att vi inte ska underlätta, understödja och kanske framför allt hjälpa dem som arbetar med att laga mat i staden att få bättre förutsättningar att göra saker med växtbaserat. Det står inte i vår budget, men vet du vad, Jens Holm? Det finns ganska mycket som inte står i vår budget som vi vill göra, precis som det inte står om antisemitism i er budget – men jag tror att ni vill göra något åt det ändå.

Anförande nr 250

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Christofer Fjellner är väldigt tydlig med att man ska uppmuntra byte till elbil. Men det är ju precis motsatt politik i förhållande till vad dina partikamrater driver i regeringen när man tar bort elbilsbonusen, vilket kraftigt ökar kostnaden vid byte till elbil.

Jag vill fråga borgarrådet Fjellner hur Stockholm ska kunna uppmuntra till byte till elbil när hans egen regering har en helt motsatt politik.

Anförande nr 251

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Jag tycker att det är kul att både Karin Wanngård och jag väljer att vara uppe i just den här debatten. Vi börjar med det, för jag tror att detta är en viktig ödesfråga och en framtidsfråga för Stockholm.

Nu valde jag medvetet och aktivt att vara i just den här salen och inte den lite fänigare salen på andra sidan vattnet, för jag vill helst debattera Stockholms politik och inte den politik som bedrivs där. Men jag ska säga att jag inte är någon stor vän av den sänkning som man gör av dieselskatten, och jag hade gärna behållit de satsningar man gjorde på elbilspremien.

Med det sagt tror inte jag att det 70-procentsmål som man hade i transportsektorn någonsin var realistiskt. Maria Börjesson, professor i transportekonomi, konstaterar att det hade varit bra om de som satte det målet också hade en idé om hur man skulle uppnå det.

Om vi ska hålla oss på andra sidan vattnet är det trots allt så att den regering som sitter där satsar mer än man gjort tidigare på laddinfrastruktur, och jag tror att det på precis samma sätt är vårt bästa verktyg även här i staden för att stödja övergången till elbilar. Mer laddinfrastruktur!

Anförande nr 252

J e n s H o l m (V): Ordförande, åhörare och fullmäktigeledamöter! Vi befinner oss i en klimatkris. Alla som följer det som händer i omvärlden chockas, precis som jag,

av ökenutbredning, havsnivåhöjningar, och de fasansfulla översvämningarna i Pakistan exempelvis. I dess följd får vi klimatflyktingar, det är krig, det är motsättningar och så vidare. Vi måste göra så mycket mer för att snabbt ställa om våra samhällen.

Därför är det en stor besvikelse att bevittna vad vår konservativa regering gör nu i Sverige. Man verkar ta lättsinnigt på de klimatmål som finns klubbade i Sveriges riksdag – när vi dem inte så när vi dem inte, som finansministern sa.

Det här ställer än högre krav på oss att driva omställningen underifrån, och därför tycker jag att det är så positivt att vi i vår rödgröna budget höjer klimat- och miljöambitionerna väsentligt, att vi ska ha ett klimatpositivt Stockholm senast till 2030, och att vi också tar ansvar för de konsumtionsbaserade utsläppen.

Exempelvis ska utsläppen från vår livsmedelskonsumtion halveras till 2030. Där tillför vi mer pengar och skärper målen. Vi vill till exempel utbilda måltidspersonalen så att de kan servera mer klimatsmart, växtbaserad men självklart också ekologisk och lokalproducerad mat. Vi vill ställa hårdare krav i den offentliga upphandlingen. Det här kommer att stärka folkhälsan, ge bättre mat i skolorna och förskolorna och minska våra utsläpp.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 253

A s h n a I b r a h i m (C): Ordförande! Jens pratar om de konsumtionsbaserade utsläppen och att ni satsar pengar där. Självklart håller jag med om att konsumtionen måste ned. Jag tror att varenda vettig människa som är engagerad i miljö- och klimatfrågan vet att det måste ske. Men jag ser inga konkreta förslag från er sida. Det ni gör är att försöka lägga fram nya mätmetoder som kommunen kan jobba med, men dessa mätmetoder finns redan, även på nationell nivå. Vi vet redan vad de konsumtionsbaserade utsläppen leder till. Klimatanalytiker har till och med redan ställt det i relation till Parisavtalet och vart vi måste gå för att nå målen i Parisavtalet.

Jag förstår inte riktigt. Ni säger att det är en satsning, men det är att uppfinna hjulet på nytt på något sätt.

Anförande nr 254

J e n s H o l m (V): Om det inte är en satsning att höja klimatinvesteringsbudgeten till 1,2 miljarder, höja de generella anslagen till miljö- och hälsoskyddsutskottet och satsa 2 miljoner kronor varje år på Good Food Cities-initiativet som också handlar om hållbar mat, ja, då vet jag inte riktigt vad Centerpartiet anser vara en satsning.

Självklart finns det satsningar på att nå våra mål för de konsumtionsbaserade utsläppen. Det jag saknar hos Centerpartiet är en tydlig strategi för att vi ska få bättre och mer växtbaserad mat inom våra förskolor och skolor. Där svajar Centerpartiet på målet, men kanske kan de återkomma nästa år i den debatten.

Anförande nr 255

T h e r e s e L i n d s t r ö m (M): Ordförande! Jag tar lite rygg på Ashna, tänker jag. I den budget som majoriteten lägger fram står det att konsumtionsutsläppen ska halveras till 2030 och att en mått- och mätmetod ska utredas samt möjliga åtgärder för att halvera dessa. Som liberal höjer jag på ögonbrynen i oro för att det ska vara en form av övervakning och fler förbud för att uppnå detta mål. Jag tycker inte att politiken ska vara klåfingrig och lägga sig i vad invånarna köper. Som Christofer Fjellner sa: Morot, inte piska.

Min fråga är därför: Vad tänker majoriteten att vi ska ha för åtgärder för att uppnå detta mål om halverad konsumtion?

Anförande nr 256

J e n s H o l m (V): Skälet till att vi över huvud taget sätter ett mål för de konsumtionsbaserade utsläppen har sin grund i den utredning som Miljömålsberedningen kom fram till. Jag satt själv i Miljömålsberedningen då man konstaterade att våra kommuner har stor rådighet över de konsumtionsbaserade utsläppen och alltså kan påverka mycket hur vi konsumerar och hur vi ska få ned dessa utsläpp. Men det behövs fler och träffsäkra mätmetoder, och därför behöver det helt enkelt tas fram, plus att det behöver anslås mer pengar så att vi lättare ska kunna uppnå dessa mål.

Jag tycker att det är lite märkligt att man som liberal inte fullt ut ansluter sig till den ambitionen. Det borde vara en självklarhet att vi faktiskt ska ta ansvar för alla våra utsläpp som sker inom Sveriges gränser och inte bara dem som vi rapporterar in till FN:s klimatpanel. Därför är det här så viktigt.

Anförande nr 257

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Ordförande, kommunfullmäktige, åhörare! Vi som lever i Sverige reser i första klass i Titanic. Det är allvar med klimatförändringarna, och det är allvar med den biologiska mångfalden som håller på att utarmas och krascha. 69 procent av världens bestånd av vilda fåglar, fiskar, däggdjur, grod- och kräldjur är borta, utplånade. Det borde bli förbjudet att förstöra viktiga habitat. Ekocidlagstiftning krävs.

COP15 pågår. Må de komma fram till kloka och helst tvingande beslut! Klimat- och miljöfrågorna kräver att vi skyddar och utvecklar vår gröna infrastruktur i staden.

Stockholm ska gå i bräsch för att skydda mänskliga rättigheter och vara en varm och välkomnande stad – ett ljus i mörkret. Stockholm ska denna mandatperiod också vara i topp när det gäller miljöarbetet. Vi ska öka den biologiska mångfalden. Det har vi skrivit i vår budget. Vi ska öka krontäckningsgraden, och vi ska arbeta med att bevara och skydda våtmarker. Vi ska inrätta naturreservat och flera, minst fem, biotopskyddsområden. Det är bra för allt liv i Stockholm.

Bifall kommunstyrelsen och majoritetens gröna budget!

Anförande nr 258

G a b r i e l K r o o n (SD): Ni pratar mycket om biologisk mångfald, och det är absolut lovvärt. Men jag funderar på hur ni gör i praktiken för att den inte bara ska bevaras på dagens nivå utan även öka, vilket är er uppenbara ambition.

Jag ser en motstridighet här, där ni å ena sidan vill ha en kraftig bostadsbyggnation som såklart kommer att ta vissa grönytor i anspråk, samtidigt som vi för bara några veckor sedan hade ett ärende där ni faktiskt valde att ta en del av ett naturreservat och förlägga en hundrastgård på den platsen.

Hur ser ni på det motsatsförhållande som ändå finns mellan ökad biologisk mångfald och ökad byggnation, som ju även sker på grönområden?

Anförande nr 259

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Vi har en trädplan som vi har antagit och som innebär att varje träd som fälls inom parkmark ska ersättas med två träd. När det gäller hundrastgårdar finns det faktiskt impedimentmark. Gräsytor är monokultur, liksom. Där tar man inte värdefull natur.

All naturmark som är värdefull ska också kompenseras ekologiskt. Det har vi också skrivit in i budgeten: ekologisk kompensation om man går in och tar ekologiska värden. Sedan arbetar vi dessutom med ESBO-områdena väldigt respektfullt.

Anförande nr 260

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande! Jag tänkte att jag skulle säga några ord om vatten. Visste ni att den fisk som fiskas upp här utanför stadshuset bör man av hälsoskäl inte äta mer än tre gånger per år? Den innehåller alltså så mycket gifter att det är dåligt för hälsan att äta den. I sjön Magelungen, som vi delar med Huddinge och Haninge, är fisken så giftig att den inte bör ätas över huvud taget. Är det inte rätt sjukt att fisken i Stockholm är så giftig att man inte bör äta den?

Så här kan vi inte ha det. Vi måste värna våra ekosystem både på land och i vatten. Sjöar och vattendrag måste renas. Det kommer att ta tid och stora resurser, men det ska göras.

Våra vatten handlar inte bara om biologisk mångfald utan också om dricksvatten – det livsviktiga dricksvattnet som vi människor dör om vi inte har tillgång till. Allt vårt vatten utgör ett stort nätverk som hänger ihop, och när vi satsar pengar på att bygga ut avloppsnät, renovera vattentorn och åtgärda övergödda, döda sjöar så bygger vi ett robust system för framtiden. Våra barn och barnbarn ska också kunna dricka vatten från Mälaren och kunna bada utan att bli sjuka.

Våra vatten är livsviktiga, och därför avsätter vi 50 miljoner kronor för att se till att varje enskild sjö får en åtgärdsplan och att åtgärderna för friska, rena vatten sätter fart.

Anförande nr 261

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Jag har fortsatt ett antal frågor kring några av de mål som ni har pekat ut, framför allt det konsumtionsbaserade målet om att minska utsläppen med 50 procent – fortfarande oklart vilket basår det är och huruvida det gäller stockholmarna eller Stockholms stad. Å andra sidan har vi sagt att vi ska ta en fika och prata mer om det, så jag lägger det åt sidan just nu.

När det gäller klimattexten har jag funderat på om jag tycker att glaset är halvtomt eller halvtomt. *Om* – detta stora ”om” – man tar bort er besatthet av att jaga bilar även om de går på el skulle jag nog ändå säga att det är halvtomt. Jag har dock en stor invändning, och det är att det finns en målinflation. Det är som om mål vore satsningar. Men det finns väldigt lite om *hur*.

Ta till exempel frågan om hur vi ska bli klimatpositiva. Det finns ju ingen vägledning eller idéer om *hur*. Jag kunde nog ställa upp på det om jag fick veta hur ni har tänkt. Hade ni haft våra satsningar på investeringar, alltså dubbelt så mycket, då hade jag kunnat tro på det.

Anförande nr 262

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag beklagar att jag bara har en minut, för jag har en lång lista här på åtgärder som talar om hur vi ska steg mot ett klimatpositivt Stockholm. Det handlar inte minst om den BECCS-anläggning som vi ska ha i Värtan, det handlar om biokol som vi ska växla upp arbetet med för att lagra kol och det handlar om att återställa fler våtmarker, vilket vi anger i vår budget.

Ska vi bli klimatsmarta måste vi både samla in och binda koldioxid och få ned utsläppen, och det leder in mig på den andra frågan som handlar bland annat om trafikutsläppen. Där är det så att vi investerar för att de stockholmarna som väljer att resa hållbart ska få goda möjligheter att göra det, och de som behöver åka bil ska få lite lättare att göra det när det inte blir trafikchaos i staden.

När det gäller elbilar är det ingen hemlighet att Miljöpartiet vill driva på elektrifieringen. Men klimatbonusen som har orsakat elbilsrevolutionen i Sverige tar er regering bort. Vi kommer att fortsätta att växla upp arbetet med laddstolpar och mer elektrifiering, så du behöver inte oroa dig över det.

Anförande nr 263

B j a r n e S n i s S i g t r y g g s s o n (S): Ordförande, fullmäktige! Jag skulle gissa att jag är en av de yngsta ledamöterna här i dag. Det innebär att det framtidshopp som flera av er kanske kände som unga inte är något som har präglat min generation. Vi vet vad som väntar – extremtemperaturer, översvämningar och ett nödläge för den biologiska mångfalden som närmast kan liknas vid ett sjätte massutdöende.

En forskningsrapport som publicerades i den vetenskapliga tidskriften PLoS One visar att innan jag ens har hunnit fylla 50 år kommer Stockholms klimat att vara lika varmt som Budapests. Det är alltså en stad som ligger 130 mil söder om oss – en enorm

förändring av Stockholm. Forskarna poängterar samtidigt att detta är ett optimistiskt scenario, för om vi inte gör någonting kan det bli mycket värre än så.

Det är politikens ansvar att lindra klimatkrisen, och det ansvaret är tungt. Nu står vi inför ett val som tydligare än någonsin: Ska politiken lämna walkover, rycka på axlarna och säga att "klarar vi inte klimatmålen så gör vi inte det", som en minister nyligen gjorde? Eller ska vi här i Stockholm göra det motsatta och investera i laddstolpar i hela staden i stället för fossila subventioner?

Vi gör det lättare att ta sig fram klimatsmart i stället för svårare. Inte minst ska vi skärpa klimatmålen när andra tycks strunta i dem. För mig är det inte ett svårt val. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 264

A n d r é N i l s s o n (L): Vi måste stärka människors frihet. Varje människa måste få större möjlighet att bestämma över sitt eget liv. Omfattande fossila utsläpp skadar och förstör tyvärr människors möjligheter att leva sina liv. De inkräktar direkt på deras okränkbara grundläggande rättigheter. Det är just därför som Liberalerna alltid har varit engagerade för klimat- och miljöfrågor – liberala kärnvärden lämpar sig särskilt bra för dessa politiska frågor. Det handlar om varje människas ansvar, varje människas skydd från skada och varje människas del i klimatomställningen.

Ett konkret exempel på detta är frågan om småskalig solenergi. Varje timme träffas jorden av lika mycket energi från solen som mänskligheten använder under ett helt år för sin aktivitet. Detta är en resurs som vi behöver bli bättre på att ta vara på om vi ska lösa klimatkrisen. Alla hustak som finns här i Stockholm är en enorm potentiell energiresurs. Lokalproducerad energi kan gå rätt in i vårt sårbara energisystem.

Tyvärr såg vi under föregående mandatperiod att den nu tillträdande majoriteten lade fram flera förslag för att sätta krokben för solenergi. Vid flera tillfällen yrkade man avslag när privatpersoner ville bidra med allt de kunde göra för att hjälpa oss att nå den klimatomställning som vi behöver. Men vi såg under föregående mandatperiod till att alla som ansökt om solenergi fick bifall. Jag hoppas att det är detta vi kommer att få se även under kommande mandatperiod, för varje liten kraft behövs.

När man har ett mål måste man också ha en fungerande plan för att nå dit. Men tyvärr ser det ut som att vänsterstyret liksom sätter vagnen framför hästen – först målen och sedan hur man ska göra. Och energipolitiken missar helt den potential som fria människor står för. Därför yrkar jag på Liberalernas budgetförslag.

Anförande nr 265

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag vill börja med att säga tack för många kloka ord här i fullmäktigesalen från er i Liberalerna. Jag vet att ni också historiskt har sagt mycket om till exempel den biologiska mångfalden.

Jag känner ett behov av att gå upp här, för jag upplever att man från oppositionen har ganska svårt att navigera i vilka frågor man ska gå in i och var man ska hitta svagheter

i majoritetens budget. Det innebär att man fokuserar mycket på de här målen och säger att vi inte genomför reformer för att kunna ta oss dit. Det stämmer inte, utan den här budgeten innehåller väldigt kraftfulla investeringar men också satsningar för att ställa om.

Det handlar om att höja klimatinvesteringarna från 1 till 1,2 miljarder – där har vi till exempel investeringar i solenergi. Vi har ett mål om energieffektivisering som man kommer att jobba aktivt med i stadens verksamheter. Vi kommer nu att växla upp arbetet med cirkularitet, vilket är väldigt viktigt. Där vill Liberalerna tyvärr stryka satsningen på ett centrum för cirkularitet, som är väldigt viktig. Det handlar om byggsektorn. Det finns politik.

Anförande nr 266

A n d r é N i l s s o n (L): Jag vet att det finns väldigt många beröringspunkter mellan Miljöpartiets och Liberalernas klimatpolitik, så därför hoppas jag verkligen att ni håller fanan högt under den här mandatperioden och ser till att även varje privatperson som vill göra sin lilla grej får göra det och att vi tackar ja till alla dem som vill bidra till energiomställningen. För det är ändå så att vi behöver både enskilda och allmänna krafter för att lösa klimatkrisen.

Jag har ett favoricitat från en person som hette Henrik Palme. Han satt i stadsfullmäktige för Liberalerna på 1800-talet och var också en av de första socialliberalerna. Han sa att Sverige är behärskat av en mängd tyranniska former och traditioner som förkväver enskilda och allmänna krafter. Jag tänker att det är bra att ha detta i bakhuvudet.

Det finns en sak staden kan göra, som är viktig för oss, nämligen att sluta släppa ut från vår förvaltning. Det är det absolut viktigaste. Men vi måste också se till att vi inte förkväver alla de allmänna och enskilda idéerna och initiativen, för de kommer verkligen att behövas för omställningen.

Anförande nr 267

F r i t z L e n n a á r d (M): Det är som väntat stora ord i denna debatt, men eftersom det är en viktig debatt är det fullt förståeligt. Jag tänkte fortsätta där tidigare talare uppehöll sig en stund. Det är lätt att sätta upp höga målsättningar och tala vitt och brett om hur man ska åstadkomma fantastiska saker fantastiskt snabbt, men till syvende och sist måste man faktiskt göra det också. Det är inte alltid så enkelt som att stå och önska att så ska bli fallet. Det måste till pengar, exempelvis.

Något som är väldigt tydligt är att vi i Moderaternas budgetförslag lägger mer pengar på klimatinvesteringar än vad som finns i majoritetens förslag. Det är klimatinvesteringar som bland annat kan användas till laddstolpar och solceller, som vi har nämnt, men även inte minst för de LÅP-åtgärder som jag noterade att borgarrådet själv också lyfte. Det är väldigt viktigt att vattenkvaliteten i alla våra vattendrag förbättras, framför allt där den just nu är ganska dålig.

Utöver dessa saker kan klimatinvesteringar också gå till klimatanpassningar – även det är väldigt viktigt. Därför känner jag mig väldigt stolt och glad över att det i Moderaternas budget faktiskt finns en väl tilltagen budget för klimatinvesteringar.

Därmed vill jag än en gång yrka bifall till Moderaternas budgetreservation.

Anförande nr 268

Borgarrådet **L i n d h a g e n** (MP): Jag tänkte berätta att Stockholm har vunnit Laddguldets, och det tycker jag att vi ska vara väldigt stolta över. Det handlar om grön politik som vi har drivit aktivt under ett antal år, och man lyfter verkligen fram Stockholm som ett föredöme.

Detta arbete kommer vi att fortsätta med. Vi ska fortsätta att bygga laddstolpar. Vi ökar också klimatmiljarden till inte bara 1 utan 1,2 miljarder, så vi höjer ambitionerna ytterligare. Men ni höjer inte investeringarna med en enda krona, utan ni flyttar pengar från åtgärder för att göra det lätt för alla tiotusentals stockholmare som trängs på våra cykelbanor att komma fram, för människor som promenerar och för människor som väljer att åka buss, så att den ska gå lite snabbare än kanske i snitt tio kilometer i timmen. De här stockholmarna är också viktiga. Detta är viktigt för att få ned utsläppen, men också för att vi inte ska ha trafikchaos i Stockholm i framtiden när staden växer. Vi får inte plats med hur många bilar som helst, inte heller elbilar. Det här är en kraftfull budget från vår sida för att få ned utsläppen.

Anförande nr 269

F r i t z L e n n a á r d (M): Låt mig bara först säga att vi ju styrde gemensamt under förra mandatperioden, så jag känner att äran för Laddguldets är delad mellan oss.

När det sedan gäller klimatinvesteringar är det trots allt så att ni inte kan finansiera åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten med medel som ligger i trafikbudgeten. Och åtgärder för att hantera stora skyfall kan ni inte finansiera med medel som ligger i klimatbudgeten. Det är just därför vi behöver lägga mer medel på klimatinvesteringar, och det gör vi. Ni lägger 1,2 miljarder, men vi lägger 2 miljarder i stället för er klimatmiljard på klimatinvesteringar, som kan gå till sådant som LÅP:en, solceller, laddinfrastruktur, klimatanpassning och så vidare.

Anförande nr 270

Borgarrådet **W a n n g å r d** (S): Ordförande och fullmäktige! ”Sprider man tillräckligt mycket dumheter är det till slut något som fastnar. Upprepar man ett falskt påstående tillräckligt många gånger är det till slut någon som tror på det.” Jag citerar din gruppledare Christofer Fjellner i en attack mot oss socialdemokrater, naturligtvis. Men nu tänker jag: tillbakakaka.

Ni lägger inte en enda spänn till när det handlar om klimatet. Ni flyttar pengar. Det är en budgetpolitisk, teknisk piruett. Men det vi de facto måste bekämpa i den här staden är koldioxidutsläppen, och då behöver vi lägga de 2 miljarder som vi lägger på just framkomlighet. Klimatsatsningar på 1,2 miljarder är mycket. Det är pengar som ni inte

ens lyckades göra av med under er mandatperiod, och vi har höjt den budgetposten. Men sluta ljuga!

Anförande nr 271

F r i t z L e n n a á r d (M): Att säga att jag ljuger tycker jag är starkt. Precis som jag sa alldeles nyss till vår kollega kan pengar som ligger i trafikbudgeten inte användas till många klimatinvesteringar. Vi lägger mer pengar på just klimatinvesteringar – pengar som kan användas till åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten i våra vattendrag och för att bygga ut solceller. Inga framkomlighetspengar från trafiknämnden kan göra detta.

Jag förstår att det är populärt att citera min gruppleddare. Jag *parafraserar*: Det är inte försämrade framkomlighet för bilar som kommer att lösa klimatfrågan. Det måste vi göra på andra sätt.

Det är långt ifrån så att jag ljuger. Vi lägger mer pengar på klimatinvesteringar. Ni hävdar att de medel ni lägger på att försämrade för bilar går att jämföra med detta. Det håller jag inte med om. Vi måste ha pengar för att kunna investera i laddinfrastruktur, solceller, klimatanpassning och våra lokala åtgärdsprogram för att vi ska få bättre vattenkvalitet här i staden.

Anförande nr 272

E m e l i e S t a r k (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Om alla på jorden levde som vi lever i Sverige i dag skulle det behövas fyra planeter. Vi lever över jordens tillgångar, och så kan vi inte ha det. Vi kan inte vänta, och det är vårt ansvar att ta detta på allvar.

I vår budget fastställer vi att vi ska bli klimatpositiva till 2030, och då måste arbetet göras just där utsläppen sker. Det handlar om trafikplanering, transport och energi. Det handlar om när vi bygger nytt och om mycket mer; det måste genomsyra all vår verksamhet.

Det finns ingen quick fix för klimatet. Sverigedemokraterna fortsätter använda kärnkraftskortet. Men även om vi låtsas att det utan risker gick att bygga ett kärnkraftverk i Sverige, i Stockholm, i morgon skulle det inte lösa problemet. Klimatfrågan är större än så, och SD:s förslag om kärnkraft är bara ett tecken på avsaknad av klimatpolitik.

Klimatet är inte en särfråga. Vi behöver strukturella förändringar där vi politiker tar ansvar för åtgärder som gör skillnad. Våra satsningar ska ha mätbara resultat och måste ske i dag.

Världsläget och det nationella politiska läget är tungt för klimatet, men i samarbetet mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet ser jag hopp. Bifall till kommunstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 273

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag var ju tvungen att gå upp när du apostroferade oss. Jag tycker att småskalig, modulär kärnkraft är väldigt intressant. Det är ingen som har sagt att den ska byggas i morgon, utan vi ska utreda om Stockholms kommun, med företagen, näringslivet och utbildningsinstanserna, kan medverka och faktiskt försöka möjliggöra för SMR när tekniken väl blir mogen och framför allt är tillräckligt säker. Den är väldigt yteffektiv, som ni också känner till, och även skalbar, så någonstans är det framtiden.

Jag skulle vilja veta var ni tänker bygga er vindkraftspark någonstans. Om ni lägger fram ett förslag om mer vindkraft, som ändå har att göra med vår energiförsörjning, skulle jag verkligen vilja veta var ni ska bygga den. Vilket grönområde ska ni bygga den i? Är det i nationalstadsparken? Är det på något uppskattat fält? Är det på Gärdet? Har ni någon idé om var vindkraften ska finnas?

Anförande nr 274

E m e l i e S t a r k (S): Jag tycker alltid att det är spännande att få lektioner i kärnkraft. Jag är ingenjör och har studerat kärnfysik. Jag tycker att det är väldigt spännande att diskutera det området. Vi förstår ju att den här energin inte är något som går att producera i dag på det sättet. Klimatkrisen pågår i dag – det hoppas jag att vi erkänner här inne. Därför behöver vi åtgärder som kan genomföras i dag. För energipolitiken handlar det om att se de energilösningar som finns att tillgå. Det är inte kärnkraften.

Att dessutom bygga den i Stockholm, med de samhällsviktiga byggnader vi har i form av regeringskansli, riksdag, myndigheter och försvarets högkvarter och med över 2,3 miljoner invånare i Stockholms län – är det säkerhetspolitiskt smart?

Anförande nr 275

M a r c u s W a n g e l (C): Ordförande och fullmäktige! Ska vi lyckas nå målet om en klimatpositiv stad till 2030 krävs ett systemskifte i hur vi tillverkar och konsumerar produkter och råvaror – med andra ord, en cirkulär ekonomi som håller resurser i omlopp betydligt längre än i dag.

För oss i Centerpartiet är den verkliga motorn i den cirkulära omställningen inte det offentliga utan näringslivet. Det är där teknikutvecklingen sker som gör ett sådant skifte möjligt, och där finns drivkrafterna och entreprenörskapet. Näringslivet måste därför ges bästa möjliga marknadsförutsättningar.

Det är välkommet att majoriteten lyfter cirkularitet i sin budget, men de konkreta satsningarna och verktygen är tyvärr lite mer diffusa än i vår budget, tycker jag. Det är till exempel oklart vad ett nytt centrum för cirkularitet ska bidra med, annat än att det ser trevligt ut på papper. Ett centrum för cirkulärt byggande finns redan sedan ett år tillbaka på nationell nivå. Det leds av IVL, med finansiering från Vinnova, och samlar de flesta stora byggbolagen och en rad stora fastighetsägare.

I vårt tycke ska vi ha färre parallella strukturer och diskussionsforum och mer innovation och cirkulära affärsmodeller för näringslivet.

Anförande nr 276

E m e l i e S t a r k (S): Jag är glad att Centerpartiet också har höga ambitioner i klimatfrågorna, för jag tror att det är jätteviktigt att vi framöver kan jobba så i miljö- och hälsoskyddsnämnden och ha en god dialog för att nå de höga mål vi har satt upp. Jag tror också att det är viktigt att ha en samverkan med den teknikutveckling som sker. Det är viktigt att vår klimatpolitik har höga mål och att vi har konkreta åtgärder för att nå dem. Vi vill inte att våra mål blir floskler, och därför har vi lagt fram våra förslag exakt där vi tror att de gör störst skillnad.

Jag tackar och hoppas på fortsatt dialog i frågan.

Anförande nr 277

J o n a s N i l s s o n (M): Ni vurmar ju för miljöbilspremie, som den nya regeringen har tagit bort. De miljöbilar som säljs med miljöbilspremie hamnar i andra länder än Sverige – i Norge, Polen, Tyskland och andra länder där man inte har miljöbilspremie. Miljöbilspremie är upp till 70 000 kronor, så det är egentligen inte jättebra. Dessutom hamnar många av de här bilarna i länder där man laddar elbilen med fossil el. När man laddar i Sverige är det ofta kärnkraft och vattenkraft, men i till exempel Polen och Tyskland är detta inte alltid fallet.

Chalmers räknar med att vi pumpar in 45 miljarder i det här systemet fram till 2030. Jag undrar var du sätter gränsen för subventionen. Är det vid 45, 70 eller 20 miljarder? Hur mycket ska vi subventionera bilar i andra länder?

Anförande nr 278

E m e l i e S t a r k (S): Är det den nationella miljöbilspremie vi pratar om? Den hade vi velat ha kvar, för vi vill gärna ha mer fokus på elbilar snarare än på fossilbränsle, som är det som nu tyvärr gynnas av den blå majoriteten i regering. Vi ser att miljöbilspremie är viktig för att vanligt folk ska ha råd med miljöbilar. Det är inte bara de som har råd med Tesla som ska kunna åka runt och flasha, utan vi ska också kunna ha elbilar för vanligt folk. Detta är en jätteviktig åtgärd om vi ska kunna nå det här målet.

Anförande nr 279

M a u r i c e F o r s l u n d (KD): Herr ordförande! Som jag sa i mitt inledningsanförande ska miljöpolitiken föras på ett sätt som vinner medborgarnas förtroende. Ett konkret exempel på detta är att jakten på minskade utsläpp ska föras men inte övergå i en jakt på de stockholmarna som behöver bilen för att få vardagen att gå ihop. Staden ska fortsätta verka för elektrifiering av transportsektorn. Det ska vara lätt för stockholmarna att välja elfordon samtidigt som bilen fortsätter att vara en självklar del av transportsystemet.

Den nya majoriteten vill nu att de konsumtionsbaserade utsläppen ska halveras. Det är ännu oklart vad det innebär och hur det ska åstadkommas, även om Jens Holm gjorde ett tappert försök att ge några exempel i talarstolen nyss.

Vi kristdemokrater vill i stället fokusera på vad staden som organisation kan bidra med. Staden ska fortsätta att strukturerat energieffektivisera sina egna fastigheter. Stockholm har också goda förutsättningar för att växla upp produktionen av solcellsel, för ökad produktion av biogas och för tillvaratagande av värmeenergi som kan föras in i fjärrvärmesystemet.

Om vi ser bortom klimatutmaningen är det också viktigt att staden fortsätter med ett brett miljöarbete, som skapar goda livsmiljöer för stockholmarna. Arbetet för renare vatten behöver fortsätta, och fler åtgärder mot nedskräpning behövs. Detta är konkreta åtgärder inom den kommunala kärnverksamheten som vi kristdemokrater satsar på och som bidrar till en bättre livsmiljö för stockholmarna både nu och för framtida generationer.

Anförande nr 280

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Det pågår ingen jakt på bilen här, utan vi vill göra det lätt att cykla och åka buss. Så min fråga är: Vad har ni emot cyklar och bussar? Jag har verkligen svårt att förstå det.

Jag tänkte att jag skulle säga grattis till Kristdemokraterna, för vår bedömning är att ni har lägst miljö- och klimatambitioner av alla partier, efter att ha analyserat budgeterna. Det är också en tävling att vinna.

Jag tänkte kommentera några saker i budgeten. Ni vill inte skärpa klimatmålen trots att vi har haft fantastiska tjänstemän här i staden, som har slagit mål efter mål under årens lopp. Jag vill passa på att rikta ett stort tack till miljöförvaltningen, stadsledningskontoret och andra förvaltningar för det. Ni vill inte ta ansvar för stockholmarnas konsumtionsutsläpp. Ni vill inte stötta omställningen till en cirkulär ekonomi med ett centrum för cirkularitet och inte energieffektivisera med 10 procent. Ni halverar satsningarna på gång-, cykel- och kollektivtrafik. Det kommer bland annat att bidra till trafikchaos, om vi inte får ordning på detta. Ni vill inte utreda eller inrätta fler naturreservat, och ni stryker satsningarna på ökad biologisk mångfald. Varför detta?

Anförande nr 281

M a u r i c e F o r s l u n d (KD): Därför att vi inte ser målen som ett syfte i sig själva. Jag kan konstatera att vi lägger i stort sett lika mycket på miljöområdet som majoriteten gör, på ett par miljoner när. Bland annat lägger vi 20 miljoner kronor på en satsning på ökad bottenrensning i våra vatten och vattendrag och på förstärkta åtgärder för renhållning. Detta är åtgärder inom kommunens kärnverksamhet som kommer att bidra till ett konkret positivt värde för stockholmarnas livsmiljö. Det är inte ett jagande av mål för målens egen skull utan fokus på konkreta åtgärder.

Det är sant och helt korrekt att vi inte deltar i arbetet för att försämra för bilen för sakens egen skull. Det gör vi inte, och det kan jag gärna vara tydlig med. Vi satsar i stället på konkreta åtgärder inom kommunens kärnverksamhet som bidrar till en starkt livsmiljö för stockholmarna.

Anförande nr 282

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande! Jag tänkte prata lite om energifrågan, som redan har debatterats lite grann här i dag. Vi har höga klimatambitioner, och för att åstadkomma klimatomställning är energifrågan central. Staden köper redan i dag förnybar el till sina verksamheter, men när energikrisen är ett faktum måste vi göra mer.

Därför kommer vi att satsa mer på sol- och vindkraft. Solkraft kan vi bygga själva i våra fastigheter, men vindkraften är lite svårare att bygga inom kommungränserna. Därför ska vi utreda om vi kan öka tillgången till förnybar energi genom ett kommunalt energibolag, som kan investera i till exempel havsbaserad vindkraft.

Elbehovet ökar tack vare den ökade elektrifieringen inom transportsektorn och i andra verksamheter. I och med att elpriserna är höga behöver vi också, för att minska effekttopparna, energieffektivisera inom vårt fastighetsbestånd och våra verksamheter. Vi ska också titta närmare på energilagring i fastigheterna.

Redan förrföra mandatperioden då vi var med och styrde drev vi igenom utfasningen av kolförbränningen i Värtaverket. Nu är den genomförd. För att kompensera för klimatutsläpp som är svårare att få ned vill vi fortsätta planeringen för en storskalig anläggning för koldioxidinfångning i Värtaverket.

Det finns mycket att göra, och dessa saker gör vi så gärna.

Anförande nr 283

J o n a s N i l s s o n (M): Ordförande! Jag kanske blir tjugig, men jag vill ta upp det här med miljöbilspremien. Vi skickar alltså 45 skattemiljarder från svenska skattebetalare till utländska ägare som köper bilarna här och tar dem med sig ut, ofta till ett land där man laddar dessa elbilar med fossilel. Man får alltså ingen effekt i form av lägre fossilutsläpp, utan det blir tvärtom ökade fossilutsläpp med miljöbilspremien. Dessutom ryker 45 miljarder.

Det är bara att söka på nätet om detta. Ta till exempel Jessica Thunander, din vänsterpartikollega i riksdagen, som säger så här: ”Att Sverige sponsrar begagnatmarknaden av miljöbilar i Europa med miljardbelopp är helt ohållbart.” Jag undrar hur mycket ni på vänstersidan tycker att vi ska sponsra. Räcker det med 45 miljarder som vi ska skicka till andra länder, eller ska vi ska vi säga 50 eller 60? Hur bra är miljöbilspremien, tycker du?

Anförande nr 284

M a r i a M u s t o n e n (V): För det första har vi ingen fossilel i det svenska energisystemet. Så gott som all el i Sverige är fossilfri. Om vi utgår från detta är elbilar bra för klimatet.

Miljöbilspremier har varit en del av bonus–malus-systemet. Man premierar de klimatvänliga alternativen medan de fossila alternativen får betala mer. Jag kan inte i den här församlingen ta ställning till hur många miljarder som borde läggas på just detta, men jag är väldigt orolig för att er regering nu har slaktat all klimatpolitik för transportsektorn. Ni har inga styrmedel alls, men det får våra kollegor prata om i riksdagen.

Anförande nr 285

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag skulle vilja börja med att korrigera dig, Maria Mustonen från Vänsterpartiet. Vi brukar ha helt fossilfri el. Men efter er tid vid makten, inte minst i regeringen, har vi bränt tiotusentals liter olja i timmen i Karlshamnsverket. Det är inte en lika framgångsrik energipolitik som man hade kunnat hoppas på efter ett miljö- och vänsterpartistiskt och socialdemokratiskt styre av landet.

Men jag vill återknyta till något som jag tror att många stockholmare verkligen undrar, nämligen var någonstans ni kommer att bygga vindkraft. Kommer det att ske i Stockholm? Ska det vara havsbaserad vindkraft? Det var någon som nämnde det. Är det i Mälaren då? Ska vi bygga utanför Bromma eller utanför Skärholmen? Var någonstans ska den här vindkraften byggas? Eller ska vi ha ett bolag som investerar i vindkraft internationellt? Det finns skräckexempel på hur norrländska kommuner har investerat i vindkraftsbolag i Afrika, till exempel, och har tappat alla sina insatser. Är det verkligen lönsamt, när vi pratar om investering och skuldsättning, att driva egen vindkraftsproduktion? Jag skulle gärna vilja ha svar på den frågan.

Sedan kan jag tänka mig att det säkert kliar i fingrarna på en miljöpartist som vill replikera på Sverigedemokraterna. Ni är mer än välkomna – jag står och väntar.

Anförande nr 286

M a r i a M u s t o n e n (V): Jag kan börja med att gratulera Sverigedemokraterna till att ni har lyckats med att slakta hela den svenska klimatpolitiken i riksdagen.

Sanningen är att Sverige är nettoexportör av el, och den el som vi producerar i Sverige är fossilfri. Karlshamnsverket, som man alltid lyfter i den här debatten, var igång 36 timmar förra året. Det är ingenting i jämförelse med det stora hela.

Som jag sa i mitt inlägg tidigare är havsbaserad vindkraft ett bra alternativ för att producera vindkraft här i Stockholms län – kanske inte inom kommunen, för vi har nästan inget hav här. Men det finns möjligheter, och det är el som kan produceras på kort sikt.

Anförande nr 287

G a b r i e l K r o o n (SD): Det krävs lite arbete för att lirka ur er var den här vindkraftsparken kommer att byggas, men nu låter det i alla fall som att det kanske eller kanske inte, men förmodligen inte, kommer att vara i Stockholms län. Då har jag en andra fråga. Ni ska alltså konkurrera med den privata sektorn om att bygga vindkraftsparker. Är detta verkligen ett kommunalt kärnuppdrag, speciellt när de inte ens ligger i Stockholms län?

Hade jag varit skattebetalare och röstat fram dig och er koalition hade jag varit otroligt orolig för att låneskulden ökar. Det finns, som vi var inne på tidigare, en risk för att kreditvärdigheten sänks och, till följd av detta, att räntekostnaderna ökar. Till vilken nytta? Det vet vi inte ens.

Jag hoppas verkligen att ni tar en till funderare kring vindkraftsparken eller, om inte annat, återkommer till era väljare och förklarar att den ska byggas i Mälaren, vilket jag hoppas att den inte ska.

Anförande nr 288

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Förlåt, jag hakade upp mig på det här med stadens kärnuppdrag, för jag började tänka på SMR, som jag kanske kan tycka inte ligger i linje med vad Stockholms stad ska jobba med.

Jag ska bara kommentera det här med vindkraften. Den kommer att byggas. I budgeten står det tydligt att det är Stockholmsområdet det handlar om. Vi äger mark också utanför kommunens gränser, men det kan också handla om mark som Stockholm inte äger, i samarbete med företag där vi ingår ett avtal med dem om vindkraft.

Den andra fråga som jag skulle vilja lyfta är att vi har väldigt bråttom. Vi har inte tid att vänta på omställningen, och det är detta som är så otroligt problematiskt. Oavsett om man gillar kärnkraft eller inte – man kan tycka olika i den frågan – har vi inte tid att vänta. Vi behöver energi nu för att kunna driva den här elektrifieringen. Det som ni skriver om i er budget ligger långt i framtiden. Varför har ni det här motståndet mot vindkraft? Varför vill ni inte vara med och bidra till omställningen, där elektrifieringen är en helt avgörande del?

Anförande nr 289

G a b r i e l K r o o n (SD): Du kommer inte att bygga vindkraft nästa år. Det kräver ju detaljplanläggning, och du kommer att få överklaganden. Det tar minst tio år att uppföra din vindkraftspark. Vi får väl se var vi befinner oss då. Hade man varit mer framsynt kanske man inte hade avvecklat den kärnkraft som vi skulle ha behövt i dessa tider.

Något jag också tycker är viktigt när det gäller klimatsatsningarna är ett effektivt klimatbistånd. Som kommun får vi såklart inte bara ge ut pengar i bistånd. Däremot kan vi bidra med teknisk kompetens. Det vi sverigedemokrater har föreslagit i vår budget är att vi ska satsa 5 miljoner kronor på att vår förvaltning, med teknisk kompetens inom energieffektivisering, ska vara ute och bistå utvecklingsländer som

vill ställa om och energieffektivisera sina offentliga byggnader. Detta tycker jag är jätteintressant, för det minskar deras utsläpp och deras energiåtaganden och skulle kunna vara en mycket effektiv åtgärd.

Så vill ni ha tips på bra miljöpolitik, fortsätt läsa i vår budget!

10. Rotel VI Äldre och kulturroteln

*Kulturhuset Stadsteatern
Kulturnämnden*

Anförande nr 290

Borgarrådet **B o u c h e r** (V): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Stockholm ska vara en kulturstad där alla har möjlighet att ta del av kultur- och föreningslivet runt om i hela staden. När Stockholm växer ska kulturen därför vara en del i planprocessen. Stockholm ska växa med kultur.

I en tid då det blir allt viktigare att försvara demokrati, yttrandefrihet och det öppna samhället har kulturen en avgörande roll. Att försvara mångfalden och det offentliga stödet till mångfalden och att värna det offentliga stödet till den smala, udda och icke-kommersiella kulturen är själva grundbulsten i ett offentligt stöd. Det är så kultur växer och utvecklas. Det är också så människor med olika bakgrund och erfarenheter kan mötas och växa.

Kulturen har drabbats hårt ekonomiskt av pandemin. Nu står vi dessutom inför en lågkonjunktur som riskerar att ytterligare försämra läget för kulturen och kulturarbetarna, inte minst de som verkar inom det fria kulturlivet. Därför lägger vi i det rödgröna styret nu fram en budget som värnar grunduppdragen. Vi tar bort krav på generella effektiviseringar. Vi värnar kulturskola, bibliotek och museernas verksamheter. Vi behåller det extra stödet till det fria kulturlivet, och vi höjer concernbidraget till Kulturhuset Stadsteatern.

Stockholm ska vara en stad som värnar mångfald och konstnärlig frihet. Vi är en fristad inom det internationella fristadsnätverket, vilket förpliktar.

Jag är glad över att det i den här församlingen har rått stor politisk konsensus om att vi i Stockholm värnar den kulturella friheten. Jag hoppas att vi som stad fortsätter att vara tydliga i den frågan.

Bifall vårt budgetförslag!

Anförande nr 291

A l m a C a r l s o n (S): Fullmäktige och ordförande! Det har visat sig vara tufft att bedriva kulturpolitik i Tidöavtalets Sverige. Vår budget bygger en stabil grund för Kulturstockholm. Vi har gått igenom en tid med både nedskärningar och framför allt en pandemi, som har satt sina spår. Vårt förslag till budget ska bygga den stabila och robusta grund som Stockholm behöver, dels för att kunna garantera en bred likaväl som smal kultur till alla, dels för att se till så att alla, oavsett var man är i livet, om man är ung eller gammal, var man bor och vad man har för intressen, ska kunna ta del av och tillgodogöra sig kultur.

Tidigare under detta fullmäktige, under gårdagens arbetsmarknadsdebatt, kunde vi höra bland annat att Stockholm inte behöver fler kulturarbetare, när vi pratade om

feriejobben. Jag tyckte också att vi hörde en viss raljans när vi pratade om kulturupplevelser i förskolan. Jag hoppas att den kommande mandatperioden ska präglas av en gemensam tilltro och ett gemensamt mål om att vi ska jobba med tillitsbaserad styrning – att vi ska ha ett Kulturstockholm som hänger ihop och kan finnas till för alla i Stockholm, oavsett var man är.

Anförande nr 292

Kristina Lutz (M): Ordförande, ledamöter och åhörare! Inför den här debatten tänkte jag på hur otroligt mycket som har hänt under de åtta år jag har haft ynnesten att sitta i kulturnämnden. Förra året handlade debatten fortfarande väldigt mycket om pandemi eller post-pandemi. Nu kan vi blicka framåt, men det är därmed inte sagt att kulturen inte fortfarande känner av effekterna på många olika sätt. Det kommer att ta sin tid.

Först vill jag passa på att rikta ett stort tack till alla, förvaltningen och alla kulturaktörer, som har jobbat så oerhört hårt för att komma åter. Ni har gjort ett otroligt jobb. Nu har Stockholm som sagt öppnat igen, men vi kommer att behöva fortsätta jobba hårt för att få tillbaka publik och besökare.

Många här, alla tror jag nästan, märkte hur fattigt, tråkigt och tomt Stockholm blev utan kulturen. Just detta att staden och stockholmarna växer med kulturen och kulturutbudet är en bidragande orsak till att folk, inklusive jag själv, flyttat just hit. Det handlar om en levande stad, bildning, inspiration, livslångt lärande, kreativa näringar och glädje. Kulturen är alltid, men framför allt i tider av oro, viktig för gemenskap, reflektion och välbefinnande och även för att mota psykisk ohälsa och isolering.

Jag är stolt över att vi i den förra majoriteten lyckades göra många stora satsningar och nödvändiga strukturella förändringar, utveckla system och organisation och ta fram flera nya viktiga strategier som jag hoppas att den nya majoriteten kommer att ta vara på och inte riva upp. En hel del av detta var starkt kritiserat av den dåvarande oppositionen, men jag ser nu att det får leva kvar.

Det kommer att vara tuffa tider framåt. Därför lägger Moderaterna fram en stram budget med ansvarsfulla prioriteringar på alla områden. Nu handlar det om ansvar och fokus. I vår budget fortsätter vi det arbete som den förra majoriteten gjorde – satsning på kulturskola och bibliotek och ett levande nattliv, bland annat.

Som ni kanske märkt har Moderaternas budget stort fokus på barnfamiljer, barn och unga. Vi ger därför 30 miljoner kronor till förstärkning av kulturskolan Kulan för just barn och unga. Kulturskolan är oerhört populär och så viktig för många tusen barn och unga i Stockholm. Men vi lockar inte alla grupper, så en viktig uppgift är att se till att locka fler och utveckla, inte minst i ytterstaden. Jag återkommer med fler av våra budgetförslag.

Anförande nr 293

Emelie Wasserman (SD): Sverigedemokraternas kulturpolitik präglas av tillgänglighet och demokrati. Kultur är något vi skapar tillsammans, och alla

stockholmare ska ges möjlighet att ta del av denna kultur utifrån sina egna förutsättningar. För att uppnå detta måste kulturen göras tillgänglig.

Sverigedemokraterna vill öka möjligheterna till medborgarinflytande för att satsningar ska göras på den typ av kultur och offentlig konst som efterfrågas av stockholmarna. De skattefinansierade kulturbidragen ska användas till att underlätta för personer som själva inte har ekonomiska förutsättningar att ta del av kulturen. Kulturbidragen ska därför främst användas för insatser riktade till personer med funktionsnedsättningar, till våra seniorer och till barn och unga. Vuxna bör i så stor utsträckning som möjligt själva finansiera sina kulturupplevelser.

Vi vill öka anslagen till stadens 4H-gårdar för att så många barn och unga som möjligt ska få uppleva möten med djur och natur. Även hembygdsgårdar och pensionärsföreningar ska stöttas för att de ska kunna utveckla sina verksamheter.

Kulturbidragen ska utan undantag endast tilldelas föreningar som värnar om demokrati och jämställdhet. Till skillnad från majoriteten i kommunfullmäktige anser Sverigedemokraterna inte att skattebetalarnas pengar ska finansiera odemokratiska föreningar som Ibn Rushd.

Stockholm ska vara en attraktiv stad som lockar till sig internationella kulturevenemang och festivaler. Sverigedemokraternas kulturpolitik präglas av tillgänglighet och demokrati för alla stockholmare. Skattepengarna läggs främst på insatser för personer som bäst behöver det: funktionsnedsatta, unga och äldre. Jag yrkar därför bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 294

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Ordförande och fullmäktige! I en tid när de högerextrema, nationalistiska hoten mot den liberala demokratin växer sig allt starkare är liberalismen viktigare än någonsin. Detta gäller inte minst på kulturområdet. Stockholm ska fortsätta vara ett öppet samhälle med tolerans för oliktankande. I en tid när nationalistiska krafter runt om i världen försöker likrikta kulturen står Stockholm för mångfald. Den fria kulturen måste försvaras därför att det i grunden handlar om att försvara det fria samhället och det demokratiska samtalet.

Avgörande för en liberal kulturpolitik är den konstnärliga kvaliteten. Där måste alltid principen om armlängds avstånd gälla. Kulturskapare och experter fattar de konstnärliga besluten, inte vi politiker.

Kulturen är en angelägenhet för alla stockholmare, med det fria ordet och den konstnärliga friheten som grund. Biblioteken är ryggraden i Liberalernas kulturpolitik. För oss innebär detta att bibliotekens utbud aldrig får inskränkas utifrån ideologiska, politiska eller religiösa utgångspunkter, och biblioteken ska aldrig ägna sig åt censur.

Att inte satsa på kulturen har ett väldigt högt pris. Det är uppenbart att vi i dag möts av politiska krafter som inte vill det öppna samhället väl. Fri kultur ger människor möjlighet att tänka själva, inte nödvändigtvis att tänka rätt. Detta är själva grunden i liberalismen. Fri kultur handlar om tankens och ordens frihet. Att satsa på kulturen är

därför också att rusta för tolerans och demokrati. Jag yrkar bifall till Liberalernas budgetreservation.

Anförande nr 295

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag hade så gärna velat kunna stå här och säga att Stockholms kulturliv reser sig ur pandemin likt fågeln Fenix. Men så är tyvärr inte fallet. Det finns många som tror att pandemins effekter redan är över, men så är det verkligen inte på kulturområdet. Många verksamheter längtar efter sina besökare, och det är få, om ens några, som har kommit tillbaka till normala nivåer igen.

Samtidigt möter också kulturen och de kreativa näringarna samma utmaningar som vi privatpersoner, med ökade kostnader och högre elräkningar. Just därför är det så viktigt att vi som stad fortsätter att hålla kursen rätt – den kurs som pekar ut att vi ska växa med kultur. Vi måste fortsätta vara en stad som förstår hur kulturens olika delar hänger ihop, för de kulturella och kreativa näringarna är vår tids basindustri i Stockholm.

Detta har vi gjort under de senaste fyra åren. Vi har alltid prioriterat barn och unga, funktionsnedsatta och dem som är underrepresenterade inom kulturen. Vi måste hålla i och följa upp alla de verksamheter i staden som nu ska göra verklighet av de högt ställda mål vi har. Men vi måste också fortsätta bjuda in alla de goda krafter som förstår vikten av kultur. Det kan handla om alltifrån fastighetsägare och stadsutvecklare till privata och externa aktörer – alla som inser att kultur inte bara är grädde på moset utan ett fundament för vårt demokratiska samhälle.

I dessa tider med populism och auktoritära högervindar som blåser, som Isabel pratade om, måste vi verkligen stå upp för den liberala politikens utgångspunkter och inte styra kulturens innehåll. Vi måste motverka varje tendens. På det sättet slår vi vakt om yttrandefriheten och demokratin på riktigt. Genom att värna den konstnärliga friheten skapar vi en kulturstad att vara stolta över.

Bifall till Centerpartiets förslag till budget!

Anförande nr 296

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Vi lägger fram en mycket stark och offensiv kulturbudget i år, vilket jag tycker att vi också gjorde de två senaste åren, under förra mandatperioden. Vi fortsätter det arbetet nu.

Det är fyra saker jag verkligen skulle vilja lyfta fram extra mycket. Först och främst ska vi värna och stärka det fria kulturlivet. Därför ökar vi nu kulturstödet med 5 miljoner i år. Vi ska fortsätta arbetet med att få till en permanent kulturpark i Snösätra, vid Rågsveds naturreservat. Det är ett arbete som har pågått ett tag nu – vi höll på med det under hela förra mandatperioden. Det tog sig sakta framåt bit för bit, och nu är det nästan på plats. Jag kan tipsa om att det kommer att finnas medel i centrala medelsreserven för ansvarig stadsdelsnämnd att söka för att ta detta i mål. Samtidigt är det väldigt viktigt att vi också värnar den fria kreativiteten som finns i Snösätra i dag. Den får inte inskränkas alltför mycket.

Jag kan rekommendera att besöka Spring Beast, som hålls varje vår. Jag var där med min son i våras. Det är möjligt att jag dödade hela tanken med det genom att komma dit som en vuxen person med en tioåring, men skit samma.

Jag skulle också vilja slå ett slag för det nya nodbiblioteket i Liljeholmen, som är på gång nu. Försiktiga tankar om detta arbete kom i slutet av förra mandatperioden, och dem tar vi nu vidare. Tanken är att detta ska bli ett större bibliotek, som också förhoppningsvis ska kunna kopplas till kulturskolan. I den bästa av världar skulle vi också kunna få in en del av det fria kulturlivet i detta så att det blir mer som ett kulturkluster.

Slutligen stärker vi nu också, som tidigare talare har varit inne på, Kulturhuset Stadsteatern med 15 extra miljoner så att de ska kunna fortsätta upprätthålla sin omfattande kulturverksamhet.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 297

A r o n M o d i g (KD): Herr ordförande! Jag vill inleda med att yrka bifall till KD:s budgetreservation. Stockholm är Sveriges kulturella motor, och Kristdemokraterna menar att vi ska sträva efter att ge staden förutsättningar att bli en ännu mer levande metropol, med ett myllrande kultur- och nöjesliv. Stadens kulturella och kreativa näringar lockar turister, talanger och företag till Stockholm, och samarbetet mellan stadens kulturverksamheter och privata kulturaktörer som verkar i staden ska därför utvecklas.

Staden ska också fördjupa samverkan med civilsamhället, för att ta till vara den iderikedom och kraft som finns där och som möjliggör viktiga kulturella möten. Fristående kultur- och föreningsverksamheter ska uppmuntras och ha gynnsamma och förutsägbara villkor att verka i Stockholm.

Den politiska inblandningen i kulturlivet ska minska i enlighet med principen om armlängds avstånd, genom minskat politiskt kulturstöd och högre självfinansiering. Kulturen ska föra samman människor av olika ursprung och med olika bakgrund och bidra till ökad kunskap och delaktighet. Därför är det viktigt att inget kulturstöd går till verksamhet som bidrar till etnisk eller kulturell segregation.

Tre konkreta saker som KD vill prioritera på kulturområdet är att ge anslag till biblioteksbussar, fritidshem och fritidsklubbar, så att vi kan få ut böckerna närmare barnen och på så sätt sänka trösklarna för läsning och gynna integration och svenskkunskaper via litteratur och kultur. Vi vill också behålla den fulla Kulanpremien för äldre som bor på särskilda boenden, och vi vill underlätta för restaurang- och krogbranschen att ha utökade öppettider.

Anförande nr 298

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! När jag läser majoritetens budget kan jag inte låta bli att känna mig lite stolt och glad över att

majoriteten faktiskt driver vidare många av mina babies i sin budget – många delar som numera är helt självklara och grundläggande för Stockholms kulturpolitik. Det handlar om det kulturstrategiska programmet och strategin för nattklubbar och livescener, för att inte tala om den förändrade synen på gatukonst och graffiti.

Men det finns saker som oroar mig i vänsterstyrets budget, där bristen på prioriteringar är tydlig. Vi står inför tider av kostnadsökningar, och vänsterstyret väljer sin vana trogen att satsa genom att knappt fylla igen de kostnadshål som gör att pengarna i många fall inte ens räcker till hyreshöjningarna.

Kulturnämnden måste tydligare rikta in sina satsningar på barn och unga, inte minst i ytterstaden, och på underrepresenterade grupper. Detta kräver ständiga prioriteringar och effektiviseringar. Men det faktum att man inte jobbar med generell effektivisering tolkar jag som ett tecken på brist på prioriteringar. Förvaltningen får i stället jobba med osthyvelsprincipen och ändå försöka göra allt som förväntas.

En annan sak som jag är orolig för är en gökunge som man har skrivit in i budgeten. Det står att möjligheterna för kulturutövarna att få hyresstöd ska öka. Hyresstöd via kulturnämnden ska alltså öka, men jag ser inte röken av några nya pengar till detta. Det troliga är att dessa hyresstöd kommer att äta upp de pengar som borde satsas på kultur. Att ge carte blanche till fastighetsägare som har kulturhyresgäster stödda av staden kommer inte att ge mer kultur till fler eller utgöra grunden för en kulturstad som vi fortsatt kan vara stolta över.

Anförande nr 299

Borgarrådet **B o u c h e r** (V): Grattis på födelsedagen, Jonas, så här på lucia dessutom! Jag tror att du har läst budgeten lite tokigt. Det är ju framför allt fastighetsnämnden som ska börja utreda hur ett kulturstöd ska se ut. Det är ju våra egna lokaler, fastighetskontorets lokaler. Vi ska inte renovera jättemycket så att våra bibliotek, kulturskolor, ateljéer och så vidare sedan inte har råd att vara kvar. Vi måste hitta en lösning på denna fråga. Det är alltså en utredning, inte en höjning av kulturstödet rakt av.

Dessutom tycker jag att det råder lite brist på tillit till kulturförvaltningen. Vi har lagt pengar för att kulturförvaltningen själv ska se vad som behövs ute i verksamheterna. Det är nästan taskigt mycket generella effektiviseringar i en ganska liten förvaltning med väldigt stor utförarverksamhet. Ni har ju större generella effektiviseringar i år än ni hade förra året i den här budgeten – eller tvärtom, nästa år.

Anförande nr 300

J o n a s N a d d e b o (C): När det gäller diskussionen kring stöd till hyror gör det mig något tryggare att det handlar om en utredning. Detta skulle nämligen snabbt äta upp hela, skulle jag säga, kulturnämndens budget för det fria kulturlivet, på över 200 miljoner. Den skulle ätas upp om man helt plötsligt skulle börja subventionera hyror. Jag är ändå glad att det inte är detta ni föreslår.

Men när det gäller era resurser är det, om man tar bort den här byråkratiska omfördelningen av pengar, de facto 30,5 miljoner som ni lägger på ökat stöd till kulturförvaltningen. Det kommer inte att räcka långt när man har kostnadsökningar på 50 miljoner. Detta innebär att förvaltningen kommer att få trola med knäna för att försöka klara alla de högt ställda mål som ni har i er budget. I år tillförde vi 56,2 miljoner, och ni tillför 30,5. Det är inte rätt prioriterat.

Anförande nr 301

E v a R i s b e r g (S): Ordförande och fullmäktige! Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens budgetförslag.

De senaste tre åren har kultursektorn drabbats av nedskärningar. Man har konsekvent prioriterat ned kulturområdet, och i förlängningen har detta inneburit att färre barn, ungdomar och vuxna får tillgång till kultur. I tider när familjer fått det tuffare ekonomiskt har man inte råd med dyrare kulturupplevelser och högre avgifter till kulturskolan.

Det här vill vi ändra på. Vi vill att alla stockholmare ska ha lika möjligheter att ta del av och skapa kultur. Det är särskilt viktigt att nå ut till de grupper som i dag inte självklart tar plats i stadens kulturliv. Tillgång till kultur bör vara ett kompensatoriskt uppdrag och en utjämnande faktor. Kulturskolan och biblioteken är delar av den svenska välfärden, och deltagande i kulturlivet är en viktig del i demokratin.

Med borgarnas nedskärningar skapas ojämlikhet. Ojämlika samhällen leder till ökad kriminalitet och social utslagning och påverkar den ekonomiska tillväxten negativt. Stockholm har alltså mycket att vinna på att i stället öka tillgängligheten till kulturlivet och satsa på de kommunala mötesplatser som finns, för alla.

Vi vill förstärka och bygga upp stadens kulturverksamheter. Vi vill ge möjligheter till Kulturhuset Stadsteatern att vända sig till alla med ett brett utbud av kulturformer. Vi vill att biblioteken ska vara en mer tillgänglig mötesplats för stockholmarna och att alla ska ha råd att låta sina barn delta i kulturskolans verksamhet. Därför har vi i vår budget en förstärkning för museer, bibliotek, kulturskola och konst med 24 miljoner kronor och ett extra stöd till kulturskolan med 5 miljoner.

Kulturen har varit underfinansierad för länge. Nu vill vi ändra på detta och börja bygga upp det som högern har monterat ned.

Anförande nr 302

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Men Eva, maken till lögner får man väl leta efter! Det är fruktansvärt, det du står och säger om nedskärningar. De senaste två åren har vi lagt 115 miljoner mer på kulturen. Nu kommer du med 24 miljoner i extra påslag. Vi lade 22 miljoner bara på biblioteken i år, och du kommer med 24 miljoner. Och ni lägger 5 miljoner på kulturskolan; vi lade 13 miljoner extra på kulturskolan i år. Det får vara nog med de lögner du kommer med här i talarstolen!

Vad jag skulle vilja veta av Socialdemokraterna är vad som hände med ert valförslag om att kulturskoleavgifterna skulle sättas ned till 2019 års nivå. Fyra dagar före valet kom ni med det löftet till stockholmarna. Det finns inte ett spår av detta i budgeten. Eva, nu vill jag att du talar om för väljarna vart löftet om nedsatt avgift till kulturskolan försvann?

Anförande nr 303

O r d f ö r a n d e n : Innan jag ger ordet till Eva Risberg vill jag säga att man visserligen kan känna sig angripen och som att någon missuppfattar en. Men vi ska vara lite försiktiga med att kalla varandra lögnare. Det kan finnas fog för det, men rent generellt ska vi försöka låta bli att säga saker som gör att folk vill kalla oss lögnare. Om man känner så kan man tänka två gånger.

Anförande nr 304

E v a R i s b e r g (S): Det finns olika sätt att se på det här med ekonomi; det hör vi ju här. Det här stämmer inte. De som har gjort besparingar i 100-miljonersklassen på kulturen är de borgerliga partierna under förra mandatperioden. Ni har dessutom skurit ned i budgeten med generella effektiviseringar inom de olika verksamheterna.

Vi gör nu vad vi kan efter de nedskärningar på kulturen som dessutom har gjorts i den statliga budgeten. Vi höjer, och vi föreslår inga generella effektiviseringar. När er regering sänker statsbidragen är det ett svårt läge, men vi kommer att göra vad vi kan. Ett exempel är som sagt den här förstärkningen med 24 miljoner, men det är bara ett exempel – det finns flera.

Ni har gett – det kan jag hålla med om – men samtidigt tar ni tillbaka. Ni ger med den ena handen och tar tillbaka med den andra, bland annat genom de generella effektiviseringar som ni har genomfört.

Anförande nr 305

K r i s t i n a L u t z (M): Vi håller nog inte med varandra om så väldigt mycket av det här, Eva Risberg. Vi ska inte prata pengar, men har du exempelvis läst den biblioteksstrategi som vi tog fram under förra mandatperioden gemensamt i nämnden och som handlar om att nå fler grupper? Har du tittat på det nya systemet för hur vi ska nå fler i kulturskolan? Vi har lyckats med det, men vi har inte nått hela vägen. Vi måste få fler i ytterstaden. Vi gjorde jättemycket under förra mandatperioden just för att få fler ungdomar och barn inte minst i ytterstaden till kulturskolan. I den nya biblioteksstrategin finns det tydliga direktiv för hur man ska nå nya grupper samt om läsförståelse och alla de här sakerna. Jag bara undrar: Har du tittat på det och sett vad vi faktiskt gjorde under förra mandatperioden?

Anförande nr 306

E v a R i s b e r g (S): Det är säkert jättebra. Det låter alldeles utmärkt med de satsningarna. Jag är faktiskt bibliotekarie själv.

Den förra majoriteten lade 2019 ett sparkrav på kulturförvaltningen. Det drabbade just biblioteken hårt. 20 bibliotekarier på stadens bibliotek sades upp. Öppettiderna begränsades.

Biblioteken är ju en del av vår välfärd. Vi behöver fler bibliotek och inte färre. Därför lägger vi nu den här extra förstärkningen på biblioteken. Vi kommer att fortsätta att jobba med det som du pratar om. Kulturskolan har också drabbats av nedskärningar, vad ni än säger, och nya krav på verksamheten. De här nya idéerna om bland annat kortkurser och sådant har barnen inte nappat på alls. Antalet barn som deltar i kulturskolans verksamhet har sjunkit betydligt. Det finns siffror på det.

Generella effektiviseringar försämrar ekonomin. Då blir det för dyrt för många familjer, särskilt för dem som verkligen skulle behöva kulturskolans verksamhet. Vi har inga generella effektiviseringar. Vi förstärker i stället.

Anförande nr 307

E w a C a r l s s o n H a l l b e r g (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det är allvar nu. Det fria kulturlivet blöder. Besparingar och obefintliga uppräknings sedan början av 80-talet har urholkat kulturen. Ovanpå det har vi haft en epidemi där kulturarbetarna tvingats ned på knä. Det har varit obegripligt för dem som har en daglig inkomst hur kulturarbetare och ofrivilliga egenföretagare har klarat sig utan att ens få stämpla a-kassa. Och alla har inte klarat sig. Många välutbildade kulturarbetare med långa studier och därmed stora studielån har varit nödgade att byta bransch.

Jag kan ta ett exempel. En ung väletablerad bluesångerska som började plugga under pandemin för att få något slags ekonomi kände sig helt plötsligt rik när hon fick leva på studielån. Kommer hon någonsin tillbaka? Ska vi tappa henne? Kommer de andra utövarna tillbaka? Många i det fria kulturlivet är slutkörda. De är också väldigt trötta på att höra om sponsring från näringslivet. Det är kulturarbetarna som är huvudsponsorer i stadens kulturliv, med hårt och ofta näst intill gratis arbete. På det har man nu inflation och en högerkonservativ regering.

När vi i det rödgröna styret i Stockholms stad planerar för mer professionell kultur för barn och unga i skolan skapar vi mer arbete för kulturarbetare, som kan hålla sig kvar i sina yrken. Inriktningen är också att det fria kulturlivet för vuxna ska värnas. Vi får inte tappa mer yrkesskicklighet och kompetens. Vuxna i vår stad har rätt att få tillgång även till smalare och mer experimentell kultur. Det är inom det fria kulturlivet som en stor del av den kulturella utvecklingen sker i vår stad. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 308

J o n a s N a d d e b o (C): Jag tackar för ditt fina anförande, Ewa Carlsson Hallberg. Vi är många som är oroliga för utvecklingen för det fria kulturlivet just nu i denna tid då vi precis har kommit ur pandemin och inte kunnat få tillbaka alla våra besökare, som vi så digert längtar efter. Jag instämmer verkligen i detta, och vi behöver göra mer för det. Vi satsar till exempel 9 miljoner med fokus på barns och ungas kultur

för att fler ska kunna få ta del av kultur men också för att fler ska kunna få jobb och arbete.

Men jag måste också passa på att fråga dig, Ewa, eftersom din namne inte svarade: Hur ser det ut med Socialdemokraternas vallöfte? Fyra dagar före valet lovade ni att sänka kulturskoleavgifterna till 2019 års nivå och slopa alla avgifter på kulturskolans kortkurser. Det var guld och gröna skogar före valet. Ingenting av detta ser jag nu i er majoritetsbudget. Är det här någonting som vi i framtiden kommer att få se, eller har ni lurat väljarna?

Anförande nr 309

E w a C a r l s s o n H a l l b e r g (S): Nu pratade jag om det fria kulturlivet. Men om det är några som har sparat på kulturskolan är det ju den nuvarande borgerliga regeringen. Det gäller även biblioteken.

(J o n a s N a d d e b o (C): Jag är inte med i den regeringen.)

Jag är inte heller med i den regeringen.

Anförande nr 310

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag ska ärligt säga att jag faktiskt inte hade tänkt begära ordet i den här debatten. Men jag brinner för kulturpolitik, och jag brinner för det fria kulturlivet. Därför blev jag så glad att höra att du valde att prata om just det fria kulturlivet, Ewa Carlsson Hallberg.

Men av samma anledning blev jag också lite orolig när jag läste följande i majoritetens budget: "Nämnden ska ta tillvara på initiativ som bidrar till en bredd av både ekonomiskt- och socialt hållbara evenemang i Stockholm, framförallt evenemang som särskilt inspirerar till mångfald och jämställdhet. Exempel på initiativ kan vara ett mångkulturellt arrangemang i samband med nationaldagsfirandet."

Missförstå mig rätt nu! Jag tycker att det är fantastiskt när det kommer olika typer av kulturinitiativ som skapar diskussion och nyanserar vårt sätt att se på saker. Men kan man verkligen kalla det ett fritt kulturliv när nämnden får i uppdrag att främja en särskild typ av politisk kultur?

Anförande nr 311

E w a C a r l s s o n H a l l b e r g (S): Jag skulle vilja säga att politiken inte vill bestämma vad kulturen ska innehålla. Däremot kan man ge i uppdrag till kulturutövare att utföra kultur vid vissa tillfällen.

Anförande nr 312

R a s m u s J o n l u n d (L): Vi är självklart många här som delar både oron och vurmen för inte minst det fria kulturlivet, Ewa Carlsson Hallberg. Det är uppenbart att olika liberala borgarråd – Jonas Naddebo kanske går med på att jag säger så – under

flera år och mandatperioder har förstärkt stödet till det fria kulturlivet. Det är vi nöjda med. Sedan kan man alltid önska att det skulle finnas ännu mycket mer pengar till kulturen. Är det inte just därför väldigt positivt om det kan komma mer pengar till kulturen även från privata källor?

När det gäller det här med sponsring vet jag inte riktigt – jag brukar aldrig prata om sponsring, och jag hör väldigt sällan liberala kulturpolitiker som förespråkar mer privat finansiering av kulturen prata om sponsring. Det handlar ju om en förstärkning som breddar finansieringen och gör det fria kulturlivet mindre beroende av kommunala pengar. Detta är åtminstone ur vårt perspektiv även en fråga om kulturens frihet. Jag vill bara fråga dig: Är det inte väldigt positivt om det kan komma även mer privata pengar till kulturlivet?

Anförande nr 313

E w a C a r l s s o n H a l l b e r g (S): Jag tackar så mycket för frågan, Rasmus Jonlund. När vi satt tillsammans i kulturnämnden när ni styrde uppmanade ni näringslivet att ge sponsring till kulturlivet, men vi såg inte skymten av det. Om det nu är så att näringslivet vill sponsra kulturen – visst, gärna för mig! Men vi kan inte luta oss mot det.

Anförande nr 314

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Det är i kulturpolitiken skillnaderna mellan liberaler och nationalister blir som tydligast. På ena sidan fri tanke och kultur, på andra sidan begränsningar av tanken och kulturen, vilket människorna får anpassa sig efter.

Sverigedemokraterna skriver visserligen att kulturen inte ska styras av politiker – bra så. Men man lägger till att kultur som bedrivs i strid med medborgarnas vilja inte ska få några bidrag och att offentlig konst som skapar debatt inte ska ges någon plats. Kulturexperterna, alltså de professionella skådespelarna, musikerna och målarna, ska inte heller få tycka till om sin egen konst. Men snälla nån! Är det oraklet från Sölvesborg som ska bestämma vad som är godkänd kultur och inte?

Med folkviljan menar man förstås inte synen hos den överväldigande majoritet som råder i denna sal, utan den kultursyn som Sverigedemokraterna själva står för. Partier som gjort sig till uttolkare av folkviljan i kulturen har vi tyvärr mycket dåliga erfarenheter av i historien. Förr eller senare leder det alltid till ofrihet och fördärv.

För några veckor sedan försökte SD stoppa en sagostund på biblioteket i Kalmar. I går stoppade man en sagostund i Trelleborg. För bara några timmar sedan stoppade SD ett tydligt misshagligt luciåtåg i Gävleborg. Detta är den sverigedemokratiska folkviljan i praktiken, får man förmoda.

Låt mig därför vara tydlig: Liberalismens viktigaste värdering är frihet. Därför kommer vi aldrig i detta hus att kompromissa om den fria kulturens ställning.

Anförande nr 315

G a b r i e l K r o o n (SD): Där tog du verkligen i från tårna, Jan Jönsson. Men när vi politiker i denna sal bestämmer inriktningen för kulturen kallar jag inte det för folkvilja. Jag kallar det för politikerstyrning.

Du och ditt majoritetsstyre satte ett tydligt krav att vissa verksamheter och föreningar för att erhålla bidrag ska vara normkritiska och ha ett jämställdhetsperspektiv i styrelsen. Konsekvensen av det blev till exempel att en manlig kyrkokör inte kunde få kulturbidrag. Det här tycker jag är fel. Jag tycker att politiken på riktigt ska hålla armlängds avstånd, inte bara när man pratar om det och anser sig vara god. Man ska också verkställa detta.

Kulturbidragen kommer från skattemedel, och de måste fokusera på de särskilt utsatta grupper som själva inte kan ta del av kulturen. Då måste deras efterfrågan stå i fokus, inte vad du eller dina politiska kollegor i den här församlingen tycker passar för stunden.

Anförande nr 316

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ni föreslår bland annat en ”genomsyn av identitetspolitiska principer”, Gabriel Kroon. Men jag tycker att ni får gå in och läsa på hemsidan, för det finns inga identitetspolitiska principer där. Det finns en liten punkt som handlar om att bidragen ska fördelas över verksamheter så att man når en bredd i publiken vad gäller ålder, kön, intressen och annat. Det är faktiskt den enda punkt som finns. Jag vet inte riktigt vad det är ni har läst in som skulle vara identitetspolitik. Självklart ska man bevilja bidrag till alla möjliga olika varianter. Det är bara att titta på dem som har ansökt nu och som går att hitta på hemsidan. Det är alla möjliga grejer, från väldigt smala till ganska breda, från sådant som jag skulle säga nästan är kommersiellt till sådant som är mer unikt. Det ska finnas en bredd. Det handlar om att få tänka fritt.

Anförande nr 317

Borgarrådet B o u c h e r (V): Jag tackar Jan Jönsson för ett inlägg som var bra på många sätt. Grattis också till att vara det enda parti – vad nu än Centerpartiet påstår – som lägger mer pengar än vad vi gör! En del satsningar är lite märkliga, men den diskussionen kan vi ta någon annanstans. Det är också jättekul med den där lilla signalpolitiska queermiljonen, om jag får säga det själv.

Däremot undrar jag lite grann – och det här gäller i princip alla partier i opposition – över att ni drar ned så väldigt mycket på barn, kultur och fritid ute i stadsdelarna. Ni drar ned på det med 18 miljoner. Vi har satsat ganska mycket på barn, kultur och fritid ute i stadsdelarna därför att vi tycker att det är viktigt. Vad stadsdelarna har att ge och göra, även som beställare av kultur, är viktigt.

Anförande nr 318

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Det är inte riktigt så att vi drar ned, Torun Boucher. Däremot prioriterar vi om utifrån att ni lade väldigt mycket pengar på nya kulturhus.

Det kände vi inte riktigt att vi kunde prioritera. Vi lägger i stället 24 eller 25 miljoner på ett nytt låssystem, så att till exempel föreningslivet ska kunna få lättare tillgång till skollokaler. En förutsättning för det är att man har ett låssystem som funkar, så att inte en vaktmästare måste rusa runt i hela staden. I övrigt ligger vi på samma nivå som tidigare vad gäller fritidsgårdar, parklekar och allt vad det nu är som ryms inom BKF-kontot. Där känner jag mig inte särskilt orolig. Men vi har inte sett att vi i det ekonomiska läge vi har nu kan öppna en massa nya kulturhus. Då är det bättre att satsa de pengarna på biblioteken, som vi gör.

Anförande nr 319

Alma Carlsson (S): Jag vill börja med att tacka både Jan Jönsson och Jonas Naddebo, både Liberalerna och Centerpartiet, för att ni tar frågan om den fria kulturen och armlängds avstånd till kulturen på allvar. Det är ett väldigt viktigt arbete. Jag ser väldigt mycket fram emot att vi ska kunna göra det tillsammans under de kommande åren. Jag har väl egentligen inte riktigt någon fråga, utan bara ett medskick: Jag hoppas att Liberalerna också bedriver den här politiken internt i sitt eget parti.

Anförande nr 320

Borgarrådet Jönsson (L): Vi liberaler i Stockholm, inte minst jag själv, är ju ganska kända för att vara högljudda även internt. Det är självklart att vi gör detta med liv och lust. Det är ju det som är så bra med vårt parti, att vi diskuterar väldigt mycket – ibland kanske lite väl högljutt utanför de interna forumen. Å andra sidan kan ju det vara en uppvisning i fri tanke, vilket vi tycker är väldigt viktigt i vårt parti och värderar väldigt högt. Men jag får också förstås tacka Alma Carlsson för de vänliga orden.

Anförande nr 321

Lou-Ann Wejke Norberg (M): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Jag vill gärna ta er på en förhållandevis kort odysse över Kulturhuset Stadsteaterns utmaningar under den gångna mandatperioden och framöver. Uppdraget är ju att finnas för alla stockholmare, med yttrandefrihet och konstnärlig frihet som grund. Verksamheten bedrivs vid Sergels torg, i satelliterna Vällingby, Skärholmen och Husby och i Parkteatern. Det är särskilt viktigt att nå ut till de grupper som kanske inte annars skulle ta del av det stora utbudet. Kulturhuset Stadsteatern har en stor palett för sin verksamhet: teater, dans, scenkonst, musik, konst, design, film, litteratur, samtal, debatter, bibliotek – ja, listan kan göras i princip hur lång som helst.

Det har varit en mandatperiod fylld av stora utmaningar. Sture Carlsson tog vid som tillförordnad vd efter Benny Fredriksson med uppdraget att genomföra den stora och genomgripande renoveringen av Peter Celsings ikoniska hus vid Sergels torg. En ny vd tillträdde senare, i slutet av 2019. Det genomfördes en stor omorganisation. Teaterverksamheten fick en egen chef, Maria Sid. Till kulturchef utsågs Linda Beijer. Efter drygt ett år valde vd:n att sluta. CFO Malin Dahlberg blev tillförordnad vd och tillträdde sedan i slutet av 2021 som vd för bolaget.

Vid den helt genomgripande ombyggnaden och renoveringen lyckades man hålla såväl tidsplan som budget. När huset stod klart och många produktioner var redo för premiär slog pandemin till. Med beundransvärd energi och kreativitet tog man sig då an uppdraget att nå ut digitalt.

Anförande nr 322

F r i d a B e n g t s s o n (S): Jag får passa på att begära replik nu när Kulturhuset Stadsteatern nämns. Som sades i inledningen har det varit en hård tid för kulturen i Sverige men också i Stockholm. Men i ert förslag vill ni att Kulturhuset Stadsteatern ska öka intäkterna och ha en breddad finansiering. En ökad självfinansieringsgrad skulle äventyra Kulturhuset Stadsteaterns uppdrag att nå nya grupper och leverera ett bättre kulturutbud. Med en ansträngd privatekonomi riskerar dessutom stockholmarna att behöva spara in på kulturen när den behövs som mest. Därför frågar jag er: Varför vill ni i dessa tider att stockholmarna ska behöva finansiera kulturen mer ur egen ficka?

Din partikollega pratade också om att ha en stram budget för att vara ansvarsfull. Då undrar vi: Vilka är era prioriteringar vad gäller just Kulturhuset Stadsteatern?

Anförande nr 323

L o u - A n n W e j k e N o r b e r g (M): Jag tror att en hel del av det här finns att läsa i det material som finns tillgängligt. För övrigt tycker jag att det är fullt rimligt att vi tittar på vilka ytterligare medaktörer som kan finnas. Ett tydligt exempel som alldeles snart kommer att invigas är ju EU:s lokaler, som man hör. Det är lokaler som Kulturhuset Stadsteatern faktiskt inte behöver nu. Men det kommer att finnas många andra saker som är viktiga. Ett exempel är att våra samarbetspartner för restaurangerna hjälper till att öka attraktiviteten för helheten. Jag tror att omgörningen av hela Sergels torg också har stor betydelse för Kulturhuset.

Anförande nr 324

H a n n a W e r n e r (M): Ordförande, ledamöter och åhörare! Stockholm ska vara fyllt av ett kulturliv där stockholmarna och besökare ska få ta del av sång, dans och teater på många olika sätt och vis. Inte nog med att kulturen är bildande – kulturen skapar även ett sammanhang för oss människor. Exempelvis får barn och unga tack vare bland annat kulturskolan kontakt med andra vuxna än sina föräldrar och andra jämnåriga än sina klasskompisar och syskon.

För oss är kulturen viktig på flera olika sätt. I våra prioriteringar i denna budget ligger att nå och satsa på unga. Vikten av kultur för barn och unga verkar även Socialdemokraterna ha gjort samma bedömning av. Före valet, den 7 september, gick man ut och lovade bland annat sänkt kulturavgift till 2019 års nivå och helt slopade avgifter för kortkurser. Men vi kan konstatera att inget av detta ingår i majoritetens budget för 2023.

Ett förslag till budget som i mitt tycke är mycket bättre är Moderaternas. Moderaterna vill tillgängliggöra kulturen och locka fler barn och unga till kulturen. Detta gör vi genom breddat utbud, digitala lösningar och ökad involvering av kultur och

kulturskolan i skolan och fritidsverksamheten. Vi vill även betona arbetet som görs för att kulturen ska nå fler personer i de områden där det i dag är relativt få som deltar. Vi vill underlätta för att bedriva kulturverksamhet bland annat i skolans lokaler.

Som sagt skapar kultur ett sammanhang och relationer men även forum för alla åldrar. Vi vill därför även skapa generationsöverskridande mötesplatser för äldre och unga genom att utveckla kulturturnéerna. Vi vill också att stadens ägda konst ska tillgängliggöras för äldre och för LSS-verksamheter.

Jag yrkar bifall till Moderaternas budgetförslag med våra 30 extra miljoner till barn och unga – för att Stockholm ska vara fyllt av ett rikt kulturliv och för att vi ska satsa på barn och unga.

Anförande nr 325

M a r c u s S v a n f e l d t O b l i g a d o (V): Ordförande! Vår linje i den rödgröna majoriteten är helt klar. Vi vill öka tillgängligheten till kultur och stärka barnens möjligheter att delta i kulturskolan och vara delaktiga i kulturlivet. I Moderaternas budgetreservation är inriktningen väldigt annorlunda. Där ska kulturlokaler säljas ut. Det ska bli svårare för kulturarbetare med små ekonomiska marginaler att vara verksamma i vår stad. Min fråga till dig, Hanna Werner, är om inte du också känner kulturarbetare som kämpar med att få ekonomin att gå ihop och om inte du också är besjälad av att de kulturarbetare som har gedigen kompetens och lång utbildning och som har svårt att få ekonomin att gå ihop ska få vara verksamma och kunna verka i vår stad.

Anförande nr 326

H a n n a W e r n e r (M): Jag önskar att jag hade tid att svara på det här, Marcus Svanfeldt Obligado. Jag gör det gärna sedan. Men nu vill jag faktiskt prata om kulturskolan. För Moderaterna är det väldigt viktigt att barn och unga, helst också fler barn och unga, tar del av kulturen. Därför har vi satsat 30 miljoner på kulturskolan, Kulan och kulturen för barn och unga. Jag är väldigt bekymrad över de val ni gjort och det ni lovade. Det var främst Socialdemokraterna som gick ut och gav väljarna en massa löften som man inte har uppfyllt i budgeten.

Anförande nr 327

Borgarrådet B o u c h e r (V): Jag tänkte att det kanske var någon eller några som ville begära replik på mig, så jag begärde företräde som borgarråd.

Med tanke på att Jonas Naddebo anklagade oss för att lägga för lite pengar vill jag säga att Centerpartiet landar på exakt samma slutsumma som vi. Men även Centerpartiet minskar ju på barn, kultur och fritid i SDN. Dessutom minskar ni på just samordning av barn, kultur och fritid, vilket jag tycker är lite skumt. Där har vi ökat beloppet. Jag trodde att det var Jonas "bebis", så jag undrade lite om han inte hade varit så aktiv i debatten i sitt parti. Men det är möjligt att jag har missuppfattat det.

Det var roligt med Kristdemokraterna att ni helt enkelt tänkte stänga biblioteket i Kulturhuset. Jag tror att ni har missförstått de där 40 miljoner kronorna. Det är inga nya satsade 40 miljoner kronor. Det hade jag verkligen älskat att ha. Hade jag kunnat lägga 40 miljoner kronor på biblioteken bara rakt från ingenstans hade jag naturligtvis gjort det. Men det kan jag tyvärr inte, utan de 40 miljonerna beskriver kostnadsläget för biblioteket på Kulturhuset och fristadsverksamheten. Jag förstår att ni kan ha missuppfattat det. Jag ska inte anklaga er för det. Jag bara upplyser er om att det är så det är.

Samtliga partier utom Liberalerna minskar budgeten. Moderaterna är väl de som är värst ute vad gäller kulturen. Men samtliga partier minskar också budgeten för barn, kultur och fritid ute i stadsdelarna. Om det är någonting där det behövs pengar just nu är det stadsdelarna, känner jag. Oavsett om vi har föreslagit olika saker är stadsdelarna ganska fria att fördela pengar utifrån sina behov. Jag tror ganska mycket på tillitsbaserad styrning, både gentemot våra politiker ute i stadsdelarna och gentemot vår kulturförvaltning.

Anförande nr 328

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Tack så mycket, Torun Boucher, för att du begärde ordet igen! Jag gick ju och sa åt dig att du borde begära företräde, så att vi skulle få ta en debatt till.

I T2 redovisar stadsdelarna ett överskott på administration, kan vi konstatera. Det är givetvis inte så att minskningen av resurserna för barn, kultur och fritid i SDN ska gå ut över verksamheten, utan man ska såklart fokusera på den administrativa delen.

De 40 miljoner som ni transfererar till Kulturhuset Stadsteatern utgör ingen bra lösning. Det här var någonting som jag motarbetade i tre år under förra mandatperioden. De där pengarna kommer hela tiden att äta ur förvaltningens ekonomi på grund av att ni aldrig kommer att kunna effektivisera det. Kulturhuset Stadsteatern kommer alltid att vilja ha en liten ökning av de där resurserna. Det där är faktiskt ingen bra lösning.

Det faktum, Torun, att du bara lägger 30,5 miljoner kronor mer gör att det inte räcker till nämndens kostnadsökningar. Är det här er lösning? Jag har redan sett att ni minskar på stödet till studieförbunden. Det kan väl inte vara något som du som vänsterpartist är nöjd med?

Anförande nr 329

Borgarrådet B o u c h e r (V): Att vi har ett knepigt ekonomiskt läge håller jag med om. Det handlar ganska mycket om att man behöver se hela budgeten på totalen. Ni lägger dock inte ett öre mer än vad vi gör i budgeten. Det måste vara lika knepigt för dig som för mig i så fall, Jonas Naddebo. Om du tycker att det är för lite pengar i vår budget är det ju för lite pengar i er budget också. Det är helt uppenbart. Vi kan absolut diskutera det tillsammans, och så kanske vi kan lägga samma budget nästa år i

opposition respektive majoritet och få ett lite bättre utfall. Men du vet lika bra som jag att man har en budget på totalen.

När det gäller de 40 miljoner kronorna är det en knepig transferering. Jag håller med om det. Jag kommer att behöva titta på det under året. Det är därför jag inte heller direkt anklagar Kristdemokraterna för det här missförståndet.

Anförande nr 330

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag hade faktiskt tänkt ta replik angående något helt annat än det som Torun Boucher nämnde. I gruppledebatten pratade jag en del om allt det som sker efter att vi går hem från jobbet. Jag pratade om vårt rika kultur-, nöjes- och nattliv.

Du fick beröm i Dagens Nyheter, Torun. Du fick en eloge för att du sa att det kan finnas anledning att titta lite på frågan om bullret, så att klubbar och krogar inte ska riskera att stängas ned. Det är alldeles fantastiskt. Men desto mer orolig blev jag när jag läste budgeten. Den enda gång frågan nämns är egentligen när ni skriver att ni vill fortsätta med den nattlivsstrategi som vi tog fram. Att ni vill göra det är bra. Men jag undrar: Vilken är egentligen ambitionen för krogar och nattklubbar de kommande fyra åren? Kan de räkna med större flexibilitet vad gäller öppettider? Kan de räkna med större flexibilitet vad gäller till exempel tillstånd att sätta upp uteserveringar eller liknande? Vilket nytänkande har Vänsterpartiet? Vilken är Vänsterpartiets ambition för vårt rika krog- och nattklubbsliv i Stockholm?

Anförande nr 331

Borgarrådet B o u c h e r (V): Nu har inte jag själv inflytande över just precis de frågorna. De ligger inte hos kulturförvaltningen, och det är inte kulturnämnden som bestämmer över öppettider och så vidare.

Med det sagt vill jag påstå att den stora utmaningen egentligen inte är buller. Jag vill inte heller att folk ska behöva ligga vakna mitt i natten på grund av för höga bullernivåer. Jag respekterar de lagar och regler som vi har i Stockholm. Det stora problemet är egentligen bristen på lokaler som har råd med fattiga kulturutövare. Jag har nu sagt det här ganska många gånger i ganska många olika debatter. Jag har fått den här frågan så många gånger. Jag ser att det är en jättestor utmaning att hitta lokaler där kulturutövare kan få utöva sin kultur utan att bli vräkta på grund av ekonomi, som nu Fylkingen, vilket är det senaste exemplet. Det handlade inte om bullernivån.

Anförande nr 332

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Det är möjligt att jag får avsluta den här debatten. Jag kommer också att uppehålla mig vid Sverigedemokraterna, som oftast håller kulturfrågorna väldigt högt. Jag tror faktiskt att kulturpolitiken i Stockholm kommer att vara mycket viktigare än vad den har varit på väldigt länge. Det beror inte minst på den politiska utvecklingen i stort i Sverige, men också på Sverigedemokraternas intåg i de politiska församlingarna. Vi liberaler är nämligen av den meningen att om Sverigedemokraterna får styra Stockholms

kulturpolitik kommer vi att få ett smalt, kontrollerat och slutet kulturliv som följer den politiska maktens önskan. Vi får då en politik som gör samhället mer slutet och minskar vår möjlighet att tänka annorlunda. Sverigedemokraterna beskriver en gemensam nationell kulturell identitet som en av de mest grundläggande hörnstenarna i sin politik.

Ett genomgående tema i Sverigedemokraternas budget för 2023 är att Stockholms kulturpolitik har ett stort demokratiskt underskott, att stockholmarnas röst ständigt blir förbisedd i fråga om vilket kulturutbud och vilken konst som ska finansieras av Stockholms stad och att kulturen ska bestämmas av folkviljan och inte av politiker eller kulturexperter. Men samtidigt tar sig Sverigedemokraterna rätten att definiera kulturen i Stockholm som fin respektive ful, och de avser att ”rensa upp i det kulturpolitiska träsket”. Det skrämmer mig, och det borde skrämma stockholmarna. I en tid när det högerextrema och nationalistiska hotet mot den liberala demokratin växer sig allt starkare är en fri kultur viktigare än någonsin. Avgörande för en liberal kulturpolitik är den konstnärliga kvaliteten. Där måste alltid principen om armlängds avstånd gälla, även för Sverigedemokraterna.

Anförande nr 333

G a b r i e l K r o o n (SD): 70 procent av det du sa var en ganska bra beskrivning av vår politik, Isabel Smedberg-Palmqvist. 30 procent var väl lite vinklat.

Jag hade nyss ett replikskifte med din kollega Jan Jönsson. Han menar att ni inte styr kulturen från Stadshuset. Eller så gör ni det – jag förstod inte riktigt. Ni verkar i alla fall tycka att det är okej att Stadshuset ska styra den. Det finns ett bevis på det också. I bidraget för scenkonst finns det väldigt tydliga kriterier. Man ska utmana rådande normer och strukturer. Därutöver ska genus och kön beaktas vid utdelningen av bidrag. Tycker inte du att det här är en tydlig styrning av kulturen? Är det verkligen synonymt med vad medborgarna själva skulle vilja göra och vad de skulle vilja att bidragen gick till?

Ni talar om armlängds avstånd, men läser man era dokument ser man faktiskt att det är fråga om en styrning från politiken från ert håll. Jag tycker att det är beklagligt. Det måste ses över. Därför måste vi rensa ut det kulturtrask som ni har skapat i Stadshuset.

Anförande nr 334

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Det är precis det här som oroar mig så oerhört och som skrämmer mig så oerhört, Gabriel Kroon. Ni anser er på något vis ha facit över vad som är fin och ful kultur och vad som är rätt och fel i kulturpolitiken.

I dagens DN har man verkligen fakta på bordet när det gäller er inställning. I Trelleborgs kommun har nu kulturpolitikerna satt stopp för en sagostund som var bestämd av biblioteket. Ni går in direkt och pekar i den rådande kulturpolitiken i exempelvis Trelleborg. Jag undrar lite hur Gabriel Kroon tänker. Tänker ni även i Stockholm begränsa möjligheten att ha fri kultur på våra bibliotek? Hur definierar du

egentligen armlängds avstånd? Det undrar jag så mycket. Men det kommer jag kanske att få reda på under den här tiden.

11. Rotel I Finansroteln**Rotel II Stadsbyggnads- och idrottsroteln****Rotel III Utbildnings-, arbetsmarknads-, och personalroteln****Rotel VI Äldre- och kulturroteln****Rotel VIII Trafikroteln***Exploateringsnämnden RI**Stadsbyggnadsnämnden RII**S:t Erik Markutveckling RI**SDN: stadsmiljö RVIII**Skönhetsrådet RII*

Anförande nr 335

Borgarrådet **V a l e s k o g** (S): Ordförande och fullmäktige! Stadsutveckling är en förutsättning för stadens möjlighet att skapa en jämlik välfärd för alla. För varje familj och individ är tillgången till en funktionell bostad avgörande för att kunna ha och sköta ett jobb, liksom fungerande skola och fritid. Stockholms utveckling och konkurrenskraft förutsätter ett ambitiöst och blandat bostadsbyggande av hög kvalitet.

Vi vill denna mandatperiod uppnå samma rekordnivåer, all-time-high faktiskt, på bostadsbyggande som vi hade 2014–2018, med minst 8 000 nya lägenheter per år i markanvisningar och godkända planer. Övergripande kommer översiktsplanens prioriteringar och mål att gälla, inklusive satsningen på fyra ytterstadsområden med särskilt fokus på Järva. Vi kommer att intensifiera arbetet med att bygga ihop socialt utsatta områden med så kallade resursstarka områden. Vi kommer att börja arbetet med att utveckla Bromma parkstad. Den nya verkligheten för inrikesflyget ger det inte många år kvar på platsen. Även Älvsjö har en stor potential. Det är ett område som kommer att få en mycket bra kollektivtrafikförsörjning.

Andra policyprogram som tagits fram för hur vi bygger Stockholm är byggnadsordningen, arkitekturprogrammet och policyn för småhus och villaområden. De kommer att vara viktiga dokument för besluten i stadsbyggnadsnämnden.

Vi kommer att fortsätta arbetet med att få fram nya arbetsplatsetableringar för att minska den regionala obalansen. Ett nytt mål för nya arbetsplatser ska tas fram för åren 2030 respektive 2040. Stockholm kan inte ensamt ta ansvaret för bostadsförsörjningen i regionen. Det finns nu med ett nytt styre i regionen förutsättningar för att lyfta fram frågor om hela länets ansvar för bostadsförsörjningen. Moderatstyrda kommuner ska inte längre i det fördolda kunna avsäga sig sitt ansvar. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 336

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Stockholm är en av världens vackraste städer. Närheten till grönska, vatten med parker, naturreservat, öppna fält, badplatser och fritt vatten bidrar till att så många vill bo i, arbeta i eller besöka och vistas i Stockholm.

Moderaterna vet att det behövs fler bostäder i Stockholm. Vi behöver studentbostäder, ungdomsbostäder, attraktiva seniorbostäder, radhus och mycket mer i en god blandning av upplåtelseformer. Det här har vi tagit ansvar för under de senaste fyra åren genom att hålla en hög takt i bostadsbyggandet. Men det är också viktigt att staden får växa på ett varsamt sätt som harmonierar med varje områdes unika karaktär. Bostadsbyggande handlar inte bara om volymer utan också om kvalitet på det som byggs på den plats och i det område där det byggs. Stockholm ska byggas attraktivt och långsiktigt.

Men det är mer än bostäder som ska byggas i Stockholm när vi gör om och utvecklar vår levande storstad. Vi behöver arbetsplatser och plats för kultur, idrott och nöje. Vi ska levandegöra våra vackra kajer och stränder. Stadsmiljön ska vara trygg och levande.

I den rödgröna budgeten finns det tyvärr inslag som är dåliga för Stockholm. Moderaterna lovar att de kommande åren noga bevaka hur ni i den rödgröna majoriteten tänker driva stadsutvecklingen. Det gäller allt från er iver att klämma ned flerbostadshus i villaområdena till er benägenhet att ensidigt bygga kommunala hyresrätter eller tulla på den arkitektoniska kvaliteten på det som byggs.

Jag yrkar bifall till Moderaternas budgetförslag för 2023.

Anförande nr 337

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Bostadsbristen i Stockholm är som vi alla vet akut. I dag får unga som inte kan flytta hemifrån se starten på vuxenlivet skjutas upp. Par som går igenom en separation drabbas hårt av svårigheterna att flytta isär. Äldre med låga pensioner och barnfamiljer som skulle behöva ett extra rum lämnas helt utan alternativ.

Den här staden behöver många fler hyresrätter med hyror som vanligt folk har råd med. För att komma till rätta med detta är markpolitiken helt avgörande. Vi måste använda vårt stora markinnehav för att bryta segregationen och bygga bostäder för alla stockholmare, oavsett tjockleken på deras plånböcker. Vi behöver bland annat se till att allmännyttan får den mark som den behöver för att hålla uppe byggandet under lågkonjunkturen och pressa hyrorna i nyproduktionen. Vi behöver också ha fler större bostäder för trångbodda barnfamiljer. Vi måste därför styra mot större lägenhetsstorlekar redan i markanvisningarna.

Fler privata fastighetsägare behöver bidra med de bostäder som den här staden så väl behöver. Därför kommer vi att se över markanvisningspolicyn och tydligare premiera byggaktörer som till exempel lämnar sina bostäder till bostadsförmedlingen, bidrar med LSS-bostäder och bostäder till Bostad först och tillämpar skäliga inkomstkrav som inte stänger ute vanliga stockholmare från bostadsmarknaden. De som missköter sin förvaltning ska däremot inte få några markanvisningar över huvud taget.

Stockholm behöver en markpolitik som syftar till att bygga bostäder som vanligt folk har råd med, som bidrar till att bryta bostadssegregationen och som rustar oss för att

möta ett förändrat klimat. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till budget för 2023.

Anförande nr 338

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Fru ordförande, kommunfullmäktige och åhörare! Samhällsplanering är ju så spännande – att få skapa och bevara en vacker och hållbar stad för folk och få, för gammal och ung, att bevara det vackra gamla och välkomna ny stadsbyggnadskonst! Nu i klimatkrisens tider måste vi vara än mer resurssmarta, rusta oss inför extremväder, använda naturbaserade lösningar och bygga hållbart med material som har hög klimatprestanda.

Det här sifferbllandet kring bostadsmålen borde faktiskt fasas ut, kan jag tycka. Det är viktigare med ett jämnt tempo och spaden i marken. Det är att föredra. Det finns som sagts tidigare en god planberedskap med 30 000–40 000 bostäder som bara ligger där och väntar på att sättas igång. Det måste vi få rull på. Vi ska sätta fart på spjutspetsprojektet med en ekostadsdel i Skarpa by. Markreserven Bromma flygplats ska planeras för en ny stadsdel. Det är dags nu. Solvallaprojektet, Vinsta och Farsta centrum är andra fokusområden. Det finns mycket att ta tag i.

Vi är glada för att vi ska fortsätta att vara restriktiva med rivningar av funktionsdugliga byggnader. Vi är glada att arkitekturpolicyn och småhusstrategin är antagna och att de gäller. Vi gläds åt nya naturreservat och biotopskyddsområden som ska inrättas. Samhällsplanering har effekt på mer än homo sapiens. Allt levande i biosfären, som vi lever i och är en del av, hänger ju samman i livets väv. Vi ska leva i fred med jorden.

Vi är mycket glada över att vi nu ska stärka medborgardialogen och det demokratiska arbetet. Vi kan inte på ett bra sätt utveckla staden utan att vi inkluderar våra medborgare och kunniga intresseorganisationer. Vi hoppas på att få se inrättandet av en stadsplaneringsombudsman som ska underlätta för intresserade.

Jag yrkar bifall till majoritetens budgetförslag.

Anförande nr 339

J u l i a n K r o o n (SD): Öarnas stad, Nordens Venedig, Stockholm, vår huvudstad, uppskattas av både invånare och besökare. Dess särart förtjänar att värnas. Stockholm ska vara en grön och modern stad som inte vänder ryggen till sin historia. Det är oacceptabelt att kulturarv rivs, förvanskas eller kvävs av förtätning. Staden ska framhäva områdets historia, där kulturbyggnader sätts i centrum och stöd ges till fastighetsägare för att återställa hyvlade fasader. Områden ska inte förtätas till den grad att livskvaliteten försämras och brist skapas på grönområden för såväl människor som djur. Ny bebyggelse ska tas fram i samklang med befintliga byggnader. Mötespunkter i märkesbyggnader ska respekteras och framhävas.

Stockholm behöver en tillräcklig byggtakt för att säkerställa stadens åtaganden genom Stockholmsförhandlingen och Sverigeförhandlingen, men exploateringen måste ha fler värden än att bara skapa fler bostäder och arbetsplatser. När Stockholm växer ska det tjäna staden långsiktigt. Stadsbyggnaden måste tydligare demokratiseras, så att ny

bebyggelse får ett högt folkligt stöd och gör Stockholm bättre, även ur befintliga invånares synvinkel. För att detta ska vara möjligt måste mer medborgarinflytande ges tidigare i processerna. Den arkitektoniska utformningen av nya byggnader ska i högre grad utgå från de uppskattade värdena i den klassiska arkitekturen.

I alla exploateringsprocesser förekommer mängder av skisser, illustrationer och renderingar. Inte sällan avviker upplevelsen av verkligheten avsevärt från upplevelsen av det bildmaterial som bifogats till stora delar av processens beslutsunderlag. Detta leder till att varken politiken eller allmänheten får en realistisk föräning om hur bland annat bebyggelse och offentliga rum kommer att se ut. Det måste säkerställas att dessa underlag görs mer verklighetsförankrade.

Jag yrkar bifall till SD:s budgetförslag.

Anförande nr 340

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Liberalerna prioriterar yteffektiva lägenheter med fler rum. De ska kunna vara fyror, femmor och sexor mellan 80 och 100 kvadratmeter i stället för Boverkets byråkratiska planeringstrea på 77 kvadratmeter. Låt oss komma bort från det!

Det absolut viktigaste att komma till rätta med i Stockholm är den strukturella bostadsbristen. De flesta av er vet vad det är. Det handlar om dem som helt oförskyllt plötsligt står utan bostad. Det gäller också att få fram tillräckligt många LSS-bostäder. Det är en social bostadspolitik utan social housing. Självklart har Liberalerna en politik för detta. Vi prioriterar det högre än det som majoriteten framhåller. Majoriteten säger att studenter och äldre är de allra viktigaste. De är viktiga, men politik är att välja.

Vi måste se till att den fortsatta bostadsproduktionen blir mer klimateffektiv. Då vill jag igen nämna den fina klimateffektiva byggnation på Hagsätravägen som Stockholmshem har gjort. 128 koldioxidekvivalenter är det lägsta som vi hört talas om.

Den nya majoriteten anammade under den förra mandatperioden de kvalitetsstrategier som vi tog fram tillsammans med professionen. Men jag blir orolig när jag hör att ni ska spränga in flerfamiljshus i villaområdena. Ni säger att demokratin ska utvecklas i stadsbyggnadsprocessen, vilket är väldigt bra. Men hur blir det då för invånarna på Sågverksgatan, på Björnmossevägen i Vinsta-Hässelby och vid de tre grönområden i Bromma där ni ville bygga tillsammans med Sverigedemokraterna och Vänstern under den förra mandatperioden? Min fråga blir om ni kommer att fortsätta använda strategierna och om ni kan garantera att kolonilotter inte rivs vid er fortsatta exploatering.

Jag yrkar bifall till Liberalernas budgetförslag.

Anförande nr 341

K a r i n E r n l u n d (C): Ordförande och fullmäktige! Det finns partier som vill riva hus och broar i våra ytterstadsområden, och det finns politiker som vill

tvångsflytta människor från förortsområden. Vi i Centerpartiet har en annan linje. Vi vill investera i ytterstaden, för att Järva och Skärholmen ska bli områden som fler vill flytta till. Vi gick till val på att bygga Järva stadspark med 12 000 nya bostäder, idrott, kultur, arbetsplatser och en förlängning av Tvärbanan. Det här realiserar vi nu i vårt förslag till budget, där vi har 10 miljarder i investeringar i ytterstaden de kommande fyra åren. Det blir en ganska tydlig kontrast mot majoritetens innehållslösa förslag om Fokus Järva, där det avsätts 2 miljoner till en projektledare. Vi behöver fler långsiktigt hållbara investeringar och färre kortsiktiga projekt.

Ordförande! Under alltför lång tid har vi byggt för lite stad. Vi har byggt för få skolplatser och för få idrottshallar. Vi har byggt för många små lägenheter men för få stadsradhus och för få stora lägenheter för barnfamiljer. Stockholm riskerar att bli en väldigt tråkig stad om vi inte bygger platser för möten, kultur och idrott, men också om vi inte lyckas bygga en stad där poliser, barnfamiljer, undersköterskor och kompetens från andra länder kan bo. Därför har vi i vårt förslag till budget konkreta förslag på nya platser för stadsutveckling, på regelförenklingar och på en ny markanvisningspolitik för att få fram fler billiga bostäder. Jag yrkar bifall till Centerpartiets förslag till budget.

Anförande nr 342

M i k a e l V a l i e r (KD): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter och stockholmare av olika slag! Oavsett om du är gammal eller ung och oavsett om du har bott här sedan barnsben eller är nyinflyttad ska Stockholm fungera. Det ska vara ett Stockholm för hela livet. Så inleder vi vår budget, som vi kallat just *Stockholm hela livet*.

Vi har tjatat håll i huvudet på både förvaltning och andra partier om klassisk arkitektur och försökt få in den formuleringen i diverse dokument. Ibland har vi lyckats, ibland inte. Men vår vision om Stockholm inkluderar både modern och klassisk arkitektur även i nyproduktion.

Nu tar jag risken att låta som Cecilia Obermüller. Jag vill passa på att lyfta fram vikten av att träd och grönytor planeras in tidigt i projekten för att ge skugga och bullerdämpning och ta hand om regnvatten vid skyfall. Vi ska sträva efter att bli helt klimatneutrala genom hela byggprocessen.

Vi vill utöka utbudet av byggklar mark och förenkla de byråkratiska regler som nu sätter käppar i hjulen för bostadsplaner. Vi vill till exempel i linje med det försöka återuppliva alla de gårdshus som lyftes bort ur detaljplanerna i innerstaden i mitten av förra seklet. De skulle ju ändå rivas, eftersom ingen ville bo i de ruffiga kåkarna, ansågs det. Det är en klassisk felbedömning som har lett till onödig administration när bygglov söks, eftersom utgångsläget är planstridigt.

Och såklart: Fler balkonger till folket! Jag yrkar åter bifall till Kristdemokraternas budgetförslag och hoppas att det ska leda till att förslaget får majoritet.

Anförande nr 343

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande och fullmäktige! Stockholm behöver ha ett högt bostadsmål. Men för att en stad ska kunna leva krävs mer än bara bostäder. Det behövs restauranger, bibliotek, förskolor, biografier, livsmedelsbutiker, parker och idrottsplatser.

Vid ett flertal tillfällen har det gjorts avsteg från principen om att ersätta idrottsytor som bebyggts med bostäder. Den rödgröna ambitionen under den kommande mandatperioden är tvärtom att värna denna princip. Så gör vi bland annat genom att tidigt involvera idrottsföreningarna i framtagandet av nya planprocesser. Ett exempel på det är Enskede IP, där vi planerar att bygga en ny multihall, delvis efter dialog med föreningarna som i dag bedriver verksamhet på idrottsplatsen.

Vi har dessutom flyttat över idrotten från arbetsmarknadsroteln till stadsbyggnadsroteln, där både jag och borgarrådet Jan Valeskog kommer att arbeta med frågorna på heltid. Det här är en tydlig signal till Idrottsstockholm. Den nya rödgröna majoriteten kommer att prioritera idrotten när staden fortsätter att växa. Med de orden yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 344

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Stadsplaneringen är ett kraftigt verktyg för att skapa en ekologiskt och socialt hållbar stad. Vi vill använda alla våra verktyg för att bygga bort bostadsbristen och minska segregationen och de sociala klyftorna, samtidigt som vi arbetar aktivt med grönstrukturen, den biologiska mångfalden och klimatanpassningen. Genom stadsplanering skapar vi också möjligheter till hållbar mobilitet.

Vi ska påbörja planeringen av Bromma parkstad, vars planering utgår från idén om 15-minutersstaden. Byggandets klimatutsläpp ska minskas på flera sätt, till exempel med kravställning på byggmaterial och genom att skarpere gränsvärden för klimatbelastning vid nybyggnation tas fram. Solceller ska bli en norm vid nybyggnation. En strategi för byggande i trä och andra material med bättre klimatprestanda ska tas fram, likaså en strategi för en klimatneutral bygg- och anläggningssektor.

Exploatering ska ske mycket varsamt i områden med höga naturvärden. Byggnation i ekologiskt särskilt betydelsefulla områden ska i första hand undvikas. När byggnation ändå planeras ska naturvärdesinventering göras och ekologisk kompensation ske för att skydda och stärka den biologiska mångfalden. Grönytefaktorn är ett sätt att säkerställa att grönstruktur finns i den bebyggda miljön. Stockholm ska vara för alla, och Stockholm ska byggas hållbart. Därför yrkar jag bifall till majoritetens budgetförslag.

Anförande nr 345

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande och fullmäktige! En växande och attraktiv storstad behöver alla typer av bostäder med olika upplåtelseformer. Vi moderater

tycker att det är den som bor eller vill bo här i Stockholm som ska få avgöra hur man vill bo och inte Stockholms politiker. Därför är vi inlyssnande när det gäller vad som efterfrågas. Vi är öppna för många, för att inte säga alla, olika upplåtelseformer och varianter på bostäder. Det är vår uppgift som politiker och förtroendevalda här i Stockholms stadshus att möjliggöra de alternativ som efterfrågas, alltifrån små hyresrätter till radhus eller villor för den större barnfamiljen.

Att lyckas erbjuda ett brett urval av bostäder och boendeformer förutsätter en god samverkan med alla de aktörer som vill vara med och bygga Stockholm. Sådana finns det massor av. Vi moderater värnar om dessa goda initiativ och vill utveckla stadens samarbete med privata aktörer än mer.

Vi moderater menar också att vi måste ha en god dialog med och lyhördhet gentemot stockholmarna när vi bygger och utvecklar vår stad. Det går inte att bygga en stad utan att de som bor i staden tycker att utvecklingen är bra. Moderaterna kommer därför från och med nu i än större utsträckning att lyssna in vad stockholmarna tycker om vår stad och hur staden kan växa, så att vi kan bygga och utveckla Stockholm ihop med stockholmarna. De strategier inom stadsbyggnadsområdet som antogs förra mandatperioden kommer att vara vägledande i Moderaternas arbete inom stadsutvecklingen.

Att majoriteten nu å ena sidan säger att strategierna gäller men å andra sidan gör klart att man tänker stoppa in hyreshus i våra villaområden tycker vi inte går riktigt ihop. Det här är en fråga som vi kommer att bevaka noga under de kommande åren. Jag yrkar bifall till Moderaternas budgetförslag.

Anförande nr 346

Borgarrådet **V a l e s k o g** (S): Man måste medge att Johan Nilsson är väldigt inlyssnande. Jag vet att han som ordförande i exploateringsnämnden såg till att det skulle bli bostäder längs Vantörsvägen. När grannarna sedan skällde på honom ändrade han sig. Det är också en typ av lyhördhet. Jag tycker för min del att man ska bygga i anslutning till en del småhusområden men inte i dem.

När det gäller allmännyttan har vi 3 500 bostäder av beräknade 32 000. Därutöver vet man att väldigt många privata hyresrätter kommer att kunna byggas. Det kan jämföras med hur det var under de fyra åren förra mandatperioden, då ni lyckades betydligt sämre.

Ni misslyckades med era mål som ni hade förra mandatperioden. Vi hoppas att vi kommer att uppnå våra mål. Men varför kan inte allmännyttan få hjälpa till, Johan Nilsson? Om de får bygga något fler bostäder än vad ni vill göra med er budget underlättar det att målen nås och att man får lite fler bostäder, inte minst hyresrätter.

Anförande nr 347

J o h a n N i l s s o n (M): Huruvida vi misslyckades med våra mål eller inte är den fråga vi har stått här de senaste fyra åren och diskuterat. Jag tycker inte att vi har misslyckats. Vi höjde ribban för våra mål, och vi har haft ett högt utfall i

markanvisningarna. Även om vi inte alla år har nått upp till dem har vi haft rekordhöga nivåer.

Din fråga är varför inte allmännyttan ska vara med och hjälpa till. Det är självklart att Stockholms allmännytta ska vara med och bygga i Stockholm och bygga hyresrätter här. Men precis som vi säger finns det privata aktörer som också vill bygga. Och varför ska vi inte låta dem göra det? Vi har däremot ett lägre mål för hur mycket allmännyttan ska bygga, och det beror på precis det som vi har hört om i debatten tidigare här: att begränsa investeringstakten för Stockholm. För varje bostad Stockholm bygger själv måste vi låna pengar på banken och öka skuldbördan. Därför tycker vi så här: När det finns andra som vill bygga – låt dem göra det! Då kan vi bygga lite mindre. Men vi ska bygga hyresrätter till allmännyttan i Stockholm, för det behöver vi.

Anförande nr 348

Borgarrådet **L i n d b l o m** (V): Debatten om allmännyttans byggande under en lågkonjunktur har vi delvis haft redan. Jag menar att det är direkt ansvarslöst att dra ned på stadens investeringar eftersom det kan väntas leda till en kraftig nedgång i sysselsättningen inom byggsektorn. Jag tror att det är viktigt att rädda varje jobb inom byggbranschen som vi har nu, förutom att vi behöver bygga ikapp bostadsbristen.

Men det var inte det jag tänkte fråga dig om. Du sa i ditt inledningsanförande att vi ensidigt vill gynna allmännyttan och ensidigt bygga kommunala hyresrätter; exakt så sa du. Då gjorde jag en lite snabb räkning. Den del 1 000 utgör av en helhet på 8 000 blir 12,5 procent, det vill säga att allmännyttan ska få 12,5 procent av markanvisningarna och andra aktörer 87,5 procent. Hur kan det vara att ensidigt gynna kommunala hyresrätter?

Anförande nr 349

J o h a n N i l s s o n (M): Jag tror inte att jag sa ”hyresrätter”, utan jag sa ”kommunalt byggande”. Och visst är det så, men 8 000 är ert markanvisningsmål. Där ingår också bostadsrätter. Jag står ju inte här och tror att ni ska bygga bostadsrätter även om ni skulle vilja det – men ni vill väl knappt ha bostadsrätter.

Skillnaden här är att ni har ett mål på 3 500 för den här mandatperioden, och vi har ett lägre mål. Det är precis samma sak som jag svarade alldeles nyss: Vi förstår inte varför vi ska ta den investeringskostnaden och upplåningen på banken när vi har så mycket annat vi bygger i Stockholm. Vi ska bygga skolor, idrottshallar, Slussen, vägar och så vidare. Varför ska vi då gå ut och låna pengar för någonting som andra är beredda att bygga? Det är det vi tycker är fel.

Anförande nr 350

P a t r i c k A m o f a h (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Centerpartiet är emot sammanslagningen av stadsdelarna Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta eftersom det saknas riskanalyser och förankring hos invånarna som bor i området. Vi i Centerpartiet är för decentralisering, och inte för centralisering, som kommer att göra

det sämre för dem som bor i området. Området är redan politiskt eftersatt och ligger efter i utvecklingen.

Det behövs mer långsiktiga konkreta satsningar och investeringar, och inte bara ett namn som saknar innehåll i majoritetens budget. Det är kosmetisk retorik som bara skapar administration, samordning och anställningar av personer som ska sitta direkt under kommunstyrelsen. Det ger inte mycket satsningar för området.

Vi anser att det blir sämre service och sämre samhällsservice för dem som bor där. I stället vill Centerpartiet satsa 10 miljarder 2023–2027 för ytterstaden inklusive Järvaområdet. Men inte bara det, utan vi vill rusta upp området och bygga bostäder. Vi vill revidera översiktsplanen och låta staden byggas ihop, minska segregationen och skapa fler arbetsplatser. Det handlar också om boendeplatser och boendeformer som bidrar till social inkludering. Vi vill också tillgänggöra gröna områden, rusta upp lokala centrum och investera i stadsmiljö. Vi vill börja bygga Järva stadspark och fortsätta med utbyggnaden av Tvärbanan mellan Rinkeby-Kista och Vällingby. Vi vill samarbeta med civilsamhällets organisationer och öka samverkan mellan polisen, skolan och socialtjänsten. Vi tror att det är det här som bygger Stockholm och som bygger inkludering.

Med detta vill jag yrka bifall till Centerpartiets budget.

Anförande nr 351

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag är född och uppvuxen i Tensta, och mamma och pappa bor där. Nu bor jag söder om staden. Jag tyckte väldigt mycket om att lyssna på dig när du pratade. Du beskriver hur vi ska rusta centrum och offentliga miljöer, hur vi ska bygga många nya bostäder kring Järvafältet, hur vi ska rusta torg i samverkan med civilsamhället och hur vi ska stärka samverkan mellan socialtjänsten och polisen.

För mig beskriver du Fokus Järva. Fokus Järva är ju allt det som du just nu talar om. Det är så mycket mer än bara en projektledare, som din partikamrat försöker få det till. Det handlar om en kraftsamling, där både fastighetskontoret och idrottsförvaltningen, alla våra bostadsbolag, Sisab, utbildningsförvaltningen och stadsdelen ska jobba tillsammans och kraftsamla sina resurser. Om vi summerar de investeringar som kommer att göras i Järva de kommande åren är jag ganska säker på att vi kommer att bräcka era 10 miljarder.

Men du har helt rätt när det gäller inriktningen. Vi behöver ett Fokus Järva!

Anförande nr 352

P a t r i c k A m o f a h (C): Tack för att du gillar Centerpartiets förslag! Men 2 miljoner för att anställa en person som sitter i Stadshuset kommer inte att ge så mycket till dem som bor i området. I stället vill jag påpeka att den nuvarande majoriteten gör många bra satsningar såsom Framtidens Hus, som skapar samarbete mellan arbetsgivare och civilsamhällets organisationer. De hjälper ungdomar, som får aktivitetsbaserade och strukturerade aktiviteter som hjälper dem att komma in på

arbetsmarknaden. De får vettiga satsningar. Att anställa personer som sitter i Stadshuset ger inte någonting till dem som bor i Rinkeby eller Spånga-Tensta.

Anförande nr 353

Borgarrådet **L i n d b l o m** (V): Först och främst vill jag återigen påminna Moderaterna om att vi går in i en lågkonjunktur. Ni säger att de privata byggaktörerna vill bygga, och det är delvis sant. Det vill de ju, men faktum är att vi just nu ser uppskjutna byggstarter. Vi ser varsel, och vi ser till och med konkurser i byggsektorn. Det är därför helt nödvändigt att allmännyttan kliver fram under de kommande åren om vi ska kunna upprätthålla byggandet av hyresrätter och om vi ska rädda jobben i bostadssektorn.

Jag skulle också vilja säga några ord om Stockholmshusen. Vi verkar vara överens över blockgränserna om vikten av att fortsätta med Stockholmshusen. De är ett initiativ som inte minst Vänsterpartiet var med och drev fram under perioden 2014–2018. Det jag vill påpeka är några saker. Ett problem under den gångna mandatperioden var att våra bolag fick för lite markanvisningar till Stockholmshus, men framför allt för dålig mark. Det vi behöver göra nu för att verkligen vrida upp Stockholmshusen så att vi kommer ned i de lägre hyresnivåerna – som var hela tanken – är att exploateringskontoret måste tillbaka in i arbetet och tillsammans med stadsbyggnadskontoret och allmännyttorna pröva att till exempel använda sig ännu mer av industriellt byggande och att samverka ännu mer.

Jag vill också komma med några brasklappar. Stockholmsshems projekt på Hagsätravägen lyfts ofta som gott exempel. Och det är det, men en sådan sak som gjorde projektet möjligt är det statliga investeringsstödet, som pressade ned hyrorna till 1 550 kronor i normhyra. Dit kommer vi inte att komma utan det statliga investeringsstödet, och därför tycker jag att det är oerhört beklagligt att den brunblå regeringen har slopat investeringsstödet. Vi behöver mer Stockholmshus, vi behöver mer samverkan och vi behöver sätta press på våra byggherrar så att de hjälper till med att bygga de bostäder som den här staden så väl behöver.

Anförande nr 354

A n d e r s E d i n (SD): Fru ordförande! Fastighetsborgarrådet vill låta allmännyttan bygga i områden som domineras av småhus och bostadsrätter och som har en mindre andel kommunalägda hyresrätter. Det gäller till exempel Bromma, Hässelby strand och Enskedes villaområden. I Bromma och Enskede har vi inga stora utanförskapsproblem, medan de stora socioekonomiska utmaningarna finns i andra områden, så kallade utanförskapsområden, där det nästan bara finns hyresrätter.

Att man ska skapa möten mellan olika grupper är inte skäl nog att rasera ett områdes särart och karaktär. Min fråga till fastighetsområdet blir därför: Varför riktar man bara blickarna mot väl fungerande bostadsområden när man ska komma till rätta med boendesegregationen i staden?

Anförande nr 355

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Faktum är att till skillnad från Sverigedemokraterna är vi intresserade av att på riktigt bygga en blandad stad. Därför ska vi tillföra bostadsrätter och radhus till områden som Järva. Men för att människor på riktigt ska kunna mötas i sin vardag måste också vanligt folk kunna bo i hela staden. Även en ensamstående förskollärare, busschaufför eller nyutexad polis ska kunna bo i Bromma, Enskede eller de andra stadsdelar du nämnde.

Det är ingen som har sagt att vi ska riva några villor. Det är ingen som har sagt att vi ska bygga stora DDR-byggnader mitt i Gamla Enskede. Vi ska bygga med varsamhet och med försiktighet, men vi ska bygga ihop Stockholm. Och vi ska bygga även för barnskötare, poliser och sjuksköterskor i den här staden.

Anförande nr 356

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag har varit en anhängare av Stockholmshuset ända från början. Det jag inte gillar är när ni sa att Stockholmshuset innebär billiga hyror. Jag är glad åt att ni har ändrat er och säger att det blir något lägre hyror eller billigare hyror, för det är vad det handlar om. De 30 procent som ni talade om från början har aldrig blivit 30 procent.

Vi lyckades med 19 procent på Hagsätravägen, som för övrigt är en fullträff på alla andra sätt. Men att vi fick ned hyrorna med 19 procent berodde inte enbart på investeringsstödet; det berodde också på att vi tittade på vad det fanns för övriga möjligheter att få klimatstöd, energisparstöd och liknande. Det var också ett väldigt smart affärsutvecklingsprojekt från bolaget, som vi i styrelsen hjälpte till och tryckte på och hejade på så mycket vi kunde. Vi får ett liknande projekt i Västertorp kvarteret Fotsacken. Det ska bli intressant att jämföra dessa bägge.

Anförande nr 357

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det har aldrig funnits något mål för Stockholmshuset om 30 procent lägre hyror. Jämförelsen har hela tiden varit med Sabos eller Sveriges allmännyttas kombohus, som ligger 20 procent under. Men det är fortfarande så när det gäller till exempel Hagsätravägen att anledningen till att dessa lägenheter blev ungefär 2 000 kronor billigare än jämförbar nyproduktion var det statliga investeringsstödet – i kombination med att det i inledningen av Stockholmshuset fanns en väldigt nära och tät samverkan mellan allmännytta, ”explo” och stadsbyggnad där man såg till att allmännyttan faktiskt fick mark så att det fanns förutsättningar att jobba just med hyresnivåerna.

En sådan sak och en sådan plats som identifierades tidigt var just Hagsätravägen. Det var platt mark, inga behov av parkeringsplatser under jord och ett statligt investeringsstöd. Nu har vi tyvärr inte det stödet, bland annat på grund av ditt parti, men vi ska jobba mot samma mål ändå.

Anförande nr 358

K a r i n E r n l u n d (C): Ordförande! Du, Clara, pratar väldigt mycket om hur vi ska pressa kostnaderna i Stockholmshusen. Det är mycket fokus på att det ska vara storskaligt och industriellt. Och det är klart att det är bra; allt som gör att vi kan pressa kostnaderna när vi bygger hyresrätter är bra. Men du pratar ingenting om möjligheter till regelförenklingar. Vi kom ju till exempel blocköverskridande överens om att ta bort parkeringsnormen för studentbostäder. Jag tror att alla partier i den här salen är med på det, och detta har kunnat pressa kostnaderna för studentbostäder.

Jag undrar därför: Skulle du vara beredd att bjuda in alla partier till samtal om regelförenklingar? Så kan vi kan hitta fler sådana här sätt att ytterligare pressa kostnaderna.

Anförande nr 359

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Först och främst vill jag bara passa på att säga något om det ni upprepar hela tiden: att Fokus Järva bara skulle vara en projektledare. Jag hoppas ändå att du tycker att Fokus Skärholmen är mycket mer än en projektledare. Där har vi en del av det ni beskriver: att bygga bostäder och att rusta offentliga miljöer. Vad gäller Fokus Järva vill vi också koppla på civilsamhälle, skola och polis. Men det är klart att det behövs någon form av central samordning. Det gör det för Fokus Järva, och det gör det för Skärholmen. Jag hoppas att ni i fortsättningen inte behöver degradera detta till en projektledartjänst, för det är så mycket mer än så. Det borde du veta, Karin.

När det gäller hyrorna är det jätteviktigt med byggvolymerna. Vad gäller industriellt byggande vill jag lyfta fram till exempel Lindbäcks, som jobbar med trästomme. En av anledningarna till att det blev så fina koldioxidekvivalenter på Hagsätragatan är just att det är byggt med trästomme. P-talen, framför allt vad gäller underjordiska garage, är oerhört problematiska. Men när det gäller regelförenklingar i övrigt vet du precis som jag att det är väldigt mycket av en statlig fråga.

Anförande nr 360

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag har sagt många, många gånger att när jag står här ägnar jag mig åt att tala sanning. När det gäller de 30 procenten lägre hyror får du nog tänka till lite grann, Clara Lindblom, för det var exakt det ert parti talade om på den tiden. Nog sagt om det.

Hagsätravägen kan man säga hur mycket som helst om. Jag har väldigt noggranna siffror på vad som är vad där, och jag kan säga att det inte endast handlar om investeringsstöd. Men kvarteret Fotsacken ska vi analysera tillsammans sedan, så får vi se vad det blir. Det kommer att bli ett utmärkt projekt även utan investeringsstöd.

Nu när vi ska fortsätta att utveckla Stockholm måste vi göra det i form av att bygga stad. Det finns en pusselbit vi saknar när det gäller att bygga stad i stadsbyggnadspolitiken, och det är torgen. Det gäller utformningen och gestaltningen av torgen, alltså inte själva torghandeln och så vidare utan gestaltningen av torgen.

Detta ligger i trafiknämnden, vilket är helt fel. Det borde självklart flyttas över till stadsbyggnadsnämnden. Vi behöver också en trähusstrategi för att fortsätta att hålla nere klimatutsläppen vid byggande, och där kommer också det cirkulära byggandet in. Vi borde exempelvis göra så att rivningsdelar i Alviks strand används till att bygga de nya hus som sedan kommer till. Kolonilotter behöver vi fler av, inte färre. Det är därför jag frågade om ni kommer att se till att ni inte river några kolonilotter eller kolonistugor i det fortsatta arbetet med programmet runt Riksby och Bromma. Vi har också tillsatt 250 miljoner i en kulturhistorisk fond för den här mandatperioden för att vi bland annat inte ska behöva riva hus som är äldre än 100 år.

Ställer ni upp på det här, eller är det löst prat om att alla de här delarna är så viktiga?

Bifall till Liberalernas budgetförslag!

Anförande nr 361

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Återigen: Jag har gjort lite snabba googlingar, och mitt minne svek mig inte. Det som kommunicerades inledningsvis 2014 var 20–25 procent lägre hyra. Jag sa 20, men det är det som vi har kommunicerat under hela vägen. 20 procent lägre hyra nådde man också faktiskt i de första Stockholmshusprojekten, mycket tack vare investeringsstödet. Det är därför vi nu behöver tänka nytt. Då måste man fundera på sådana saker som byggvolym. Man måste tänka på p-talen, men vi måste också titta på om vi kan jobba ännu mer med industriellt byggande, alltså prefab, för att få ned kostnaderna ännu mer nu när det inte finns något statligt investeringsstöd.

När det gäller kolonilotterna är det någonting som otroligt många stockholmare uppskattar. Det är jätteviktigt för den biologiska mångfalden, för tryggheten, för trivseln och för sammanhållningen i våra stadsdelar. Självklart ska vi värna stockholmarnas rätt att ha närhet till och möjlighet att bruka på en kolonilott.

Anförande nr 362

B j ö r n L j u n g (L): Kära fullmäktige och åhörare! Lyssna till vad Clara Lindblom säger! Då hör ni att hon inte svarar på frågorna. 30 procent, kommunicerade ditt borgarråd på den tiden i Dagens Nyheter. Jag hade själv långa diskussioner med journalisten om det här. Men det spelar ingen roll. Vi har lyckats väl med Stockholmshuset, och det är det viktigaste.

Jag noterar bara när det gäller kolonilotterna att du säger att de är viktiga. Men du garanterar inte att några inte ska rivas. Du säger bara att de är viktiga för den biologiska mångfalden. Min fråga var: Kan ni garantera att inte kolonilotter eller hus kommer att rivas? Det svarade du inte på. Jag beklagar det, Clara Lindblom.

Anförande nr 363

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Först skulle jag vilja berömma Björn Ljung och Liberalerna för de skrivningar ni har om Bromma. Jag tycker att det är positivt att ni

har en realistisk syn på den utveckling som har skett när det gäller inrikesflyget – detta sagt som beröm.

Även de andra frågorna är viktiga. Trähusfrågan, till exempel, har sett en fantastisk utveckling från de brand- och bullerproblem som har funnits. Man har till stor del kommit till rätta med det här. Man skulle kanske önska att fler också för egen förvaltning vill bygga trähus. Kolonilotter har vi varit inne på. De kan naturligtvis flyttas. Det finns exempel på att vi gör så, alltså flyttar dem till en annan plats om man ska exploatera ett område. Men kolonilotterna är viktiga att värna.

När det slutligen gäller de 30 procenten har vi absolut använt den siffran ofta, men det har då alltid varit kopplat just till investeringsstödet: upp till 30 procent sänkta hyror med investeringsstöd och Stockholmshus. Det är därför vi är så otroligt besvikna för att vi inte kan använda investeringsstödet. Och det är inte bara vi i Stockholm, utan det gäller hela landet. Jag tror att siffran är så hög som att 20 procent av alla projekt i landet har varit kopplat till investeringsstöd. Det här är en allvarlig fråga.

Anförande nr 364

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag kommer att bevaka varenda kolonilott och varenda stuga så att de inte annat än med innehavarnas goda minne och tillstånd flyttas, som det har funkat med Hökarängens trädgårdsförening i Klockelund. Men Riksbylotterna är hotade av vägar och annat, och det kommer vi aldrig att acceptera. De måste värnas.

Trähusstrategin är viktig. Vi får hoppas att huset i Hagastaden, där du och jag drog i skruvar strax efter valet, också kommer att hålla när man väl flyttar in. Jag vill inte att våra skruvdragningar gör att huset blev lite sämre. Skämt åsido, det här är väldigt viktigt och den hittills enda framkomliga vägen att riktigt långt sänka klimatutsläppen från byggnationer.

Anförande nr 365

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Vi lägger i vår budget ordentligt med resurser på utveckling av medborgardialog och demokratiskt inflytande så att förankringen kan öka. Stadsbyggnadsprocessen ska genomsyras av en ökad grad av transparens och tydlig kommunikation. Staden ska utreda hur den demokratiska förankringen kan öka. I det sammanhanget ska det prövas metoder för att utveckla samråden för att bättre fånga upp underrepresenterade grupper, barns behov och inrättande av funktionen stadsbyggnadsombudsman eller stadsplaneringsombudsman. Vi vill gärna se inrättandet av en stadsbyggnadsombudsman eller stadsplaneombudsman, som ska underlätta för intresserade att ta sig fram i stadsplaneringens labyrinter, för det är faktiskt inte enkelt. Vi tror att det här kan bli väldigt bra för att hjälpa människor att ta sig fram i detta.

Jag har en hel minuts talartid kvar! Vad ska jag då hitta på? Jag tänkte säga att vi från majoritetens sida också tycker att mångfald i bostadsform är kul. Ett blandat utbud av bostäder är bra. Därför välkomnar vi hyresrätter, i allmännyttan såväl som privata,

kooperativa hyresrätter, bostadsrätter, kollektivhusboende, ungdoms- och studentboende, LSS, gruppboende, byggemaskiner och vård- och omsorgsboenden. Vi kommer att fortsätta att bygga alla former som vi bara kan under den här perioden, för det kan komma att bli rätt tufft. Som sagt ser vi verkligen allmännyttan som ett verktyg som ska kunna hjälpa oss att fortsätta att bygga i staden under den här perioden.

Bifall till vår budget!

Anförande nr 366

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Dina företrädare i majoriteten, Cecilia, svajade lite grann på svaret på frågan när det gäller kolonihus och kolonilott. Det är aktuellt nu i och med den första egentliga etappen av Riksby-Bromma-programmet. Det är där borta vid Lintaverken och alltihop. I tydliga diskussioner vi har haft tidigare har man sagt att ett grönt stråk mellan bebyggelsen och kolonilottarna är att föredra och att ingen kolonilott och inget hus ska rivras vare sig på grund av vägdragningar eller bostadsbyggande. Det är vad min första fråga gäller.

Den andra frågan gäller kulturhistoriskt viktiga hus. Hur ser du på att man borde ha rivningsförbud på hus som är äldre än 100 år?

Anförande nr 367

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Från Miljöpartiets sida inom nuvarande grönröda majoritet kommer vi absolut att slåss för att alla kolonistugor och lotter får vara kvar. Riksby etapp 1 hotar inte någon kolonilott eller stuga över huvud taget. Men i de fortsatta etapperna måste man verkligen se till att infrastrukturen inte inkräktar. Man ska inte flytta eller riva – nej, nej! Det kommer vi att försöka stå emot.

När det gäller rivning är vi generellt emot rivning av funktionsdugliga byggnader – definitivt. Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse ska man också värna så långt det bara är möjligt. Er fond, eller vad ni kallade den, är sympatisk. Men vi kommer att arbeta på annat sätt med dessa frågor; var så säker!

Anförande nr 368

K a r i n E r n l u n d (C): Ordförande! Du pratar dig varm för transparens och kommunikation när det gäller byggplaner, Cecilia. Jag undrar om det också gäller transparens och kommunikation till idrottsföreningar. I så fall undrar jag hur dialogen ser ut när det gäller byggnationerna på Bromstens IP, där många idrottsföreningar är väldigt oroliga för vad som kommer att hända med deras idrottsytor.

Jag undrar också hur dialogen ser ut när det gäller fotbollsplanen som ska flytta från Stadshagen, där vi äntligen hade hittat en lösning som både är bra för fotbollen och räddar Fredhällsparken. Hur ser dialogen ut där med fotbollsplanerna? Kan du lämna ett besked om huruvida Fredhällsparken är hotad igen?

Anförande nr 369

Cecilia Obermüller (MP): Jag är inte stadsbyggnadsborgarråd, så jag sköter inte alla sådana här samtal. Men jag kan försäkra dig om att Fredhällsparken inte kommer att få en elvamannaplan, utan vi fortsätter i enlighet med den planering vi lade under förra mandatperioden. Det är mycket bättre. Men det behövs naturligtvis idrottsytor.

När det gäller Bromstens IP är det svåra avvägningar. Var lägger man skolan? Var har man idrottsplatsen? Där har vi haft en djupgående diskussion, och alla blir inte nöjda. Man måste göra avvägningar. Tyvärr kan man inte både äta kakan och ha den kvar, utan ibland måste man fatta ett beslut som är obekvämt. Men idrottsföreningarna och idrottsnämnden måste absolut vara delaktiga, och vi ska ha en tät dialog även med idrottsrörelse och idrottsnämnd när det gäller byggande av planer och så vidare.

Anförande nr 370

Mikael Valier (KD): Fru ordförande! Jag är inte ett dugg orolig för de här kolonilotterna. När de socialdemokratiska lokalavdelningarna eller vad det heter – föreningarna kanske – väl vaknar till kommer det inte att bli några rivningar utan möjligen bara några förflyttningar. Det är ju 80 procent sossar och så några liberaler som har de här stugorna, så det kommer nog att gå bra.

Jag är mer orolig för balkongerna, Cecilia. Jag ser redan ett oroande förfall på de få stadsbyggnadsnämnder vi har haft sedan majoritetsskiftet. Kommer balkongen mot gatan nu att få lida ett nederlag? Det vill jag verkligen inte.

Du pratar om medborgerligt inflytande. Vi har faktiskt föreslagit en rådgivande medborgarpanel för stadsbyggnadsfrågor. Då kan vi slå oss ihop om den!

Nu kommer jag inte ihåg vad jag mer skulle säga, men de där balkongerna är jag väldigt rädd om!

Anförande nr 371

Cecilia Obermüller (MP): Det är väl äldreboenden och balkonger som har varit din hjärtefråga hela tiden i stadsbyggnadssammanhang. Balkonger mot gatan är lite knepigt. På vissa ställen fungerar det, och på vissa ställen fungerar det inte. Jag tycker att staden har en ganska bra policy och en handledning och plan för hur man hanterar detta. I morse gick vi med på inglasning av många balkonger, och vi har också sagt ja till många balkonger. Jag tror inte att du behöver vara alltför orolig för detta.

En medborgarpanel har för- och nackdelar. Men det är väl någonting som kan utredas? En panel kan dock ibland locka till sig människor som gör att det kan bli kuppstat. Man ska därför vara lite försiktig med att inrätta sådana, tycker jag. Man måste i alla fall veta vad man gör. Men tack för förslaget!

Anförande nr 372

K a r i n E r n l u n d (C): Ordförande och fullmäktige! Stockholm är en fantastisk stad, och många vill flytta hit. Hela grejen med att vara i en stad är ju pulsen: nattklubbarna, gatulivet, kulturen och maten. Och hela grejen med Stockholm är att man här kan få både storstadens puls och naturens ro. Här kan man äta mat i världsklass och ta ett bad på vägen hem. Här finns några av världens mest innovativa startups, och runt hörnet finns orörd natur där man kan uppleva tystnad.

Det här vill vi i Centerpartiet ta fasta på. Vi vill därför införa 3-30-300-regeln. Det betyder att man ska kunna se minst tre träd från sitt fönster. Varje stadsdel ska ha minst 30 procent krontäckningsgrad, och du ska aldrig ha längre än 300 meter till ett grönområde. Om vi gör detta tillsammans med en strategi för att bygga fler skyskrapor och överdäcka fler spårområden kan vi skapa en hållbar stad där människor kan bo hela livet och en stad som står emot framtida klimatförändringar.

Medan ni i vänstermajoriteten säger nej till det mesta som andra vill göra och bara fokuserar på att bygga hyresrätter i egen regi tycker vi i Centerpartiet att det är bra att vi har en blandad och brokig stad med ägarlägenheter, sociala bostäder, ett kvinnofridshus, stadsradhus, seniorboenden, hyresrätter, kollektivboenden och talangbostäder. Det hus som byggherren Olov Lindgren vill bygga tillsammans med en kvinnojour och som skulle kunna bli ett tryggt hem för våldsutsatta kvinnor och barn kan inte bli byggt med er budget.

Bifall i stället Centerpartiets förslag till budget!

Anförande nr 373

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det behövs en korrigerig här. Jag har gjort den tidigare, men jag gör den igen. Vi ska bara bygga hyresrätter i kommunal regi, säger Karin Ernlund att vi säger. Sanningen är att vi vill bygga 3 500 sådana av 32 000 – sedan kan man själv räkna vad det handlar om för andel. Som jag sa tidigare innebär detta i praktiken att privata hyresrättsbyggare får bygga mer med dessa siffror än de har fått göra under exempelvis er tid under förra mandatperioden.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Karin Ernlund. Ni vill bygga Manhattan på Järva med 12 000 lägenheter. Hur stort stöd tror du att det kommer att finnas för detta? Tror du inte att man vill ha gröna och vackra områden i sin närhet, som många boende har där? Borde man inte var lite mer försiktig med exploateringen av Järvafältet? Hur tror du att du ska kunna få stöd för en sådan sak – 12 000 lägenheter i höghus, som ett Manhattan på Järvafältet?

Anförande nr 374

K a r i n E r n l u n d (C): Låt oss börja med det första, som faktiskt är ett ensidigt fokuserande från er sida när det gäller att bygga mer allmännytta. Ni har till exempel nu sagt nej till att bygga ägarlägenheter. Ni skriver också i er budget att en förutsättning för att få en markanvisning för hyresrätter är att man lämnar hyresrätterna till Bostadsförmedlingen. Då kan till exempel inte en privat aktör bygga ett kvinnofridshus

och ge dessa hyresrätter till våldsutsatta kvinnor som kommer från ett skyddat boende, för allt behöver gå genom Bostadsförmedlingen. Och vi vet alla att vi har begränsade möjligheter att ge förtur via Bostadsförmedlingen.

När det gäller vårt förslag om att bygga Järva stadspark tror jag att det finns en stor efterfrågan och en stor längtan efter att vi investerar i både bostäder, arbetsplatser, kultur och idrott för att också Järva ska bli en attraktiv del av Stockholm som människor vill flytta till.

Anförande nr 375

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Om Stockholmsregionen ska undvika katastrofläge i bostadsförsörjningen med en omfattande strukturell hemlöshet krävs att staden, regionens kommuner och staten agerar. Stockholms stad kommer att göra sin andel de närmaste fyra åren liksom ett fåtal andra kommuner och regioner. Det gäller exempelvis Solna, som under nytt styre äntligen kommer att börja bygga hyresrätter. Det gäller också Haninge, Huddinge, Nacka, Sundbyberg, Järfälla och ett par till. Många moderatkommuner väljer att vara passiva. De här kommunerna vill i likhet med flera partier i den här salen inte bygga nya bostäder i anslutning till småhusområden.

Den nya regeringen och den ganska skygga bostadsministern visar tyvärr upp en stor nonchalans inför det allvarliga läge vi kan se nästa år: en minskning av byggandet med kanske 30 procent, konkurser och en stor arbetslöshet inom byggsektorn. Ökad trångboddhet och ungdomar som kommer att behöva bo kvar hemma allt längre ger allvarliga sociala konsekvenser – det vet vi. Det blir tusentals jobb som inte tillsätts på grund av bostadsbristen, en växande hemlöshet och fortsatt social dumpning av resurssvaga människor till landsortskommuner utan fungerande arbetsmarknad.

Och vad gör då regeringen förutom att vägra svara på branschens alla frågor? Man lämnar otydliga besked om att staten ska ordna mer mark för bostadsbyggande, hur nu det ska gå till. Byråkratin i byggandet ska minska, säger man, utan att man ger några konkreta förslag. Man tar bort investeringsstödet, som vi har hört, som alltså ger upp till 30 procent lägre hyror. Det blir inga startlån och ingen paus i amorteringskrav för unga bostadsköpare, ingen höjning av de träffsäkra bostadsbidragen och inget stöd till särskilda bostäder till de mest utsatta. Det är ett helt tomt bostadspapper signerat av det blåbruna regeringsunderlaget.

Vi i huvudstaden kommer att ta hela vårt ansvar för att kunna stå upp för ett högt bostadsbyggande. Det visar denna budget, som vi är stolta över.

Anförande nr 376

J u l i a n K r o o n (SD): Under ett antal år har det förts en stadsbyggnadsdebatt i frågan om klassisk mot modern arkitektur. Otaliga mätningar och medborgarinitiativ har visat på att det stora folkflertalet föredrar klassisk områdesanpassad arkitektur med grönska framför alternativen.

Min fråga är därför ganska enkel: Tänker Socialdemokraterna göra som sina kollegor i Göteborg och lyssna på folkviljan om mer klassisk arkitektur? Eller kommer man att fortsätta att ignorera detta?

Anförande nr 377

Borgarrådet V a l e s k o g (S): För det första kommer vi, som jag har sagt tidigare, att upprätta ett högt bostadsbyggande. Med Sverigedemokraterna kommer det att bli kanske hälften så mycket. Ni säger ju nej till var tredje eller vartannat förslag, vilket får de allvarliga konsekvenser jag nämnde tidigare. Det är alltså allvarligt om ni skulle få den makten.

För det andra gäller det klassisk arkitektur. Jag tycker att den är utmärkt, och man kan inspireras av denna. Det är inga problem att göra det. Däremot vill vi inte ha politiker som sitter och ritar. Sverigedemokraterna har under mandatperioden haft någon sorts partiarkitekt. Jag ska inte säga vad och vem som var den historiska förebilden, men ni har haft en sådan under flera år här som har suttit och ritat själv i stadsbyggnadsnämnden – pastischer av olika slag. Sådant vill vi inte se. Politiker ska hålla sig undan från sådant där, och det är bra om Sverigedemokraterna håller sig undan med tanke på era låga ambitioner över huvud taget.

Anförande nr 378

A n d r é N i l s s o n (L): Jag har en fråga till dig, Jan. Den handlar om äganderättslägenheter. Det har florerat uppgifter om att den nya majoriteten inte vill se nya äganderättslägenheter. Därför har jag en fråga om detta. Jag tycker personligen att det är en rätt bra lösning med äganderättslägenheter. Man ska vara ärlig: Det är en liten företeelse. Det rör sig i dagsläget om ungefär 1 000 bostäder, men de tillför rätt mycket.

Jag tänker framför allt på de internationella människor som flyttar till Sverige. Det handlar om doktorander och andra experter. Många känner sig inte helt bekväma med att äga en bostadsrätt. Det är ett rätt ovanligt system; man har inte bostadsrätter i så många andra länder. Därför är äganderätten dubbelt bra. För det första gör den att den som är van att äga sin bostad i lägenhetsform får en möjlighet att göra det i Sverige, och för det andra är en ägarlägenhet lätt att hyra ut i andra hand och kan fungera som ett tillfälligt boende för den som kommer utifrån och inte har några ködagar. Därför undrar jag hur du tänker kring äganderättslägenheter.

Anförande nr 379

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det är viktigt att det också finns en marknad för lägenheter man kan köpa. Vi har det – ett fantastiskt system med bostadsrätter. Jag vet att det är många som kommer från andra länder som är främmande inför detta, men de uppskattar också det här väldigt mycket. Det gäller till exempel den sociala gemenskap som kan uppkomma om man engagerar sig i en bostadsrättsförening. Det har bara fördelar. Man slipper också den negativa sidan med egen hyressättning när man hyr ut ägarlägenheten. Det är väl annars det som är den största risken.

Som parti har vi inte varit emot ägarlägenheter, men vi tycker att det är mycket bättre med bostadsrättsformen. Då slipper man nackdelarna, som gäller dels risken för hur fastigheten sköts och förvaltas, dels, och framför allt, att man riskerar ett system med fri hyressättning. Det vill vi inte ha. När vi har ett system som fungerar ska vi använda det.

Anförande nr 380

M i k a e l V a l i e r (KD): Vi fick inte kalla varandra för fula ord, men om man använder dem i berömmande sammanhang tänkte jag ändå att det kan vara acceptabelt. Jag har i berömmande ordalag kallat dig för en betongsosse, för du är stabil och hållbar på många sätt.

Något som inte är stabilt och hållbart och som har smärtat mig de senaste åren i stadsbyggnadsnämnden är när vi av lagliga skäl, detaljplaneskäl och byggrättsskäl, tvingas säga ja till saker som vi inte vill ha. Det kan vara rivningar, och det kan vara förtätningar när man bygger flerfamiljshus i villaområden – jag tänker på Bromma kyrka, Älvsjö och så vidare. Skulle vi inte kunna hitta en form där vi löser det här så att vi slipper säga ja när vi vill säga nej och vice versa? Det här är ingen bra lösning. Jag märker att andra partier också känner: Det här skulle vi inte vilja, men vi kan inte säga nej, för då överklagas det och bla bla bla. Hur löser vi det här, Jan?

Anförande nr 381

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det är en viktig fråga – om du tänker just på de rivningar som görs och som vi egentligen kanske inte vill se men som är fullständigt lagliga och som följer detaljplanen. Jag vet att vi har skiljt oss åt när det gäller detta, för vi har faktiskt sagt ja till rivningarna eftersom vi vet att man garanterat förlorar vid ett överklagande. Min uppfattning är att en stadsbyggnadsnämnd inte ska agera rättshaveristiskt.

Däremot har vi trots allt den småhuspolicy som – det är vi ju överens om – vi hoppas också ska ha juridisk bäring i den fortsatta processen när vi säger nej. Men det här är ganska nytt, så vi vet ännu inte om det kommer att bli så. Det är ändå det vi hoppas, och policy är ett instrument. Annars måste man ändra detaljplanerna. Det är alternativet.

Anförande nr 382

K a r i n E r n l u n d (C): Ordförande! Två saker har nu blivit tydliga från borgarrådet Valeskog. Dels är han väldigt kritisk till Centerpartiets satsning på Järva stadspark, dels vill ni bygga hyresrätter i villa- och småhusområden. Varför har ni det här ensidiga fokuset? Om man verkligen menar allvar med att man vill bygga blandat och att man vill bryta segregationen – borde man då inte också vilja investera i ytterstaden? Då borde man väl bygga fler bostäder, bygga mer idrott, bygga mer kultur och se till att investera och skapa framtidstro! Jag hör dig bara prata om att du vill bygga hyresrätter i områden som domineras av ägda bostäder. Jag hör ingenting om att investera i de områden som domineras av hyresrätter.

Anförande nr 383

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Då får jag skylla på att jag bara har haft tvåminutersinlägg. Det är ju verkligen den stora frågan, och det är bara att titta på översiktsplanen för att se hur det ser ut. Vi lyfte fram i den förra översiktsplanen att det är fyra ytterstadsområden där marknaden sa att detta inte går. Vi lyfte fram Fokus Skärholmen, till exempel, som marknaden först inte trodde på och som sedan blev en succé. Hela vägen genomsyrar det översiktsplanen att det är där vi ska satsa. Precis som du är inne på, Karin Ernlund, ökar detta kvaliteten i området. Det blir levande bottenvåningar, fler människor som rör sig, idrottsplatser och fler som handlar i centrum. Det är precis så vi gör i översiktsplanen.

Men översiktsplanen säger också att vi ska kunna bygga i anslutning till villaområden – i *anslutning* till, och inte i villaområden. Den möjligheten tycker jag att vi ska fullfölja, och jag vet att det finns exempel där ni har sagt nej fast vi har varit överens i översiktsplanen. Det är ni som svajar mer i de här frågorna än vad vi gör.

Anförande nr 384

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Först och främst: Det talas mycket om investeringsstödet. Bara för att ha det sagt vill jag säga att det var ett stöd som uppenbart inte var riktat till Stockholm. Det erkände Karin Wanngård själv i en debattartikel, där hon sa att det inte var en struktur som var lämpad för Stockholms priser och att det därmed var mycket få projekt det handlade om för Stockholms del. Så tänk om och tänk rätt när det handlar om vilket stöd som behövs för att stimulera!

Det den här regeringen har talat om är att förenkla reglerna för att bygga i syfte att stimulera bostadsbyggandet. Det är det som är det viktiga just nu, och det är där Socialdemokraterna misslyckades nationellt. Ni hade fler bostadsministrar under er regeringsperiod än reformer när det kommer till bostadsbyggandet.

Vi kom ju överens om vissa krav, exempelvis på länsstyrelsen om bättre handläggning. Står du fast vid detta? Kommer du nu att agera för bättre handläggningstider och snabbare bostadsbyggande?

Anförande nr 385

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Vi hade bostadsministrar som ville någonting och som gjorde en hel del. Nu har vi en som inte vill yttra sig och som inte har några åsikter om någonting. När det gäller det här med att förenkla byråkratin har man ganska låg trovärdighet om man inte kan presentera ett enda förslag.

Man kan diskutera 1 550 kronor per kvadratmeter och år och att det borde vara högre i Stockholmsregionen, men inte ens det är en diskussion som förs. Det är tvärstopp. Det är alltså 20 procent av allt byggande i landet som har haft nytta av detta, och vi skulle kunna ha det i Stockholm också. Det är djupt tragiskt att man är så passiv från regeringen, och det riskerar att få förödande konsekvenser.

När det gäller länsstyrelsen är jag den förste att hålla med. Vi har redan haft detta uppe i en debattartikel, och vi har till och med också varit hos länsstyrelsen. Vi tycker att

det finns en hel del i övrigt att önska i hur man jobbar med detta, och det har vi också uttryckt. Det gäller inte minst främjandefrågor och utvecklingsfrågor. Jag ska inte säga att de har försvunnit, men de har verkligen minskat i omfattning sedan man flyttade över till exempel länsplanearbetet till regionen. Det är jag oerhört kritisk till. Men nu hoppas jag att vi kan få ordning på det.

Anförande nr 386

M i k a e l V a l i e r (KD): Fru ordförande! Här har ni mig igen, och nu ska jag prata om några roliga punkter som jag vill driva. Jag nämnde ju det tråkiga med detaljplaner som tvingar en att fatta beslut man inte skulle vilja fatta. Just stadsbyggnad är ett sådant område där man verkligen måste följa lagen för att allting överklagas, och det vill vi undvika. Här har vi ett jobb att göra med att ändra detaljplaner.

Men något som vore härligt vore väl att utveckla södra Drottninggatan med de tråkiga områdena och skapa en mer levande gatumiljö där med fler bostäder! Och vore det inte härligt att kunna promenera från Slussen och hela vägen till den – hm – nybyggda stadsdelen i Masthamnen ända ut mot Danviksbron? Vi vill utveckla hela Stadsgårdskajen och skapa en levande park- och stadsmiljö där. Utan att tappa sugen vill vi också fortsätta att se positivt på att överrätta motorleder och järnvägsspår för att bygga samman de här otroligt tråkiga såren i staden och få till stånd mer byggbar mark. Ja, vi fattar att sådana överdäckningar är oerhört dyra, men vi måste ha en riktigt stor påse att plocka gottar ifrån. Någoting av det här kommer att falla in och fungera.

Den som vill bygga stad är i händerna på ett ganska stelbent regelverk, som jag sa. Om vi får bestämma kan man till exempel korta handläggningstiderna för bygglov genom att försöka låta bygglovsprocessen löpa parallellt med detaljplaneprocessen. Det behöver vi kolla på. Vi ska förresten vara tacksamma för att Södra Ängby och ett par andra ställen närmast är att betrakta som museer. Annars hade vi väl snart sett Stockholmshus växa upp där också, och inte bara i övriga Bromma. Vi måste skydda boendemiljön i våra trädgårdsstäder.

Och har jag nämnt balkonger? Ja, kanske det. Vi vill göra balkong till en självklar standard i all nyproduktion, och vi vill i bygglovsärenden ha en allmänt tillåtande hållning till balkonger. Det tillför trygghet, trivsel för den som bor där och en härlig stadsmiljö.

Anförande nr 387

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag sätter på mig Stockholms Hamnar-hatten, där jag numera är ordförande. Jag förstår att det kliar i fingrarna när man tittar nedför Fåfången och den fantastiska marken där vid Masthamnen. Jag vill bara lägga in några viktiga brasklappar i detta. Man ska inte glömma att detta inte bara är en tom yta, utan det är ett väldigt viktigt läge för kryssningstrafiken. Innan man gör någoting över huvud taget kring Masthamnen måste man sätta sjöfartens behov i ett helhetsperspektiv. Det är ett stort pussel som behöver läggas om man ska lyckas exploatera Masthamnen. Jag vill bara understryka att vi har ett uppdrag i Stockholm Hamnars ägardirektiv som

handlar just om helhetsgreppet. Vi måste ta det först, innan vi börjar exploatera Masthamnen.

Anförande nr 388

M i k a e l V a l i e r (KD): Här är vi helt överens. Jag hade med det i mitt anförande när jag talade om samverkan med sjöfarten och hamnens behov. Jag orkade bara inte säga allt det där nu, för det var många ord ändå, och det gick fort. Så är det; vi behöver långsiktigt lösa sjöfartens behov. Det är väl härligt med kryssningsfartyg som kommer an direkt in i de centrala delarna av Stockholm, men det kanske ändå inte är långsiktigt hållbart om vi ska kunna utveckla kajerna.

Här tar jag gärna ett gemensamt styrketag för att få till detta, för jag tror fortfarande att min vision är en härlig plats.

Anförande nr 389

E l v i r K a z i n i c (S): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag vill tala om varför Fokus Järva är otroligt viktigt för oss som bor där. Jag är ordförande för Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, och varje dag frågar människor mig om vi kan göra någonting åt trångboddheten. Nyproducerade stora hyresrätter, eller kanske snarare hyresrätter med många rum, är inte någon enskild lösning på problemet. Samtidigt kan vi inte acceptera den trångboddhet vi ser i dag och de konsekvenser trångboddhet får.

Problemet med trångboddhet för barnfamiljer är betydligt större i Stockholms stad än i övriga Sverige. 32 procent av barnfamiljerna i Stockholms stad är trångbodda – detta att jämföra med 7,6 procent i riket. Trångboddheten bland barnfamiljer är störst i Rinkeby-Kista med 48 procent, följt av Spånga-Tensta med 46 procent och Skärholmen med 41 procent. Bland barnfamiljer på Östermalm är trångboddheten lägst, med 23 procent. Det är därför kommunstyrelsen i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Stockholms Stadshus AB, Bostadsförmedlingen och bostadsbolagen ska utreda åtgärder för att minska trångboddhet, särskilt för de barnfamiljer som i dag är trångbodda. Vi hoppas att denna utredning kommer fram till flera förslag på hur staden på olika sätt kan arbeta för att minska trångboddhet. Det är otroligt viktigt för mig och för alla dem som bor i Järva och i Stockholm att Fokus Järva kommer igång. Det behövs verkligen.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 390

P a t r i c k A m o f a h (C): Det är bra med Fokus Järva. Ni vet vad vi tycker från Centerpartiet – att man kanske kan göra det mycket bättre. Men jag har en fråga: Varför finns det inga lokala satsningar i området i budgeten? Det är bara 2 miljoner till en projektledare i Stadshuset.

Anförande nr 391

E l v i r K a z i n i c (S): Patrick, jag tror inte att du har läst vår budget ordentligt. Vi anställer en person, en general, som ska vara bland alla de myndigheter som verkar i Järva, för att de grejer som ska lösas på marken inte ska komma tillbaka till politiken. Det ska sättas fart! Fokus Järva är någonting helt annat. Hela staden ska fokusera på vårt område tillsammans med oss i stadsdelsnämnderna. Vi ska se till att livskvaliteten på Järva förbättras. Den här majoriteten är beredd att satsa på detta, och det kommer vi att göra.

När det gäller det här med bara 2 miljoner – läs budgeten när vi klubbar den i kväll! Förmodligen kommer vi att jobba tillsammans i nämnden med den.

Anförande nr 392

A n d r é N i l s s o n (L): Åh, vad roligt att få prata markpolitik! Det är ju på något sätt när vi bestämmer vad vi ska göra av vår mark i framtiden som vi bestämmer mycket av vad som kan utvecklas i den här staden. Markpolitiken och utvecklingspolitiken hänger liksom samman.

Det är väldigt stora belopp det handlar om när vi pratar exploatering. Därför är det särskilt viktigt att allting sker rättssäkert och transparent och att handläggningen är snabb. Liberalerna har till vår stora glädje under föregående mandatperiod fått ett rätt stort gehör för vår stadsbyggnadspolitik. Några av de viktigaste reformerna har handlat om att säkerställa att kraven som finns i detaljplanearbetet görs mer synliga och att det blir mer likagällande för de som söker. Ingen byggaktör ska särbehandlas för att den har bättre relationer med stadens politiker eller förvaltning. I det syftet har vi instiftat arkitekturpolicyn, den nya byggnadsordningen och en strategi för utvecklingen av våra villastäder. Det är väldigt glädjande att den nya majoriteten nu också ställer sig bakom dessa program, för jag tror att de är väldigt viktiga för hur vi ska utveckla Stockholm framöver.

Jag tycker också att de har tydliggjort att det finns ett behov av att utveckla vår markanvisningspolicy – någonting som jag också är glad att se att den nya majoriteten nu har sett vikten av. Jag tror att man om man förtydligar markanvisningspolicyn kan göra så att de här reglerna, som ibland kan uppfattas som lite otydliga, blir just lite mer tydliga. Det gör att vi får en mer rättvis, tydlig och rättssäker förvaltning av stadens mark och våra gemensamma tillgångar. Det är också därför Liberalernas budgetförslag innehåller den största prioriteringen för att säkerställa att vi får till en ny och förbättrad markanvisningspolicy.

Därför yrkar jag bifall till Liberalernas budgetförslag.

Anförande nr 393

U l r i k a L o r e n t z i (S): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag tänkte prata lite om Fokus Skärholmen, för det verkar vara en del i den här församlingen som har glömt vad det är för någonting. Det är en metod – att jobba med Fokus är en metod för en socialt hållbar stadsutveckling.

Arbetet med Fokus Skärholmen startade under mandatperioden som 2014–2016. Skärholmen, som ni säkert känner till, är Bredäng, Sättra, Skärholmen och Vårberg. Det här området byggdes under miljonprogramsåren. Efter det, när det var färdigbyggt, byggdes ingenting i området ända fram till dess att vi startade med Fokus Skärholmen. Det här är en tydlig illustration av att marknaden inte löser detta. Den lyckas inte bygga stad, och i synnerhet inte bygga stad för undersköterskor, barnskötare och arbetarklass. Det krävs att vi tar ett övergripande ansvar för det. Det vi lyckades göra med Fokus Skärholmen var just att flytta resurser mellan projekt, och det är precis det man kommer att fortsätta med i Fokus Järva. Därför är den här projektledaren inte bara just den, utan det är mycket, mycket mer som kommer att hända.

Det marknaden inte heller är särskilt bra på är att bryta geografisk segregation och trångboddhet bland personer som inte kan efterfråga dyra lägenheter. Även det här har vi jobbat med i Skärholmen. Där bygger vi ihop Bredäng och Mälarhöjden. Och nu, i den här budgeten, är jag extra glad att vi satsar på att bygga hyresrätter med många rum som barnfamiljer har råd att efterfråga.

Jag yrkar bifall till majoritetens förslag.

Anförande nr 394

A n d e r s Ö s t e r b e r g (S): Ordförande, fullmäktige! Nu debatterar vi också exploateringsnämndens budget för kommande år, och det är ganska stora värden som vi debatterar. Taxeringsvärdet för exploateringsnämnden är 262 miljarder kronor.

Jag vill i mitt anförande lyfta upp tre förslag för ett Stockholm som håller ihop.

För det första fokus: Fokus Järva. Det är en kraftsamling för den hela staden. I Stockholm ska vi bry oss om varandra. Nu är det viktigt att satsa på den fysiska, ekologiska, sociala och civilsamhälleliga miljön på Järva. Vi ska ta ett helhetsgrepp. Det sägs att gräset är grönare på andra sidan, men sanningen är nog den att gräset är grönast där du vattnar det. Om alla ställer upp på att göra Järva till något ännu bättre kommer vi också alla att bli rikare också som stockholmare.

För det andra: Vi har stora problem med trångboddhet i Stockholm. Det är flera talare som har lyft detta tidigare här. Därför kommer vi att se till att göra en utredning under kommunstyrelsen för att identifiera åtgärder för att minska trångboddheten, särskilt bland barnfamiljer. Vi vill se nyproducerade stora hyresrätter, eller kanske snarare hyresrätter med fler rum som tre-och-en-halvor, så kallade femmor. Det är inte någon enskild lösning på problemet, men det kommer att bidra till att fler stockholmare kommer att ha mindre trångboddhet. Det kommer också att bli bra för hela Stockholm.

För det tredje: Vi har ambitionen att bygga över hela Stockholm. Därför kommer vi att införa en jämlikhetsmodell. Det innebär att vi ska utveckla den ekonomiska styrningen av projekt och omfördela mellan olika projekt. Det är bra för ytterstaden och eftersatta områden, och det är också bra för hela Stockholm.

Såklart finns det så mycket mer som man skulle kunna lyfta upp i den här viktiga debatten. Men det kommer också att finnas fler tillfällen under årens gång. Nu vill jag

önska kommunfullmäktige en riktigt god jul. Tomten är röd, granen är grön och vi går mot rödgröna tider!

Anförande nr 395

A n d r é N i l s s o n (L): Tack så mycket för ditt anförande! Det känns som att vi kommer att få en rolig tid tillsammans i exploateringsnämnden. Väldigt mycket av det som du pratar om kan jag skriva under på. Även om vi inte alltid tycker detsamma om lösningarna tror jag att det finns en gemensam problembild.

Jag har en fråga om ett ämne som inte har varit uppe i debatten än så länge. Det är frågan om LSS-bostäder. Vi har haft en rätt lång debatt som både har handlat om bostadspolitiken utifrån bostadsbolagens och fastighetsnämndens perspektiv och om det viktiga arbetet utifrån exploateringsnämnden. Det som är viktigt just med bostadspolitiken är att se till att varje människa, oavsett vad man har för förutsättningar, kan hitta någonstans att bo.

Jag undrar därför hur du tänker att vi kan se till att säkra tillgången till LSS-bostäder även i framtiden. I Liberalernas budget föreslår vi ökade satsningar om totalt 100 miljoner kronor mer än majoriteten. Det är ett sätt man kan göra det på, men det finns ju väldigt många andra sätt. Jag är därför nyfiken på att höra vad du har att säga.

Anförande nr 396

A n d e r s Ö s t e r b e r g (S): Då vill jag också tacka André Nilsson för hans anförande under debatten och även för de tidigare inläggen från Liberalerna. Jag tycker att det finns väldigt många delar där vi kan hitta en samsyn, inte minst när det gäller LSS-boendena. Det är väl också en debatt, en diskussion eller ett samtal som vi får ta under nästa år, för jag tycker också att det här är en väldigt angelägen fråga. Jag ser fram emot fortsatt samarbete.

Anförande nr 397

K a r i n E r n l u n d (C): Ordförande! Den här repliken är ingen attack på ditt anförande, Anders Österberg. Den är kanske lite mer av en utsträckt hand. Jag tänker på det som har hänt under de senaste veckorna. Det är dels att Mark- och miljödomstolen har sagt nej till att bygga värmeverket i Lövsta, dels att Mark- och miljööverdomstolen har sagt nej till att bygga hamnbadet vid Munkbrohamnen. Jag och Centerpartiet tycker att det här är helt orimligt. Vi måste kunna utveckla Stockholm både till en mer rolig och levande stad och till en mer hållbar stad.

Skulle du kunna tänka dig att bjuda in alla partier i fullmäktige för att gemensamt uppvakta regeringen med att man måste göra någonting åt att staten inte ser till att vi kan utveckla vår stad på det sätt som vi beslutar här i fullmäktige?

Anförande nr 398

A n d e r s Ö s t e r b e r g (S): Jag vill också passa på att tacka Karin Ernlund för det stora engagemanget, inte minst i idrottsfrågorna i den här staden. Det är otroligt

viktigt. Vi kan väl se lite hur vi kan gå vidare med frågan, för nu råkade det ju vara så att olyckan var framme och vare sig ditt eller mitt parti sitter i regering. Men vi tar jättegärna en diskussion med Centerpartiet om hur vi kan hitta en bra och rimlig väg framåt i den här frågan, för den är jätte viktig.

Anförande nr 399

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Fru ordförande! Jag tänkte prata lite om och argumentera för förutsägbarheten utan att det blir tråkigt. År 2008, under finanskrisen, höll John Mattson på att gå under. De hade ett antal bostadsrätter i Liljeholmen. De hade en för stor riskexponering, och folk kunde inte låna pengar under krisen. Staden gick in och köpte ett antal bostadsrätter och omvandlade dem till hyresrätter, och man klarade därigenom en bra byggare.

Vad har då det här med förutsägbarhet att göra? Jo, det tar lång tid att bygga en stad, och det tar lång tid att bygga bostäder. Då måste man kunna lita på de regler och krav som vi har. Ett sätt som staden har använt i detta sammanhang är att ha en översiktsplan. Där talar vi om en växande stad och en sammanhängande stad, en god offentlig miljö och en klimatsmart och tålig miljö. Dessutom slår vi fast att det ska byggas 140 000 bostäder mellan 2010 och 2030.

Jag har förstått av diskussionerna de senaste dagarna att Moderaterna eventuellt är på väg att backa ur det här. Det känns oerhört oroande om så är fallet, för det är viktigt för John Mattson och för alla andra som bygger i den här staden – de kommunala men också de privata – att det finns långsiktiga förutsättningar och att de kan lita på att det inte blir en omkastning av politiken när det blir majoritetsskifte. Då måste vi hitta principer som vi är överens om.

Med detta vill jag yrka bifall till majoritetens förslag till beslut.

Anförande nr 400

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Nu ska vi ta två saker på en gång. Det klarar vi väl fast vi är män? Det ena är torgpolicyn i Stockholm. Det är en anomali att torgen ligger hos trafiknämnden. Det är inte klokt! Det märkte vi på Östermalmstorg. Plötsligt skulle Östermalmstorg omdanas, och då var det trafikkontoret som höll på. De visste ju ingenting om vad medborgardialog och sådant där var. Daniel Helldén var trafikborgarråd, och han fattade ingenting: Va, har vi hand om torgen? Gestaltningen av torgen måste över till stadsbyggnadsförvaltningen och stadsbyggnadsnämnden, Anders. Det gäller till exempel Medborgarplatsen, som man ska ta ett omtag om. Jag tror att du håller med mig om detta.

Men sedan är det lite bekymmersamt när du pratar om översiktsplanen, för ett av de första beslut ni fattade när vi överlät majoriteten till er var faktiskt att bryta mot översiktsplanen i verksamhetsområde Larsboda. Massor av bostäder alldeles intill verksamhetsområdet – det är egentligen ingen höjdare.

Anförande nr 401

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): När det gäller torgen ska jag villigt erkänna att jag måste passa i den frågan i det här läget. Jag tänker inte gå in och hobbygissa i den. Jag kan tycka – dessutom som stadsdelsnämndsordförande – att det kunde vara bra om stadsdelarna hade större inflytande där, men vi kan väl återkomma till denna diskussion vid ett annat tillfälle.

När det gäller vad vi har brutit mot kommer det väl alltid att vara så att man i vissa lägen behöver göra andra prioriteringar vartefter tiden går. Men det är fortfarande så att man måste vara överens om de övergripande dragen och den övergripande strukturen. Annars blir det inte förutsägbart.

Anförande nr 402

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande! Jag begärde replik för att kunna svara på Anders fråga när han säger att Moderaterna nu är beredda att backa ur bostadsmålen. Det är vi såklart inte. Dessutom har staden ingått avtal med till exempel staten om att det ska tillföras ett visst antal bostäder, och ingångna avtal gäller såklart.

Däremot – och jag säger det gärna en gång till – kommer Moderaterna under den här mandatperioden och framöver att vara betydligt mer lyhörda för vad stockholmarna vill och hur stockholmarna vill att vi utvecklar vår stad. Vi kommer inte att köra på som en ångvält.

Du nämner förutsägbarheten och att den är viktig, och jag håller helt med dig om det. Jag tänker då också på förutsägbarheten för medborgare, för stockholmare. Stadsbyggnadsnämnden antog tre strategidokument förra mandatperioden, varav ett heter Varsam utveckling av Stockholms småhus- och villastäder. Ni säger er uppenbarligen stå bakom dessa dokument, och det är ju bra för förutsägbarheten. Men hur går det ihop med det ni säger om att ni ska bygga hyreshus i villaområdena? Vad är det som gäller – det löftet eller strategin?

Anförande nr 403

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Det är andra som har varit uppe och redogjort för vad vi tycker i de här frågorna. Det är väl uppenbart att det vi säger är att vi inte kan ha en ensidig fokusering. När vi pratar integration handlar det alltid om människor som har kommit hit. När vi ska bygga samman staden handlar det alltid om dessa områden. Det är rimligt att vi också tittar på hela staden.

Dessutom vet du lika väl som jag, Jonas Nilsson, att om vi ska nå de här målen räcker det inte att vi bara exploaterar i miljonprogrammen. Det krävs att vi gör det på andra områden också.

Anförande nr 404

O s c a r K a r l s s o n (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag är en av otaliga som har haft en snarig och krokig väg till ett boende i Stockholm. Det är tidsbegränsade kontrakt som ger en ovisshet om var man ska bo i höst eller nästa år

och uthyrning i flera led som gör att man inte kan eller vågar påpeka fel och brister i boendet trots de höga summor man oftast får betala för det. Det är överlag osäkra boendesituationer, som gör att familjebildning, trygghet, karriär och studiemöjligheter får sättas på paus. Det är några exempel på erfarenheter som har blivit allt vanligare bland Stockholms unga vuxna, och som ni ser här framför er här har till och med några av stadens unga vuxna med de här erfarenheterna hunnit lämna ungdomen bakom sig.

Det är en klen tröst att min generation har fått veta att svårigheten att få en bostad faktiskt inte var ett personangrepp riktat uteslutande mot oss. Vi fick inte vara särskilt utvalda och ha den erfarenheten för oss själva. De här problemen fanns innan vi ville flytta hemifrån, och problemen fortsätter att sätta käppar i hjulen för de yngre som vill flytta hemifrån i dag. Den här frågan kommer att ta tid att lösa, och många fler bostäder måste byggas. Många fler åtgärder måste vidtas, men jag är övertygad om att vår satsning på höjda markanvisningar för hyresrätter i allmännyttan är ett stort steg på vägen för att visa att vårt Stockholm kan bättre.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 405

M a r g a r e t a S t a v l i n g (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! År 2014 vann de rödgrönrosa valet och bildade majoritet. Då började vi att bygga på ett helt annat sätt jämfört med hur det var tidigare. Tidigare hade byggherrarna åkt runt i staden, ibland med helikopter, och kollat av lämpliga tomter att bygga på. Det var förmodligen lättbyggda tomter och så vidare. Sedan vände man sig till exploateringskontoret, och om det inte var något fel fick man okej. Sedan, när vi skulle bygga fler bostäder, visade det sig att de inte riktigt fick plats. Det kom inte alltid med några förskolor, och det fanns inte alltid parker inplanerade. Det blev liksom ingen riktig ordning på det där.

Vi började 2014 att jobba på ett helt annat sätt. Vi började med att planera verksamheten. Det första vi gjorde i den här vändningen var Fokus Skärholmen, som Ulrika har berättat om. Där delade vi in området i sex olika delar. Vi markanvisade en byggherre till varje del. Den byggherren jobbade sedan tillsammans med tjänstemännen på exploateringskontoret. Så kan man alltså använda både den kompetens som finns hos byggherrarna och den översikt som finns hos våra tjänstemän.

Vi började med Fokus Skärholmen. Vi körde Rågsved och Hagsätra, och nu ska vi köra Fokus Järva. Jag kan bara tala om att jag är så attans glad! Det ska bli så kul, och jag tror att vi kan komma att göra ett jäkla bra jobb där!

Anförande nr 406

K r i s t i n a L u t z (M): Ordförande, ledamöter, åhörare! Det är som alltid ett stort engagemang i stadsbyggnadsfrågor. Det märktes redan i går under gruppleddardebatten och under den tidigare debatten i dag. Det blir alltså flera stadsbyggnadsdebatter på varandra.

Det märks också väldigt, väldigt tydligt bland stockholmarna. Som ledamot i stadsbyggnadsnämnden får jag fler mejl och samtal från just den här nämnden än från alla styrelser, KF och allting tillsammans. Det är bra, och det är en styrka att vi har så otroligt många engagerade stockholmare. Man behöver bara gå ut på sociala medier, så kan man ägna sig på heltid åt den intensiva debatten. Det kommer att ställa krav på att vi också utvecklar forum för en förbättrad dialog.

Vi i den här församlingen har lite olika syn på var, hur, hur mycket och vad som ska byggas. Men att vi ska bygga och ge alla stockholmare tillgång till en bostad är vi överens om. En speciell sak med stadsbyggnad är att det utöver extremt komplicerad lagstiftning, som jag fortfarande inte till fullo förstår, är väldigt långa processer. Det är ibland nödvändigt, men också väldigt frustrerande. Det gäller dels oss politiker, dels inblandade aktörer. Efter många år i nämnden – för min del åtta år – är det först nu man börjar se spaden i marken i en del projekt som man fattade beslut om för åtta år sedan.

Vi har en tendens att ofta byta majoritet i Stockholms stad, ibland tre fyra gånger under ett planärende. Då är det viktigt att ha långsiktighet i stadsbyggnadsfrågor. Vi ska självklart ha olika åsikter och debattera och kanske justera. Men det jag vill skicka med här till alla – kanske framför allt till den nya majoriteten – är att tänka stabilitet, och långsiktighet och att inte göra för snabba förändringar. Det är inte bra för stockholmarna, för ekonomin eller för hållbar stadsutveckling.

Under förra mandatperioden tog vi fram en rad styrdokument för att säkra Stockholms gestaltning och skönhet. Styrdokument av den omfattningen har inte funnits förut. Det var ett fantastiskt arbete, och jag vill rikta ett jättestort tack till alla politiker, stadsbyggnadskontoret och experter som var involverade i processen. Jag rekommenderar alla att läsa Varsam utveckling av småhus- och villaområden i Stockholm, Stockholms nya byggnadsordning samt Stockholms arkitekturpolicy. Det rör alla.

Anförande nr 407

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande, åhörare! Med risk för att låta som Mikael Valier, som försöker låta som Cecilia Obermüller, vill även jag slå ett slag för det arbete som behöver ske kring biologisk mångfald. Vi i det rödgröna styret vill att fler buskar och träd ska bevaras. Vi vill att fler blommande ängsmarker skapas och att betande kor och även får ska kunna ta hand om våra grönområden. Hårdgjorda ytor ska på lämpliga platser kunna göras om till grönska för att kunna hantera skyfall, och investeringar i ny grönska fortsätter genom satsningen Grönare Stockholm. Detta är satsningar som inte bara är uppskattade av djuren utan även av människorna i staden.

Varför vill då jag att den här debatten ska ta upp det här ämnet? Den har ju i övrigt handlat ganska mycket om stadsbyggnad. Dels är jag föredragande borgarråd för SDN stadsmiljö, dels är det här ett område och ett ämne som är helt avgörande för vår fortsatta möjlighet att överleva. Det rödgröna styret vill satsa på biologisk mångfald. Det har att göra med att en stor andel av världens djurarter håller på att dö, så även i Sverige. Det har nämnts förut, men det behöver nämnas igen. Vi är uppe i eller på väg

in i det sjätte massdöendet. Det kan ju låta som att sex sådana har inträffat nyligen. Men förra gången var för 65 miljoner år sedan. Detta är ett väldigt viktigt område, som vi vill satsa på. Det är uppskattat och viktigt.

Med de orden yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 408

M a r k u s B e r e n s s o n (C): Hej Lars! Jag vill gärna återgå till hur stadsbyggnad och trafik hänger ihop, nu när du står där i talarstolen. Det är nya trafiksatsningar som ger upphov till storskalig stadsutveckling; det var genom en förlängning av spårvagnen som Vasastaden växte fram i slutet på 1800-talet, och det var genom att bygga spårvagn som Hammarby sjöstad, Årsta, Liljeholmen och Alvik såg den utveckling som har skett under de senaste 20 åren.

Därför tycker vi i Centerpartiet att det är beklagligt att den nya majoriteten har intagit en så passiv hållning i förhållande till förlängningen av Spårväg city till Värtahamnen. I stället för att säga att ni vill samarbeta med regionen för att komma på en kreativ och långsiktig lösning är er viktigaste standpunkt att regionen ska stå för huvuddelen av finansieringen av Spårväg city. Det här är lika med att säga att ni lägger en av Stockholms största stadsutvecklingsmöjligheter på is under en hel mandatperiod.

Spårväg city kommer att leda till tusentals nya bostäder, arbetsplatser, butiker och annat i ett citynära läge där människor kan transportera sig hållbart. Därför undrar vi varför inte MP och majoriteten tycker att det borde prioriteras.

Anförande nr 409

B o r g a r r å d e t S t r ö m g r e n (MP): Tack för den frågan, och tack för att jag får chansen att lägga ut texten lite grann kring hur det rödgröna styret ser på den här satsningen!

Jag skulle inte uttrycka det som att vi inte tycker att satsningen är viktig. Huvudansvaret för kollektivtrafik i Stockholm och i Stockholmsregionen ligger på just Stockholmsregionen eller trafikförvaltningen. Jag tycker att vi går mer än halvvägs när vi säger att vi vill bidra till att projektet blir av. Vi vill med de möjligheter vi har gå in, och vi är till och med villiga att gå in med finansiering utöver den typ av finansiering som man i övrigt kan söka till den här typen av projekt. Jag är väldigt medveten om att infrastruktur och stadsutveckling går hand i hand. Det tror jag och hoppas att vi är överens om, särskilt med tanke på att även trafikregionrådet har grön kulör.

Det här är ett jätteviktigt projekt, inte minst eftersom vagnhallen ligger på Lidingö. Därför är det viktigt att man kan knyta ihop de olika etapperna och delmängderna i ett i framtiden förhoppningsvis fungerande spårvagnsnät.

Anförande nr 410

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Vi måste lösa saker och ting praktiskt gemensamt! Jag tycker att det är så trevligt att du, Lars, är

trafikborgarråd. Nu är det inte endast en trafikfråga jag ska ställa till dig, utan det är också en mycket liten detaljfråga, skulle man kunna säga. Det är en liten post på 1 ½ miljon för gröna väggar som har försvunnit hos er. För min del är det där med biologisk mångfald enormt viktigt. Åsa Lindhagens föregångare och jag var ute i ösregn och hängde upp fågelholkar och insektholkar och sådde ängar i Skärholmen för att förbättra den biologiska mångfalden. Det du säger är så himla viktigt, och jag ställer upp på vartenda dugg. Men gröna väggar måste ni greja på något sätt.

Den andra frågan gäller torgen. Din företrädare var väldigt engagerad i torgen... och nu är min talartid slut.

Anförande nr 411

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): När det gäller den första frågan, om gröna väggar, måste jag passa, för jag kommer inte ihåg vad vi har sagt om den. Men jag säger som en tidigare debattör: Det kan du läsa mer om i vårt underlag.

När det gäller torg hann du inte riktigt formulera frågan, men jag tror att jag kan svara på den ändå. Det var inte för jättelänge sedan som torgen övergick från fastighetsnämnden till trafiknämnden. Stadsbyggnadsnämnden har ingen direkt erfarenhet av att genomföra investeringsprojekt, så jag tror att det är ganska bra som det är nu – att detta är kvar på trafikkontoret. Sedan är det väldigt viktigt att vi inser sprängkraften i våra torg. Det kom in mer än 1 000 medborgarkommentarer, synpunkter och tankar när några – inte jag – stod på Östermalmstorg under pandemin och samlade in tankar.

Anförande nr 412

U l f W a l t h e r (S): Ordförande! Jag vill att vi transporterar oss till Söderort, till Rågsved. Förra året tog jag och ungarna, Alma och Felicia, den gamla V50:n, som går på bensin, ned till Rågsveds naturreservat. Mitt i naturreservatet finns det gamla industriområdet Snösätra. Snösätra har avvecklats som ett fungerande industriområde de senaste fem åren, ungefär i samma veva som naturreservatet kom till.

Men det finns mycket annat spännande där. På plats i Snösätra sprang vi på kulturpersonligheten Percy med sin bekanta cowboyhatt. Han satte inte bara en sprejburk i händerna på barnen, utan han visade dem också den sista skarprättarens bila, som skrämde upp dem rejält. Ungarna gick loss på väggarna med sprejburkarna, inte med bilen, och jag och Percy surrade om framtiden för Snösätra. Det som finns kvar av Snösätra är en spännande plats, en postapokalyptisk plats där Skrot-Nisse möter konst. Varje år ordnas graffitifestivalen Spring Beast. Det är gatukonst och annan performance, food trucks, provokativa konstuttryck och fri kultur. Andra har hyllat detta här i salen.

Men Snösätra är inte bara kultur, utan Snösätra är också ett exempel på hur man kan sätta en plats på kartan. Det sätter Rågsved, ett område som förtjänar sjyst uppmärksamhet, på kartan. Det här är någonting som vi ska ta till oss i vår stadsbyggnadspolitik. Vi ska fortsätta att förvalta eller förstärka sådant som är unikt

för ett område. Snösätra är därför inte bara graffiti och konst. Det blir också ett exempel på hur vi kan omhänderta berättelsen och det unika i varje stadsdel. Så ska vi bygga staden.

Anförande nr 413

E m i l B u s t o s (S): Ordförande, ledamöter, stockholmare! Politiken har ett ansvar för att ta ett samlat och långsiktigt grepp om bostadsbyggandet, för vi vet att bostadsbyggandet är avgörande för både den enskildes välfärd och stadens utveckling som helhet. Inte minst är det ett effektivt verktyg för jämlikheten och tillväxten i vår stad.

Det är därför jag är glad att majoriteten för det första prioriterar att hålla uppe bostadsbyggandet den kommande mandatperioden även om vi går in i en lågkonjunktur. Målet om 140 000 lägenheter till 2030 kommer att präglade majoritetens arbete, och det är jag väldigt glad för. Det kommer att återspeglas i stadsbyggnadsprocessen, i markpolitiken och i anvisningarna till de kommunala bolagen.

För det andra gläder det mig att vi kommer att ta bostadspolitiken som ett verktyg för att stärka jämlikheten. Genom att bygga lägenheter, hyresrätter, och dessutom hyresrätter med rimliga hyror, gör vi staden tillgänglig för fler. Genom att vi dessutom satsar på välfärdens lokalförsörjning, seniorbostäder och förskolelokaler gör vi också stadens välfärd starkare.

För det tredje gäller det tillväxten. När människor kan flytta för studier eller jobb kan vi bättre ta till vara energi och kompetens. Detta gör Stockholm rikare. När vi dessutom satsar på att stärka arbetsplatserna runt om i staden, inte minst i Järva och Kista, gör vi också näringslivet en tjänst och Stockholm rikare.

Det här är ett axplock av vad majoriteten har presenterat, och jag hoppas att vi alla kan säga ja till det.

12. Rotel I Finansroteln
Rotel II Stadsbyggnads- och idrottsroteln
Rotel V Bostads- och fastighetsroteln

Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser

Servicenämnden RI

Valnämnden RI

SDN: Övergripande och ekonomi RI

Stockholms Stadshus AB samt övriga bolag som inte nämns nedan

Stockholms Business Region AB RI

Mässfastigheter i Stockholm AB, RI

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB RI

Stockholms Hamn AB RV

STOKAB RI

S:t Erik Försäkrings AB RV

Stockholm Exergi Holding AB RI

Storstockholms Brandförsvar RV

Anförande nr 414

Claes Nyberg (C): Ordförande! Jag berörde det runt tioåriga miljardfiaskot Skolplattformen i går i skoldebatten. I sig är det som har hänt kring den ett symptom på ett mycket större problem med brister i stadens strategier för digitalisering, som vi bär ett gemensamt ansvar för.

Systemfelet manifesterades av de ytterligare närmare 300 miljoner staden hann lägga på det tänkta nya systemstödet Esset på socialtjänsten som vi i den förra majoriteten stoppade. Dessa dyra lärdomar för medborgarnas skattepengar måste få konsekvenser. Vi måste gemensamt och utan prestige ta tillbaka politiskt ansvar för den digitalisering Stockholms stad redan borde vara ledande i. Det handlar om förtroende mellan staden och dess medborgare och om vår inställning till den världsledande it-kompetens som finns i vår region. Att den ena dagen bjuda in till samverkan för att den andra dagen polisanmäla den som nyss satt vid mötesbordet är inte hållbart.

Det är inte heller hållbart att upphandla så att i princip endast en leverantör ser det som relevant att ens lägga anbud, som i den senaste upphandlingen för grundläggande it-infrastruktur. Vi riskerar att få leva med detta i 15 år innan en ny konkurrensutsättning blir aktuell.

Politiken måste återta det strategiska ansvaret för inriktning och förhållningssätt till digitaliseringens nödvändigheter och möjligheter. Därför vill vi i Centerpartiet inrätta ett digitaliseringsutskott under kommunstyrelsen med övergripande ansvar för digitalisering. Vi vill att it-upphandlingar görs i mindre delar där funktioner byggs efter hand för bättre konkurrens, vi vill att utveckling som huvudprincip sker med öppen källkod, vi vill att man alltid involverar användarna från start och vi vill att offentliga data så långt som möjligt ska vara öppna och gå att nå via öppna API:er för att gynna tredjepartsutveckling.

Jag yrkar bifall till Centerpartiets förslag till budget. Om detta inte bifalls återkommer det här i en motion inom kort.

Anförande nr 415

Borgarrådet **W a n n g å r d** (S): Så här kan man verkligen förstöra den fina julstämningen – genom att begära replik!

Ordförande, fullmäktige! Jag kan hålla med om att vi historiskt inte har varit speciellt duktiga på it i den här staden. Men jag hoppar till lite när Claes presenterar det här med mindre delar. Är det någonting vi har lärt oss är det att det inte blev optimalt att skolförvaltningen fick en annan typ av plattform än den övriga staden. Det har bland annat lett till att man inte kan kommunicera mellan dem på ett fördelaktigt sätt.

Jag tror inte alls att det skulle bli bättre om politikerna i större utsträckning lade sig i digitaliseringarna. Jag skulle i stället vilja se att vi en gång för alla skulle budgetera för it. Det tas ju på bokslutet; det budgeteras inte. Jag skulle också vilja att man såg till en helhet och inte kommer på särlösningar. Just nu ser jag nog ingen fördel med ett digitaliseringsutskott, men jag ser en fördel med att vi kan komma mycket, mycket längre.

Anförande nr 416

C l a e s N y b e r g (C): Strategiskt är det där fel tänkt, menar jag. Det är klart att politiken inte ska gå in och jobba med detaljerna i systemet. Men vi måste ta ut den strategiska inriktningen för vad vi vill ha. Det har politiken absolut både ett ansvar för och kan ha kompetens för. I ett sådant utskott kan man dra till sig denna kompetens, och man kan jobba med referensgrupper och annat. Det här är inget konstigt. Så gör man också i företagskoncerner, så det är inget märkligt.

Du pratar om Skolplattformen. Den är i sig ett jättesystem, och det är klart att jag håller med om att det var fel att göra de här olika typerna av särsystem. Men det är just det som vi menar gör att man måste bygga upp en egen strategi för – hur man ska jobba med it-utveckling. Det handlar om att bygga en deljänst i taget och att testa dem. Det finns ingen professionell it-verksamhet som fungerar och som är innovativ i dag som fungerar på samma sätt som Stockholms it-verksamhet. Det är bara att titta på näringslivet och ett antal statliga myndigheter, som är långt före oss. Vi menar att politiken måste ta det strategiska ansvaret.

Anförande nr 417

K r i s t i n J a c o b s s o n (C): Ordförande och fullmäktige! Jag skulle vilja lyfta blicken lite. Det var, som vi alla känner till, på morgonen den 24 februari som Ryssland anföll Ukraina i en olaglig och storskalig invasion. För några kom det här kriget kanske som en chock, men många av oss har sett det byggas upp över tid både i ord och handling. Putin hatar allt västerländskt och vill se en ny världsordning där den starke bestämmer agendan.

Militära konflikter i Europa tillhör inte det förflutna. Det är en del av vår egen samtid. Vi har alla sett och förfärats över bilderna på utbombade hus och städer, på lemlästade kroppar och på fruktansvärda massgravar. Vi har hört flyglarmen och sett människor gömma sig för livet i skyddsrum. Putin har kirurgiskt bombat sönder viktig infrastruktur, och människor fryser och är hungriga. Att leva i krig är att leva i misär.

Ordförande! Ett väpnat angrepp på Sverige kan inte uteslutas, och som huvudstad är Stockholm särskilt utsatt. Vid försvaret av Sverige har kommunerna en nyckelroll för att säkerställa civilbefolkningens skydd, för att kunna upprätthålla viktig verksamhet som livsmedels- och vattenförsörjning och för att stödja Försvarmakten i ett sammanhållet totalförsvaret. Tyvärr verkar det som att majoriteten inte har förstått allvaret. Jag ser nästan ingenting annat än lösa ord om samverkan, om odefinierade höjda ambitioner och om odefinierade utredningsuppdrag. Tiden då vi trodde att samverkan i sig skulle ge en bättre beredskap är över.

Centerpartiet vill att staden tar fram en ny livsmedelsstrategi, och vi lägger 10 procent mer än majoriteten på att köpa in svensk mat, vilket stöder svensk matproduktion och minskar sårbarheterna i livsmedelskedjan. Vi vill stärka nödvattensförsörjningen och utveckla en organisation för evakuering och iordningställande av skyddsrum och utbilda stockholmarna i att själva klara sin egen försörjning av mat, värme och vatten i händelse av krig.

Anförande nr 418

A n d e r s Ö s t e r b e r g (S): Herr ordförande! Det ryska angreppet på Ukraina är helt fruktansvärt. Jag har själv varit vid fronten vid Butja, Irpin och Borodjankalinjen. Den ryska framfarten där är fruktansvärt brutal. Man bakband männen och avrättade dem summariskt på gatorna. Man har ägnat sig åt ett hänsynslöst sexuellt våld. Jag har träffat många av vittnena, och jag har också träffat många av de militärer som har varit vid fronten. Jag har flera barndomskompisar som kämpar vid fronten för att slå tillbaka de ryska fascisterna. Vi måste göra allt på alla plan för att Ukraina ska vinna det här kriget; det är otroligt viktigt.

I Stockholm i dag har vi krisövningar. Vi gör också flera andra saker, som vi inte ska nämna i debatten. Men vi är väl förberedda. Man kan aldrig veta exakt vilket angrepp som kommer. Det kommer antagligen att ske flera digitala angrepp under kommande år, och det kommer säkert att vara olika former av hybridkrig. Vi är förberedda.

Anförande nr 419

K r i s t i n J a c o b s s o n (C): Problembilden delar vi naturligtvis, alltså att Stockholm måste ha en beredskap att kunna hantera många olika hot: översvämningar, klimatförändringar, hybridhot, digitala hot men också väpnade angrepp. Där har planeringen legat nere under många år i Sverige och inte minst på kommunal nivå.

Jag är därför besviken att se att det inte finns några direkta planer eller strategiska inriktningar för hur beredskapen ska utvecklas i Stockholms stad. Det är mycket man inte kan prata om, men det finns också mycket man *kan* prata om. Det finns tydliga

styrningar. Våra partier har bland annat kommit överens i totalförsvarspropositionen om att utveckla beredskapen när det gäller livsmedels- och vattenförsörjningen för ett totalförsvär. Det finns så mycket mer att göra, och där missar ni målet.

Anförande nr 420

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Först och främst är den orättfärdiga invasionen av Ukraina och Rysslands orättfärdiga krig någonting som vi alla upprörs och förfäras över. Det är fortsatt viktigt med praktisk solidaritet i den här frågan.

Jag delar inte riktigt bilden av att Stockholm inte står väl förberett. Under den gångna mandatperioden tycker jag att jag även i opposition har sett en högre ambitionsnivå vad gäller utbildning av ledamöterna i krisledningsnämnden till exempel, med ett flertal övningar. I årets budget ser vi att nästan samtliga nämnder och bolag har uppdrag kopplade till krigsorganisationen. Det gäller bland annat fastighetsnämnden, som jag är ordförande för, där just skyddsrummen är en väldigt viktig fråga. Vi lyfter också vikten av ökad självförsörjningsgrad när det kommer till el och så vidare.

Jag skulle därför ändå vilja säga att vår beredskap är god, även om den givetvis kan bli mycket bättre.

Anförande nr 421

K r i s t i n J a c o b s s o n (C): Jag tror att det är många som har fått ångra uttalanden om att beredskapen är god. Den kan alltid bli bättre.

Jag har också noterat att ni ger uppdrag till de flesta nämnder och bolagsstyrelser om att jobba med kompetens vad gäller krisberedskap. Men det räcker inte. Vi skulle ha börjat för länge sedan, och vi behöver ta konkreta steg framåt i mer än samverkan och kompetenshöjande arbete. Vi behöver utveckla verksamheter, och vi behöver anlägga ett totalförsvarsperspektiv på den verksamhet som vi bedriver och planerar när vi bygger staden. Det gäller all verksamhet. Det finns inga skrivningar om detta, vilket jag beklagar.

Anförande nr 422

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Ordförande! Jag vill ta tillfället i akt och säga någonting om vår roll som en av Sveriges största arbetsgivare. Med detta följer såklart ett stort ansvar som vi tar på fullaste allvar.

I en stor organisation som Stockholm krävs ett strategiskt arbete på högsta nivå, och därför inrättar vi nu äntligen ett personal- och jämställdhetsutskott direkt underställt kommunstyrelsen. Med det sagt, efter gårdagens debatt, vill jag understryka att arbetsgivar- och arbetsmiljöansvaret självklart ligger kvar på respektive förvaltning där skyddskommittéerna finns i enlighet med samverkansavtalet. Debatterna kommer såklart huvudsakligen att föras under respektive politikområde.

Vi har en hög prioritering att personalpolitiken ska präglas av goda arbetsvillkor, jämställdhet och trygga anställningar. Vi säkrar upp rätten till tillsvidareanställningar

på heltid men också arbetet med att utjämna oskäligen löneskillnader och nolltolerans mot diskriminering och trakasserier. För att ytterligare stärka det arbetet kommer vi också att pröva möjligheten att ingå ett kollektivavtal mot sexuella trakasserier, något som har efterfrågats av flera fackförbund.

God personalpolitik ställer också höga krav på ledarskapet, och vi måste ge våra chefer förutsättningar att vara goda och närvarande ledare. Därför ska vi också se över antalet maxanställda per chef i vår stad, samtidigt som insatserna för att utveckla chefskapet fortsätter.

Jag vill avsluta med att understryka vikten av att ta till vara medarbetarnas kompetens och erfarenhet. Det är utpekat i vår tillitsbaserade styrning, men det är också viktigt att ta till vara facken som en självklar del i det arbetet, något som väldigt tydligt kan bli väldigt mycket bättre i den här staden.

I och med det här tydliga ansvarsområdet ser jag också fram emot ett tydligare utrymme för den personalpolitiska debatten under kommande budgetar här i fullmäktige.

14. Beslut om Budget 2023 för Stockholms stad och inriktning för 2024 och 2025 samt ägardirektiv 2023–2025 för koncernen Stockholms Stadshus AB samt vissa ärenden som behandlas, avslutas eller besvaras i samband med budgeten

Anförande nr 423

O r d f ö r a n d e n : Då har vi kommit till den punkt då vi ska fatta beslut. Jag är benägen att citera det som står på plåten uppe på tornet, där jag var uppe där härom kvällen: Ära vare Gud i höjden, frid på jorden, människorna en god vilja.

Det tycker jag stämmer väldigt väl överens med det som har präglat de här dagarna och också de konstruktiva samråd som skedde mellan gruppledarna och presidiet. Det är det som har resulterat i att vi nu för första gången, åtminstone i modern tid, ska pröva följande propositionsordning, nämligen att jag ställer de samlade förslagen inklusive bilagor, mot varandra.

§ 4 Mötet avslutas

Anförande nr 424

O r d f ö r a n d e n : Då har vi kommit så långt att vi är inne på tackrundan. Jag vill för egen del naturligtvis uttrycka hela presidiets glädje över vårt uppdrag, över att vi har kul ihop och kul tillsammans med er och att det finns så fantastisk support från KF/KS kansli och alla andra medarbetare som är involverade i de här dagarna för att vi ska ha det så här bra. Det rings i klockor och eldas i olika hörn, och man försöker ta hänsyn till våra temperaturbehov och så vidare. Vi har haft direktörer här uppe på läktaren som lojalt och intresserat har lyssnat, liksom många andra. Några åhörare är här ännu. Vi har inte så mycket press numera som det var förr i tiden.

Vi vet också att det har bedrivits ett intensivt arbete på rotlar och partikanslier, för vad vore vi förtroendevalda utan engagerade och kompetenta medarbetare.

Stort, stort tack till alla!

Anförande nr 425

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Jag vill å kommunfullmäktiges vägnar tacka vårt presidium. Ni har hållit hårt i talartider, ni har läxat upp oss när vi gått utanför ämnet och ni har säkert gjort oss till både bättre debattörer och kanske till lite bättre människor – vem vet. Tack så jättemycket för att väl genomfört möte!